

Rapportage quickscan meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Ministerie van VWS

BMC | onderzoek

November 2015
mr. A.G.A. Pons
T. Lie MSc
M.M. de Jong MSc
drs. A. van der Heuvel
drs. K.F. Pons
drs. M.M. Kleinjan
Projectnummer: 107776
Correspondentienummer: DH-2611-4700

INHOUD

HOOFDSTUK 1	MANAGEMENTSAMENVATTING	1
1.1	Inleiding	1
1.2	Samenvatting van het onderzoek onder professionals	3
1.3	Conclusies en aanbevelingen	9
HOOFDSTUK 2	ONDERZOEKSOPZET	11
2.1	Inleiding	11
2.2	Onderzoeksopzet	12
HOOFDSTUK 3	SECTOR MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING	14
3.1	Respons en achtergrondkenmerken	14
3.2	Bekendheid met en ondersteuning door de meldcode	15
3.3	Toepassing van de meldcode	17
3.3.1	Toepassing van de meldcode per stap	20
3.3.2	Belemmeringen bij de toepassing van de meldcode	27
3.4	De toepassing van de kindcheck	29
3.4.1	Belemmeringen bij de toepassing van de kindcheck	32
3.5	Kennis en vaardigheden	33
3.6	De implementatie van de meldcode	35
3.7	Veilig Thuis	38
3.8	Samenvatting	39
HOOFDSTUK 4	SECTOR KINDEROPVANG	42
4.1	Respons en achtergrondkenmerken	42
4.2	Bekendheid met en ondersteuning door de meldcode	44
4.3	Toepassing van de meldcode	46
4.3.1	Toepassing van de meldcode per stap	50
4.3.2	Belemmeringen bij de toepassing van de meldcode	57
4.4	Kennis en vaardigheden	59
4.4.1	De implementatie van de meldcode	61
4.5	Veilig thuis	64
4.6	Samenvatting	66
HOOFDSTUK 5	SECTOR (JEUGD)GEZONDHEIDSZORG	68

5.1	Respons en achtergrondkenmerken	68
5.2	Bekendheid met en ondersteuning door de meldcode	70
5.3	Toepassing van de meldcode	75
5.3.1	Toepassing van de meldcode per stap	81
5.3.2	Belemmeringen bij de toepassing van de meldcode	94
5.4	De toepassing van de kindcheck	97
5.4.1	Belemmeringen bij de toepassing van de kindcheck	103
5.5	Inschatting van kennis en kunde	106
5.6	De implementatie van de meldcode	111
5.7	Veilig Thuis	120
5.8	Samenvatting	123
HOOFDSTUK 6	SECTOR JUSTITIE	127
6.1	Respons en achtergrondkenmerken	127
6.2	Globale en indicatieve beschrijving Halt en DJI	128
6.3	COA: achtergrondkenmerken	128
6.4	COA: bekendheid met en ondersteuning door de meldcode	130
6.5	COA: Toepassing van de meldcode	132
6.5.1	Toepassing van de meldcode per stap	134
6.5.2	Belemmeringen bij de toepassing van de meldcode	140
6.6	COA: kennis en vaardigheden	141
6.7	COA: de implementatie van de meldcode	144
6.8	Het COA over Veilig Thuis	147
6.9	Samenvatting	148
HOOFDSTUK 7	SECTOR ONDERWIJS	152
7.1	Respons en achtergrondkenmerken	152
7.2	Bekendheid met en ondersteuning door de meldcode	154
7.3	Toepassing van de meldcode	157
7.3.1	Toepassing van de meldcode per stap	160
7.3.2	Belemmeringen bij de toepassing van de meldcode	169
7.4	Kennis en vaardigheden	171
7.5	De implementatie van de meldcode	175
7.6	Veilig Thuis	179

7.7	Samenvatting	181
HOOFDSTUK 8	ERVARINGEN VEILIG THUIS ORGANISATIES	184
8.1	Inleiding	184
8.2	Leeswijzer	184
8.3	De inzet van Veilig Thuis bij het vergroten van de bekendheid met en de implementatie van de meldcode	184
8.4	De positie van Veilig Thuis in relatie tot de meldcode	186
8.5	De toepassing van de meldcode	187
8.6	De effecten van het werken met de meldcode	191
8.7	Conclusies	192
HOOFDSTUK 9	ONDERZOEK TOEZICHTHOUDERS	194
9.1	Inleiding	194
9.2	Toezicht door de Inspecties	195
9.3	Gemeentelijk toezicht	198
9.4	De implementatie van de meldcode door de gemeente in haar werkgeversrol	201
9.5	Door toezichthouders aangedragen aandachtspunten	201
9.6	Samenvatting	202
BIJLAGE 1	VRAGENLIJST MELDCODE	203
BIJLAGE 2	OVERZICHT VAN BRANCHEORGANISATIES EN BEROEPSVERENIGINGEN	232

Hoofdstuk 1

Managementsamenvatting

1.1 Inleiding

Op 1 juli 2013 is de wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling in werking getreden en zijn professionals uit zes sectoren¹ verplicht om te handelen volgens de wet meldcode bij vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling. De meldcode helpt professionals te handelen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling en beschrijft in vijf stappen wat zij kunnen doen bij vermoedens van geweld.

Het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft aangegeven twee jaar na inwerkingtreding van de wet een 'quickscan' te laten uitvoeren om inzicht te krijgen in hoe sectoren in de praktijk uitvoering geven aan de wet.

De quickscan bestaat uit de volgende onderdelen:

- een onderzoek onder professionals uit de sectoren waarop de meldcode van toepassing is;
- een onderzoek onder Veilig Thuis organisaties;
- een onderzoek onder toezichthouders.

In de eerste helft van 2015 is het onderzoek onder artsen uitgevoerd. De resultaten hiervan zijn in juni 2015 al bekend gemaakt. Bij dit onderzoek is gebruikgemaakt van een panel van KNMG-leden. Met behulp van de KNMG is het onderzoek uitgezet onder ruim 3.000 praktiserende artsen met diverse specialismen. Uiteindelijk hebben 1.069 panelleden de vragenlijst ingevuld. Bij de analyse van de data zijn uitsplitsingen gemaakt naar de volgende categorieën artsen: huisartsen, jeugdartsen, kinderartsen, psychiaters en overige artsen. De bevindingen uit de rapportage van het onderzoek onder artsen zijn niet opgenomen in deze rapportage. Wel zijn de belangrijkste uitkomsten uit dit onderzoek in het volgende kader kort beschreven.

In deze rapportage worden de bevindingen uit de overige onderdelen van de quickscan beschreven. Waar in deze rapportage in hoofdstuk 3 de bevindingen uit de sector (jeugd)gezondheidszorg worden beschreven, gaat het om de gegevens die zijn verkregen in dit vervolgonderzoek. In de sector (jeugd)gezondheidszorg is de vragenlijst na het onderzoek onder de artsen via het artsenpanel van de KNMG ook nog via beroepsverenigingen en brancheorganisaties uitgezet bij andere professionals uit de zorg. In totaal hebben 764 respondenten uit het vervolgonderzoek in de sector (jeugd)gezondheidszorg de vragenlijst ingevuld.

¹ Het gaat om de sectoren (jeugd)gezondheidszorg, maatschappelijke ondersteuning, jeugdzorg, onderwijs, kinderopvang en justitie.

Belangrijkste uitkomsten van het onderzoek onder artsen

Artsen zijn over het algemeen (zeer) goed bekend met de verplichting om te werken met de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Zij ervaren het werken met de meldcode als een meerwaarde voor hun werk, omdat de meldcode voor duidelijkheid zorgt en maakt dat zij zich gerechtvaardigd voelen om actie te ondernemen. Het melden is daarbij niet altijd nodig, doordat artsen in staat zijn om zelf hulp te organiseren of in te schakelen voor de betreffende gezinnen. Daarnaast ervaren artsen belemmeringen bij de toepassing van de meldcode. Een belangrijke belemmering is de vertrouwensrelatie met de ouders van het kind.

Niet alle artsen weten dat het mogelijk is om advies aan Veilig Thuis te vragen zonder persoonsgegevens over de patiënt te hoeven verstrekken. Ook zijn zij niet goed op de hoogte van het onderscheid tussen een adviesvraag en een melding. Artsen zijn over het algemeen tevreden over de rol van en de samenwerking met Veilig Thuis, maar missen een terugkoppeling van Veilig Thuis na een melding. Ook geven zij aan dat de samenwerking met de sociale wijkteams nog verder vorm moet krijgen.

Ongeveer een derde van de artsen heeft nog nooit een training gevolgd over huiselijk geweld en kindermishandeling. Het gaat hierbij met name om artsen uit de categorie 'overige artsen' (57%). Van de jeugdartsen heeft 94% in de afgelopen drie jaar wel een training of een cursus gevolgd. Bij de kinderartsen is dit 71%, bij de huisartsen 66% en bij de psychiaters 58%. De kindcheck is onder artsen nog relatief onbekend.

Op basis van het onderzoek onder artsen zijn door de staatssecretaris de volgende aanknopingspunten benoemd voor het optimaliseren van het gebruik en de werking van de meldcode:

- het vergroten van de bekendheid met, en de kennis over, de meldcode en de kindcheck;
- bij- en nascholing waarin met name aandacht wordt besteed aan gespreksvaardigheden;
- het verduidelijken van de rol en de werkwijze van Veilig Thuis;
- het vergroten van de bekendheid met de mogelijkheid om advies te vragen zonder persoonsgegevens bekend te maken en van het onderscheid tussen het vragen van advies en het doen van een melding bij Veilig Thuis.

Voor het onderzoek naar de ervaringen van professionals uit de diverse sectoren is samengewerkt met de brancheorganisaties die in deze sectoren actief zijn. Zij hebben de vragenlijst voor het onderzoek onder hun leden uitgezet.

In de sector justitie is de meldcode van toepassing op de reclasseringsorganisaties (Reclassering Nederland, Het Leger des Heils en Stichting Verslavingsreclassering

GGZ), de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), Halt en het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA). De reclasseringsorganisaties bleken niet bereid om mee te werken aan het onderzoek vanwege een overlap met het onderzoek dat de Inspectie Veiligheid en Justitie in het voorjaar van 2015 heeft uitgevoerd. Vanwege de overlap met het onderzoek van de Inspectie van Veiligheid waren DJI en Halt ook enigszins terughoudend met het verlenen van medewerking aan het onderzoek. Zij hebben de vragenlijst uitgezet onder een deel van hun medewerkers. Dit heeft voor DJI en Halt gevolgen gehad voor de respons, waardoor het niet mogelijk is om betrouwbare uitspraken te doen. Het COA heeft de vragenlijst breed uitgezet onder haar medewerkers. Dit leverde voldoende respons op. In deze samenvatting beschrijven we voor de sector justitie alleen de bevindingen met betrekking tot het COA.

1.2 Samenvatting van het onderzoek onder professionals

De meldcode

De professionals uit de diverse sectoren zijn over het algemeen (zeer) goed op de hoogte van de verplichting om te werken met een meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Ook vinden zij dat het handelen bij vermoedens of signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling tot hun verantwoordelijkheid behoort. Wel kan er naarmate er meer hulpverleners binnen een gezin actief zijn onduidelijkheid ontstaan over de vraag wie er actie moet ondernemen als de hulpverlening niet effectief blijkt te zijn.

Het werken met een meldcode biedt volgens gemiddeld driekwart van de respondenten (heel) veel ondersteuning, omdat de meldcode structuur en houvast geeft en maakt dat er zorgvuldig gehandeld wordt. Ook wordt de meldcode gezien als een legitimering om stappen te ondernemen.

Gemiddeld geeft 50% van de respondenten aan (veel) sneller te handelen door de meldcode. Bij de sector onderwijs ligt dit percentage met 37% lager en bij het COA ligt het met 60% hoger. En gemiddeld 42% handelt gelijk (niet sneller en niet minder snel).

De stappen van de meldcode worden door het merendeel van de professionals toegepast. Als respondenten niet zelf alle stappen toepassen heeft dat veelal te maken met het gegeven dat er binnen hun organisatie iemand anders is aangewezen, die verantwoordelijk is voor het uitvoeren van de vervolgstappen van de meldcode, zoals bijvoorbeeld een aandachtsfunctionaris of een leidinggevende. De mate waarin de stappen worden uitgevoerd neemt af naarmate we verder komen in het stappenplan. Redenen hiervoor zijn onder meer dat na het vragen van advies aan Veilig Thuis vervolgstappen soms niet noodzakelijk zijn en dat na het inschakelen van hulp, melden niet meer noodzakelijk was. In tabel 1 is per sector aangegeven in welke mate de stap vaak tot altijd wordt toegepast.

Tabel 1 Mate waarin de stappen van de meldcode vaak tot altijd worden toegepast

Stap	Maatschappelijke ondersteuning	Kinderopvang	(Jeugd)gezondheidszorg	Justitie Coa	Onderwijs
Stap 1: In kaart brengen van signalen	86%	85%	85%	92%	87%
Stap 2: Overleggen met collega en eventueel raadplegen Veilig Thuis	87%	81%	78%	85%	83%
Stap 3: Gesprek met kind/ouders/betrokkenen	77%	76%	65%	71%	78%
Stap 4: Wegen van geweld of kindermishandeling, bij twijfel altijd Veilig Thuis raadplegen	82%	78%	78%	77%	81%
Stap 5: Beslissen: hulp organiseren of melden	80%	77%	77%	78%	78%
Stap 5a: Monitoring van effect van hulpverlening	69%	67%	60%	89%	69%
Stap 5b: Melding bij Veilig Thuis	46%	33%	31%	56%	31%
Bij acuut gevaar raadplegen Raad voor de Kinderbescherming of de politie	65%	56%	55%	72%	62%

Aan professionals is gevraagd of zij belemmeringen ervaren bij de toepassing van de meldcode. Een minderheid van de respondenten heeft aangegeven geen belemmeringen te ervaren; in de sector maatschappelijke ondersteuning ervaart 19% geen belemmeringen, in de sector kinderopvang geldt dat voor 23% van de respondenten, in de sector (jeugd)gezondheidszorg ligt dit percentage op 18%, bij het onderwijs op 12% en bij het COA op 32%. Vaak genoemde belemmeringen zijn de veiligheid van het kind, de beperkte invloed die men kan uitoefenen op de situatie van het kind/het gezin en de vertrouwensrelatie. In de sectoren kinderopvang en onderwijs speelt mee dat ouders het kind van de opvang/van school kunnen halen en geen toestemming geven voor een overdracht aan de nieuwe opvanglocatie of de nieuwe school. Hierdoor kan het kind uit zicht verdwijnen. Professionals van het COA noemen daarnaast nog cultuurverschillen en taalbarrières. Het voeren van een gesprek met het kind en/of de ouders (stap 3 uit de meldcode) wordt in de praktijk soms als lastig ervaren. De redenen hiervoor kunnen per sector verschillen. De volgende redenen worden genoemd: de jonge leeftijd van het kind, de beperkte verstandelijke vermogens van het kind en/of de ouders, onzekerheid over de eigen vermoedens, de veiligheid van het kind of de angst om het kind in een loyaliteitsconflict richting ouders te brengen. Professionals hebben aangegeven dat ze behoefte hebben aan training in gesprekstechnieken, waarbij ook aandacht wordt besteed aan het voeren van gesprekken met jonge kinderen en kinderen of volwassenen met beperkte verstandelijke vermogens.

Bij stap 5 (beslissen hulp organiseren of melden) lopen professionals er soms tegenaan dat hulp niet altijd beschikbaar is; rond de 30% van de professionals uit de diverse sectoren geeft dit aan. Het niet beschikbaar zijn van de hulp heeft te maken met wachtlijsten bij het sociaal wijkteam, lange besluitvormingsprocedures binnen

het sociaal wijkteam, achterstanden bij Veilig Thuis, versobering van de mogelijkheden om hulp in te schakelen, het vermijden van hulpverlening door de ouders en drempels met betrekking tot de toegang tot de GGZ. Soms kan de benodigde hulp niet worden ingezet, omdat deze zorg of ondersteuning niet is ingekocht door de gemeente. Voor professionals van het COA geldt nog specifiek dat zij te maken hebben met bureaucratie rond de Regeling Zorg Asielzoekers, onbekendheid van hulpverleners met de doelgroep en met hulpverleners die geen ondersteuning willen leveren, omdat het onduidelijk is hoe deze gefinancierd wordt en omdat het gezin mogelijk uitgezet wordt.

De kindcheck

De kindcheck is verplicht voor alle professionals die werken met volwassenen, die in een lichamelijke of een geestelijke conditie of andere omstandigheden verkeren die een risico vormen voor de veiligheid of de ontwikkeling van kinderen die van deze volwassenen afhankelijk zijn. Binnen dit onderzoek is daarmee de kindcheck alleen van toepassing voor professionals uit de sector maatschappelijke ondersteuning en uit de sector zorg. Voor de professionals van het COA is de kindcheck niet van toepassing, omdat zij ofwel te maken hebben met gezinnen of met volwassenen van wie de kinderen nog in het buitenland verblijven. Voor professionals uit de sector justitie die werkzaam zijn bij DJI en bij de reclasseringsorganisaties is de kindcheck wel van toepassing, maar is er via deze quickscan geen informatie beschikbaar over de toepassing ervan omdat de respons ofwel onvoldoende was ofwel omdat er geen medewerking is verleend aan het onderzoek.

Een meerderheid van de professionals is matig tot slecht bekend met de kindcheck; binnen de sector maatschappelijke ondersteuning ligt dit percentage op 60% en binnen de sector zorg op 55%, waarbij opgemerkt moet worden dat de kindcheck binnen de zorg minder bekend is bij professionals die alleen met volwassenen werken, van hen is 74% matig tot slecht op de hoogte van de kindcheck. Hierdoor wordt de kindcheck ook door een minderheid van de professionals toegepast. Van de respondenten uit de sector maatschappelijke ondersteuning past 37% de kindcheck vaak tot altijd toe. Voor de sector zorg ligt dit percentage voor professionals die zowel met volwassenen als kinderen werken op 40%. Van de professionals uit de zorg die alleen met volwassenen werken past 24% de kindcheck vaak tot altijd toe. Professionals passen de kindcheck niet toe, omdat zij niet weten hoe zij deze toe moeten passen en omdat zij belemmeringen ervaren vanuit hun eigen kennis en kunde. Respondenten die de kindcheck wel toepassen doen dat het meest bij signalen van huiselijk geweld en bij andere risicogroepen, zoals bij cliënten met een licht verstandelijke beperking, bij uithuisplaatsing, relatieproblemen of vechtscheidingen, dakloosheid, financiële problematiek en dreigende uithuiszettingen.

Vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling

Binnen de maatschappelijke ondersteuning, het onderwijs en bij het COA heeft een ruime meerderheid van de professionals in de eigen werkpraktijk wel eens vermoedens gehad van huiselijk geweld en/of kindermishandeling, respectievelijk 83%, 90% en 91%. Bij de kinderopvang en de zorg ligt dit percentage met

respectievelijk 71% en 69% lager. Daarentegen hebben professionals in de zorg die alleen met kinderen werken vaker een vermoeden gehad (94%) dan hun collega's die ook met volwassenen en/of ouderen werken.

Aan professionals is gevraagd of zij achteraf gezien wel eens een casus hebben gehad waarbij ten onrechte geen advies is gevraagd aan Veilig Thuis of waarbij ten onrechte geen melding is gedaan. In tabel 2 is per sector het percentage respondenten weergegeven dat deze vraag met 'ja' heeft beantwoord.

Tabel 2 Achteraf gezien ten onrechte geen advies gevraagd/niet gemeld

	Maatschappelijke ondersteuning	Kinderopvang	(Jeugd)gezondheidszorg	Justitie Coa	Onderwijs
Ten onrechte geen advies (% ja)	20%	16%	29%	10%	26%
Ten onrechte geen melding (% ja)	17%	16%	21%	13%	23%

Professionals geven aan dat het hierbij soms ging om casussen uit een verder verleden; zij hadden toen nog geen scholing gehad over het onderwerp en hun kennis was op dat moment nog onvoldoende. Daarnaast noemen professionals de volgende redenen: de doorverwijzende huisarts is de eerst verantwoordelijke persoon om verdere stappen te zetten, het is lastig om een compleet beeld te krijgen als er meerdere hulpverleners actief zijn binnen een gezin, men gaat er soms ten onrechte van uit dat de andere hulpverleners stappen zetten, zij hebben soms als hulpverlener de neiging om te lang in de rol van hulpverlener te blijven zitten en twijfels over de signalen vanwege de jonge leeftijd van het kind. Professionals uit de kinderopvang en het onderwijs noemen ook de angst dat het kind in de betreffende casussen van school of de opvang werd gehaald en uit het zicht verdween.

Kennis en vaardigheden

De professionals waarderen de eigen vaardigheden om met de stappen van de meldcode te werken over het algemeen als voldoende tot goed. Driekwart van de professionals van het COA, uit het onderwijs, de zorg en uit de maatschappelijke ondersteuning waarderen deze vaardigheden als voldoende tot goed. In de sector kinderopvang waardeert 92% deze vaardigheden als voldoende tot goed. Gemiddeld geven de professionals uit de diverse sectoren een rapportcijfer van een 7 voor hun kennis over de stappen die volgens de richtlijnen gezet moeten worden bij vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Driekwart van de professionals heeft dan ook in de afgelopen vijf jaar een training gevolgd op het terrein van kindermishandeling en huiselijk geweld. Er zijn in de sectoren ook professionals die nog nooit zo'n training hebben gevolgd; dit geldt voor 12% van de professionals uit de sector maatschappelijke ondersteuning, voor 14% van de professionals uit de kinderopvang, voor 19% van de professionals van het COA en voor 21% van de professionals uit het onderwijs. In de zorg heeft 22% van de professionals nog nooit zo'n training gevolgd, waarbij er verschillen zijn tussen de diverse professionals: van de professionals die alleen met volwassenen werken

heeft 32% nog nooit een training op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling gevolgd en van de professionals die alleen met ouderen werken heeft 39% nog nooit zo'n training gevolgd.

Professionals zijn in mindere mate bekend met de ondersteunende hulpmiddelen als de toolkit op www.meldcode.nl, de Meldcode App en de online cursussen. Van deze hulpmiddelen is men het meest bekend met de toolkit. Respondenten die wel bekend zijn met de hulpmiddelen maken er in de praktijk nauwelijks gebruik van.

De professionals over Veilig Thuis

Het merendeel van de professionals is bekend met Veilig Thuis. Een meerderheid van de professionals is tevreden over de rol van en samenwerking met Veilig Thuis bij advies- en consultvragen. Wel geven zij aan dat de kwaliteit van de adviezen sterk kan verschillen per medewerker van Veilig Thuis. Professionals ervaren soms onvoldoende ondersteuning van Veilig Thuis en vinden dat Veilig Thuis te veel teruglegt bij hen. Voor professionals van het COA geldt daarnaast dat er bij Veilig Thuis soms onvoldoende kennis is over de doelgroep en dat er tussen het COA en Veilig Thuis geen duidelijke afspraken zijn over de inzet van Veilig Thuis voor het COA.

Over de rol van en samenwerking met Veilig Thuis bij meldingen zijn professionals iets minder positief; tussen de 40% en 50% beoordeelt deze als voldoende tot goed. Het minst tevreden zijn professionals over de terugkoppeling door Veilig Thuis na een melding. Het duurt lang voordat er teruggekoppeld wordt en professionals moeten vaak zelf om terugkoppeling vragen. Professionals uit het onderwijs vinden het daarnaast frustrerend dat er soms niets met een melding wordt gedaan en er niet wordt aangegeven wat hiervoor de reden is; scholen gaan naar de mening van respondenten niet zomaar over tot het doen van een melding.

De meningen van professionals over de rol van Veilig Thuis sinds 1 januari 2015 zijn verdeeld. Daarbij zijn er verschillen zichtbaar tussen de diverse sectoren.

Professionals van het COA en uit de sector maatschappelijke ondersteuning geven het meest aan dat de rol veranderd is, respectievelijk 44% en 39%. Voor het COA geldt dat de financiering van de inzet van Veilig Thuis voor het COA sinds 1 januari 2015 onduidelijker is geworden. Professionals uit de sector maatschappelijke ondersteuning zijn verdeeld over de nieuwe rol. Sommige professionals vinden de rol nu duidelijker, terwijl anderen juist aangeven de nieuwe situatie onduidelijker te vinden. Van de professionals uit de zorg vindt 21% de rol van Veilig Thuis veranderd. Zij geven aan dat het contact makkelijker verloopt door het samenvoegen van het AMK en SHG, hoewel er ook aangegeven wordt dat het niet altijd duidelijk is met wie men in contact moet treden. Ook hebben zij de indruk dat de werkdruk bij Veilig Thuis hoog is. Van de professionals uit het onderwijs vindt 13% dat de rol van Veilig Thuis gewijzigd is. Zij vinden dat de bereikbaarheid van Veilig Thuis buiten kantooruren slechter is dan bij het AMK en dat Veilig Thuis minder zichtbaar is in het netwerk rond scholen. In de kinderopvang vindt 9% van de professionals dat de rol van Veilig Thuis veranderd is. Zij noemen ook slechtere bereikbaarheid en het minder zichtbaar en herkenbaar zijn van Veilig Thuis.

Deelonderzoek Veilig Thuis

Aan dit deelonderzoek hebben acht Veilig Thuis organisaties meegewerkt. De formele samenvoeging van het oude AMK en het SHG per 1 januari 2015 wordt door de medewerkers van Veilig Thuis met wie gesproken is als positief beoordeeld, omdat beide organisaties elkaar kunnen versterken. Wel is het soms nog zoeken naar een eenduidige werkwijze en een duidelijk werkproces.

De rol die Veilig Thuis kan spelen bij voorlichting, preventie en vroegsignalering verschilt per gemeente, omdat deze afhankelijk is van de prioriteiten die hieraan worden gegeven vanuit het lokale, gemeentelijk beleid. Door de ontwikkelingen binnen het sociaal domein dreigt de aandacht voor huiselijk geweld en kindermishandeling soms onderbelicht te raken. De rol die de sociale wijkteams bij de aanpak hiervan kunnen spelen, zou gezien hun integrale benadering groter moeten zijn. Tevens hebben zij de mogelijkheid om tijdig ondersteuning in te schakelen. Aandacht voor de meldcode binnen de sociale wijkteams is dan ook van groot belang voor tijdige signalering en hulpverlening.

De bekendheid met de meldcode van professionals uit de diverse sectoren is volgens Veilig Thuis organisaties in de afgelopen twee jaar vergroot, maar alleen bekendheid is niet voldoende. De implementatie van de meldcode in organisaties wordt door Veilig Thuis als wisselend ervaren; er zijn organisaties waarin de meldcode duidelijk is opgenomen in het werkproces, maar in veel organisaties is dit (nog) niet het geval. De vertaling van de meldcode naar de eigen werkpraktijk behoeft vaak nog uitwerking. Het vrijmaken en aanstellen van een aandachtsfunctionaris binnen deze organisaties, die professionals intern kan ondersteunen, is volgens de onderzochte Veilig Thuis organisaties van groot belang voor een duurzame implementatie van de meldcode. Bij de Veilig Thuis organisaties bestaat het beeld dat dit nog niet overal voldoende belegd is met als gevolg dat er geen structurele alertheid is op signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

De toepassing van de meldcode door de professionals uit de diverse sectoren is volgens de respondenten van Veilig Thuis al wel sterk verbeterd. Wel verdient de toepassing van de meldcode door specialistische zorgaanbieders en door professionals die voornamelijk met ouderen werken nog aandacht. Door de verbetering van de toepassing van de meldcode ervaren Veilig Thuis organisaties een toename van het aantal contactmomenten, adviesvragen en meldingen. Deze toename veroorzaakt bij sommige Veilig Thuis organisaties capaciteitsproblemen. Omdat meldingen altijd voorrang hebben, komt de behandeling van adviesvragen, ondersteuning en preventie soms onder druk te staan. De bekendheid met en de toepassing van de kindcheck behoeft nog verbetering.

Deelonderzoek Toezichthouders

De onderzoeken van de inspecties zijn met name gericht op de vraag of er een meldcode is ingevoerd, of de meldcode de vijf stappen van het basismodel bevat en of medewerkers geschoold zijn in de toepassing van de meldcode. Ook het gemeentelijk toezicht is gericht op deze elementen. Het toezicht op de kinderopvang is door gemeenten veelal belegd bij GGD'en. Het gemeentelijk toezicht op de sector

maatschappelijke ondersteuning is nog niet uitgekristalliseerd. Dit heeft onder meer te maken met de transities en met de verschillende rollen die de gemeente in het sociaal wijkteam heeft (regisseur, werkgever en toezichthouder).

De toezichthouders merken op dat zij zien dat het voor organisaties lastig is om de stap te zetten naar de doorvertaling van de meldcode naar de dagelijkse werkpraktijk. Om de toepassing van de meldcode in de kinderopvang te verbeteren adviseert de GGD om de meldcode te integreren in een breder (pedagogisch) observatie-instrument. In de groepsinterviews werd de suggestie gedaan om de meldcode onderdeel te maken van de werkprocessen binnen organisaties, zodat het werken met de meldcode duurzaam verankerd kan worden in de manier van werken.

1.3 Conclusies en aanbevelingen

De meldcode

De bekendheid van professionals uit de diverse sectoren met de meldcode is over het algemeen (zeer) goed. Zij vinden dat de meldcode ondersteuning biedt, omdat de meldcode structuur en houvast geeft en maakt dat er zorgvuldig gehandeld wordt. Ook wordt de meldcode gezien als een legitimering om stappen te ondernemen. De duurzame implementatie van de meldcode en de doorvertaling naar de dagelijkse werkpraktijk is nog wel een punt van aandacht. Nog niet alle organisaties hebben de meldcode opgenomen in het werkproces. Het vrijmaken en aanstellen van een aandachtsfunctionaris die professionals intern kan ondersteunen bij de toepassing van de meldcode is een manier om te zorgen voor een duurzame implementatie van de meldcode,

De stappen van de meldcode worden door het merendeel van de professionals toegepast. Wel ervaren zij, zoals hiervoor aangegeven, belemmeringen bij de toepassing van de meldcode. In de sectoren kinderopvang en onderwijs is een belangrijke belemmering dat de ouders het kind van school of de opvang kunnen halen en geen toestemming geven voor een overdracht aan de nieuwe opvanglocatie of school. Hierdoor kan het kind uit zicht verdwijnen.

Het voeren van een gesprek met het kind en/of de ouders wordt in de praktijk als lastig ervaren. Professionals hebben aangegeven dat ze behoefte hebben aan training in gesprekstechnieken, waarbij ook aandacht wordt besteed aan het voeren van gesprekken met jonge kinderen en kinderen of volwassenen met beperkte verstandelijke vermogens. Professionals die alleen met ouderen werken geven vaker aan belemmeringen te ervaren met het voeren of het aangaan van het gesprek.

Daarnaast geven professionals aan dat de benodigde hulp niet altijd beschikbaar is vanwege wachtlijsten, achterstanden, versobering van de mogelijkheden om hulp in te schakelen en omdat de gemeente deze zorg of ondersteuning niet heeft ingekocht.

De kindcheck

De kindcheck is nog onvoldoende bekend en wordt daardoor ook door een minderheid van de professionals toegepast. Professionals passen de kindcheck niet toe, omdat zij belemmeringen ervaren vanuit hun eigen kennis en kunde. Er is behoefte aan vergroting van de bekendheid met, en de kennis en kunde over, de kindcheck door scholing. Voor huisartsen is er al een digitale alert in ontwikkeling om bij elke casus waarin er sprake is van een patiënt die behoort tot een risicogroep kort stil te staan bij de vraag of er kinderen betrokken zijn en of deze veilig zijn. Een soortgelijke alert zou professionals kunnen ondersteunen bij de toepassing van de kindcheck.

Kennis en kunde over kindermishandeling en huiselijk geweld

Driekwart van de professionals heeft in de afgelopen vijf jaar een training gevolgd op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling. Er zijn echter ook professionals die nog nooit een dergelijke training hebben gevolgd. Dit geldt met name voor professionals uit de (gezondheids)zorg die alleen met volwassenen of ouderen werken.

Er zijn ondersteunende hulpmiddelen zoals de toolkit op de website www.meldcode.nl, de Meldcode App en online cursussen. Deze bieden veel informatie en aanwijzingen om huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en geven richtlijnen over hoe te handelen. De hulpmiddelen zijn echter in mindere mate bekend en worden nauwelijks gebruikt.

Veilig Thuis

Veilig Thuis organisaties geven aan dat de rol van sociale wijkteams bij het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling gelet op hun integrale benadering groot zou moeten zijn. Zij hebben ook de mogelijkheid om tijdig ondersteuning in te schakelen. In de praktijk blijkt dat de invulling van deze rol van sociale wijkteams nog uitgewerkt moet worden.

Door de verbetering in de toepassing van de meldcode door professionals en door de grotere bekendheid met Veilig Thuis is er sprake van een toename van het aantal contactmomenten, adviesvragen en meldingen. Omdat meldingen altijd voorrang hebben, komt de behandeling van adviesvragen, ondersteuning en preventie soms door capaciteitsproblemen onder druk te staan. Daarbij moet in aanmerking genomen worden dat de rol die Veilig Thuis kan spelen bij zaken als voorlichting, preventie en vroegsignalering per gemeente kan verschillen, omdat deze afhankelijk is van de prioriteiten die gemeenten stellen en van de financiering van gemeenten. Voor professionals van het COA geldt nog specifiek dat er nog geen duidelijke afspraken zijn over de inzet van Veilig Thuis voor het COA. Dit wordt mede veroorzaakt doordat Veilig Thuis door gemeenten gefinancierd wordt.

De terugkoppeling over meldingen door Veilig Thuis en de ondersteuning van professionals bij de toepassing van de stappen van de meldcode komen uit het onderzoek als aandachtspunt naar voren.

Hoofdstuk 2

Onderzoeksopzet

2.1 Inleiding

Op 1 juli 2013 is de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling in werking getreden en zijn professionals uit zes sectoren² verplicht om te handelen volgens de wet meldcode bij vermoedens of signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling. De organisaties uit de zes sectoren zijn verplicht te beschikken over een meldcode en het gebruik van en de deskundigheidsbevordering over de meldcode te stimuleren. De meldcode helpt professionals te handelen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling en beschrijft in vijf stappen wat professionals kunnen doen bij vermoedens van geweld. Als onderdeel van de meldcode is de uitvoering van een kindcheck verplicht gesteld; deze kindcheck richt zich op professionals met volwassen cliënten en in bepaalde gevallen is de professional verplicht om te onderzoeken of zijn volwassen cliënt minderjarige kinderen thuis heeft, waar hij voor zorgt.

Het onderzoek: de quickscan

Gezien de indringendheid van de problematiek waarop de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling betrekking heeft, is door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) aangegeven twee jaar na inwerkingtreding van de wet een quickscan te laten uitvoeren om inzicht te krijgen in het gebruik van en de ervaringen met de meldcode in de verschillende sectoren. Meer specifiek dient de quickscan een antwoord te geven op de vraag of een meldcode voor professionals bevordert dat adequaat wordt omgegaan met, en tijdig actie wordt ondernomen bij, vermoedens of signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling. Waar loopt men bij het gebruik van de meldcode tegenaan, welke knelpunten zijn er en welke oplossingsrichtingen? De quickscan dient algemene conclusies over het gebruik en de resultaten van de (wet) meldcode te presenteren en eventuele verbetermogelijkheden in de uitvoering te benoemen.

De quickscan bestaat uit de volgende onderdelen:

- een onderzoek onder professionals uit de sectoren waarop de meldcode van toepassing is;
- een onderzoek onder Veilig Thuis organisaties;
- een onderzoek onder toezichthouders.

² Het gaat om de sectoren (jeugd)gezondheidszorg, maatschappelijke ondersteuning, jeugdzorg, onderwijs, kinderopvang en justitie.

In juni 2015 is al een rapportage verschenen van een deelonderzoek van de quickscan, het onderzoek onder artsen. Bij dit onderzoek is gebruikgemaakt van een panel van KNMG-leden. Met behulp van de KNMG is het onderzoek uitgezet onder ruim 3.000 praktiserende artsen met diverse specialismen. Uiteindelijk hebben 1.069 panelleden de vragenlijst ingevuld. Bij de analyse van de data zijn uitsplitsingen gemaakt naar de volgende categorieën artsen: huisartsen, jeugdartsen, kinderartsen, psychiaters en overige artsen. De bevindingen uit de rapportage van het onderzoek onder artsen zijn niet geïntegreerd in deze rapportage.

Waar in deze rapportage in hoofdstuk 3 de bevindingen uit de sector (jeugd)gezondheidszorg worden beschreven, gaat het om de gegevens die zijn verkregen in dit vervolgonderzoek. In de sector (jeugd)gezondheidszorg is de vragenlijst na het onderzoek onder de artsen via het artsenpanel van de KNMG ook nog uitgezet bij andere professionals uit de zorg. Actiz, AZN, GGZ Nederland, Jeugdzorg Nederland, KNGF, KNOV, NVO, NVLF, PSYNIP, NVVP, V&VN en de VGN hebben de vragenlijst uitgezet onder hun leden. In totaal hebben 764 respondenten uit het vervolgonderzoek in de sector (jeugd)gezondheidszorg de vragenlijst ingevuld.

2.2 Onderzoeksopzet

Onderzoek onder professionals uit de sectoren

Het onderzoek onder professionals bestaat uit een kwantitatief onderzoek in de vorm van een online vragenlijst en een kwalitatief onderzoek in de vorm van groepsinterviews met de professionals.

Kwantitatief onderzoek

Bij dit deel van het onderzoek hebben we gebruikgemaakt van een online vragenlijst. In deze vragenlijst hebben we de onderzoeksvraag verder uitgewerkt en geoperationaliseerd. In bijlage 1 is de basisvragenlijst opgenomen die bij het onderzoek is gehanteerd. De vragenlijst is besproken met diverse brancheorganisaties uit de sectoren. Een overzicht van de brancheorganisaties die hebben meegewerkt aan het onderzoek is opgenomen in bijlage 2. Op basis van de gesprekken met de brancheorganisaties is de vragenlijst aangepast aan de werkprijktijk van de professionals, in die zin dat in de vragenlijst de in de sector gebruikelijke terminologie is gehanteerd. De aanpassingen zijn niet inhoudelijk en hebben geen consequenties voor de vergelijkbaarheid van de uitkomsten van sectoren. De brancheorganisaties hebben in de meeste sectoren ook een belangrijke rol gespeeld bij het uitzetten van de vragenlijst onder hun leden.

Kwalitatief onderzoek in de vorm van groepsinterviews

Op basis van de bevindingen uit het kwantitatieve onderzoek zijn gespreksleidraden opgesteld voor de groepsinterviews met professionals uit de diverse sectoren. Voor deze interviews zijn de respondenten benaderd, die bij het invullen van de vragenlijst hadden aangegeven bereid te zijn om mee te werken aan een groepsinterview.

In de interviews is nader ingegaan op opvallende bevindingen uit het kwantitatieve onderzoek en de mogelijke verklaringen hiervoor, ervaringen uit de praktijk, knelpunten en oplossingen. De professionals zijn tijdens de interviews in gesprek gegaan over de meldcode en de kindcheck en de belemmeringen die daarbij worden ervaren. In onderling overleg zijn mogelijke oplossingsrichtingen verder verkend.

Respons, betrouwbaarheid en representativiteit

In deze rapportage beschrijven we de bevindingen in afzonderlijke hoofdstukken per sector. In deze hoofdstukken wordt ook per sector de behaalde respons aangegeven en de eventuele implicaties voor representativiteit en betrouwbaarheid van de uitkomsten. De uitkomsten van de groepsinterviews met professionals uit de diverse sectoren moeten als indicatief worden beschouwd en als verdieping en verduidelijking van de kwantitatieve onderzoeksresultaten worden geïnterpreteerd. In totaal hebben er 1.978 respondenten meegewerkt aan het onderzoek, naast de 1.069 artsen die in het voorjaar van 2015 de vragenlijst hebben ingevuld.

Onderzoeken onder toezichthouders en Veilig Thuis organisaties

De onderzoeken onder toezichthouders en Veilig Thuis organisaties hebben een kwalitatieve insteek. De ervaringen van de toezichthouders met het toezicht op de implementatie van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling zijn in beeld gebracht door het uitvoeren van een dossierstudie en door groepsinterviews met verschillende toezichthouders. Er zijn gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van de vier betrokken inspecties, drie GGD'en en zeven gemeenten.

Het perspectief van Veilig Thuis is in kaart gebracht door groepsgesprekken bij vier Veilig Thuis organisaties. Daarnaast hebben er zes telefonische interviews plaatsgevonden met medewerkers van vier andere Veilig Thuis organisaties. Gespreksonderwerpen waren het gebruik van de meldcode in het veld en de ervaringen van Veilig Thuis met de meldcode. Hierbij lag de nadruk op eventuele knel- of verbeterpunten. Aangezien er acht van de in totaal 26 Veilig Thuis organisaties hebben meegewerkt aan dit onderzoek is enige voorzichtigheid geboden in de interpretatie van de uitkomsten.

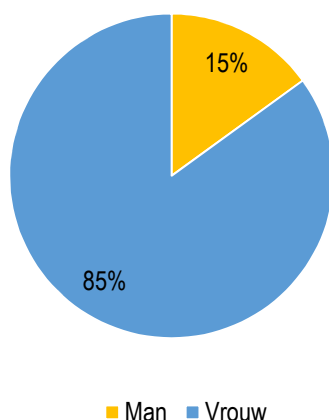
Hoofdstuk 3

Sector maatschappelijke ondersteuning

3.1 Respons en achtergrondkenmerken

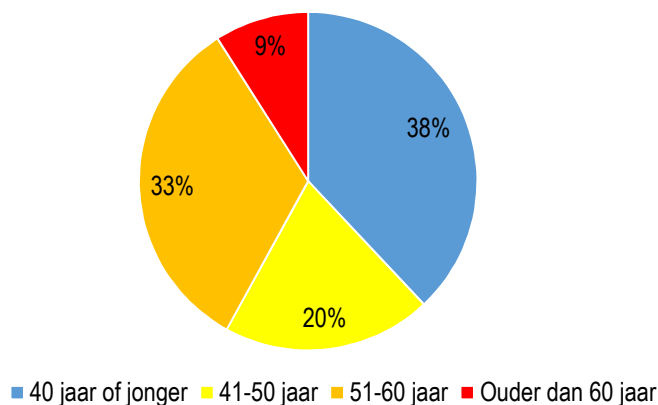
In de sector maatschappelijke ondersteuning is de vragenlijst uitgezet bij de volgende organisaties: MOgroep, de Nederlandse Vereniging van Maatschappelijk Werkers (NVMW), de Federatie Opvang en MEE. In totaal hebben 255 respondenten de vragenlijst ingevuld. De volgende figuren geven inzicht in de achtergrondkenmerken van de respondenten. Aan de respondenten zijn vragen gesteld over de volgende kenmerken: geslacht, leeftijd, aantal jaren werkzaam in huidige functie en de aard van het dienstverband. Van de respondenten is 85% vrouw.

Figuur 1 Geslacht respondenten (N=255)

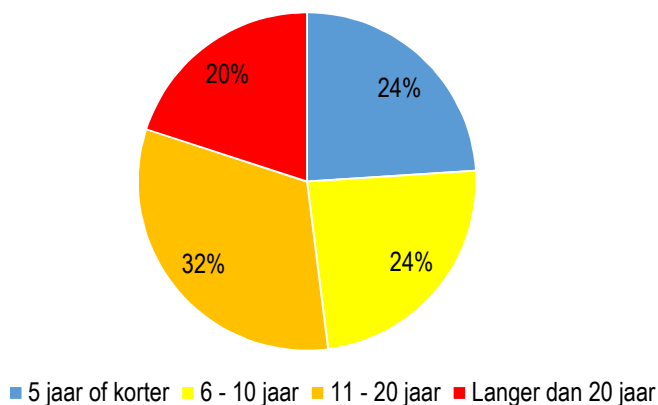

Van de respondenten is 62% ouder dan 40 jaar.

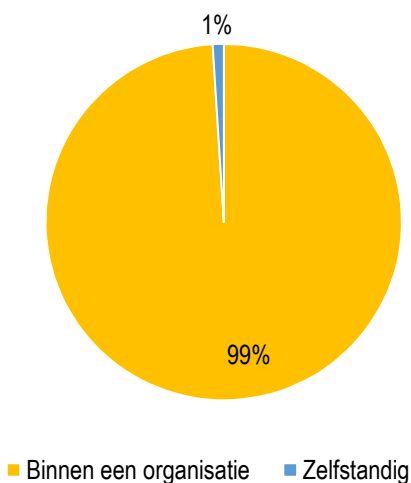
Figuur 2 Leeftijd respondenten (N=255)

Een meerderheid van 76% van de respondenten werkt 6 jaar of langer in de huidige functie.

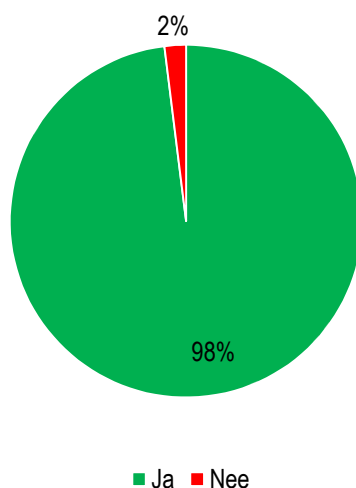
Figuur 3 Aantal jaren werkzaam in huidige functie (N=255)

Tot slot zijn vrijwel alle respondenten (99%) werkzaam binnen een organisatie.

Figuur 4 Aard van het dienstverband (N=255)

3.2 Bekendheid met en ondersteuning door de meldcode

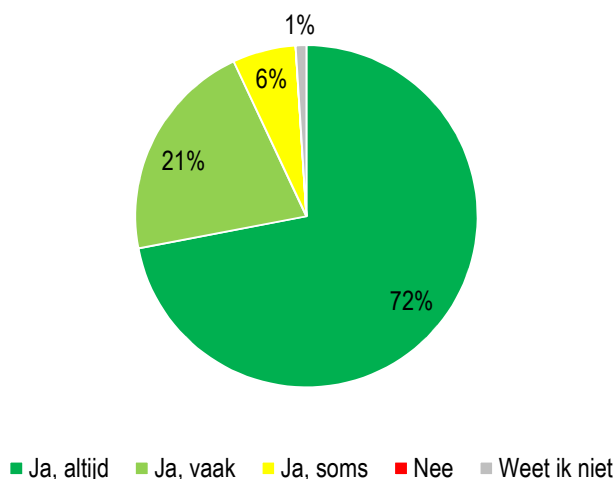
Van de respondenten geeft 98% aan op de hoogte te zijn van de verplichting om te werken met de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

Figuur 5 Bekendheid met de verplichting om te werken met een meldcode (N=255)

Van de respondenten geeft 93% aan dat het handelen bij vermoedens en/of signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling *vaak tot altijd* bij hun taak of verantwoordelijkheid hoort, 6% geeft aan dat het *soms* tot hun taak of verantwoordelijkheid behoort en 1% geeft aan dit niet te weten. In de toelichting bij deze vragen geven respondenten aan dat zij vinden dat het niet tot hun taak of verantwoordelijkheid behoort om te handelen volgens de meldcode als er al een gezinsvoogd aanwezig is. In die gevallen zet de gezinsvoogd de benodigde stappen. Ook in casussen waarin sprake is van vrouwenmishandeling, vrouwenhandel of eerdergerelateerd geweld wordt er niet altijd gehandeld volgens de meldcode, omdat melden dan risico's voor de cliënt met zich meebrengt. Er wordt dan gekozen voor het direct organiseren van opvang voor de cliënten.

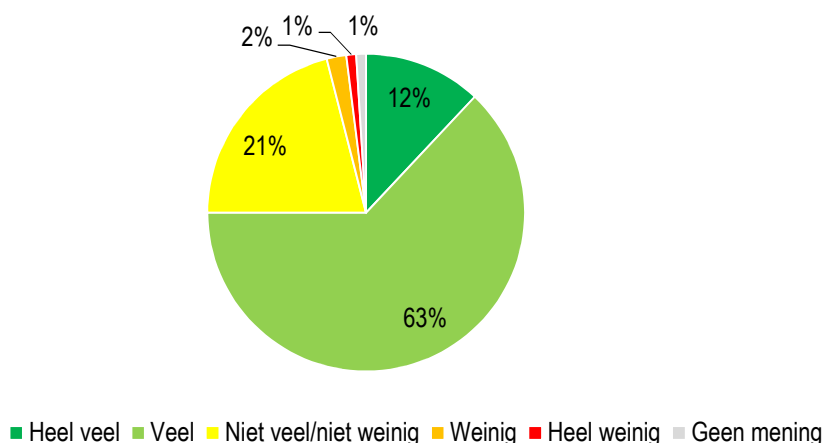
In de groepsinterviews is opgemerkt dat als hulpverleners uit de volwassenenzorg uit de verwijzindex opmaken dat er al andere hulpverleners betrokken zijn bij de kinderen, het handelen volgens de meldcode misschien minder noodzakelijk wordt geacht.

Figuur 6 Verantwoordelijkheid om te handelen volgens de meldcode (N=215)

Van de respondenten geeft 75% aan dat de meldcode *veel* tot *heel veel* ondersteuning biedt en 21% geeft aan dat de meldcode *niet veel/niet weinig* ondersteunt (neutraal).

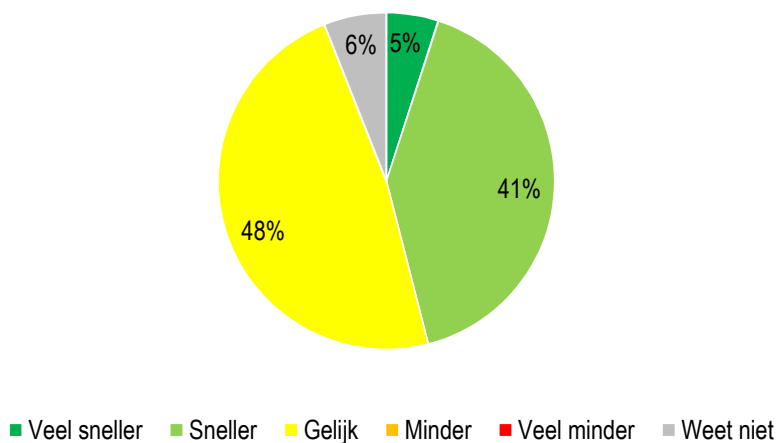
Figuur 7 Ervaren ondersteuning door de meldcode (N=215)

Volgens respondenten biedt de meldcode houvast en structuur. Deze structuur in de vorm van het stappenplan zorgt voor extra scherpte en zorgvuldigheid, waardoor de objectiviteit van handelen beter gewaarborgd is. Daarnaast geven enkele respondenten aan dat de verplichting van de meldcode ook wel iets betuttelends heeft. Zij zeggen dat er ook zonder de verplichte stappen van de meldcode wel gehandeld zou worden in casussen waarin dat nodig is.

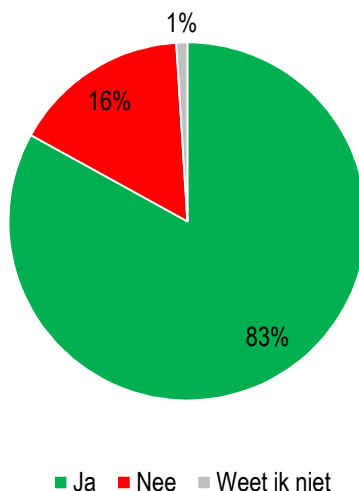
Uit onderstaande figuur blijkt dat 46% van de respondenten door de meldcode (*veel*) *sneller* handelt bij signalen of vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling en 48% handelt gelijk (*niet sneller en niet minder snel*). Ook geeft 6% aan niet te weten of de meldcode van invloed is op de snelheid van handelen. Respondenten die aangeven sneller te handelen door de meldcode zeggen dat de meldcode voor meer bewustwording heeft gezorgd en dat daardoor eerder advies gevraagd wordt bij Veilig Thuis. In de samenwerking met ketenpartners is het volgens hen ook prettig om een beroep te kunnen doen op de meldcode. Het is makkelijker om hen te betrekken in de te zetten stappen en de verplichting van de meldcode maakt dat er minder discussie is over de te nemen acties. Respondenten die aangeven dat de meldcode niet van invloed is op de snelheid van hun handelingen geven hiervoor als verklaring dat zij voor de inwerkingtreding van de meldcode ook al alert waren op signalen en actie ondernamen als dat nodig was.

Figuur 8 Sneller handelen door de meldcode (N=215)

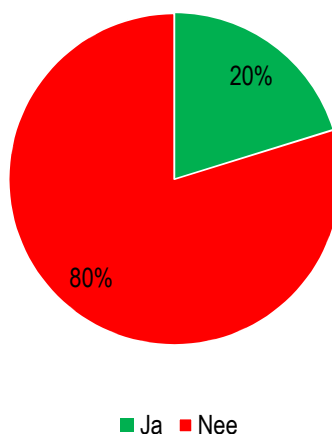

3.3 Toepassing van de meldcode

Van de respondenten geeft 83% aan wel eens vermoedens te hebben gehad van huiselijk geweld en/of kindermishandeling in hun werkpraktijk.

Figuur 9 Vermoedens of signalen van kindermishandeling en/of huiselijk geweld (N=255)

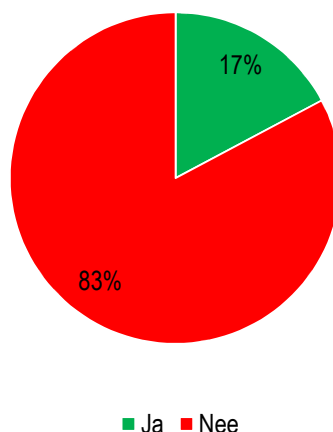
Aan respondenten hebben we gevraagd of zij achteraf bezien te maken hebben gehad met casussen waarbij ten onrechte geen actie is ondernomen. Hierbij hebben we een onderscheid gemaakt tussen **adviesvragen** aan en **meldingen** bij Veilig Thuis. Van de respondenten geeft 20% aan dat er achteraf bezien in een of meerdere casussen ten onrechte geen **advies** is gevraagd aan Veilig Thuis.

Figuur 10 Casussen waarin achteraf bleek dat er advies had moeten worden gevraagd aan Veilig Thuis (N=193)

Op de vraag waarom er geen advies is gevraagd terwijl dat achteraf bezien wel nodig was, antwoorden respondenten als volgt. Zij waren toen niet op de hoogte van de meldcode en hadden nog geen training of cursus gevolgd over de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Ook blijkt soms achteraf dat de ernst van de situatie onvoldoende in beeld was, bijvoorbeeld doordat er sprake was van onduidelijke signalen. Verder wordt als reden genoemd dat de signalen teruggelegd zijn bij de huisarts en dat andere instanties, bijvoorbeeld de politie, al contact hadden gehad met Veilig Thuis over de betreffende casus.

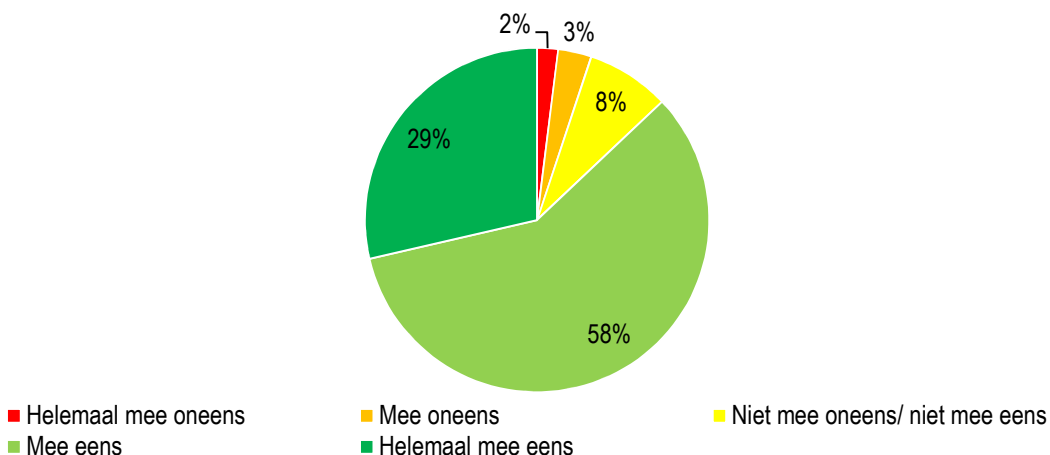
Van de respondenten geeft 17% aan wel eens een casus te hebben gehad, waarbij achteraf bleek dat er wel een **melding** had moeten worden gedaan bij Veilig Thuis. Op de vraag waarom er geen melding is gedaan, terwijl dat achteraf gezien wel nodig was, antwoorden respondenten als volgt. Er zijn soms meerdere hulpverleners actief binnen een gezin, die niet altijd informatie met elkaar uitwisselen. Hierdoor is er geen compleet beeld. Er zijn dan te weinig en/of te onduidelijke signalen. Ook geeft men aan dat je als hulpverlener soms de neiging hebt om te lang in die hulpverlenende rol te blijven zitten. Het is dan lastig om op te schalen, ook gelet op de vertrouwensband met de cliënt. Verder geven enkele hulpverleners aan dat de huisarts die de hulp heeft ingeschakeld de eerste verantwoordelijke is om actie te ondernemen. Tot slot wordt ook onvoldoende kennis en kunde als reden genoemd. Uit de groepsinterviews komt naar voren dat na scholing de signalering en daarmee het vragen om advies of het doen van een melding is toegenomen.

Figuur 11 Casussen waarin later bleek dat er een melding had moeten plaatsvinden (N=180)

Van de respondenten geeft 87% aan te weten hoe te handelen bij vermoedens of signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling (*eens tot helemaal eens* met de stelling 'Ik weet hoe te handelen bij signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling') en 5% geeft aan *niet* te weten hoe te handelen (*oneens tot helemaal oneens* met de stelling).

Figuur 12 Weten hoe te handelen bij vermoedens of signalen van kindermishandeling en/of huiselijk geweld (N=317)

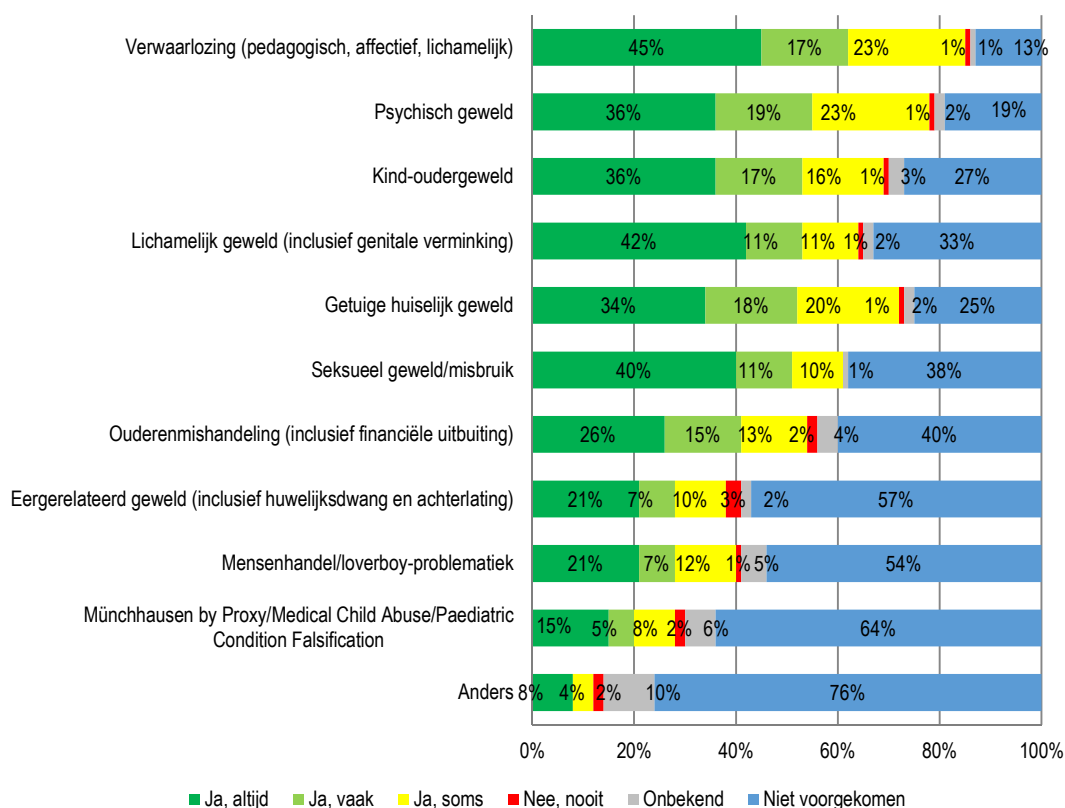

Aan de respondenten is gevraagd bij welke signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling zij de meldcode toepassen. De stappen van de meldcode worden door een meerderheid van de respondenten *vaak* tot *altijd* toegepast bij:

- Seksueel geweld/misbruik (51%)
- Kind-oudergeweld (53%)
- Lichamelijk geweld (53%)
- Getuige huiselijk geweld (52%)
- Verwaarlozing (62%)
- Psychisch geweld (55%)

Daarnaast zijn vrouwenhandel en risico's voor het ongeborn kind nog genoemd als signalen waarbij de meldcode wordt toegepast.

Grafiek 1 Signalen waarbij de meldcode wordt toegepast (N=215)

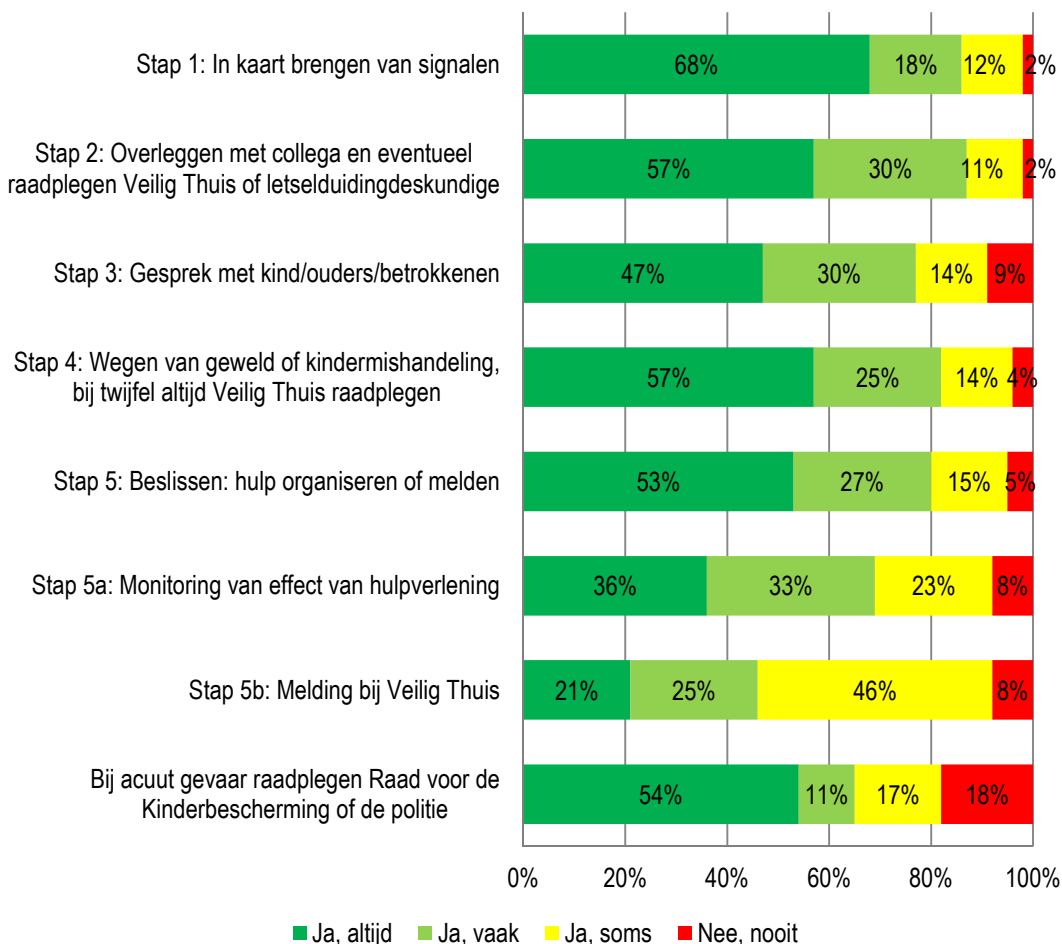

3.3.1 Toepassing van de meldcode per stap

Aan respondenten is per stap gevraagd **of** en **in hoeverre** zij de stappen in hun werkpraktijk **toepassen**. Uit de volgende grafiek blijkt dat 86% van de respondenten stap 1 *vaak* tot *altijd* toepast, 87% stap 2, 77% stap 3 en 82% stap 4. Een aantal organisaties werkt met een meldcode die stap 5 (beslissen hulp organiseren of melden) hebben uitgesplitst in een stap 5a en 5b, waarbij stap 5a het monitoren van het effect van hulpverlening is en stap 5b het melden. Stap 5 wordt door 80% van de respondenten *vaak* tot *altijd* toegepast. Van de respondenten monitort 69% *vaak* tot *altijd* het effect van de hulpverlening en 46% meldt *vaak* tot *altijd*. Bij acuut gevaar raadpleegt 65% *vaak* tot *altijd* de Raad voor de Kinderbescherming of de politie.

Als reden om niet alle stappen te volgen, noemen respondenten dat melden niet meer nodig was, omdat dat door het inschakelen van hulp niet meer nodig was en dat bepaalde stappen door iemand anders binnen de organisatie worden gezet, bijvoorbeeld door een leidinggevende of een aandachtsfunctionaris.

Grafiek 2 Toepassing van de stappen van de meldcode (N=215, (bij 5b en 5a N=48))

Stap 1: Onderzoek en kindcheck bij oudersignalen.

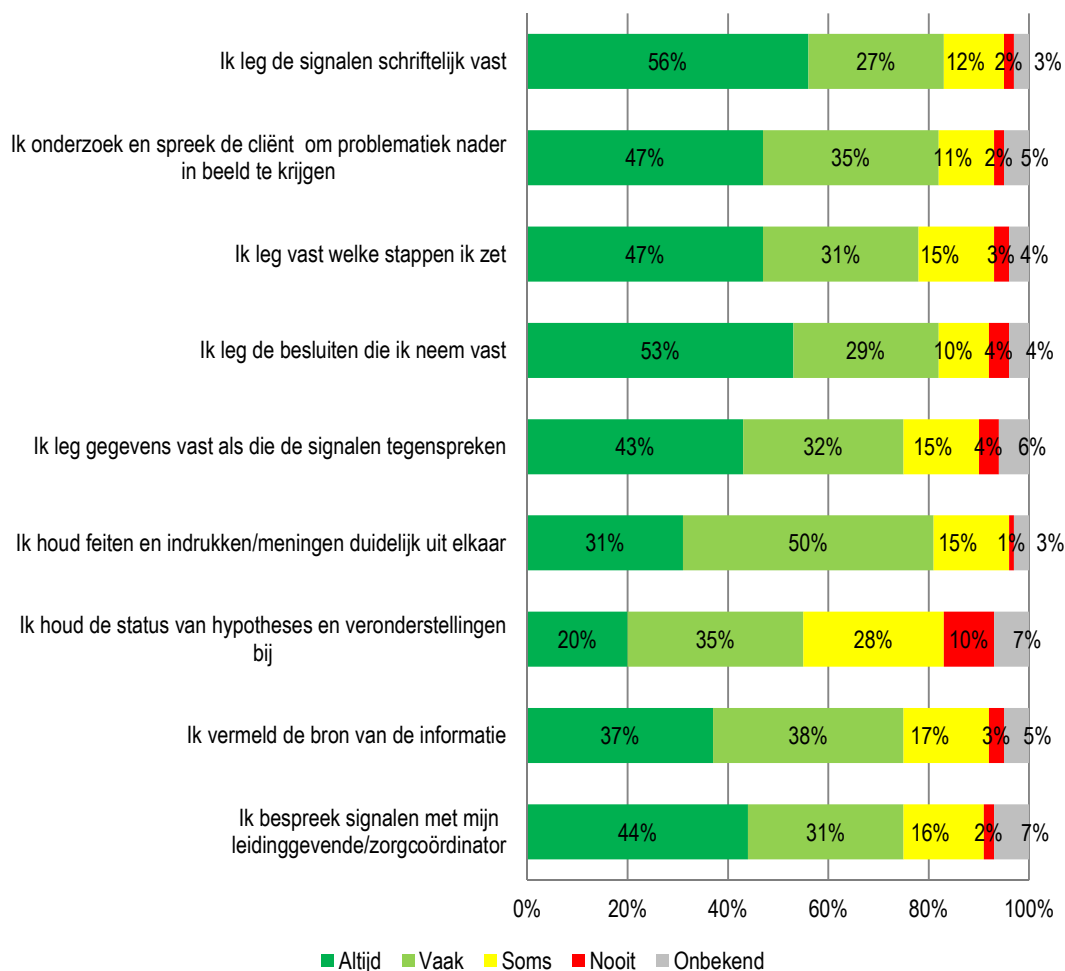
Zoals hiervoor aangegeven past 86% deze stap *vaak* tot *altijd* toe. Van de respondenten die deze stap toepassen brengt 83% opgevangen signalen *vaak* tot *altijd* in kaart door signalen schriftelijk vast te leggen, 82% spreekt met de cliënt om een nader beeld te krijgen, 82% legt besluiten vast en 81% houdt feiten en meningen uit elkaar.

Rond de 75% tot 80% van de respondenten geeft aan opgevangen signalen in kaart te brengen door:

- het vastleggen van de gezette stappen;
- het vastleggen van gegevens als signalen elkaar tegen spreken;
- het vermelden van de bron van informatie;
- het bespreken van signalen met de leidinggevende of de zorgcoördinator.

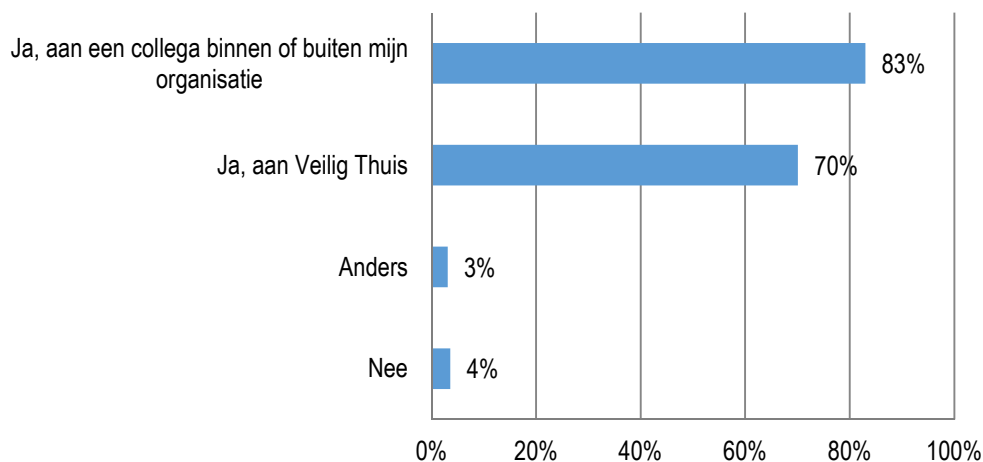
Verder geeft 55% aan de status van hypothese en veronderstellingen *vaak* tot *altijd* bij te houden.

Grafiek 3 Wijze waarop signalen in kaart worden gebracht (N=195, N=195, N=196, N=195, N=194, N=192, N=181, N=192, N=195)

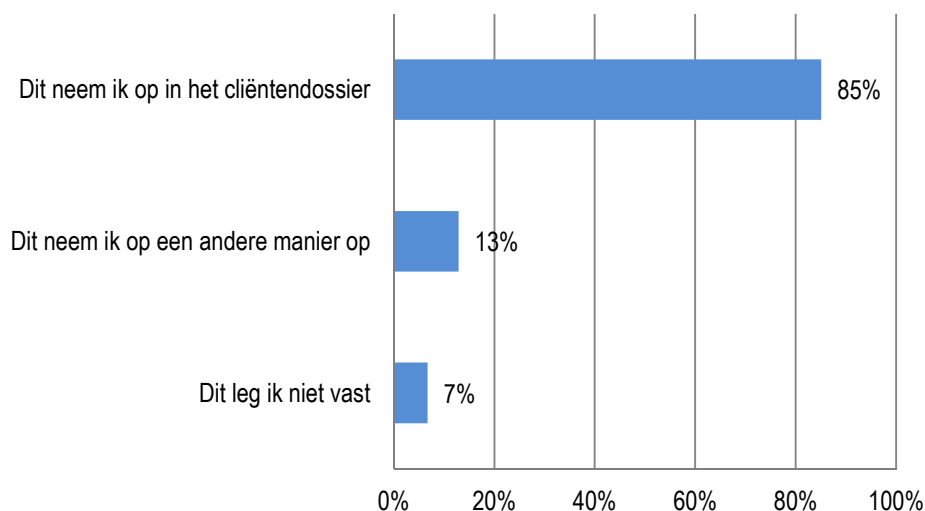
Stap 2: Advies vragen aan Veilig Thuis en bij voorkeur ook aan een collega

Van de respondenten past 87% deze stap *vaak* tot *altijd* toe. Van de respondenten heeft 83% wel eens advies gevraagd aan een collega binnen of buiten de organisatie en 70% aan Veilig Thuis. 4% heeft nooit advies gevraagd.

Grafiek 4 Het vragen van advies (N=194)

Het is bij 91% van de respondenten bekend dat het mogelijk is om op anonieme basis een advies te vragen aan Veilig Thuis. En 93% kent het onderscheid tussen een adviesvraag en een melding. Van de respondenten die advies hebben gevraagd, legt 85% de adviesvraag vast in het cliëntendossier en 13% legt dit op een andere manier vast bijvoorbeeld in eigen aantekeningen of in een schaduw dossier. De privacy van de cliënt speelt hierbij een rol.

Door 7% van de respondenten wordt de adviesvraag niet vastgelegd. Respondenten noemen als redenen om de adviesvraag niet vast te leggen dat een ander dat doet, bijvoorbeeld de aandachtsfunctionaris of de leidinggevende. Ook wordt een adviesvraag gezien als iets informeel dat niet hoeft vastgelegd te worden.

Grafiek 5 De manier waarop de adviesvraag wordt vastgelegd (N=194)

Stap 3: Gesprekken met betrokkenen en/of de ouders

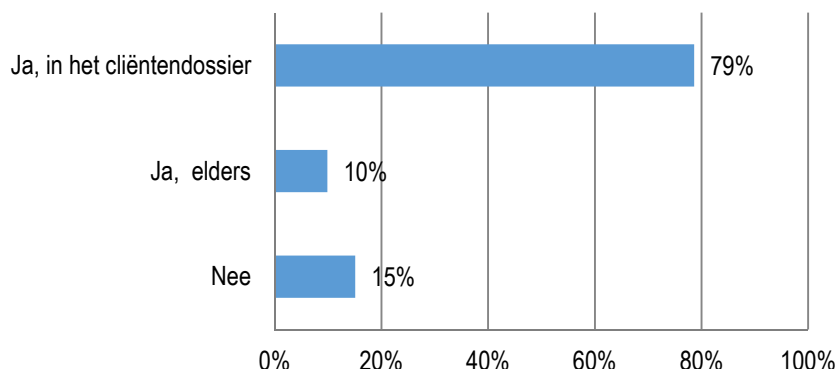
Van de respondenten geeft 77% aan deze stap *vaak* tot *altijd* toe te passen. Van de respondenten die hebben aangegeven geen gesprek te voeren, noemt 28% de

angst voor de veiligheid van betrokkenen en 27% onzekerheid over de eigen vermoedens als reden. In de antwoordcategorie 'Anders' worden genoemd: de beperkte verstandelijke vermogens of de jonge leeftijd van de cliënt. Daarnaast geven enkele respondenten aan dat in hun organisatie een andere persoon deze gesprekken voert.

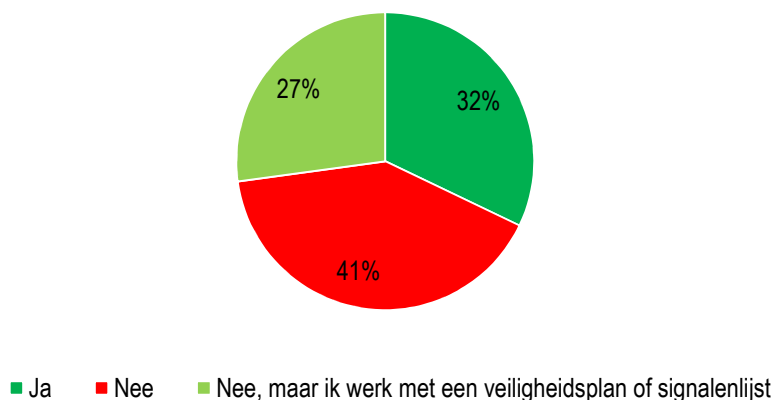
Grafiek 6 Reden om geen gesprek te voeren (N=190)

Van de respondenten legt 79% in het cliëntendossier vast dat er gesprekken zijn gevoerd met de cliënt of de ouders van een cliënt, 10% legt dit elders vast en 15% legt dit niet vast.

Grafiek 7 De manier waarop gesprekken met cliënt of ouders worden vastgelegd (N=192)**Stap 4: Overleg met betrokken professionals en risicotaxatie**

Van de respondenten past 82% deze stap toe. Bij de weging maakt 41% geen gebruik van een risicotaxatie-instrument. Van de respondenten maakt 32% gebruik van een risicotaxatie-instrument, zoals LIRIK, Signs of Safety, Care.nl en de ZRM-score.

Figuur 13 Gebruik van een risicotaxatie-instrument (N=162)**Stap 5: Beslissen hulp organiseren of melden**

Van de respondenten past 80% deze stap *vaak* tot *altijd* toe. Monitoring van het effect van hulpverlening wordt door 69% *vaak* tot *altijd* toegepast. Van de respondenten meldt 46% *vaak* tot *altijd*. In de groepsinterviews is benadrukt dat de samenwerking en de communicatie tussen diverse hulpverleners van belang is. Ook geven de geïnterviewden aan dat het van belang is om met de ouders te praten over de mogelijke gevolgen van het weigeren van hulp. Dit omdat er bijvoorbeeld bij GGZ-patiënten of patiënten in de verslavingszorg vaak sprake is van zorg/hulpmijdend gedrag. Enige druk door een beroep te doen op mogelijke consequenties van het weigeren van hulp kan maken dat ouders toch akkoord gaan met hulpverlening en de daarbij behorende voorwaarden.

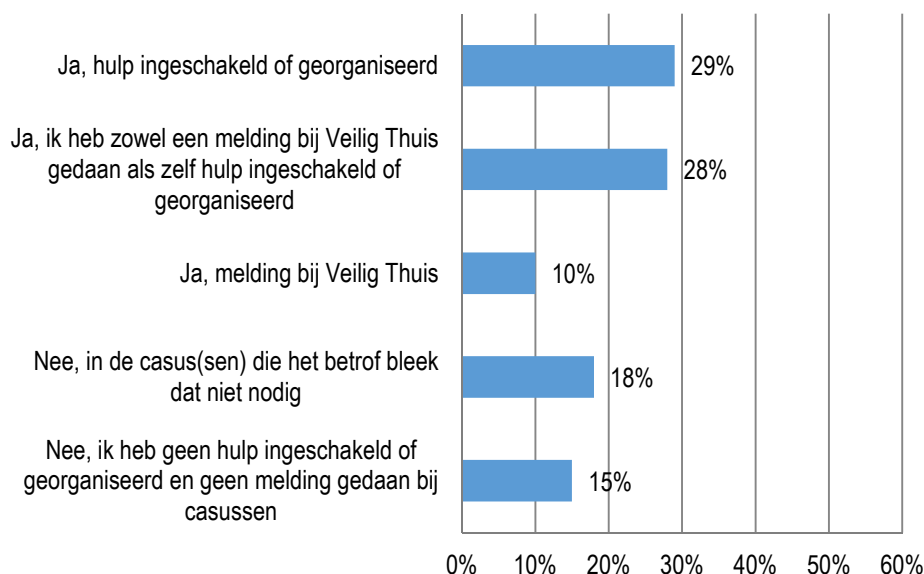
In de 12 maanden voorafgaand aan het onderzoek heeft 10% van de respondenten een melding gedaan bij Veilig Thuis, 29% heeft hulp georganiseerd en 28% heeft

gekozen voor een combinatie van hulpverlening en een melding. Van de respondenten geeft 18% aan dat het inschakelen van hulp of het doen van een melding niet nodig bleek en 15% heeft geen casussen gehad waarbij naar hun mening hulp moest worden ingeschakeld of een melding moest worden gedaan.

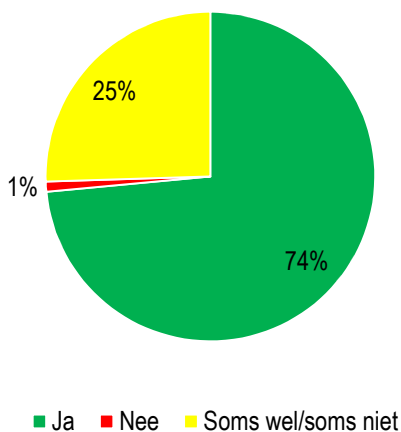
De hulp die respondenten organiseren bestaat onder meer uit opvoedondersteuning, echtscheidingsbemiddeling, terugkoppeling naar/samenwerking met de gezinsvoogd, verwijzen naar vrouwenopvang, het organiseren van spoedhulp of het regelen van een logeerplek binnen het eigen netwerk van cliënt.

In de groepsinterviews is aan de geïnterviewden gevraagd hoe zij tegen een meldplicht aankijken. De geïnterviewden geven aan hier geen voorstander van te zijn. Het inschakelen van hulp zou door een meldplicht onder kunnen sneeuwen, omdat mensen direct tot melden overgaan. Dit kan negatieve gevolgen hebben voor de kinderen en het gezin. Wel geven enkele geïnterviewden aan dat het gebruik maken van de verwijzindex beter onder de aandacht kan worden gebracht, omdat zo kan worden voorkomen dat diverse hulpverleners naast elkaar werken en de ernst van een situatie wordt onderschat.

Grafiek 8 Casussen waarbij hulp is georganiseerd of een melding is gedaan in de voorgaande 12 maanden (N=185)

In 74% van de gevallen was de hulp ook daadwerkelijk toegankelijk of beschikbaar. Wanneer hulp *niet* of *soms wel/soms niet* toegankelijk was, had dit te maken met wachtlijsten of besluitvorming en procedures, bijvoorbeeld binnen het sociaal wijkteam.

Figuur 14 Beschikbaarheid van de hulp (N=185)

Na hulpverlening blijft 93% van de respondenten alert op nieuwe signalen. Bij acuut gevaar raadpleegt 65% van de respondenten *vaak* tot *altijd* de politie of de Raad voor de Kinderbescherming. Volgens respondenten komen situaties waarbij dit noodzakelijk is ook minder vaak voor.

3.3.2 Belemmeringen bij de toepassing van de meldcode

Over het algemeen ervaren respondenten belemmeringen bij de toepassing van de Meldcode. Een minderheid van 19% ervaart geen belemmeringen. De meest voorkomende belemmeringen die worden genoemd zijn:

- de vertrouwensrelatie met de cliënt (40%);
- de veiligheid van cliënten (en het gezin) (32%);
- de beperkte invloed die men kan uitoefenen op de situatie (van het kind/het gezin) (27%).

Grafiek 9 Ervaren belemmeringen (N=210)

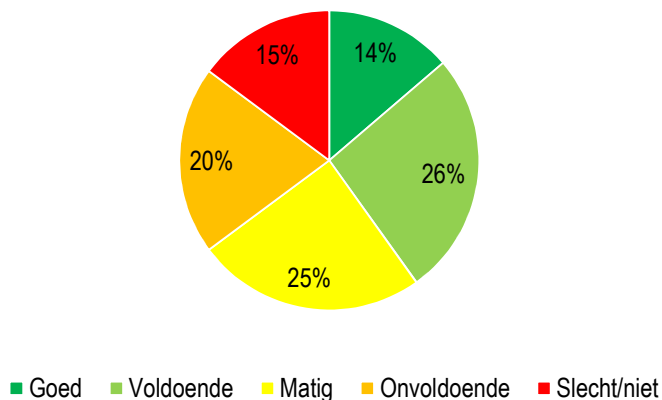
Andere door respondenten genoemde belemmeringen zijn registratieproblemen, de vertrouwensrelatie met de mantelzorger en het moeilijk kunnen duiden van psychisch of pedagogisch geweld. Ook zijn volgens respondenten door de transities de samenwerkingsrelaties, die voorheen duidelijk en vanzelfsprekend waren, veranderd. Hierdoor blijven signalen misschien op zichzelf staan en is het moeilijker om een goed beeld te krijgen van de situatie. Verder blijkt uit de toelichting bij deze vraag dat respondenten de meeste belemmeringen ervaren bij het doen van een melding.

Als oplossingen worden genoemd de mogelijkheid van een verkorte registratie bij minder ernstige casussen, het aanstellen van meer aandachtsfunctionarissen, het mogelijk maken om een anonieme melding te doen of organiseren dat een ander binnen de eigen organisatie de melding doet.

3.4 De toepassing van de kindcheck

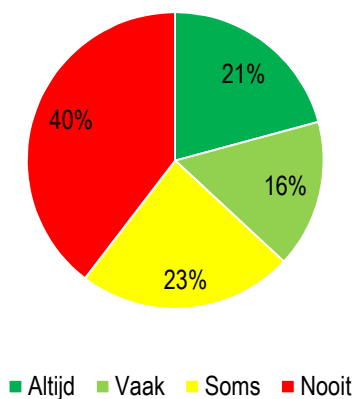
De vragen over de kindcheck zijn alleen ingevuld door respondenten die volwassenen als cliënt hebben. Van de respondenten geeft 60% aan *matig*, *onvoldoende* of *slecht/niet* bekend te zijn met de kindcheck, die bestaat sinds de invoering van de wet meldcode per 1 juli 2013.

Figuur 15 Bekendheid met de kindcheck (N=182)

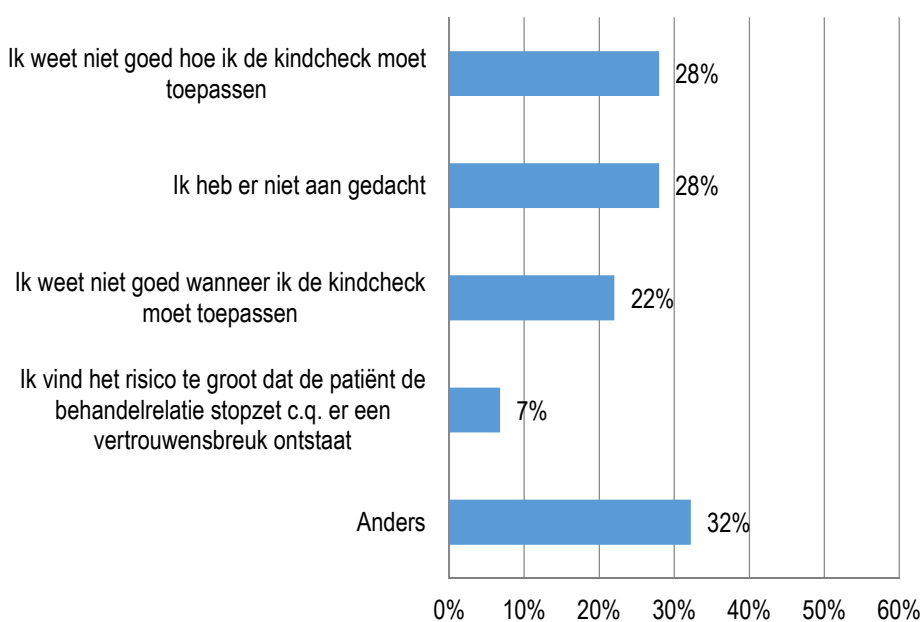
Het vorenstaande leidt ertoe dat 40% van de respondenten de kindcheck nooit toepast en dat 23% dit soms doet. Van de respondenten past 37% de kindcheck vaak tot *altijd* toe. Uit de groepsinterviews blijkt dat de toepassing van de kindcheck nog verwarring oproept. Het gaat dan met name om de vraag hoever je moet gaan in het onderzoeken van het welzijn van de kinderen. Ook wisten organisaties in de verslavingszorg of in de zorg voor dak- en thuislozen niet altijd of een cliënt kinderen had, omdat het contact met de kinderen vaak verbroken was als een cliënt in behandeling/zorg kwam. Bij herstel van de cliënt werd het contact met het kind/de kinderen dan weer voorzichtig opgebouwd. Dit gebeurde soms buiten het zicht van de hulpverlenende instantie. Daarom wordt nu direct bij de intake van cliënten gevraagd of zij kinderen hebben en blijven deze kinderen en het al dan niet contact hebben met hen onderwerp van gesprek.

Figuur 16 Toepassing van de kindcheck (N=149)

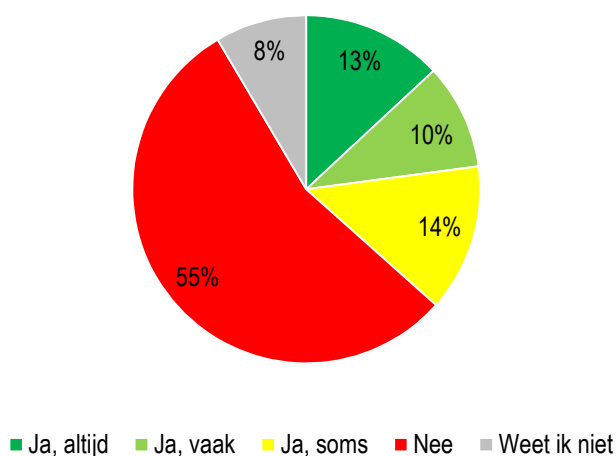
Van de respondenten past 28% de kindcheck niet toe, omdat ze er niet aan gedacht hebben of omdat ze niet goed weten *hoe* ze de kindcheck moeten toepassen. Daarnaast weet 22% niet *wanneer* de kindcheck toegepast moet worden en geeft 32% aan hiervoor andere redenen te hebben. In de toelichting bij deze vraag geven respondenten aan dat de kindcheck in hun organisatie nog geïmplementeerd moet worden, dat zij werken met signaleringslijsten of andere methoden of dat de kindcheck door andere personen binnen de organisatie wordt uitgevoerd.

Grafiek 10 Redenen om de kindcheck niet toe te passen (N=118)

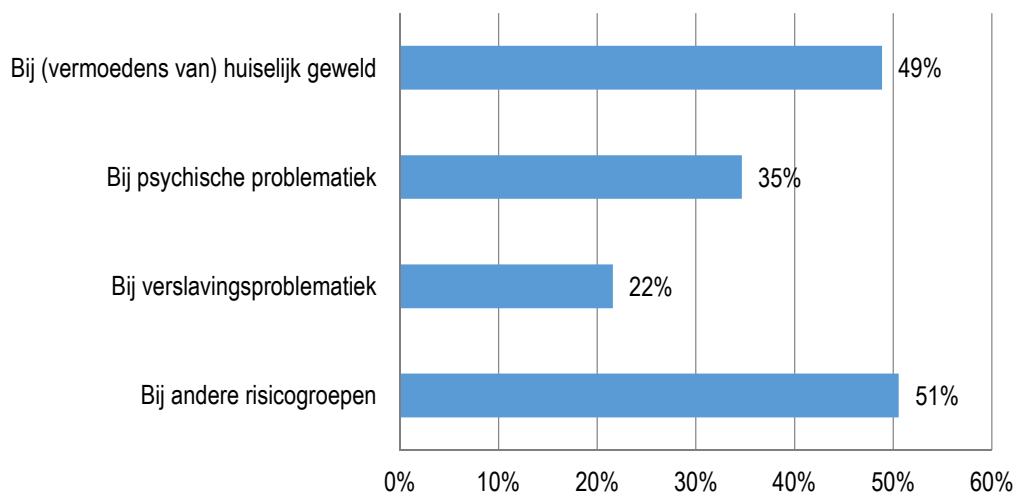
In de afgelopen 12 maanden heeft 55% van de respondenten de kindcheck *niet* toegepast, 14% heeft de kindcheck *soms* toegepast en 23% heeft de check *vaak* tot *altijd* toegepast.

Figuur 17 Toepassing van de kindcheck in de afgelopen 12 maanden (N=153)

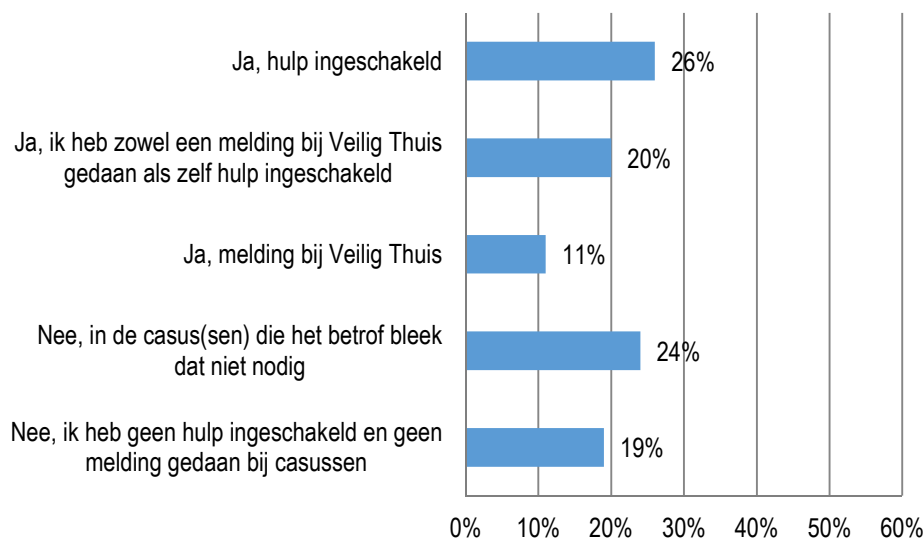
Respondenten passen de kindcheck voornamelijk toe bij (vermoedens van) huiselijk geweld (49%). Daarnaast past 35% de kindcheck toe bij psychische problematiek en 22% bij verslavingsproblematiek. Door 51% van de respondenten worden ook andere risicogroepen genoemd. Ze voeren de kindcheck ook uit bij cliënten met een licht verstandelijke beperking, dreigende huisuitzettingen, financiële problematiek, relatieproblemen van de ouders of echtscheidingen en dakloosheid.

Grafiek 11 Problematiek waarbij de kindcheck wordt toegepast (N=176)

De toepassing van de kindcheck leidde voor 11% van de respondenten tot een melding bij Veilig Thuis en 20% heeft zowel een melding gedaan bij Veilig Thuis als hulp ingeschakeld. Bij 26% volstond het inschakelen van hulp en bij 24% bleek het inschakelen van hulp of het doen van een melding achteraf niet nodig. Volgens 19% van de respondenten waren er geen casussen waarbij hulp moest worden ingeschakeld of een melding moest worden gedaan.

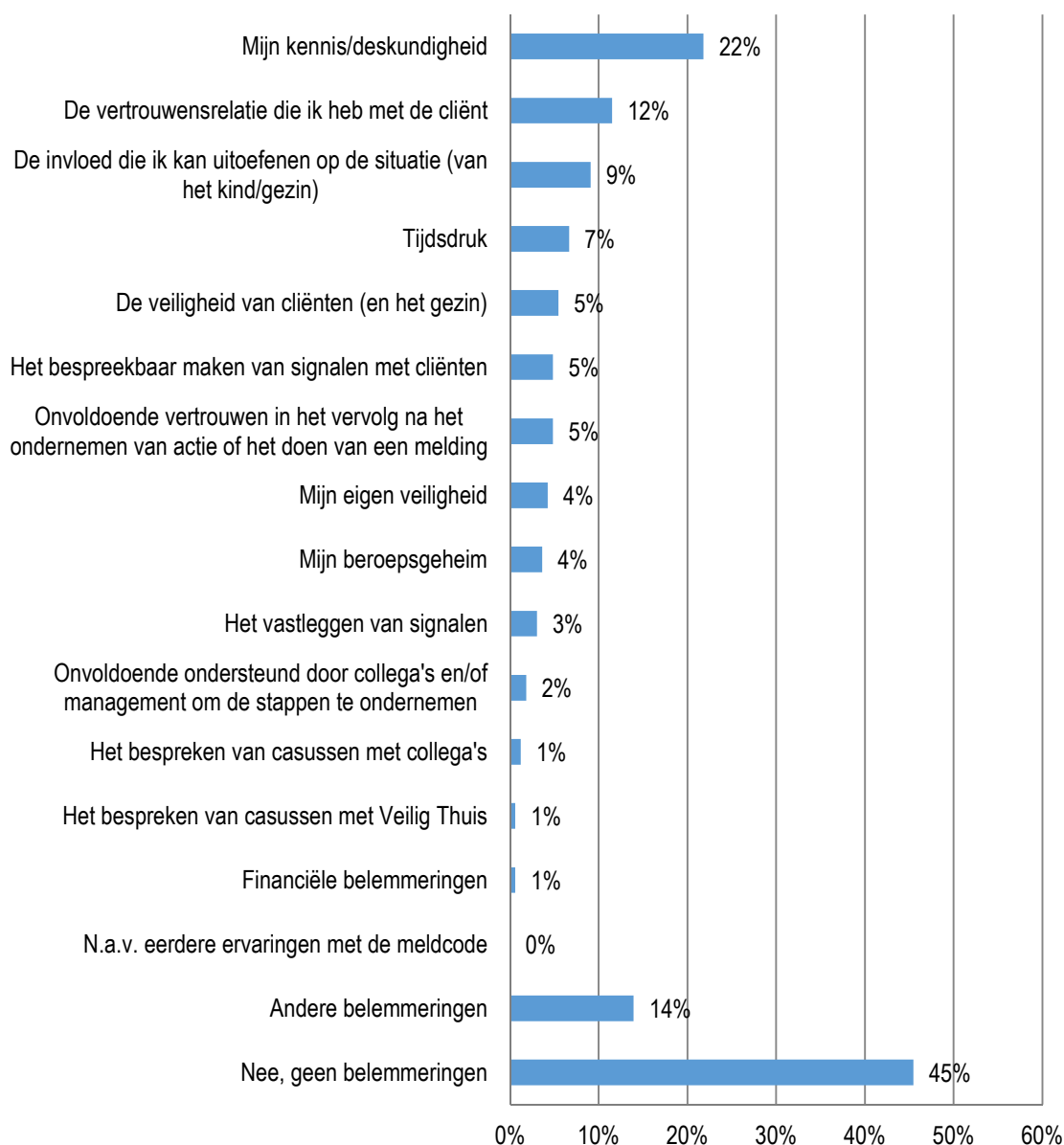
Grafiek 12 Manieren van gevolg geven aan signalen (N=170)

3.4.1 Belemmeringen bij de toepassing van de kindcheck

De meest genoemde belemmeringen bij de toepassing van de kindcheck zijn met 22% belemmeringen met betrekking tot de eigen kennis/deskundigheid en de vertrouwensrelatie met de cliënt (12%). Van de respondenten ervaart 14% andere belemmeringen. Bij de toelichting op de vraag wordt door veel respondenten verwezen naar de onbekendheid met de kindcheck. Ook wordt het als lastig ervaren dat er geen duidelijk format is. Tot slot ervaart 45% geen belemmeringen bij het uitvoeren van de kindcheck.

Grafiek 13 Belemmeringen bij het uitvoeren van de kindcheck (N=165)

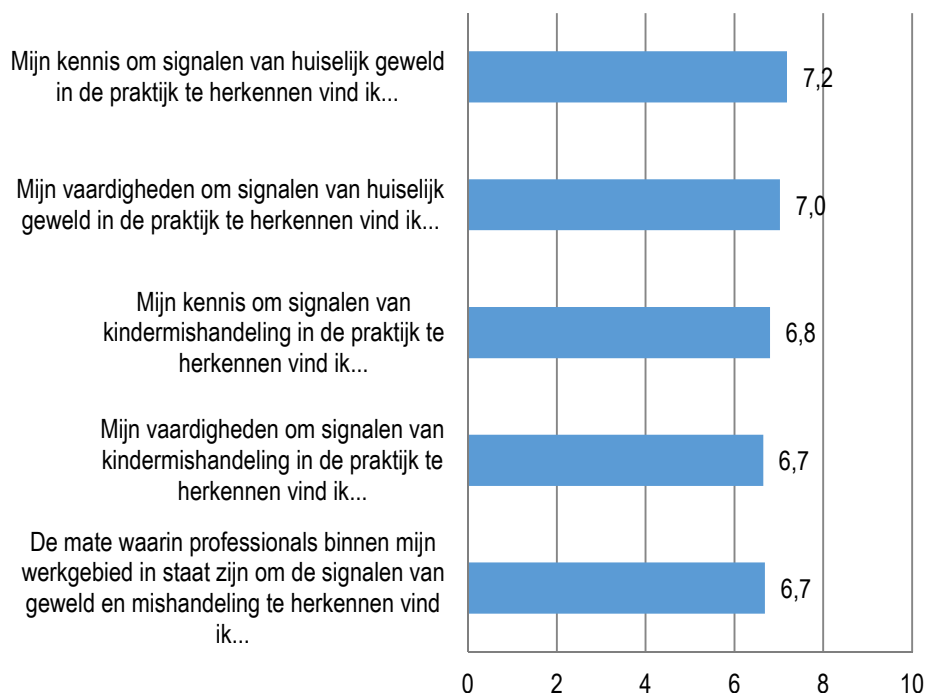

Als oplossing voor bovenstaande belemmeringen noemen respondenten scholing, het verstrekken van informatie over het vervolgtraject na het vragen van advies of het doen van een melding op basis van de kindcheck en het geven van laagdrempelige voorlichting aan cliënten over de kindcheck.

3.5 Kennis en vaardigheden

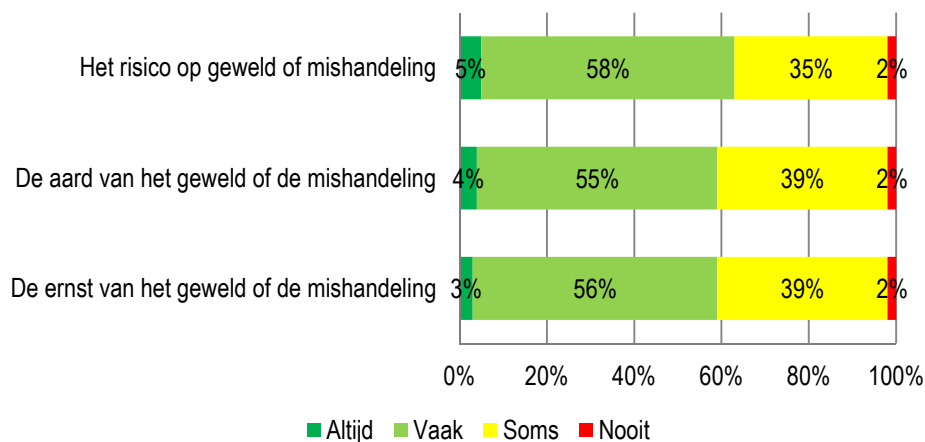
Respondenten waarderen hun kennis en vaardigheden om signalen van **huiselijk geweld** in de praktijk te herkennen gemiddeld met respectievelijk een 7,2 (kennis) en een 7,0 (vaardigheden). Wat betreft het herkennen van signalen van **kindermishandeling** waarderen respondenten hun kennis en vaardigheden gemiddeld met respectievelijk een 6,8 (kennis) en een 6,7 (vaardigheden). De mate waarin professionals binnen het werkgebied in staat zijn om de signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling te herkennen wordt gemiddeld gewaardeerd met een 6,7.

Grafiek 14 Waardering voor kennis en vaardigheden om signalen te herkennen (N=255)

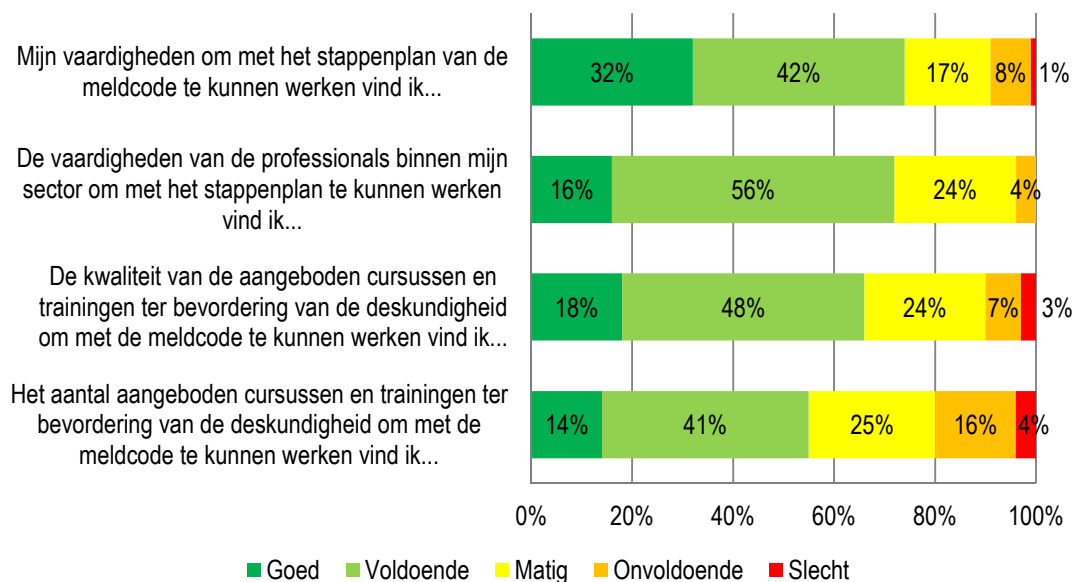

Gemiddeld geven respondenten een rapportcijfer van 7,3 voor hun **kennis over de stappen** die volgens de richtlijnen van de meldcode gezet moeten worden bij vermoedens of signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Van de respondenten is 63% *vaak* tot *altijd* in staat om een inschatting te maken van het *risico* op huiselijk geweld en/of kindermishandeling en 59% is *vaak tot altijd* in staat om een inschatting te maken van de *aard* en de *ernst* ervan. 2% is van mening dat ze hiertoe *nooit* in staat zijn.

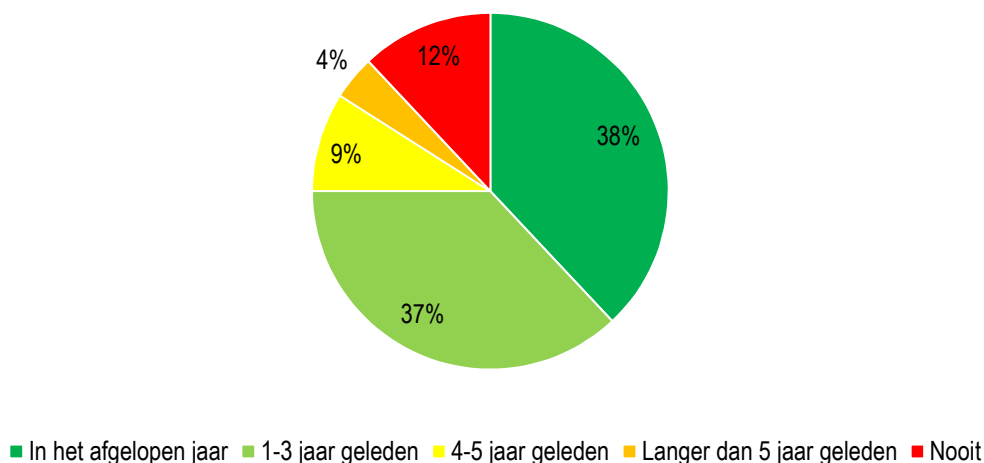
Grafiek 15 Het in staat zijn om een inschatting te maken van ... (N=185)

Van de respondenten waardeert 74% de eigen vaardigheden om met het stappenplan van de meldcode te werken als *voldoende tot goed*. 17% waardeert deze vaardigheden als *matig* en 9% als *onvoldoende tot slecht*. De waardering voor dezelfde vaardigheden van professionals binnen de sector geeft een vergelijkbaar beeld. De kwaliteit van de aangeboden cursussen wordt door 66% van de respondenten als *voldoende tot goed* gewaardeerd. Het aantal aangeboden cursussen vindt 55% van de respondenten *voldoende tot goed*.

Grafiek 16 Waardering voor vaardigheden om met het stappenplan te kunnen werken en cursussen/trainingen (N=161-183)

Van de respondenten heeft 12% *nooit* een training gevolgd op het terrein van kindermishandeling en huiselijk geweld. In het afgelopen jaar heeft 38% een dergelijke training gevolgd, 46% heeft zo'n training 1 tot 5 jaar geleden gevolgd en 4% heeft dit langer dan 5 jaar geleden gedaan.

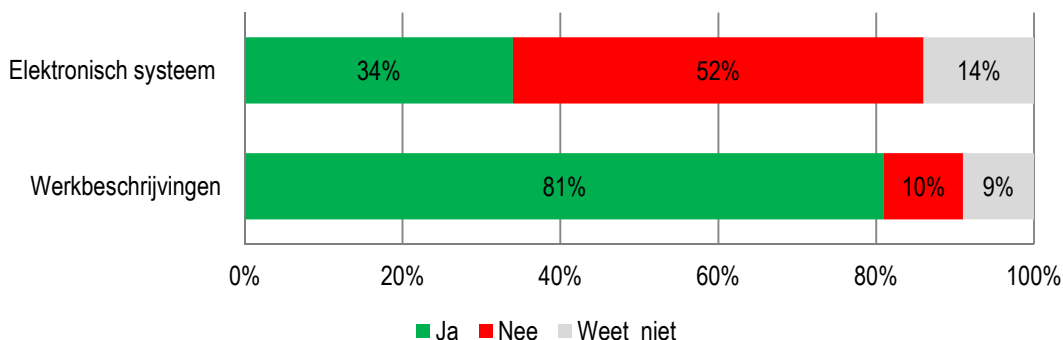
Figuur 18 Periode waarin een cursus/training over huiselijk geweld en/of kindermishandeling is gevolgd (N=186)

3.6 De implementatie van de meldcode

Van de respondenten geeft 52% aan dat er in hun werkomgeving *geen* elektronisch systeem beschikbaar is waarin de stappen van de meldcode zijn verwerkt en 14% weet niet of zo'n systeem beschikbaar is. Van de respondenten beschikt 81% over werkbeschrijvingen, waarin de stappen van de meldcode zijn beschreven.

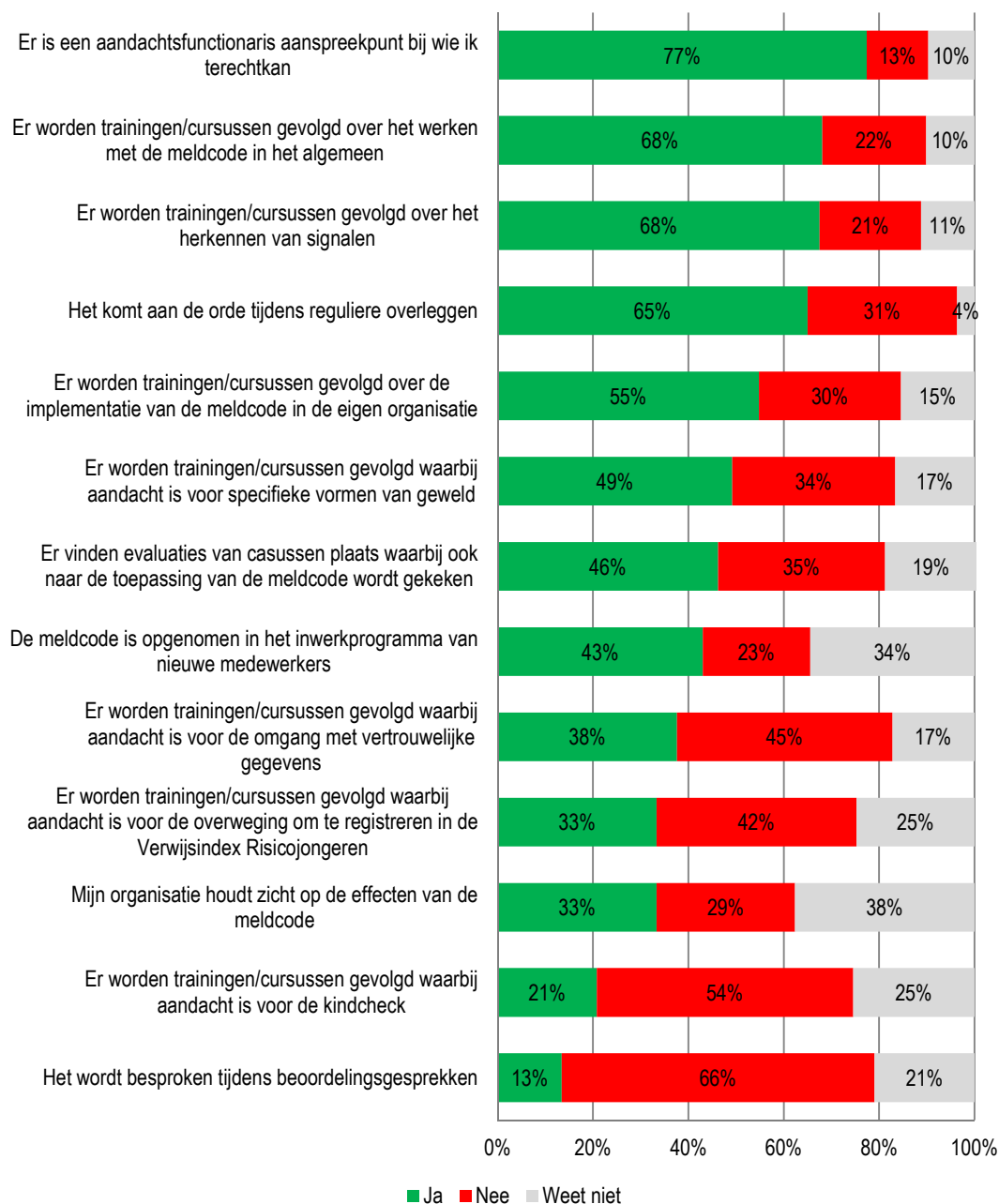
Grafiek 17 Beschikbaarheid van een elektronisch systeem en werkbeschrijvingen (N=198-199)

Volgens 77% van de respondenten is er in de eigen organisatie een aanspreekpunt/functionaris die het gebruik van de meldcode binnen de organisatie moet bevorderen. Daarnaast wordt het volgen van trainingen genoemd als een manier om het werken met de meldcode te bevorderen. Met name trainingen over het herkennen van signalen en het werken met de meldcode worden genoemd (68%). Evaluaties van casussen waarbij ook wordt gekeken naar de toepassing van de meldcode vinden volgens 46% van de respondenten plaats, 33% van de respondenten geeft aan dat de organisatie zicht houdt op de effecten van de meldcode en volgens 43% is de meldcode opgenomen in het inwerkprogramma van nieuwe medewerkers. Bij 13% van de respondenten komt de meldcode ook aan de orde tijdens beoordelingsgesprekken.

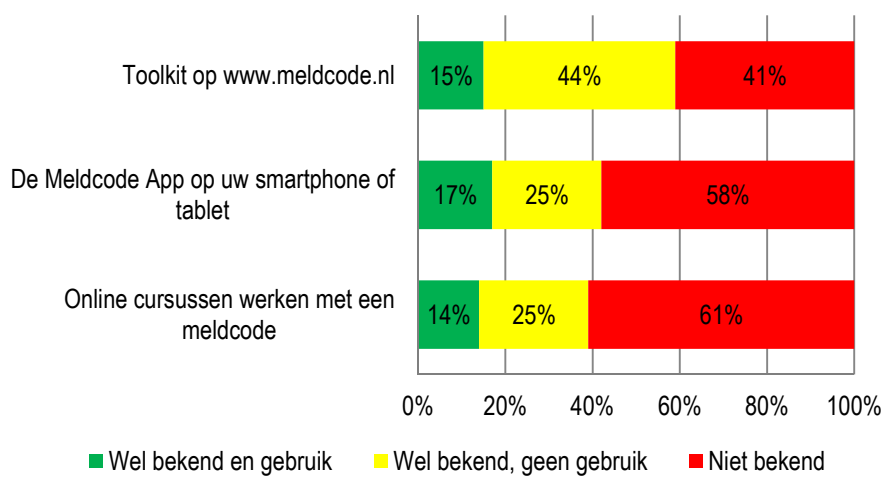
In de groepsinterviews kwam naar voren dat er in organisaties soms wel een aandachtsfunctionaris is, maar dat deze functionaris niet of niet in voldoende mate is vrijgesteld van andere werkzaamheden om structureel aandacht te geven aan de meldcode en het gebruik daarvan. De taken van een aandachtsfunctionaris worden gezien als overhead en in bezuinigingsrondes worden de beschikbare uren teruggebracht. Sommige aandachtsfunctionarissen kampen hierdoor met een schuldgevoel. Zij nemen hun verantwoordelijkheden niet licht op en hebben het gevoel dat zij deze niet meer waar kunnen maken.

Grafiek 18 Manieren ter bevordering van het gebruik van de meldcode binnen de organisatie (N=186-188)

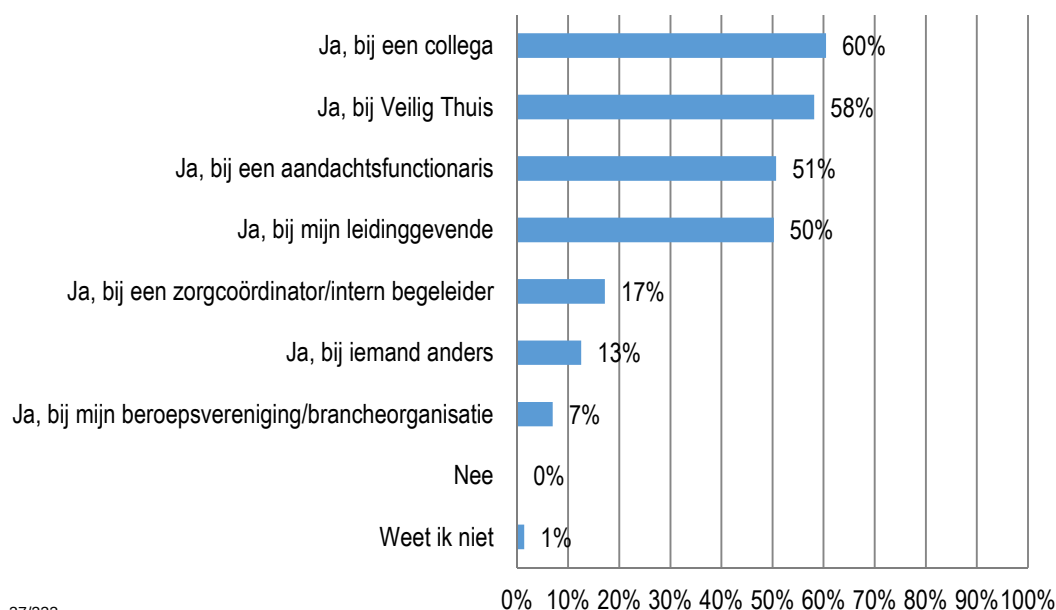
De ondersteunende hulpmiddelen zijn in mindere mate bekend. De toolkit op www.meldcode.nl is het meest bekend (59%). De Meldcode App is bekend bij 42% van de respondenten en de online cursussen zijn bekend bij 39% van de respondenten. Het bekend zijn met de hulpmiddelen betekent niet dat er ook daadwerkelijk gebruik van wordt gemaakt. Van de respondenten die bekend zijn met de Meldcode App maakt 17% er ook daadwerkelijk gebruik van, de toolkit wordt door 15% van de respondenten gebruikt en de online cursussen door 14% van de respondenten.

Grafiek 19 Bekendheid met ondersteunende hulpmiddelen (N=186)

Van de respondenten kan 60% met vragen over de meldcode en de implementatie ervan terecht bij een collega en 58% kan terecht bij Veilig Thuis. Ook de aandachtsfunctionaris en de leidinggevende worden door respectievelijk 51% en 50% van de respondenten genoemd. Daarnaast noemen respondenten het Sociaal Wijkteam, het Centrum voor Jeugd en Gezin, de huisarts van cliënten, de orthopedagoog en de gedragsdeskundige binnen de eigen organisatie.

Grafiek 20 Bij iemand terechtkunnen met vragen over de meldcode (N=215)

3.7 Veilig Thuis

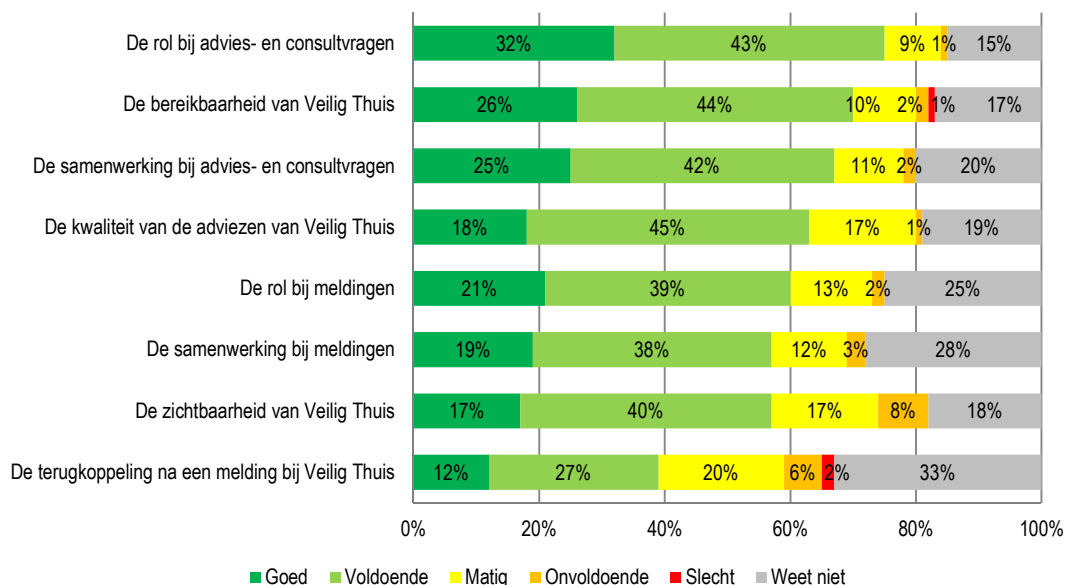
Van de respondenten is 94% *bekend* met Veilig Thuis en 73% heeft er in de praktijk ook mee te maken gehad. Van de respondenten is 6% *niet bekend* met Veilig Thuis.

Figuur 19 Bekendheid met Veilig Thuis (N=186)

De rol van Veilig Thuis bij **advies- en consultvragen** wordt door 75% van de respondenten als *voldoende* tot *goed* beoordeeld en ook over de samenwerking bij dit soort vragen is men positief; 67% beoordeelt deze als *voldoende* tot *goed*. Wel geven respondenten bij de toelichting bij deze vraag aan dat zij vinden dat Veilig Thuis veel teruglegt bij de professional. Respondenten voelen zich niet altijd ondersteund door Veilig Thuis.

De rol van en de samenwerking met Veilig Thuis bij **meldingen** wordt door 60% (rol) en door 57% (samenwerking) van de respondenten als *voldoende* tot *goed* beoordeeld. Over de terugkoppeling na een melding bij Veilig Thuis zijn respondenten het minst tevreden; 39% beoordeelt de terugkoppeling als *voldoende* tot *goed*, 28% vindt de terugkoppeling *matig* tot *slecht* en 33% heeft hier geen mening over. Bij de toelichting bij deze vraag geven respondenten aan dat Veilig Thuis niet altijd terugkoppelt. Ze geven aan dat terugkoppeling pas plaatsvindt als zij daar zelf naar vragen.

Grafiek 21 De rol van en samenwerking met Veilig Thuis (N=173)

Van de respondenten heeft 32% sinds 1 januari 2015 nog geen contact gehad met Veilig Thuis. Van de respondenten die sinds 1 januari wel contact hebben gehad, vindt 29% de rol van Veilig Thuis ten opzichte van de oude situatie niet gewijzigd en 39% vindt dat de rol van Veilig Thuis wel veranderd is. De antwoorden bij de toelichting bij deze vraag geven een divers beeld. Zo geven sommige respondenten aan dat de situatie vanaf 1 januari 2015 duidelijker is geworden; zij weten beter waar zij terechtkunnen met hun vragen. Daarentegen geven andere respondenten aan dat de situatie juist veel onduidelijker is geworden. Dit heeft wellicht te maken met het feit dat respondenten met verschillende Veilig Thuis organisaties te maken hebben. Ook geven enkele respondenten aan dat bij Veilig Thuis in vergelijking met het oude Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG) de adviesfunctie meer centraal staat. Zij missen de uitvoerenden van het SHG die zelf ook in gezinnen kwamen en zij vinden dat zij door Veilig Thuis in mindere mate ondersteund worden.

3.8 Samenvatting

De professionals binnen de sector maatschappelijke ondersteuning zijn zeer goed bekend met de verplichting om te werken met de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling; 98% van de respondenten geeft aan hiervan op de hoogte te zijn. Ook vinden vrijwel alle professionals (93%) dat het handelen bij vermoedens en/of signalen tot hun taak en verantwoordelijkheid behoort. In specifieke casussen wordt er soms bewust voor gekozen om niet met de meldcode te werken, omdat dat die casussen te veel veiligheidsrisico's voor de cliënt met zich mee zou brengen. Het gaat dan om casussen waarin sprake is van eengerelateerd geweld, vrouwenmishandeling of vrouwenhandel. Er wordt dan gekozen voor het direct organiseren van crisisopvang voor de cliënten. Ook geven enkele respondenten aan dat het werken met de meldcode niet tot hun verantwoordelijkheid behoort als er al een gezinsvoogd aanwezig is.

Het merendeel van de respondenten (75%) geeft aan dat het werken met de meldcode (heel) veel ondersteuning biedt. De meldcode biedt houvast en structuur. De structuur in de vorm van het stappenplan zorgt volgens hen voor extra scherpte en zorgvuldigheid. Voor 46% van de respondenten zorgt de meldcode er ook voor dat zij (veel) sneller handelen bij signalen en/of vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling en 48% van de respondenten handelt gelijk (niet sneller en niet minder snel).

Van de respondenten heeft 83% wel eens vermoedens gehad van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Van de respondenten heeft 20% wel eens een casus gehad waarin achteraf bleek dat ten onrechte geen **advies** was gevraagd aan Veilig Thuis en 17% geeft aan wel eens een casus te hebben gehad waarin achteraf bleek dat er ten onrechte geen **melding** was gedaan bij Veilig Thuis. Als reden hiervoor wordt genoemd dat zij toen nog niet bekend waren met de meldcode of nog onvoldoende geschoold waren. Ook geven respondenten als reden aan dat in hun beleving de huisarts die de hulp heeft ingeschakeld de eerst verantwoordelijke is om verdere stappen te zetten. En volgens respondenten is het lastig om een compleet beeld te krijgen van de situatie als er meerdere hulpverleners binnen een gezin actief zijn. Dit heeft volgens respondenten ook te maken met de transities, waardoor bestaande samenwerkingsrelaties zijn veranderd en signalen misschien langer op zichzelf blijven staan. Tot slot geven respondenten aan soms te laat op te schalen, omdat zij de neiging hebben te lang in de rol van hulpverlener te blijven zitten.

De meeste stappen van de meldcode worden door een meerderheid van de respondenten *vaak* tot *altijd* toegepast. 86% van de respondenten past stap 1 *vaak* tot *altijd* toe, 87% stap 2, 77% stap 3 en 82% stap 4. Een aantal organisaties werkt met een meldcode die stap 5 (beslissen hulp organiseren of melden) hebben uitgesplitst in een stap 5a en 5b, waarbij stap 5a het monitoren van het effect van hulpverlening is en stap 5b het melden. Stap 5 wordt door 80% van de respondenten *vaak* tot *altijd* toegepast. Van de respondenten monitort 69% *vaak* tot *altijd* de effecten van hulpverlening en 46% geeft aan *vaak* tot *altijd* te melden. Bij acuut gevaar raadpleegt 65% de Raad voor de Kinderbescherming of de politie. Er wordt minder gemeld, omdat door het inschakelen van hulp vaak geen melding meer nodig is. Ook zetten de respondenten soms zelf niet alle stappen, omdat een andere medewerker binnen de organisatie dit doet, bijvoorbeeld de aandachtsfunctionaris. Volgens 74% van de respondenten was de benodigde hulp ook daadwerkelijk toegankelijk en beschikbaar. Wanneer dit niet het geval was, had dit te maken met wachtlijsten of besluitvorming en procedures, bijvoorbeeld binnen het sociaal wijkteam.

Respondenten ervaren belemmeringen bij het toepassen van de meldcode. De vertrouwensrelatie met de cliënt is de meest genoemde belemmering. Uit de open antwoorden van respondenten blijkt dat zij de meeste belemmeringen ervaren bij het doen van een melding en in mindere mate bij de adviesvraag. Dit zou ook een mogelijke verklaring zijn voor de hiervoor beschreven bevinding dat respondenten in mindere mate de stap zetten om te melden.

De kindcheck is nog niet goed bekend bij de professionals binnen de sector maatschappelijke ondersteuning; 60% van de respondenten is hier matig tot niet bekend mee. Hierdoor wordt de kindcheck ook minder toegepast; een minderheid van 37% van de respondenten past deze vaak tot altijd toe. Ook bij de toepassing van de kindcheck ervaren professionals belemmeringen. Belemmeringen met betrekking tot de eigen kennis en deskundigheid worden hierbij het meest genoemd. Respondenten die de kindcheck wel toepassen doen dat het meest bij (vermoedens van) huiselijk geweld (49%) en bij andere risicogroepen (51%), zoals bij cliënten met een licht verstandelijke beperking, dreigende huisuitzettingen, financiële problematiek, relatieproblemen van de ouders of echtscheidingen en dakloosheid.

Van de respondenten waardeert 74% de eigen vaardigheden om met het stappenplan van de meldcode te werken als voldoende tot goed. Zij geven gemiddeld een rapportcijfer van 7,3 voor hun kennis over de stappen die volgens de richtlijnen gezet moeten worden bij vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Het merendeel van de respondenten (84%) heeft in de afgelopen vijf jaar een training gevolgd op het terrein van kindermishandeling en huiselijk geweld. Van de respondenten heeft 12% nooit een dergelijke training gevolgd.

Veilig Thuis is bij het merendeel van de respondenten bekend. De rol van Veilig Thuis bij **advies- en consultvragen** wordt door 75% van de respondenten als voldoende tot goed beoordeeld en ook over de samenwerking bij dit soort vragen zijn respondenten positief. De rol van Veilig Thuis bij **meldingen** wordt door 60% van de respondenten als voldoende tot goed beoordeeld en de samenwerking door 57% van de respondenten. Over de terugkoppeling door Veilig Thuis na een melding zijn respondenten minder tevreden; 39% beoordeelt deze als voldoende tot goed. Respondenten geven aan dat Veilig Thuis niet altijd uit zichzelf terugkoppelt; zij moeten vaak zelf om een terugkoppeling vragen.

Van de respondenten heeft 32% sinds 1 januari 2015 nog geen contact gehad met Veilig Thuis. Van de respondenten die sinds 1 januari wel contact hebben gehad, vindt 29% de rol van Veilig Thuis ten opzichte van de oude situatie niet gewijzigd en 39% vindt dat de rol van Veilig Thuis wel veranderd is. De antwoorden bij de toelichting bij deze vraag geven een divers beeld. Zo geven sommige respondenten aan dat de situatie vanaf 1 januari 2015 duidelijker is geworden; zij weten beter waar zij terecht kunnen met hun vragen. Daarentegen geven andere respondenten aan dat de situatie juist veel onduidelijker is geworden. Dit heeft wellicht te maken met het feit dat respondenten met verschillende Veilig Thuis organisaties te maken hebben.

Hoofdstuk 4

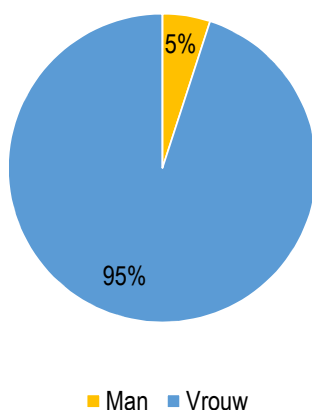
Sector kinderopvang

4.1 Respons en achtergrondkenmerken

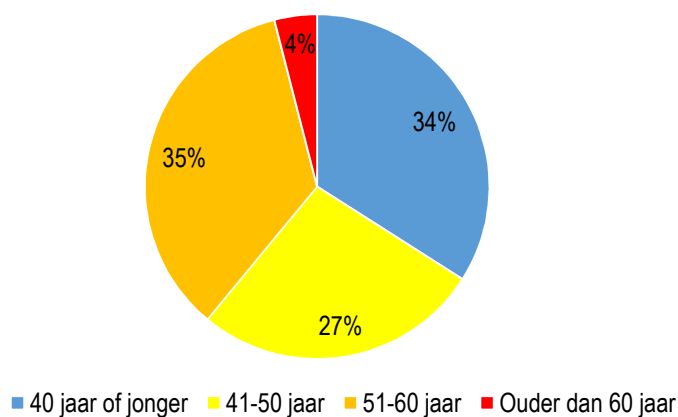
In de sector kinderopvang is de vragenlijst uitgezet via de Brancheorganisatie Kinderopvang. In totaal hebben 196 respondenten de vragenlijst ingevuld. Met deze respons kunnen we met een betrouwbaarheid van 84% en een foutenmarge van 5% uitspraken doen over de uitkomsten van het onderzoek. Gelet op deze respons is het niet mogelijk om uitsplitsingen te maken tussen kinderopvangorganisaties, gastouders en gastouderbureaus. Voor nadere duiding en verdieping zijn er groeps)gesprekken gevoerd met medewerkers van kinderopvangorganisaties en een vertegenwoordiger van BOINK (Belangenvereniging van ouders in de kinderopvang). Daarnaast hebben twee medewerkers van kinderopvangorganisaties, die niet aanwezig konden zijn, schriftelijk nog enkele aanvullende vragen beantwoord.

Onderstaande figuren geven inzicht in de achtergrondkenmerken van de respondenten. Aan de respondenten zijn vragen gesteld over de volgende kenmerken: geslacht, leeftijd, functie, aantal jaren werkzaam in huidige functie en de aard van het dienstverband.

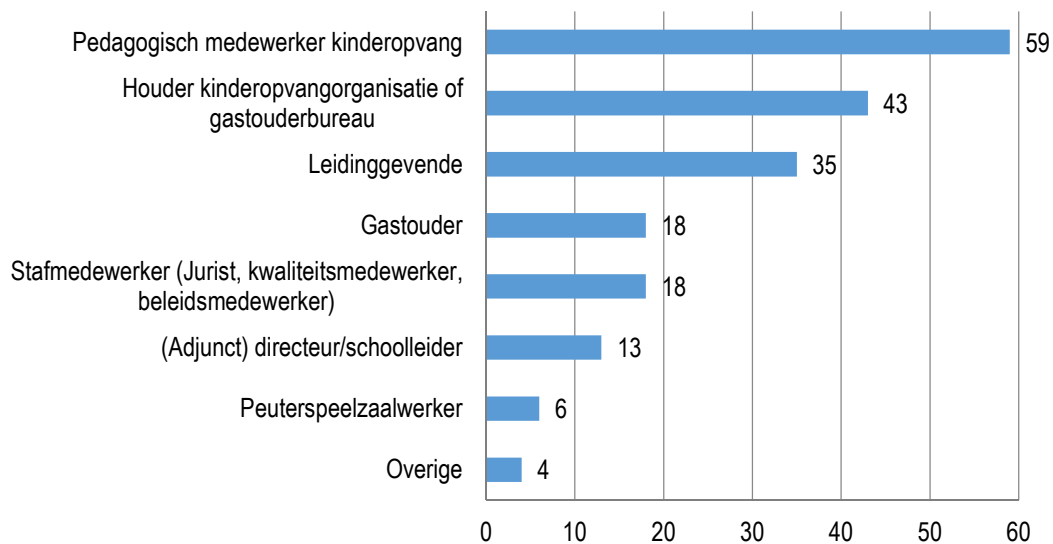
Figuur 20 Geslacht respondenten (N=196)

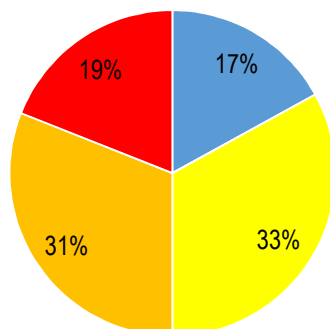
De meerderheid van de respondenten is vrouw.

Figuur 21 Leeftijd respondenten (N=196)

Een derde van de respondenten is 40 jaar of jonger. Tevens valt een derde in de leeftijdscategorie 51-60 jaar. Ruim een kwart van de respondenten is tussen de 41 en 50 jaar. Een klein deel is ouder dan 60 jaar (4%).

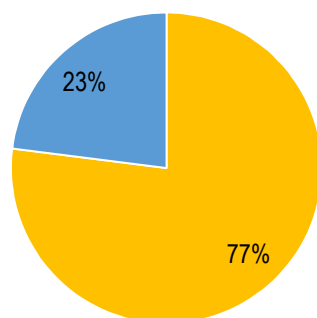
Grafiek 22 Functie (in aantal) (N=196)

Een groot deel van de respondenten is pedagogisch medewerker of leidinggevende in de kinderopvang of zelf houder van een kinderopvangorganisatie of gastouderbureau.

Figuur 22 Aantal jaren werkzaam (N=196)

■ 5 jaar of korter ■ 6 - 10 jaar ■ 11 - 20 jaar ■ Langer dan 20 jaar

De meerderheid van de respondenten heeft ruime werkervaring in de sector kinderopvang. Slechts 17% werkt 5 jaar of korter in de kinderopvang.

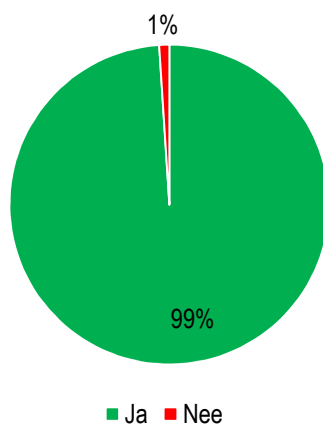
Figuur 23 Zelfstandig of binnen een kinderopvangorganisatie werkzaam (N=196)

■ Binnen een organisatie ■ Zelfstandig

Driekwart van de respondenten werkt binnen een kinderopvangorganisatie. Een kwart is zelfstandig.

4.2 Bekendheid met en ondersteuning door de meldcode

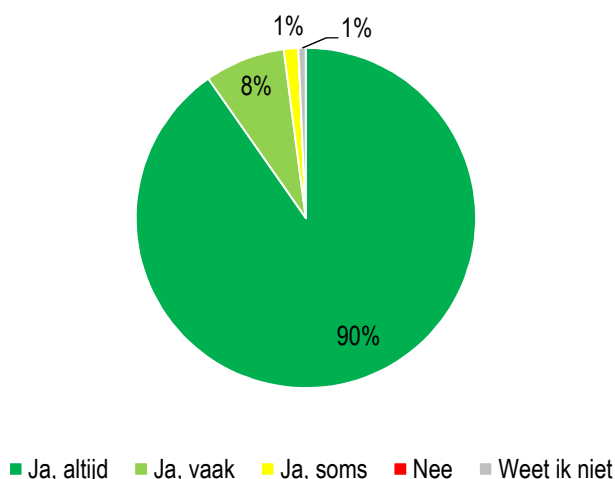
Van de respondenten geeft 99% aan op de hoogte te zijn van de verplichting om te werken met de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

Figuur 24 Bekendheid met de verplichting om te werken met een meldcode (N=196)

■ Ja ■ Nee

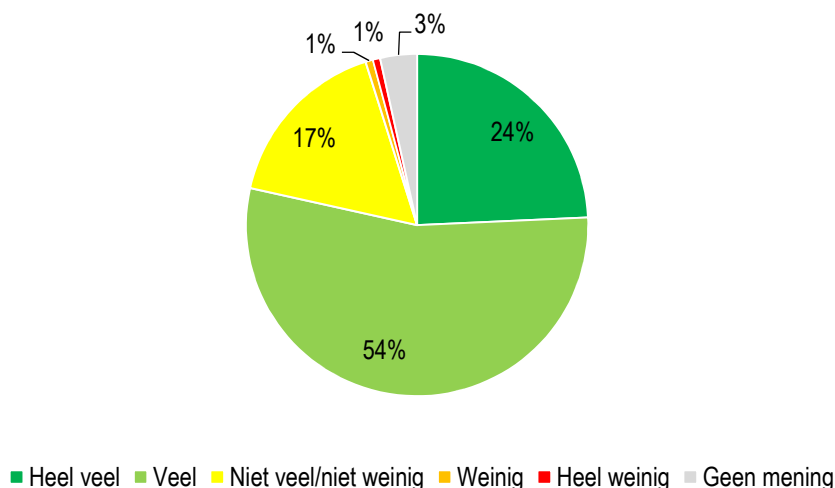
Van de respondenten geeft 98% aan dat het handelen bij vermoedens en/of signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling *vaak tot altijd* bij hun taak of verantwoordelijkheid hoort, 1% geeft aan dat het *soms* tot hun taak of verantwoordelijkheid behoort en 1% geeft aan dit niet te weten. Een enkele respondent geeft aan handelen soms niet tot hun verantwoordelijkheid te rekenen indien een andere instantie of professional al stappen heeft ondernomen.

Figuur 25 Verantwoordelijkheid om te handelen volgens de meldcode (N=144)

Van de respondenten geeft 78% aan dat de meldcode *veel tot heel veel* ondersteuning biedt. 17% geeft aan dat de meldcode *niet veel/niet weinig* ondersteunt (neutraal).

Figuur 26 Ervaren ondersteuning door de meldcode (N=144)

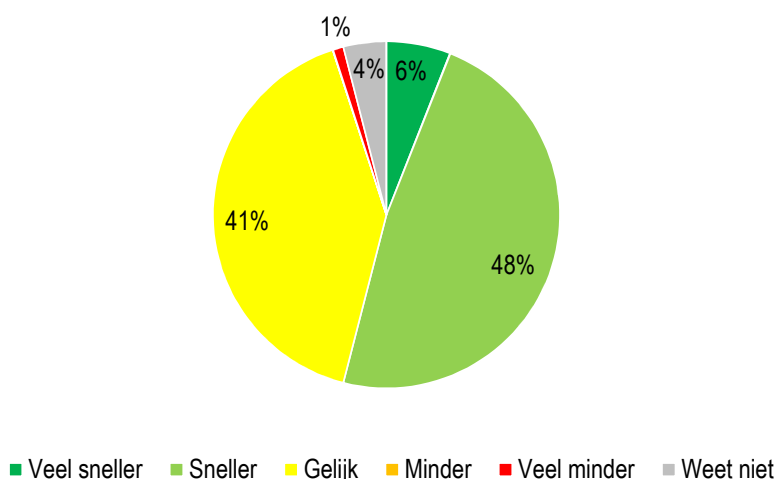

Veel respondenten hebben als toelichting gegeven de meldcode ondersteunend te vinden omdat het een duidelijk kader biedt om te handelen en het de acties legitimeert. Dit wordt bevestigd door de respondenten die hebben deelgenomen aan het groepsgesprek. Enkele respondenten geven aan dat de meldcode niet voldoende handvatten biedt, omdat zij te maken hebben met een hele jonge doelgroep waarbij signalen vaak impliciet zijn en moeilijk geverifieerd kunnen

worden. Enerzijds wordt het bij impliciete signalen daardoor moeilijk gevonden om de stappen van de meldcode te volgen, anderzijds wordt aangegeven dat men bang is om de meldcode te snel op te volgen, met ongewenste gevolgen in het geval dat de vermoedens niet juist blijken. In het groepsgesprek wordt daarop toegelicht dat bij sommige signalen het met onvoldoende kennis moeilijk te onderscheiden is of bepaald gedrag bij de ontwikkeling van het kind hoort, tijdelijk lastig gedrag laat zien of zorgwekkend gedrag is. Een voorbeeld dat wordt genoemd is het vermoeden van seksueel misbruik; hoort bepaald gedrag van een kind tot de normale seksuele ontwikkeling van een kind of gaat het mogelijk om seksueel misbruik?

Uit de volgende figuur blijkt dat 54% van de respondenten door de meldcode (*veel*) *sneller* handelt bij signalen of vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling en 41% handelt gelijk (*niet sneller en niet minder snel*). Ook geeft 4% aan niet te weten of de meldcode van invloed is op de snelheid van handelen.

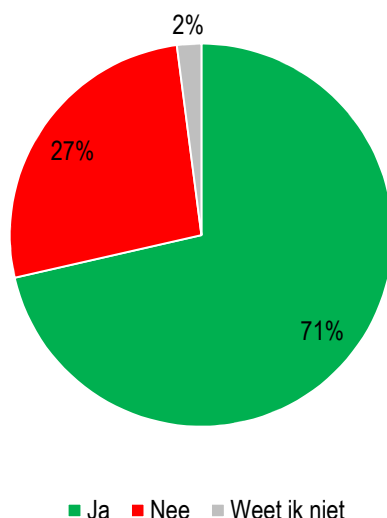
Figuur 27 Sneller handelen door de meldcode (N=144)

Een aantal respondenten geeft aan dat zij niet sneller handelen, omdat er voor de meldcode ook al een protocol was en zij het tot hun verantwoordelijkheid rekenen om alert te zijn. Andere respondenten geven aan dat de meldcode wel degelijk bijdraagt aan sneller handelen. Onder meer door de aandacht die de meldcode krijgt in de media, door de GGD en door aandachtsfunctionarissen. En de concrete stappen/handvatten geven ook aansporing om sneller te handelen.

4.3 Toepassing van de meldcode

Van de respondenten geeft 71% aan wel eens vermoedens te hebben gehad van huiselijk geweld en/of kindermishandeling in hun werkpraktijk.

Figuur 28 Vermoedens of signalen van kindermishandeling en/of huiselijk geweld (N=196)

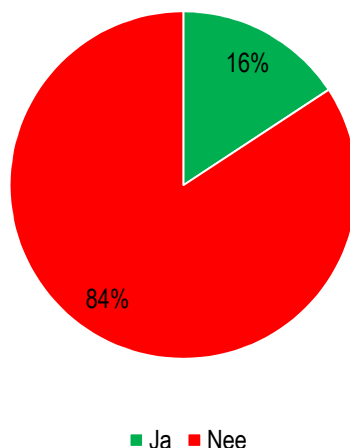
Aan respondenten hebben we gevraagd of zij achteraf bezien te maken hebben gehad met casussen waarbij ten onrechte geen actie is ondernomen. Hierbij hebben we een onderscheid gemaakt tussen adviesvragen aan en meldingen bij Veilig Thuis.

Van de respondenten geeft 16% aan dat er achteraf bezien in een of meerdere casussen ten onrechte geen **advies** is gevraagd aan Veilig Thuis. Redenen die daarvoor genoemd worden, is dat de signalen van het kind te vaag waren. Ook wordt genoemd dat dit bij casussen het geval was die lang geleden speelden toen er nog weinig aandacht was voor kindermishandeling en huiselijk geweld. Respondenten geven aan dat zij aandacht hiervoor nu veel beter op het netvlies hebben.

Dit wordt onderstreept door de deelnemers aan het groepsinterview. Zij geven aan tegenwoordig veel alerter te zijn op, met name, verwaarlozing. Zij realiseren zich nu dat bepaalde situaties die zich in het verleden voordeden geschaard kunnen worden onder kindermishandeling, maar dat hebben zij zich destijds niet gerealiseerd. Voorbeelden van signalen die genoemd worden, zijn kinderen die vijf dagen per week naar de kinderopvang worden gebracht met de ochtendluier nog aan, ouders die hun kinderen niet gedag zeggen of geen oog hebben voor de tekening van hun kind. Er wordt ook aangegeven dat het vaak ging om hoger opgeleide ouders waarnaar de kinderopvangmedewerkers opkeken en dat ze zich niet realiseerden dat deze ouders (ook) niet altijd weten wat het beste is voor hun kind. Anderzijds vond men het soms lastig om een ouder aan te spreken op ongewone situaties omdat de kinderopvangmedewerker juist goed bekend is met de situatie van de ouders en een band met hen heeft opgebouwd. Ze waren bang om deze band te schaden. Alle deelnemers aan het groeps gesprek geven aan dat dergelijke zorgen bespreekbaar maken hen nu wel beter afgaat, sinds de invoering van de meldcode.

Door de meldcode zijn pedagogisch medewerkers alerter op signalen van kindermishandeling.

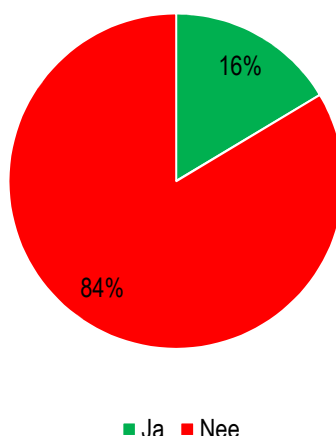
Figuur 29 Casussen waarin achteraf bleek dat er advies had moeten worden gevraagd aan Veilig Thuis (N=127)

Van de respondenten geeft 16% aan wel eens een casus te hebben gehad, waarbij achteraf bleek dat er wel een **melding** had moeten worden gedaan bij Veilig Thuis. Respondenten geven de volgende redenen waarom er geen melding is gedaan:

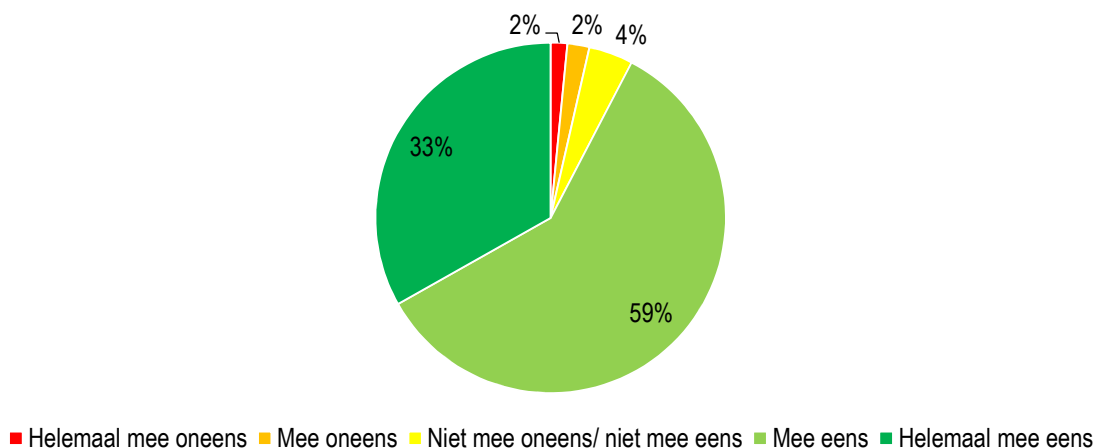
- Te lang gewacht vanwege twijfels over de signalen.
- Het kind werd overgeplaatst of van de kinderopvang afgehaald.
- (Te) veel vertrouwen in andere hulpverleners die erbij betrokken waren.
- Angst voor het schaden van de band met de ouders.

Figuur 30 Casussen waarin later bleek dat er een melding had moeten plaatsvinden (N=122)

Van de respondenten geeft 92% aan te weten hoe te handelen bij vermoedens of signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling (*eens tot helemaal eens* met de stelling 'Ik weet hoe te handelen bij signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling') en 4% geeft aan *niet* te weten hoe te handelen (*oneens tot helemaal oneens* met de stelling).

Figuur 31 Weten hoe te handelen bij vermoedens of signalen van kindermishandeling en/of huiselijk geweld (N=196)

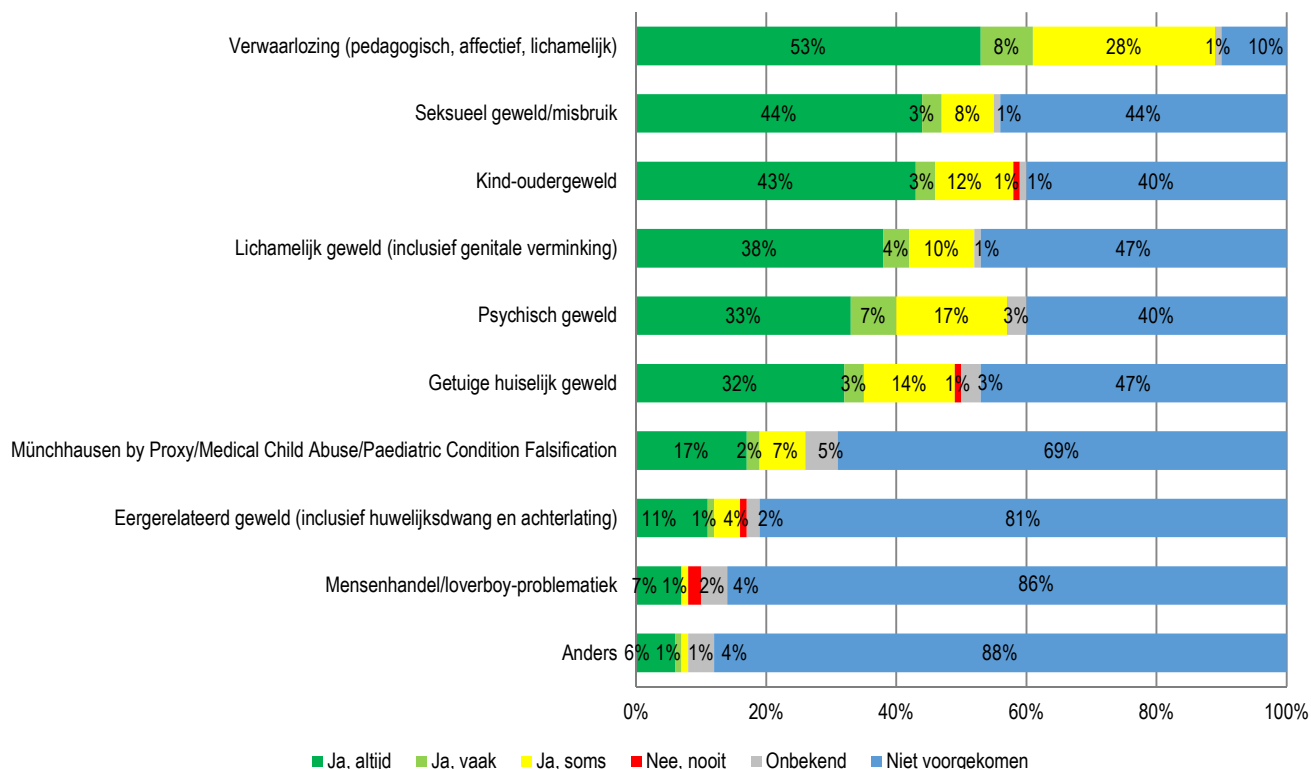

Aan de respondenten is gevraagd bij welke signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling zij de meldcode toepassen. De stappen van de meldcode worden door een meerderheid van de respondenten *vaak* tot *altijd* toegepast bij:

- Verwaarlozing (61%)
- Seksueel geweld/misbruik (47%)
- Kind-oudergeweld (46%)
- Lichamelijk geweld (42%)
- Psychisch geweld (40%)
- Getuige huiselijk geweld (35%)

Andere signalen die worden genoemd zijn:

- Seksueel grensoverschrijdend gedrag
- Ouders die hun kind noodzakelijke hulp ontzeggen

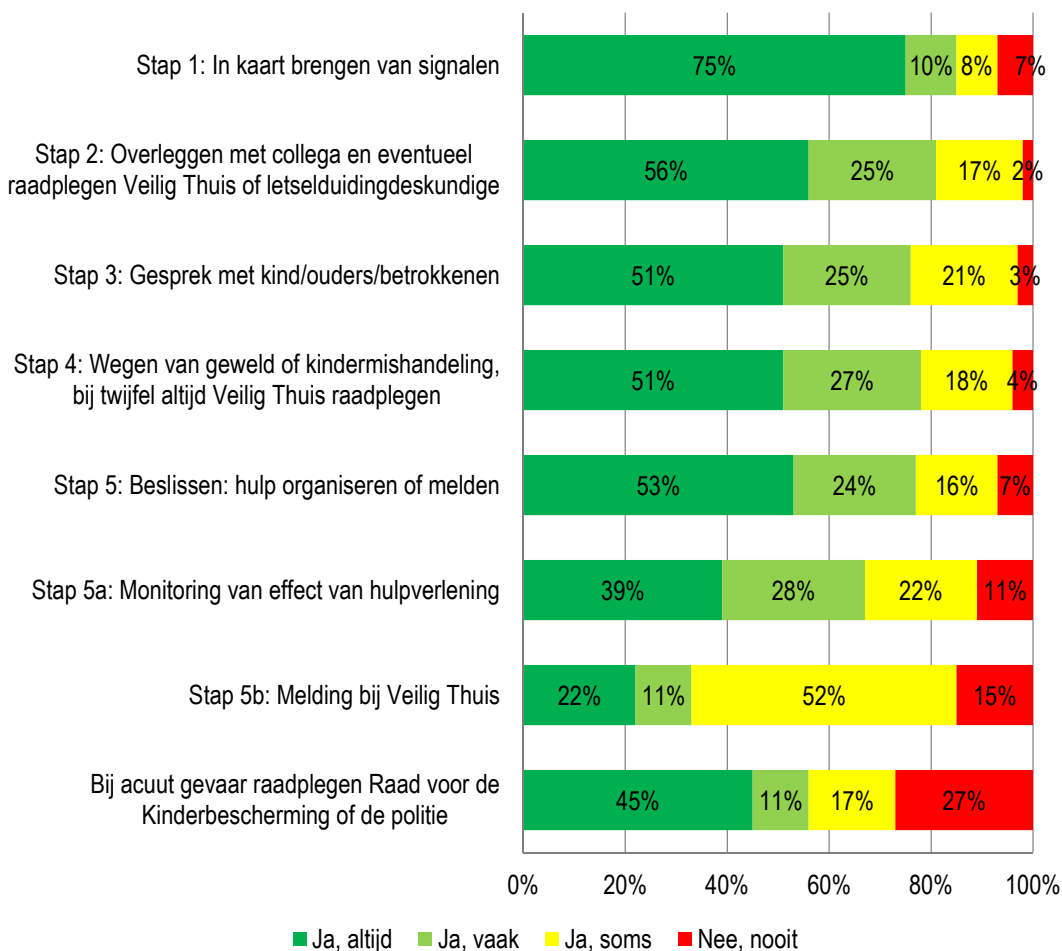
Grafiek 23 Signalen waarbij de meldcode wordt toegepast (N=144)

4.3.1 Toepassing van de meldcode per stap

Aan respondenten is per stap gevraagd **of** en **in hoeverre** zij de stap in hun werkpraktijk **toepassen**. Uit de volgende grafiek blijkt dat 85% van de respondenten stap 1 *vaak* tot *altijd* toepast, 81% stap 2, 76% stap 3 en 78% stap 4. Een aantal organisaties werkt met een meldcode die stap 5 (beslissen hulp organiseren of melden) hebben uitgesplitst in een stap 5a en 5b, waarbij stap 5a het monitoren van het effect van hulpverlening is en stap 5b het melden. Stap 5 wordt door 77% van de respondenten *vaak* tot *altijd* toegepast. Van de respondenten monitort 67% *vaak* tot *altijd* het effect van de hulpverlening en 33% meldt *vaak* tot *altijd*. Bij acuut gevaar raadpleegt 56% *vaak* tot *altijd* de Raad voor de Kinderbescherming of de politie.

Indien respondenten hebben aangegeven een bepaalde stap van de meldcode niet toe te passen is gevraagd naar de reden hiervoor. De meest genoemde redenen hiervoor zijn:

- Om gevaar van de betrokkenen te voorkomen wordt het gesprek met kind en/of ouders overgeslagen.
- Vervolgstappen worden gedaan door een andere medewerker, zoals de aandachtfunctionaris, leidinggevende of bemiddelingsmedewerker.
- De laatste stappen zijn nog niet nodig geweest.

Grafiek 24 Toepassing van de stappen van de meldcode (N=144, behalve bij 5a en 5b:N=46)**Stap 1: Onderzoek en kindcheck bij oudersignalen.**

Zoals hiervoor aangegeven past 85% deze stap *vaak* tot *altijd* toe. Van de respondenten die deze stap toepassen brengt 89% opgevangen signalen *vaak* tot *altijd* in kaart door signalen schriftelijk vast te leggen, 89% legt vast welke stappen zijn gezet, 85% legt besluiten vast en 92% houdt feiten en meningen uit elkaar en 84% vermeldt de bron van de informatie.

Rond de 75% tot 80% van de respondenten geeft aan opgevangen signalen in kaart te brengen door:

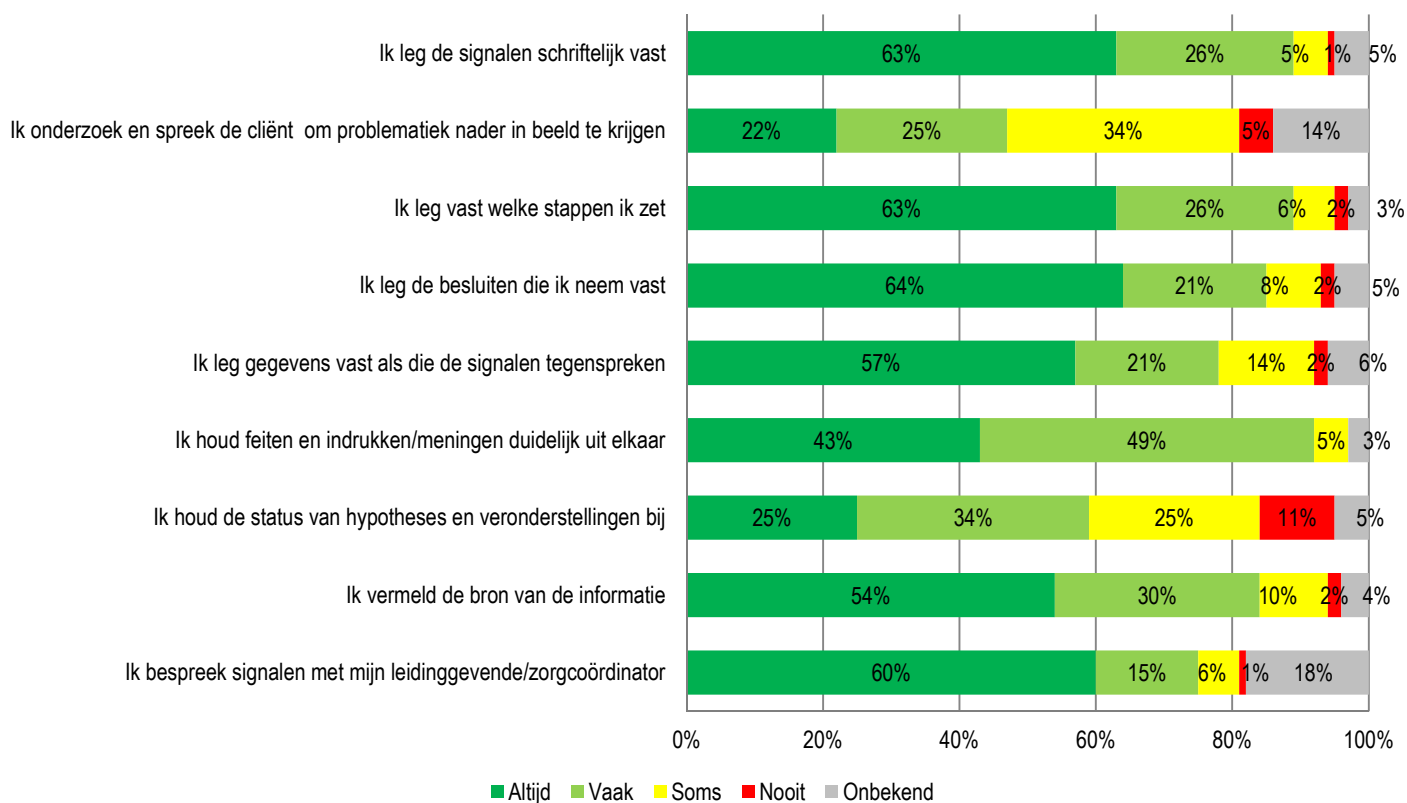
- het vastleggen van gegevens als signalen elkaar tegenspreken;
- het bespreken van signalen met de leidinggevende of de zorgcoördinator.

Verder geeft 59% aan de status van hypothese en veronderstellingen *vaak* tot *altijd* bij te houden. 47% van de respondenten spreekt met de cliënt om een nader beeld te krijgen.

Uit het groepsgesprek komt naar voren dat het per organisatie verschilt óf en op welke wijze signalen worden bijgehouden. In sommige organisaties worden dagelijks

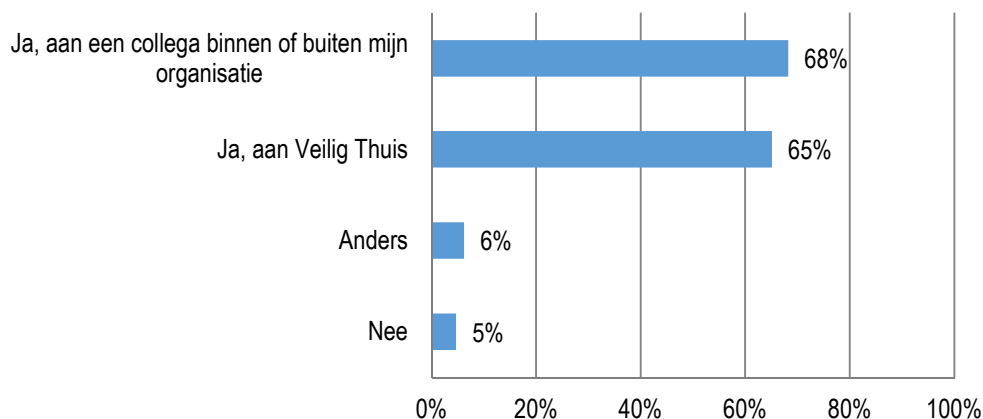
opvallende uitspraken en gedragingen genoteerd, waardoor op een gegeven moment een bepaalde structuur of regelmaat zichtbaar wordt. Andere organisaties hebben hier geen standaard werkproces voor, waardoor (impliciete) signalen niet worden bijgehouden.

Grafiek 25 Wijze waarop signalen in kaart worden gebracht (N= 114-129)

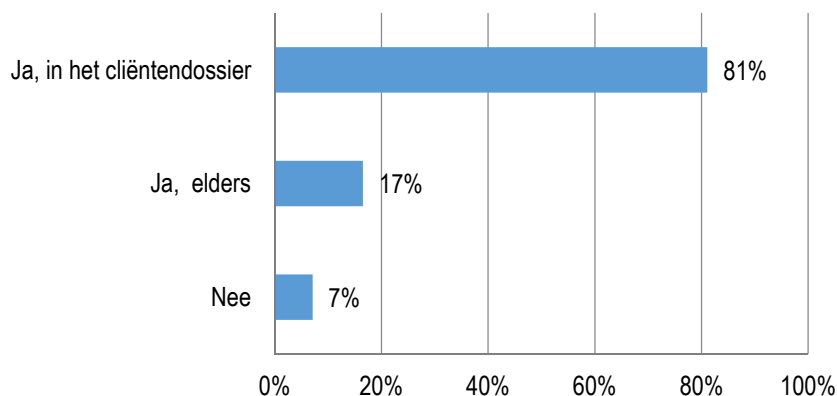
Stap 2: Advies vragen aan Veilig Thuis en bij voorkeur ook aan een collega

Van de respondenten past 81% deze stap vaak tot *altijd* toe. Van de respondenten heeft 68% wel eens advies gevraagd aan een collega binnen of buiten de organisatie en 65% aan Veilig Thuis. 5% heeft nooit advies gevraagd. Enkele respondenten geven hiervoor als reden op dat zij dat niet zelf doen, maar de aandachtsfunctionaris.

Grafiek 26 Het vragen van advies (N=129)

Het is bij 97% van de respondenten bekend dat het mogelijk is om op anonieme basis een advies te vragen aan Veilig Thuis. En 94% kent het onderscheid tussen een adviesvraag en een melding. Van de respondenten die advies hebben gevraagd, legt 75% de adviesvraag vast in het cliëntendossier en 24% zegt dit op een andere manier vast te leggen, bijvoorbeeld in een apart (zorg)dossier of in de kind-aantekeningen. Enkeligen geven aan daarvoor een apart formulier te hebben, anderen laten het in de administratie van de aandachtsfunctionaris opnemen. Door 5% wordt de adviesvraag niet vastgelegd. De redenen die respondenten hiervoor geven zijn onder meer:

- Dat legt de aandachtsfunctionaris vast.
- Het betrof algemene informatie.
- Niet op de hoogte dat dat bij een adviesvraag moet, wel bekend dat het bij een melding moet.

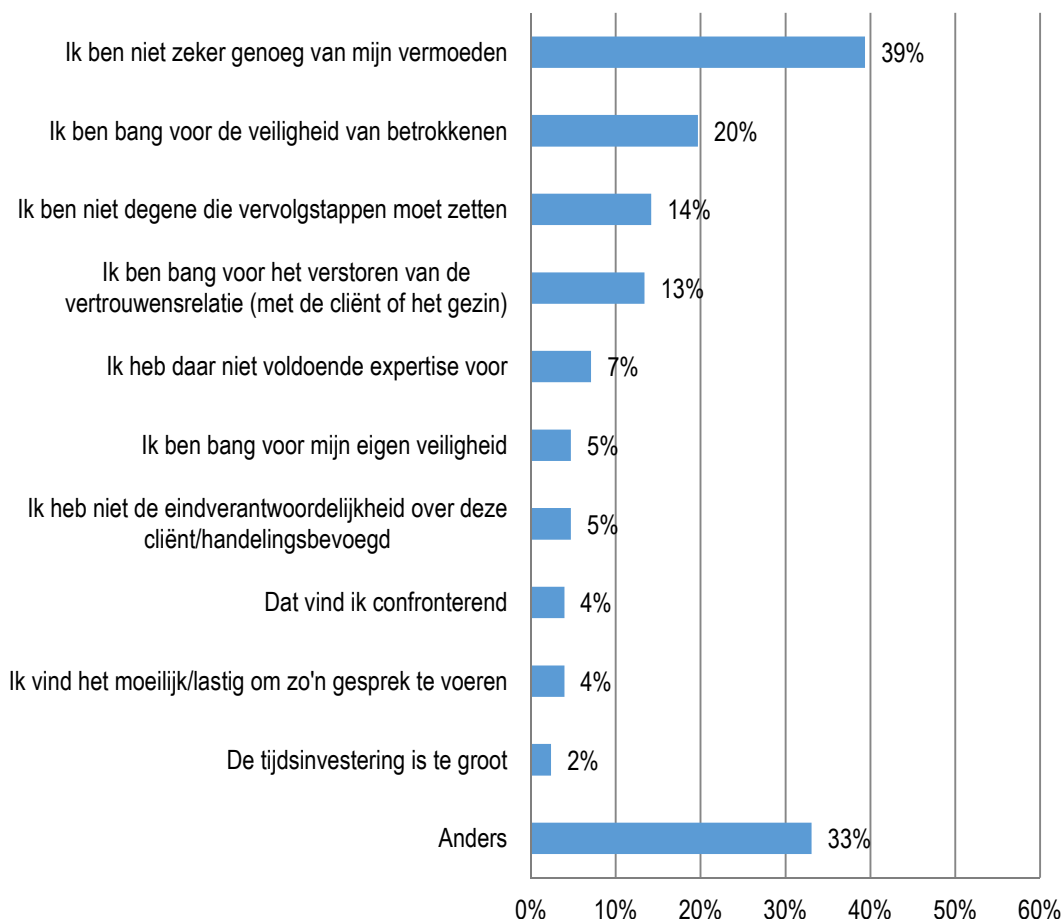
Grafiek 27 De manier waarop de adviesvraag wordt vastgelegd (N=128)

Stap 3: Gesprekken met betrokkenen en/of de ouders

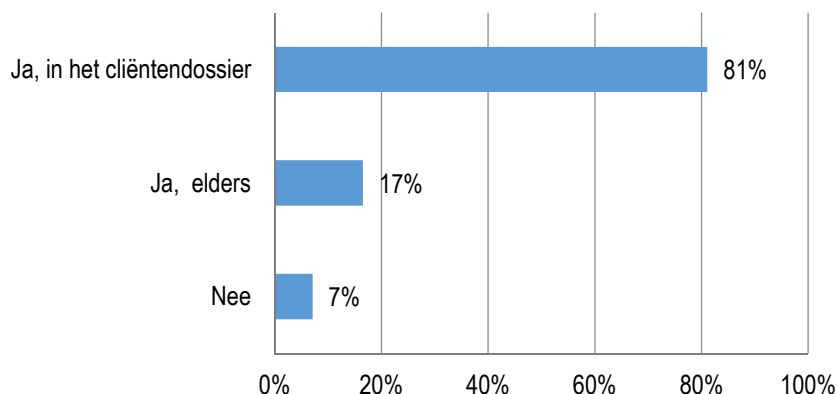
Van de respondenten geeft 76% aan deze stap *vaak* tot *altijd* toe te passen. Van de respondenten die hebben aangegeven geen gesprek te voeren, noemt 39% niet zeker genoeg van zijn vermoeden te zijn als reden hiervoor en 20% noemt de angst voor de veiligheid van betrokkenen. In de antwoordcategorie 'Anders' worden genoemd:

- De vermoedens zijn nog niet sterk genoeg.
- Ik voer de gesprekken niet zelf.
- Een andere organisatie voert het gesprek.
- Het kind is te jong.

Grafiek 28 Reden om geen gesprek te voeren (N=127)

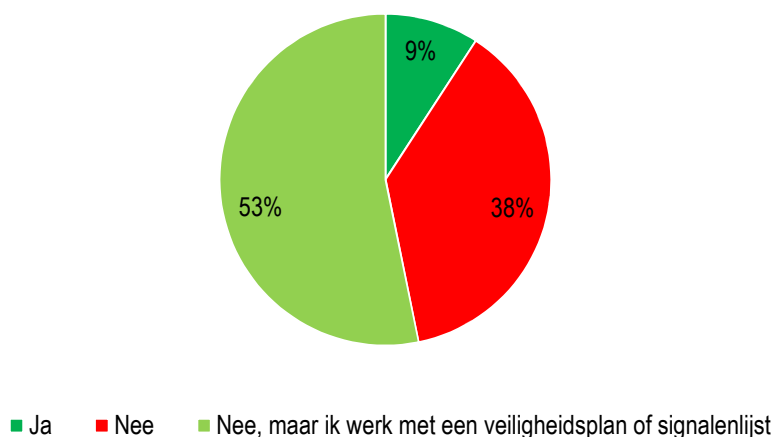

Van de respondenten legt 81% in het cliëntendossier vast dat er gesprekken zijn gevoerd met de cliënt of de ouders van een cliënt, 17% legt dit elders vast en 7% legt dit niet vast. We zien een combinatie tussen het vastleggen in het cliëntendossier en het elders vastleggen.

Grafiek 29 De manier waarop gesprekken met cliënt of ouders worden vastgelegd (N=127)**Stap 4: Overleg met betrokken professionals en risicotaxatie**

Van de respondenten past 78% deze stap toe. Bij de weging maakt 38% geen gebruik van een risicotaxatie-instrument. 53% maakt geen gebruik van een risicotaxatie-instrument, maar maakt gebruik van een veiligheidsplan of een signalenlijst. Ook wordt nog door een enkele respondent genoemd dat er gewerkt wordt met het instrument van de Branchevereniging Kinderopvang, het instrument van het Centrum voor Jeugd en Gezin, VVE en KIJK registratie of een instrument opgesteld door de eigen kinderopvangorganisatie.

Deelnemers aan het groepsgesprek bevestigen het beeld dat niet elke organisatie met een risicotaxatie-instrument werkt of een eenduidige werkwijze heeft om signalen te wegen. Wel zijn er signalenlijsten. Het kind observeren wordt als één van de belangrijkste methoden genoemd om signalen in kaart te brengen en te wegen. Ook vindt er overleg met andere pedagogisch medewerkers plaats.

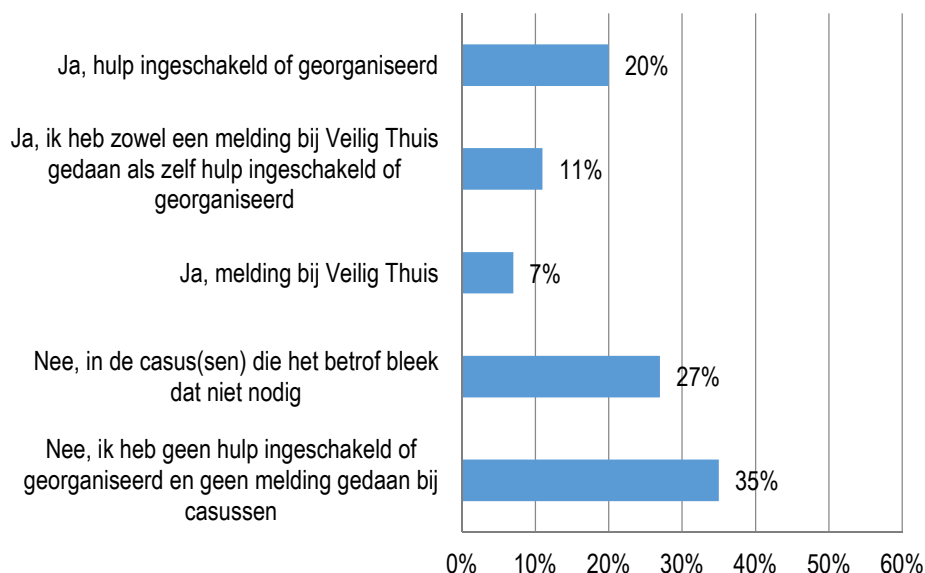
Figuur 32 Gebruik van een risicotaxatie-instrument (N=109)

Stap 5: Beslissen hulp organiseren of melden

Van de respondenten past 77% deze stap *vaak* tot *altijd* toe. Monitoring van het effect van hulpverlening wordt door 67% *vaak* tot *altijd* toegepast. En 33% doet waar nodig *vaak* tot *altijd* een melding.

In de 12 maanden voorafgaand aan het onderzoek heeft 7% van de respondenten een melding gedaan bij Veilig Thuis, 20% heeft hulp georganiseerd en 11% heeft gekozen voor een combinatie van hulpverlening en een melding. Van de respondenten geeft 27% aan dat het inschakelen van hulp of het doen van een melding niet nodig bleek en 34% heeft geen casussen gehad waarbij hulp moest worden ingeschakeld of een melding moest worden gedaan. Als reden geven respondenten vaak op dat zij niet te maken hadden met casussen, waarbij daartoe aanleiding was.

Grafiek 30 Casussen waarbij hulp is georganiseerd of een melding is gedaan in de voorgaande 12 maanden (N=125)

In 77% van de gevallen was de hulp ook daadwerkelijk toegankelijk of beschikbaar. Wanneer hulp *soms wel/soms niet* toegankelijk was, had dit te maken met:

- wachtlijsten;
- signalen werden niet serieus genomen door andere hulpverleners;
- ouders zijn niet gemotiveerd.

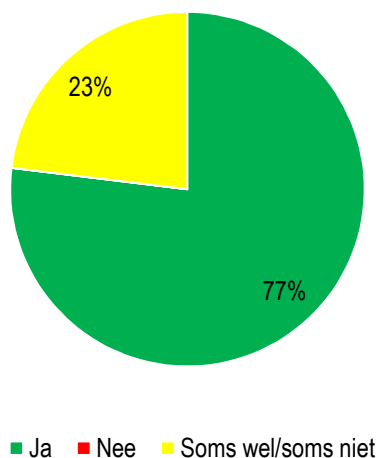
Respondenten die hulp hebben ingeschakeld hebben dat bij onder meer de volgende professionals of organisaties gedaan:

- Veilig Thuis
- Bureau Jeugdzorg
- Centrum voor Jeugd en Gezin
- Consultatiebureau
- Intern begeleider school
- Maatschappelijk werk
- Psycholoog

- Huisarts
- MEE
- Politie (zorgmelding)
- Sociaal wijkteam
- Opvoedondersteuning/opvoedcursus
- Integrale vroeghulp
- Zorgcoördinator gemeente

In het groepsinterview is ook gesproken over de samenwerking met andere hulpverleners. De ervaringen zijn wisselend. Indien de kinderopvangorganisatie onderdeel uitmaakt van een Zorg Advies Team (ZAT) zijn de ervaringen meestal goed. In andere gevallen is privacy vaak een belemmering voor de samenwerking. Ook met het onderwijs, waar kinderopvangorganisaties doorgaans redelijk dicht op zitten. Ook nemen hulpverleners wel eens een afwachtende houding ten opzichte van elkaar aan waardoor uiteindelijk niemand de casus oppakt of een melding doet bij Veilig Thuis. De samenwerking met sociale wijkteams verschilt per kinderopvangorganisatie en hangt onder meer af van de zichtbaarheid en bereikbaarheid van het sociaal wijkteam. Als kinderopvangorganisaties niet weten bij wie ze terecht kunnen zijn ze terughoudend in contact zoeken.

Figuur 33 Beschikbaarheid van de hulp (N=39)

Na hulpverlening blijft 100% van de respondenten alert op nieuwe signalen. 56% van de respondenten monitort het effect van de hulpverlening. Bij acuut gevaar raadpleegt 56% van de respondenten *vaak* tot *altijd* de politie of de Raad voor de Kinderbescherming. Respondenten geven aan dat situaties waarbij dit noodzakelijk is ook minder vaak voorkomen.

4.3.2 Belemmeringen bij de toepassing van de meldcode

Over het algemeen ervaren respondenten belemmeringen bij de toepassing van de meldcode; een minderheid van 23% ervaart geen belemmeringen. De meest voorkomende belemmeringen die worden genoemd zijn:

- de veiligheid van cliënten (en het gezin) (30%);

- de beperkte invloed die men kan uitoefenen op de situatie (van het kind/gezin) (30%);
- onvoldoende vertrouwen in het vervolg na het ondernemen van actie of het doen van een melding (23%);
- de vertrouwensrelatie die ik heb met de cliënt (20%).

Grafiek 31 Ervaren belemmeringen (N=141)

Andere door respondenten genoemde belemmeringen zijn:

- contact met ketenpartners verloopt soms moeizaam;
- ervaring dat Veilig Thuis (voorheen AMK) het niet serieus opvolgt;
- beroepsgeheim van andere betrokken professionals;
- tijdgebrek;
- handelingsverlegenheid;
- risico dat kind uit beeld raakt bij het bespreekbaar maken van de vermoedens.

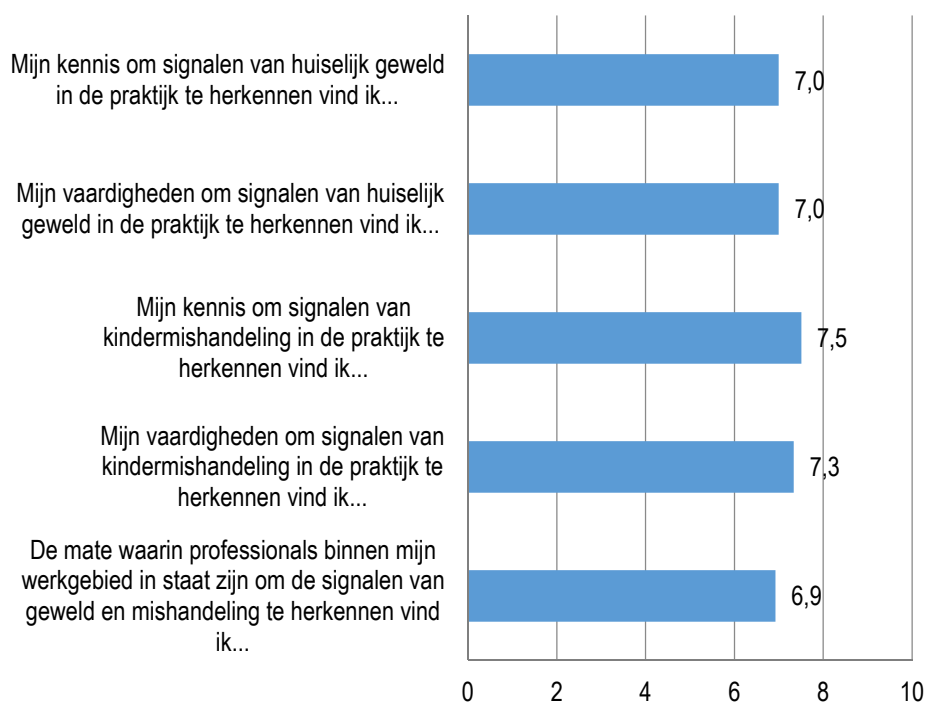
Enkele oplossingen die door respondenten worden genoemd om belemmeringen weg te nemen zijn:

- meer scholing/trainingen, die zijn grotendeels wegbezuinigd;
- de verplichting op stap 3, het gesprek met betrokkenen, opheffen;
- aandacht voor hoe om te gaan met het beroepsgeheim van andere professionals;
- meer aandacht van Veilig Thuis voor vage signalen.

4.4 Kennis en vaardigheden

Respondenten waarderen hun kennis en vaardigheden om signalen van **huiselijk geweld** in de praktijk te herkennen gemiddeld met respectievelijk een 7,0 (kennis) en een 7,0 (vaardigheden). Wat betreft het herkennen van signalen van **kindermishandeling** waarderen respondenten hun kennis en vaardigheden gemiddeld met respectievelijk een 7,5 (kennis) en een 7,3 (vaardigheden). De mate waarin professionals binnen het werkgebied in staat zijn om de signalen van geweld en mishandeling te herkennen wordt gemiddeld gewaardeerd met een 6,9.

Grafiek 32 Waardering van kennis en vaardigheden om signalen te herkennen (N=196)

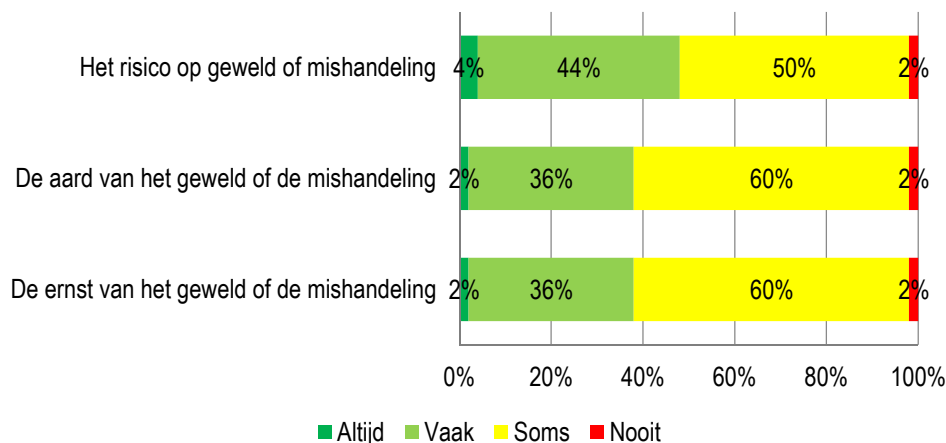

Gemiddeld geven de respondenten een rapportcijfer van een 7,9 voor hun **kennis over de stappen** die volgens de richtlijnen van de meldcode gezet moeten worden bij vermoedens of signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

48% van de respondenten geeft aan *vaak tot altijd* in staat te zijn om een inschatting te maken van het *risico* van huiselijk geweld of kindermishandeling. 38% geeft aan *vaak tot altijd* een inschatting te kunnen maken van *de aard en de ernst* ervan. 60% van de respondenten is van mening dat ze *soms* in staat zijn om een inschatting van

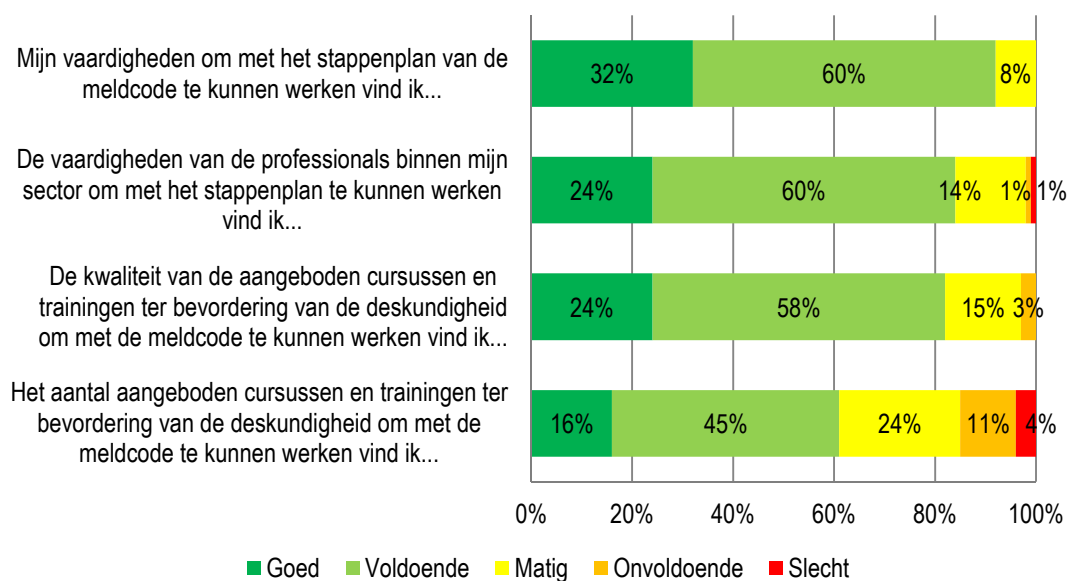
het risico, de aard en de ernst te maken. 2% is van mening dat ze hiertoe *nooit* in staat zijn.

Grafiek 33 Het in staat zijn om een inschatting te maken van... (N=127)

Van de respondenten waardeert 92% de eigen vaardigheden om met het stappenplan van de meldcode te werken als *voldoende tot goed*. 8% waardeert deze als *matig*. De waardering voor dezelfde vaardigheden van professionals binnen de eigen sector geeft een vergelijkbaar beeld. De kwaliteit van de aangeboden cursussen en trainingen wordt door 82% van de respondenten als *voldoende tot goed* gewaardeerd. 61% van de respondenten vindt het aantal aangeboden cursussen *voldoende tot goed*.

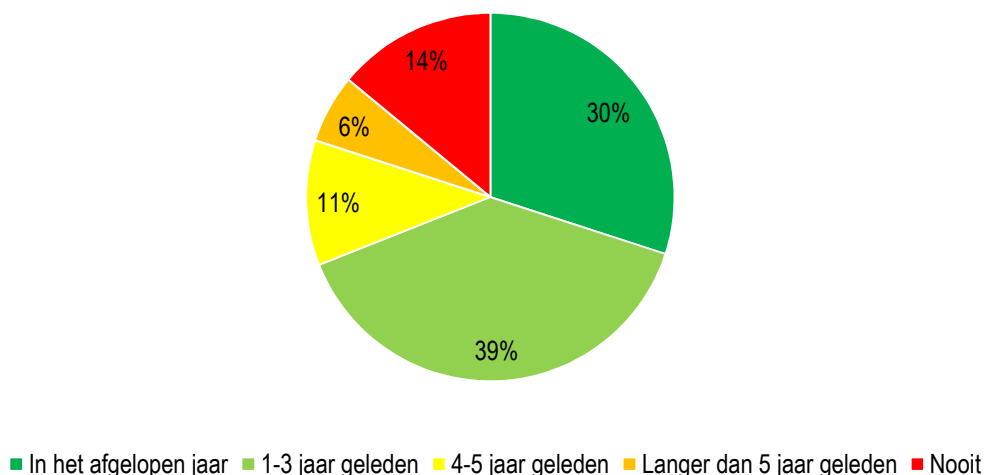
Grafiek 34 Waardering voor vaardigheden om met het stappenplan te kunnen werken en cursussen/trainingen (N=131-155)

Van de respondenten heeft 14% *nooit* een training of cursus gevolgd op het terrein van kindermishandeling of huiselijk geweld. In het afgelopen jaar heeft 30% een

dergelijke training gevolgd. 50% heeft zo'n training 1 tot 5 jaar geleden gevolgd en 6% heeft dit langer dan vijf jaar geleden gedaan.

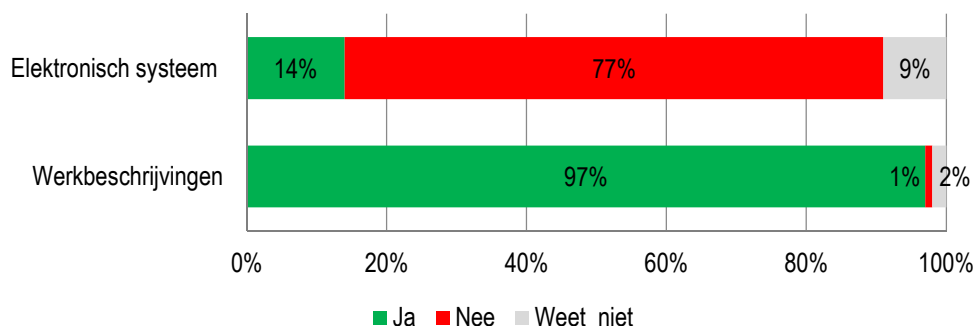
Figuur 34 Periode waarin een cursus/training over huiselijk geweld of kindermishandeling is gevolgd (N=157)

4.4.1 De implementatie van de meldcode

Van de respondenten geeft 77% aan dat er in hun werkomgeving *geen* elektronisch systeem beschikbaar is waarin de stappen van de meldcode zijn verwerkt en 9% zegt niet te weten of zo'n systeem beschikbaar is. Van de respondenten beschikt 97% over werkbeschrijvingen, waarin de stappen van de meldcode zijn beschreven.

Grafiek 35 Beschikbaarheid van een elektronisch systeem en werkbeschrijvingen (N=170-171)

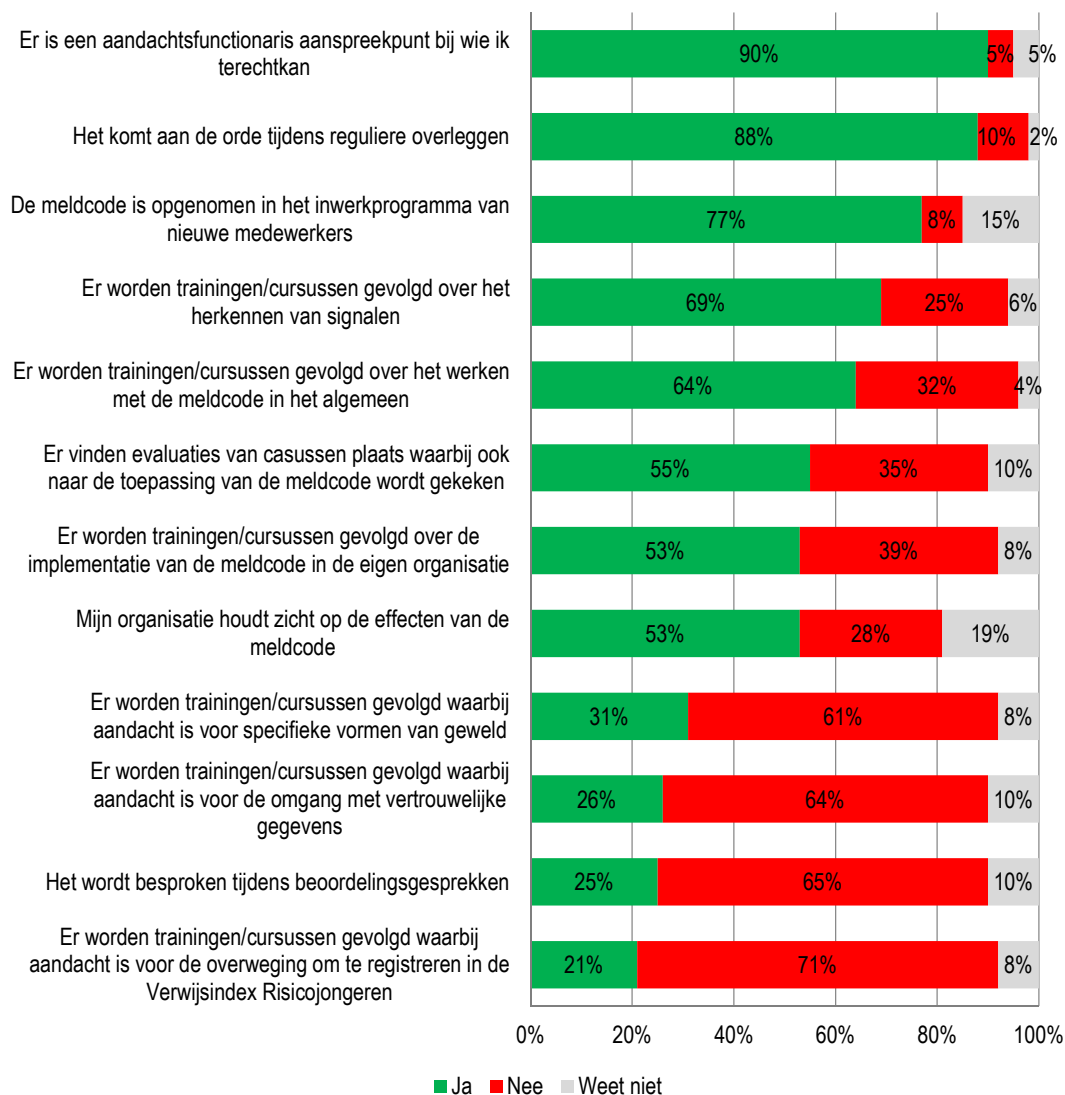
Volgens 90% van de respondenten is er in de eigen organisatie een aanspreekpunt/functionaris, die het gebruik van de meldcode binnen de organisatie of praktijk moet bevorderen. Daarnaast komt het bij 88% van de respondenten aan de orde in reguliere overleggen. Volgens 77% is de meldcode opgenomen in het inwerkprogramma van nieuwe medewerkers. Daarnaast wordt het volgen van trainingen genoemd als een manier om het gebruik van de meldcode te bevorderen. Wat betreft het volgen van trainingen gericht op diverse aandachtsgebieden geeft 21% tot 69% van de respondenten dit aan. Van de respondenten geeft 55% aan dat er evaluaties van casussen plaatsvinden, waarin ook wordt gekeken naar de toepassing van de meldcode. Van de respondenten geeft 53% aan dat de

organisatie zicht houdt op de effecten van de meldcode. De meldcode wordt bij 25% van de respondenten besproken tijdens beoordelingsgesprekken.

Slechts een klein aandeel respondenten geeft aan niet te weten of er binnen de organisatie aandacht is voor bovengenoemde manieren om het gebruik van de meldcode te bevorderen.

Een kanttekening die in het groepsgesprek naar voren kwam is dat in veel gevallen wel een aandachtsfunctionaris is aangesteld, maar dat deze niet altijd toegerust zijn voor deze taak. Zij hebben niet altijd voldoende scholing gehad, waardoor kennis en ervaring ontbreekt om andere pedagogisch medewerkers goed te kunnen ondersteunen.

Grafiek 36 Manieren ter bevordering van het gebruik van de meldcode binnen de organisatie (N=159-161)

Een minderheid van de respondenten is bekend met de ondersteunende hulpmiddelen. De toolkit op www.meldcode.nl is het meest bekend (52%), gevolgd

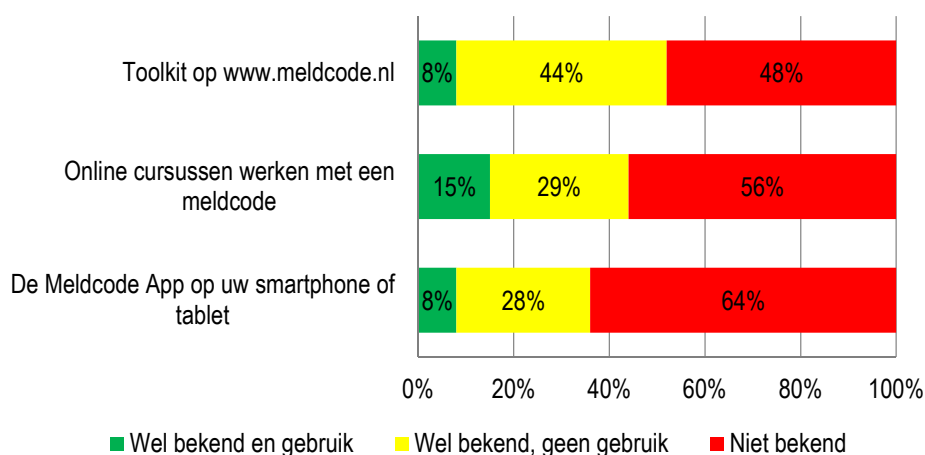
door de online cursussen werken met een meldcode (44%). De Meldcode App is het minst bekend bij de respondenten; 36% geeft aan deze app te kennen. Het bekend zijn met de hulpmiddelen betekent niet dat er ook daadwerkelijk gebruik van wordt gemaakt; 15% van de respondenten is bekend met de online cursussen en maakt hier ook daadwerkelijk gebruik van. Voor de toolkit en de Meldcode App is dit beide 8%.

Respondenten noemen de volgende suggesties/verbeterpunten voor de ondersteunende hulpmiddelen:

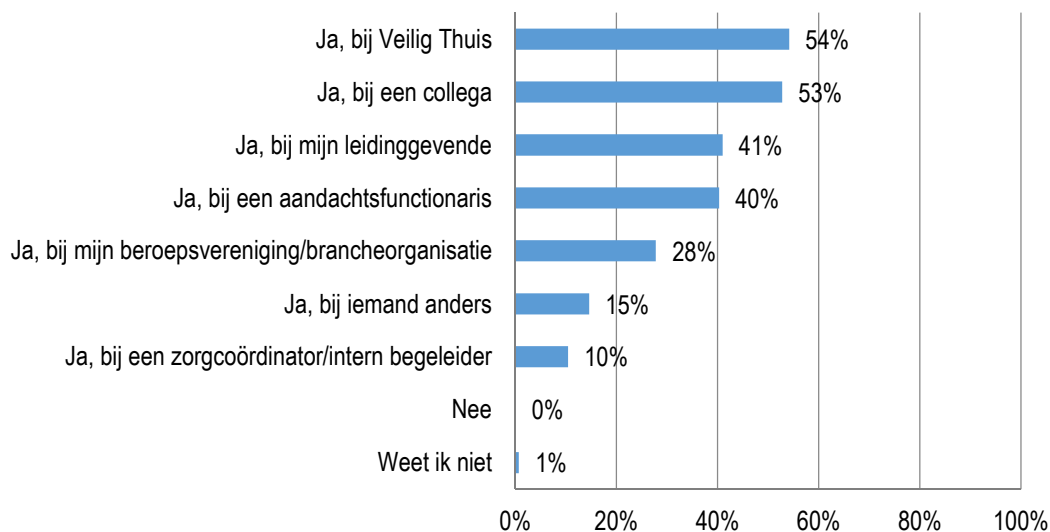
- meer bekendheid aan geven;
- behoefte aan online cursussen over de verschillende stappen van de meldcode;
- gratis informatieavonden;
- meer toespitsing van de hulpmiddelen op de sector kinderopvang;
- trainingen in gesprekstechnieken.

De deelnemers aan het groepsgesprek geven ook aan behoefte te hebben aan een training in gesprekstechnieken. Het gesprek met de ouders wordt een vak apart genoemd. Het confronteren van ouders met de zorg en het signaal wordt erg moeilijk gevonden. Een deskundige hiervoor aanwijzen die op afroep beschikbaar is om te ondersteunen bij het gesprek, wordt hiervoor ook als oplossing genoemd.

Grafiek 37 Bekendheid met ondersteunende hulpmiddelen (N=157)

Van de respondenten geeft 54% aan bij Veilig Thuis terecht te kunnen met vragen over de meldcode en de implementatie ervan en 53% bij een collega. 41% van de respondenten geeft aan (ook) bij zijn/haar leidinggevende terecht te kunnen met vragen. 40% zegt bij de aandachtfunctionaris terecht te kunnen met vragen. Van de respondenten kan 28% met vragen over de meldcode en de implementatie de beroepsvereniging raadplegen. 15% kan bij iemand anders terecht en 10% bij een zorgcoördinator. 1% weet niet met wie hij/zij kan overleggen. Geen enkele respondent geeft aan bij niemand terecht te kunnen.

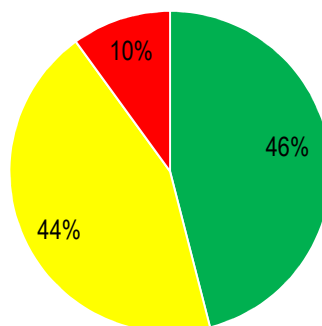
Grafiek 38 Bij iemand terecht kunnen met vragen rond de meldcode (N=144)

In de categorie 'Ja, bij iemand anders' worden de volgende personen en organisaties genoemd:

- Netwerk JSO (*Expertisecentrum voor jeugd, samenleving en ontwikkeling*)
- Landelijke Vakgroep Aandachtsfunctionarissen Kindermishandeling (LVAK)
- Maatschappelijk werk
- Branchevereniging
- Sociaal wijkteam
- Externe vertrouwenspersoon
- Gemeente
- Centrum voor Jeugd en Gezin
- NO KIDDING Stop kindermishandeling!
- Meldcode App

4.5 Veilig thuis

Van de respondenten is 90% *bekend* met Veilig Thuis en 46% heeft er in de praktijk ook mee te maken gehad. Van de respondenten is 10% *niet bekend* met Veilig Thuis.

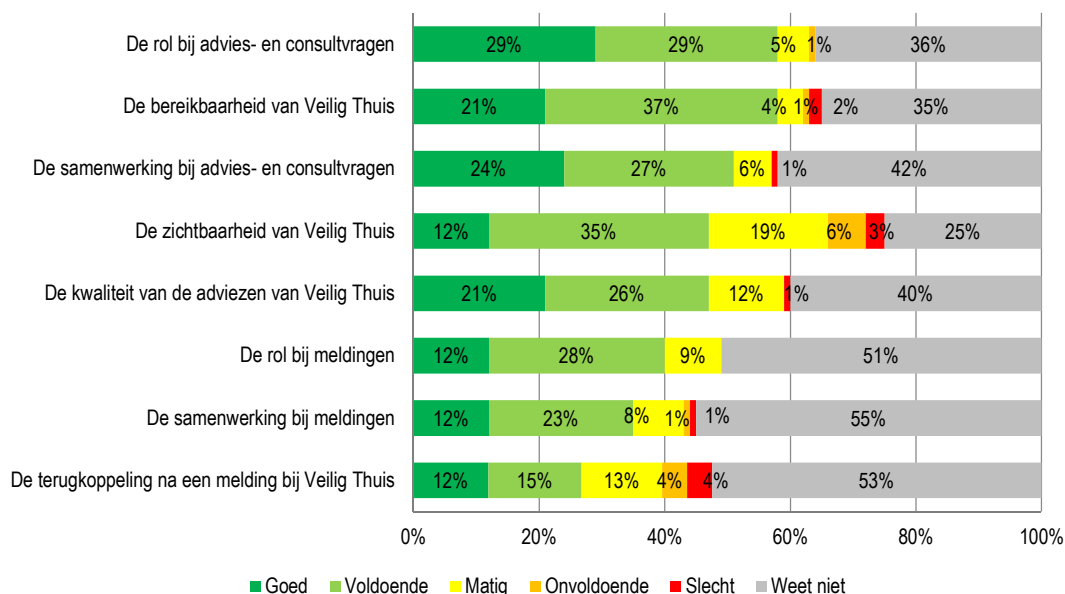
Figuur 35 Bekendheid met Veilig Thuis (N=156)

- Ja, ik ben er mee bekend en ik heb er in de praktijk mee te maken gehad
- Ja, ik ben er mee bekend, maar ik heb er in de praktijk niet mee te maken gehad
- Nee, ik ben er niet mee bekend

Ruim de helft van de respondenten vindt de rol van en de samenwerking met Veilig Thuis *voldoende tot zeer goed*. Dit geldt zowel voor meldingen als voor advies- en consultvragen. Bij deze vraag is door minimaal een derde van de respondenten geantwoord in de categorie 'weet ik niet'. De bereikbaarheid van Veilig Thuis wordt door 58% van de respondenten beoordeeld als *voldoende tot zeer goed*. De zichtbaarheid van Veilig Thuis, de terugkoppeling na een melding en de kwaliteit van de adviezen worden het meest vaak door respondenten beoordeeld met een *matig tot slecht*, respectievelijk 28%, 21% en 13%.

In een toelichting hebben enkele respondenten nog aangegeven tegenstrijdige adviezen te ervaren vanuit Veilig Thuis. Ook merken ze op dat Veilig Thuis weinig advies kan geven bij vage signalen, wat in de kinderopvang juist vaak het geval is omdat het gaat om jonge kinderen. Dit wordt herkend door de deelnemers aan het groepsgesprek. Soms wordt door Veilig Thuis aangeraden om de stappen van voren af aan te zetten. Zij voelen zich daarmee niet geholpen. Het gevolg is dat kinderopvangorganisaties na een aantal tegenvallende adviezen minder snel geneigd zijn om contact op te nemen met Veilig Thuis. Veilig Thuis wordt ook weinig zichtbaar gevonden. De deelnemers aan het groepsgesprek zouden graag meer contact willen met Veilig Thuis om meer een idee te krijgen bij wie er werken bij Veilig Thuis. Zo wordt het contact met Veilig Thuis laagdrempeliger.

Grafiek 39 De rol van en samenwerking met Veilig Thuis (N=139)

Van de respondenten heeft 61% sinds 1 januari 2015 geen contact gehad met Veilig Thuis. Van de respondenten die wel contact hebben gehad vindt 30% de rol van en de samenwerking met Veilig Thuis ongewijzigd. Van de respondenten geeft 9% aan wel wijzigingen te hebben ervaren. Hier wordt genoemd dat Veilig Thuis moeilijker bereikbaar is dan voorheen. Ook wordt de organisatie onzichtbaarder en minder herkenbaar gevonden sinds 1 januari 2015.

4.6 Samenvatting

De professionals binnen de sector kinderopvang zijn zeer goed bekend met de verplichting om te werken met de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling; 99% van de respondenten geeft aan hiervan op de hoogte te zijn. Ook vinden vrijwel alle professionals (98%) dat het handelen bij vermoedens en/of signalen tot hun taak en verantwoordelijkheid behoort.

Het merendeel van de respondenten (78%) geeft aan dat het werken met de meldcode (heel) veel ondersteuning biedt. De meldcode biedt een kader en legitimeert acties. Enkele respondenten geven wel aan dat de meldcode soms moeilijk toe te passen is vanwege de jonge doelgroep waar zij mee werken, waarbij signalen vaak impliciet zijn en moeilijk geverifieerd kunnen worden. Voor 54% van de respondenten zorgt de meldcode er ook voor dat zij (veel) sneller handelen bij signalen en/of vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. 41% van de respondenten handelt gelijk (niet sneller en niet minder snel).

Van de respondenten heeft 71% wel eens vermoedens gehad van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Van de respondenten heeft 16% wel eens een casus gehad waarin achteraf bleek dat ten onrechte geen **advies** was gevraagd aan Veilig Thuis en tevens 16% geeft aan wel eens een casus te hebben gehad waarin achteraf bleek dat er ten onrechte geen **melding** was gedaan bij Veilig Thuis. Als redenen hiervoor worden genoemd dat er vanwege de jonge leeftijd van het kind twijfels waren over de signalen of dat het kind werd overgeplaatst of van de kinderopvang werd afgehaald. Andere redenen die worden genoemd zijn dat er (soms ten onrechte) vertrouwd werd op andere hulpverleners die erbij betrokken waren en de angst om de band met ouders te schaden. Respondenten geven ook aan dat veel van deze casussen zich in het verre verleden afspeelden en dat er nu veel meer aandacht is voor kindermishandeling waardoor zij sneller handelen.

De meeste stappen van de meldcode worden door een meerderheid van de respondenten *vaak* tot *altijd* toegepast. 85% van de respondenten past stap 1 *vaak* tot *altijd* toe, 81% stap 2, 76% stap 3 en 78% stap 4. Een aantal organisaties werkt met een meldcode die stap 5 (beslissen hulp organiseren of melden) hebben uitgesplitst in een stap 5a en 5b, waarbij stap 5a het monitoren van het effect van hulpverlening is en stap 5b het melden. Stap 5 wordt door 77% van de respondenten *vaak* tot *altijd* toegepast. Van de respondenten monitort 67% *vaak* tot *altijd* de effecten van hulpverlening en 33% geeft aan *vaak* tot *altijd* te melden. Bij acuut gevaar raadpleegt 56% de Raad voor de Kinderbescherming of de politie. Er wordt minder gemeld, omdat door het inschakelen van hulp vaak geen melding meer nodig is. Ook zetten de respondenten soms zelf niet alle stappen, omdat een andere medewerker binnen de organisatie dit doet, bijvoorbeeld de aandachtsfunctionaris of een leidinggevende. Ook geven enkele respondenten aan het gesprek met de ouders over te slaan vanwege vermoedelijk gevaar van de betrokkenen. Een meerderheid van de respondenten geeft aan vaak tot altijd de stappen van de meldcode te volgen bij signalen van verwaarlozing, seksueel geweld/misbruik, kind-oudergeweld, lichamelijk geweld, psychisch geweld en getuige huiselijk geweld.

Volgens 77% van de respondenten was de benodigde hulp ook daadwerkelijk toegankelijk en beschikbaar. Wanneer dit niet het geval was, had dit te maken met wachtlijsten en onvoldoende gemotiveerde ouders en hulpverleners die niet overgaan tot het verlenen van hulp, omdat zij de signalen niet serieus nemen.

Respondenten ervaren belemmeringen bij het toepassen van de meldcode. De veiligheid van het kind (en het gezin) is de meest genoemde belemmering. Ook de beperkte invloed die men kan uitoefenen op de situatie wordt als belemmering genoemd, evenals onvoldoende vertrouwen in het vervolg.

Van de respondenten waardeert 92% de eigen vaardigheden om met het stappenplan van de meldcode te werken als voldoende tot goed. Zij geven gemiddeld een rapportcijfer van 7,9 voor hun kennis over de stappen die volgens de richtlijnen gezet moeten worden bij vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Het merendeel van de respondenten (80%) heeft dan ook in de afgelopen vijf jaar een training gevolgd op het terrein van kindermishandeling en huiselijk geweld. Van de respondenten heeft 14% nooit een dergelijke training gevolgd. Bij een meerderheid van de respondenten is een aandachtsfunctionaris als aanspreekpunt aanwezig en komt de meldcode aan bod in reguliere overleggen. Tevens is de meldcode bij een meerderheid van de respondenten onderdeel van het inwerkprogramma.

Veilig Thuis is bij het merendeel van de respondenten bekend. De rol van Veilig Thuis bij **advies- en consultvragen** wordt door 58% van de respondenten als voldoende tot goed beoordeeld en ongeveer de helft van de respondenten is ook over de samenwerking bij dit soort vragen positief. 47% beoordeelt de kwaliteit van de adviezen met een voldoende tot goed. Enkele respondenten geven aan tegenstrijdige adviezen te ervaren vanuit Veilig Thuis. Ook wordt opgemerkt dat Veilig Thuis weinig advies kan geven bij vage signalen, terwijl daar in de kinderopvang juist vaak sprake van is, omdat het gaat om jonge kinderen. De rol van Veilig Thuis bij **meldingen** wordt door 40% van de respondenten als voldoende tot goed beoordeeld en de samenwerking door 35% van de respondenten. Over de terugkoppeling door Veilig Thuis na een melding zijn respondenten minder tevreden: 27% beoordeelt dit als voldoende tot goed.

Van de respondenten heeft 61% sinds 1 januari 2015 nog geen contact gehad met Veilig Thuis. Van de 39% van de respondenten die wel contact hebben gehad met Veilig Thuis vindt 30% de rol van Veilig Thuis ten opzichte van de oude situatie niet gewijzigd en 9% vindt dat de rol wel veranderd is. Hier wordt genoemd dat Veilig Thuis moeilijker bereikbaar is dan voorheen. Ook wordt de organisatie onzichtbaarder en minder herkenbaar gevonden sinds 1 januari 2015.

Hoofdstuk 5

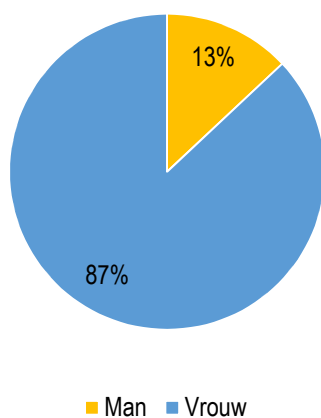
Sector (jeugd)gezondheidszorg

5.1 Respons en achtergrondkenmerken

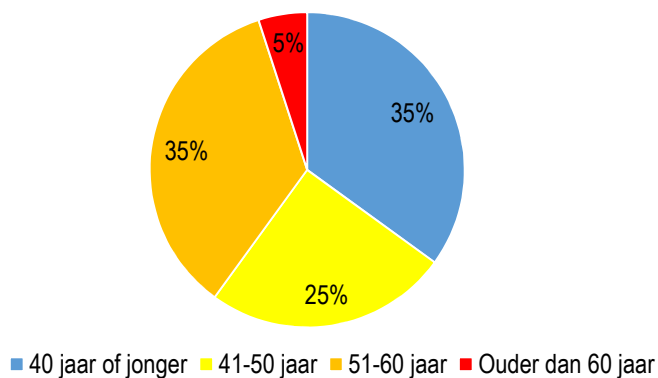
In de sector gezondheidszorg is de vragenlijst uitgezet bij de volgende organisaties: Actiz (organisatie voor zorgondernemers), AZN (Ambulancezorg Nederland), GGZ Nederland (de brancheorganisatie voor geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg), Jeugdzorg Nederland (brancheorganisatie voor organisaties die verantwoordelijk zijn voor jeugd- en opvoedhulp en de uitvoering van kinderschermingsmaatregelen en jeugdreclassering), KNGF (Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie), KNOV (Koninklijke Organisatie van Verloskundigen), NVO (Nederlandse Vereniging van pedagogen en onderwijskundigen), NVLF (Nederlandse Vereniging voor Logopedie en Foniatrie), NIP (Nederlands Instituut van Psychologen), NVvP (Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie), V&VN (Verpleegkundigen en Verzorgenden Nederland) en de VGN (Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland). In totaal hebben 764 respondenten de vragenlijst ingevuld. De volgende figuren geven inzicht in de achtergrondkenmerken van de respondenten. De achtergrondkenmerken die zijn verzameld onder respondenten betreffen geslacht, leeftijd, aantal jaren werkzaam, en of zij in een organisatie zelfstandig werkzaam zijn.

Onderscheid tussen Jeugdhulp en (Jeugd)gezondheidszorg

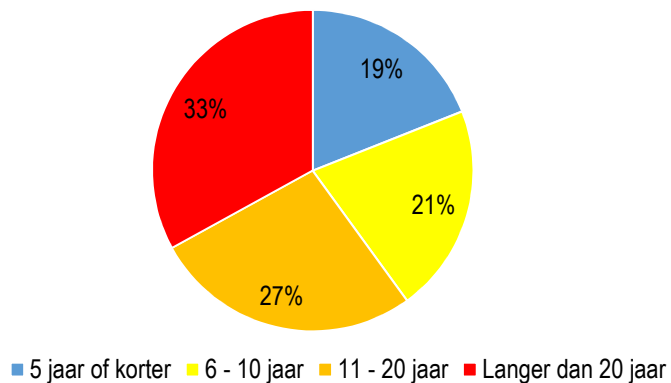
Voor een deel van deze respondenten geldt dat zij met diverse groepen werken. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen professionals die alleen met kinderen werken, professionals die alleen met volwassenen werken, professionals die alleen met ouderen werken en professionals die met alle groepen werken. Voor een deel van de professionals bleek dat zij zich identificeren met de sector (jeugd)gezondheidszorg in plaats van jeugdhulp. De verklaring die hiervoor wordt gegeven, is dat zij zowel werkzaam zijn in de gezondheidszorg als jeugdhulpverlening aanbieden. Om deze reden zijn deze professionals meegenomen in de sector gezondheidszorg; echter waar opvallende verschillen tussen groepen van professionals zijn, is dit beschreven in de rapportage.

Figuur 36 Geslacht respondenten (N=764)

De meerderheid van de respondenten is vrouw.

Figuur 37 Leeftijd respondenten (N=763)

Ongeveer een derde van de respondenten is 40 jaar of jonger. Tevens valt ongeveer een derde in de leeftijdscategorie 51-60 jaar. Een kwart van de respondenten is tussen de 41 en 50 jaar. Een klein deel is ouder dan 60 jaar (5%).

Figuur 38 Aantal jaren werkzaam (N=763)

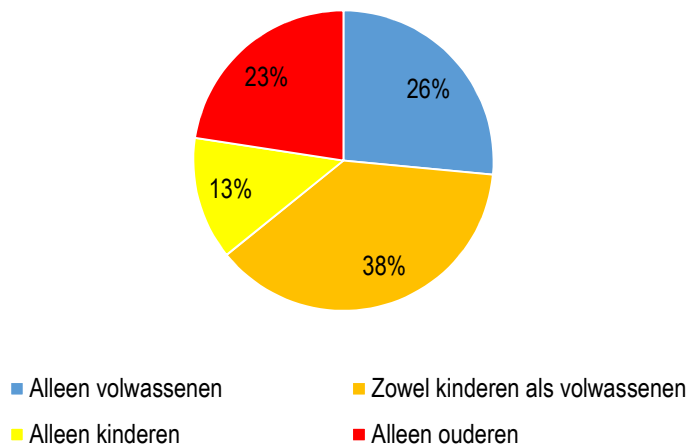
De meerderheid van de respondenten heeft ruime werkervaring in de sector gezondheidszorg. Slechts 19% werkt 5 jaar of korter in de gezondheidszorg.

Figuur 39 Werkzaam binnen een organisatie of zelfstandig (N=764)

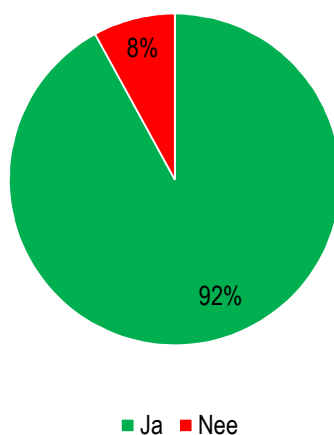
De meerderheid van de respondenten werkt binnen een zorginstelling. 6% is zelfstandig.

Figuur 40 Professionals die met verschillende groepen werken (N=687)

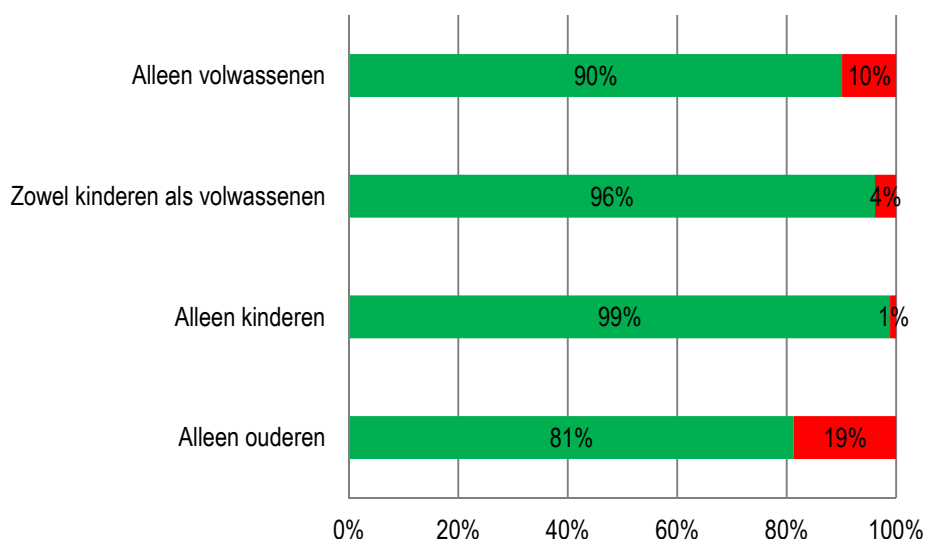

5.2 Bekendheid met en ondersteuning door de meldcode

Van de respondenten geeft 92% aan op de hoogte te zijn van de verplichting om te werken met de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

Figuur 41 Bekendheid met de verplichting om te werken met een meldcode (N=764)

Uit de uitsplitsing naar professionals die met verschillende groepen werken blijkt dat respectievelijk 81% en 90% van de professionals die alleen met ouderen en alleen met volwassenen werken bekend zijn met de verplichting om te werken met de meldcode. Van de professionals die met kinderen werken is 99% bekend met deze verplichting. Voor de professionals die met alle groepen werken geldt dat 96% bekend is met deze verplichting.

Grafiek 40 Bekendheid met de verplichting om te werken met een meldcode – uitgesplitst naar professionals die met verschillende groepen werken (N=182, N=259, N=91, N=155, N=687)

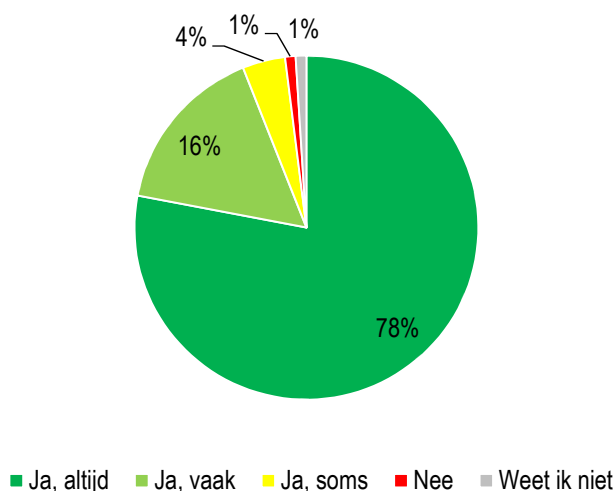
Van de respondenten geeft 94% aan dat het handelen bij vermoedens en/of signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling *vaak tot altijd* bij hun taak of verantwoordelijkheid behoort, 4% geeft aan dat het *soms* tot hun taak of

verantwoordelijkheid behoort, 1% vindt dat *niet* tot hun taak of verantwoordelijkheid behoren en 1% geeft aan dit niet te weten.

Een deel van de respondenten blijkt zelf niet te werken met de meldcode, maar heeft als aandachtsfunctionaris of leidinggevende een rol in het onder de aandacht brengen en de implementatie van de meldcode. Andere verklaringen die respondenten geven zijn als volgt:

- Zij geven dit door aan zorgprofessionals (of eerstverantwoordelijke professionals) die al betrokken zijn bij de cliënt of handelen pas in overleg met andere professionals.
- Indien er zelfstandig kan worden gehandeld, wordt de meldcode niet toegepast maar wordt er direct hulp ingeschakeld.
- Ook hebben professionals aangegeven dat handelen belangrijk is, maar dat dit niet altijd inhoudt dat alle stappen van de meldcode gevolgd hoeven te worden.
- Tot slot wordt aangegeven dat professionals cliënten hebben waarbij Veilig Thuis of de Raad van de Kinderbescherming al betrokken is bij het gezin.

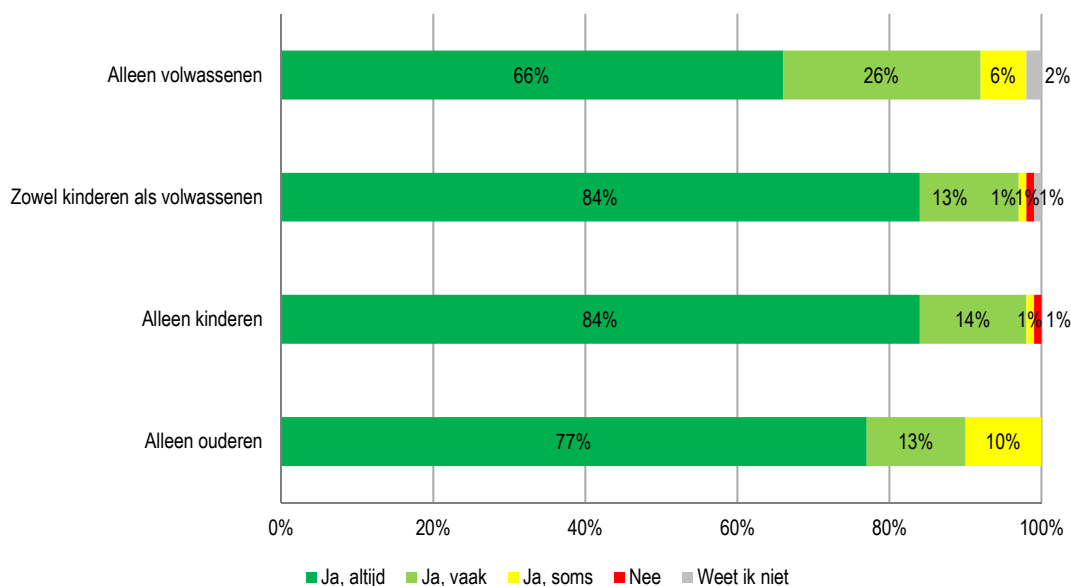
Figuur 42 Verantwoordelijkheid om te handelen volgens de meldcode (N=560)

Van de professionals die alleen met kinderen werken en de professionals die met alle groepen werken blijkt dat 97% het *vaak tot altijd* bij hun taak of verantwoordelijkheid vindt behoren om te handelen. Respectievelijk 90% en 93% van de professionals die alleen met ouderen werken en de professionals die alleen met volwassenen werken, vindt dit bij hun taak of verantwoordelijkheid behoren.

In de groepsinterviews is aangegeven dat de verantwoordelijkheid om te handelen hoofdzakelijk wordt beschouwd als het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling. Handelen volgens de meldcode betekent niet voor iedereen dat zij daadwerkelijk zelf alle stappen opvolgen. In sommige gevallen worden de stappen van de meldcode namelijk gezamenlijk met een leidinggevende of aandachtsfunctionaris opgepakt.

Grafiek 41 Verantwoordelijkheid om te handelen volgens de meldcode – uitgesplitst naar professionals die met verschillende groepen werken (N=118, N=206, N=85, N=78)

Van de respondenten geeft 76% aan dat de meldcode *veel* tot *heel veel* ondersteuning biedt. 16% geeft aan dat de meldcode *niet veel/niet weinig* ondersteunt (neutraal). 3% van de respondenten ervaart *weinig* of *zeer weinig* ondersteuning door de meldcode en de overige 5% heeft hier geen mening over.

Respondenten die hebben aangegeven veel ondersteuning te ervaren lichten dit als volgt toe:

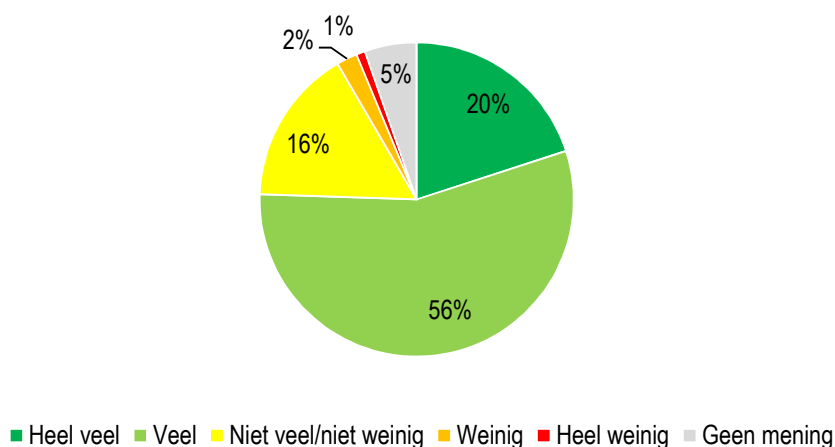
- De meldcode ondersteunt doordat het duidelijke richtlijnen biedt en de meldcode wordt gezien als kader waarbinnen professionals kunnen handelen. Ook ondersteunt het professionals in het verantwoorden van zorgvuldig handelen. Door de verplichting worden professionals gelegitimeerd om actie te ondernemen bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling.
- Het stappenplan biedt houvast en maakt de volgorde van handelen inzichtelijk. Ook zorgt het er, volgens enkele respondenten, voor dat men geen stappen overslaat of vergeet.
- Door te werken met een standaardprocedure handelt men nauwkeuriger, kan men objectiever naar de situatie kijken en zich niet laten leiden door emoties en de relatie met de cliënt.
- De meldcode ondersteunt professionals om collega's te wijzen op hun verantwoordelijkheid (ten opzichte van kwetsbare doelgroepen).
- De meldcode is tevens vaak ingebed in systemen en doordat verschillende organisaties met dezelfde meldcode werken, is er sprake van eenduidigheid over hoe te handelen.
- Enkele respondenten hebben aangegeven zelden met vermoedens of signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling te maken te krijgen, waardoor het nog belangrijker is om een leidraad te hebben van hoe te handelen.

Een deel van de respondenten ervaart weinig ondersteuning van de meldcode.

Verklaringen die respondenten hiervoor geven zijn:

- Er wordt al zorgvuldig gehandeld bij vermoedens en signalen, waardoor de meldcode weinig toevoegt.
- Ook wordt aangegeven dat het een extra opgelegde verplichting is, terwijl men verwacht dat hulpverleners al weten hoe ze moeten handelen. Diverse respondenten hebben ook aangegeven dat zij verwachten dat hulpverleners die zonder de meldcode niet handelen, om wat voor reden dan ook, ook niet geneigd zullen zijn dit te doen door de verplichte meldcode.
- Tot slot geven respondenten aan dat de ondersteuning die de meldcode biedt sterk afhankelijk is van de situatie en dat het in de praktijk vaak ingewikkeld en complex is om de uiteindelijke weg van huiselijk geweld of kindermishandeling te maken.

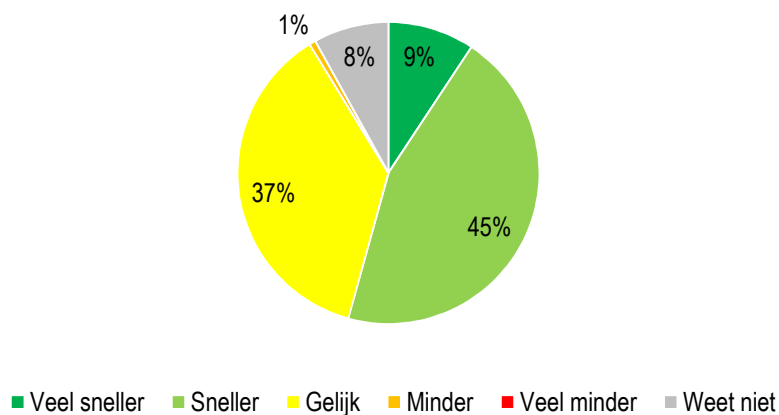
Figuur 43 Ervaren ondersteuning door de meldcode (N=560)

Uit de volgende figuur blijkt dat 54% van de respondenten door de meldcode (*veel*) *sneller* handelt bij signalen of vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling en 37% handelt gelijk (*niet sneller en niet minder snel*). 1% van de respondenten geeft aan minder snel te handelen door de meldcode. Tot slot geeft 8% aan niet te weten of de meldcode van invloed is op de snelheid van handelen.

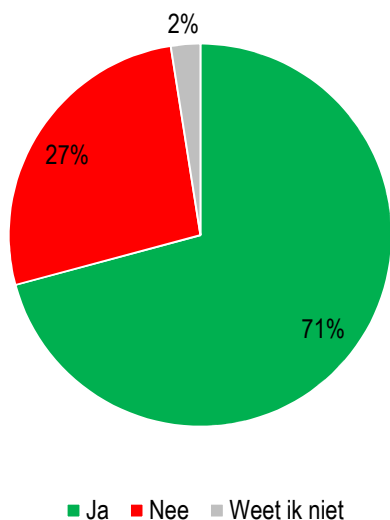
Respondenten handelen gemakkelijker vanwege de wettelijke kaders en de richtlijnen die de meldcode biedt. Het verlaagt voor respondenten de drempel om actie te ondernemen en zorgt ervoor dat het handelen sneller op gang komt en verloopt. Diverse respondenten benadrukken dan ook het belang van goede (bij)scholing en het gezamenlijk bespreken van de meldcode in teamverband. Door respondenten wordt aangegeven dat zij niet sneller handelen omdat er al protocollen bestonden die vrijwel gelijk waren aan de stappen van de meldcode.

Daarnaast geven diverse respondenten aan dat het handelen in zulke gevallen onderdeel is van hun werk, ongeacht de meldcode. Overigens geven diverse respondenten aan dat de meldcode heeft bijgedragen aan bewustwording, hoewel er wellicht niet gemakkelijker of sneller wordt gehandeld.

Figuur 44 Sneller handelen door de meldcode (N=560)

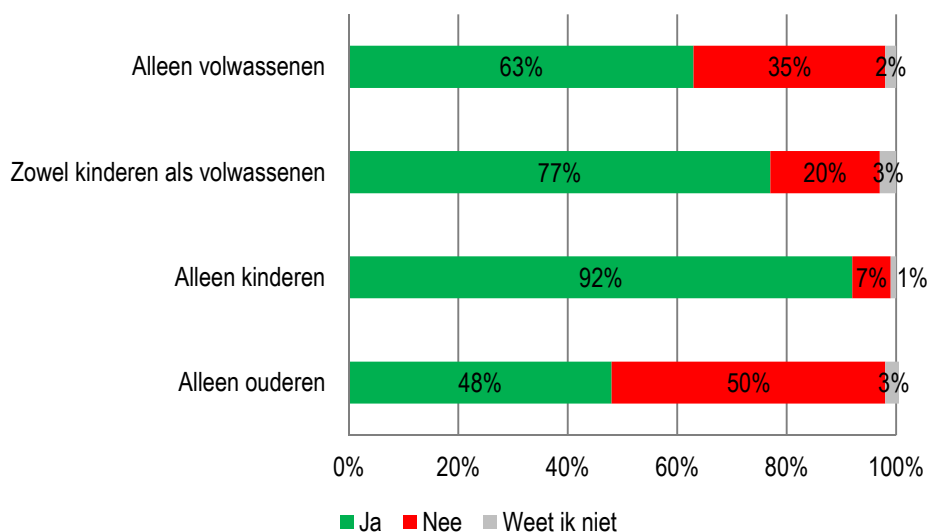
5.3 Toepassing van de meldcode

Van de respondenten geeft 71% aan wel eens vermoedens te hebben gehad van huiselijk geweld en/of kindermishandeling in hun werkpraktijk. 27% geeft aan geen vermoedens te hebben gehad in hun werkpraktijk en 2% weet het niet.

Figuur 45 Vermoedens van kindermishandeling en/ of huiselijk geweld (N=764)

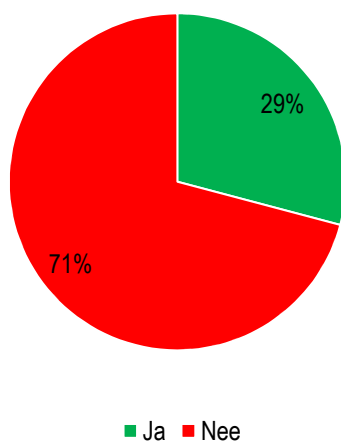
Uit de uitsplitsing naar professionals die met verschillende groepen werken blijkt dat 48% van de professionals die met ouders werken wel eens vermoedens van huiselijk geweld in hun werkpraktijk hebben. Onder professionals die alleen met kinderen werken blijkt 94% wel eens vermoedens te hebben en onder professionals die alleen met volwassenen werken heeft 63% wel eens dergelijke vermoedens. Voor professionals die met alle groepen werken geldt dit voor 77%.

Grafiek 42 Vermoedens van kindermishandeling en/ of huiselijk geweld – uitgesplitst naar professionals die met verschillende groepen werken (N=182, N=259, N=91, N=155)

Respondenten hebben we gevraagd of zij achteraf gezien te maken hebben gehad met casussen waarbij ten onrechte geen actie is ondernomen. Hierbij hebben we een onderscheid gemaakt tussen adviesvragen aan en meldingen bij Veilig Thuis. Van de respondenten geeft 29% aan dit achteraf gezien in een of meerdere casussen te hebben gehad waarbij advies had moeten worden gevraagd aan Veilig Thuis.

Figuur 46 Casussen waarin achteraf bleek dat er advies had moeten worden gevraagd aan Veilig Thuis (N=515)

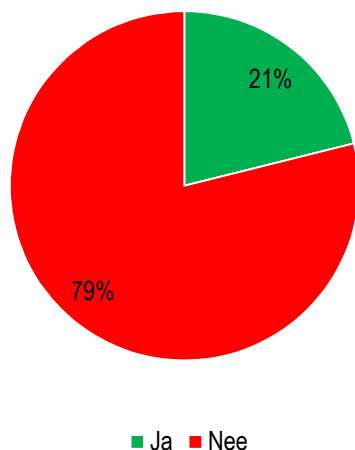
Van de respondenten geeft 21% aan wel eens een casus te hebben gehad, waarbij achteraf bleek dat er wel een melding had moeten worden gedaan bij Veilig Thuis. De reden is volgens respondenten:

- Omdat zij (nog) niet staar waren om een goede inschatting te maken, vanwege een gebrek aan kennis en/of onbekendheid met de meldcode gedurende die

tijd. Volgens respondenten was er toen ook meer sprake van handelingsverlegenheid.

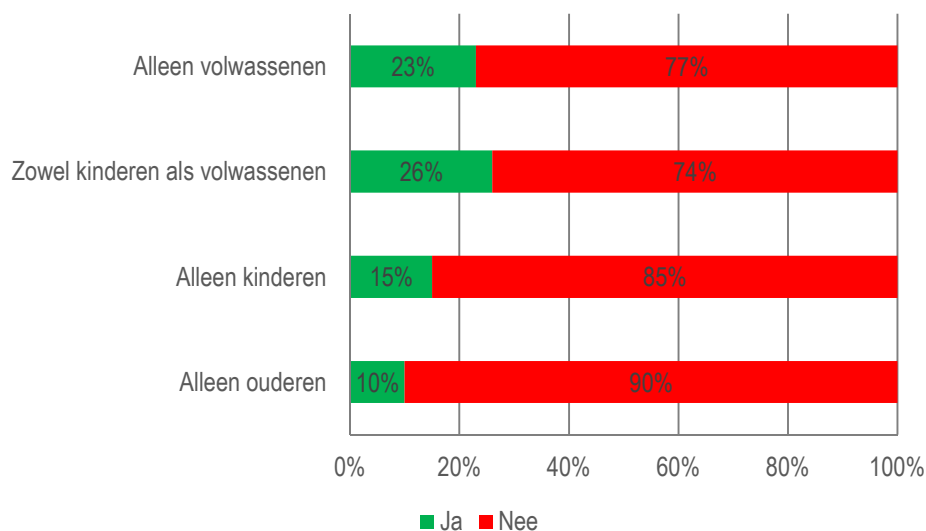
- Omdat er op een andere manier al hulp was ingeschakeld.

Figuur 47 Casussen waarin later bleek dat er een melding had plaats moeten vinden (N=493)

Voor professionals die alleen met ouderen werken en die alleen met kinderen werken, ligt dit percentage lager (respectievelijk 10% en 15%). Van de professionals die met alle groepen werken geeft 26% aan terug te denken aan casussen waarbij een melding bij Veilig Thuis had moeten worden gedaan.

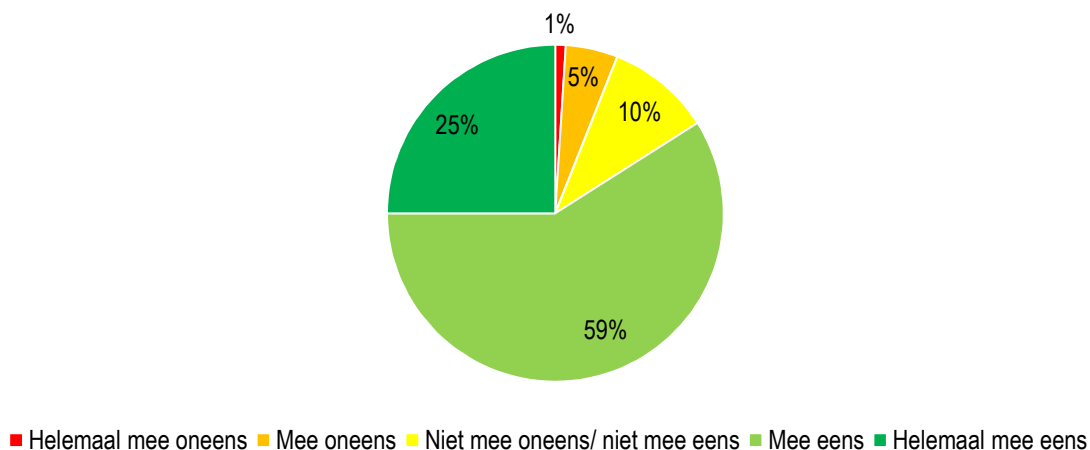
Grafiek 43 Casussen waarin later bleek dat er een melding had moeten plaatsvinden – uitgesplitst naar professionals die met verschillende groepen werken (N=118, N=206, N=85, N=78, N=487)

Van de respondenten geeft 84% aan te weten hoe te handelen bij vermoedens of signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling (*eens* tot *helemaal eens* met de stelling 'Ik weet hoe te handelen bij signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling'), een op de tien respondenten is het niet oneens/niet eens met

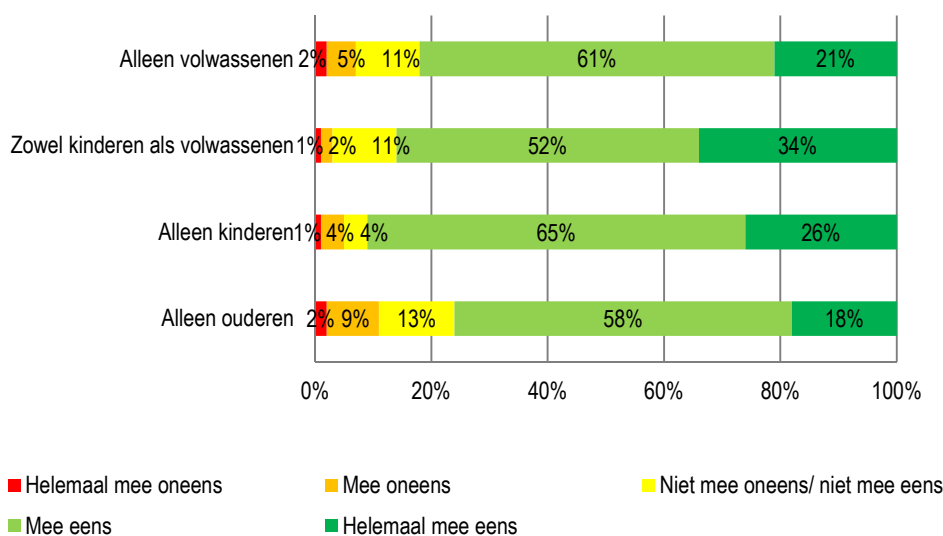
deze stelling en 6% geeft aan *niet* te weten hoe te handelen (*oneens* tot *helemaal oneens* met de stelling).

Figuur 48 Weten hoe te handelen bij vermoedens of signalen van kindermishandeling en/of huiselijk geweld (N=764)

Uit de uitsplitsing naar professionals die met verschillende groepen werken blijkt dat 76% van de professionals die alleen met ouderen werken weet hoe te handelen bij vermoedens of signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Respectievelijk 83% en 91% van de professionals die alleen met volwassenen en alleen met kinderen werken weet hoe te handelen bij vermoedens of signalen. Voor de groep professionals die met alle groepen werken geldt dit voor 86%.

Grafiek 44 Weten hoe te handelen bij vermoedens of signalen van kindermishandeling en/of huiselijk geweld – uitgesplitst naar professionals die met verschillende groepen werken (N=182, N=259, N=91, N=155)

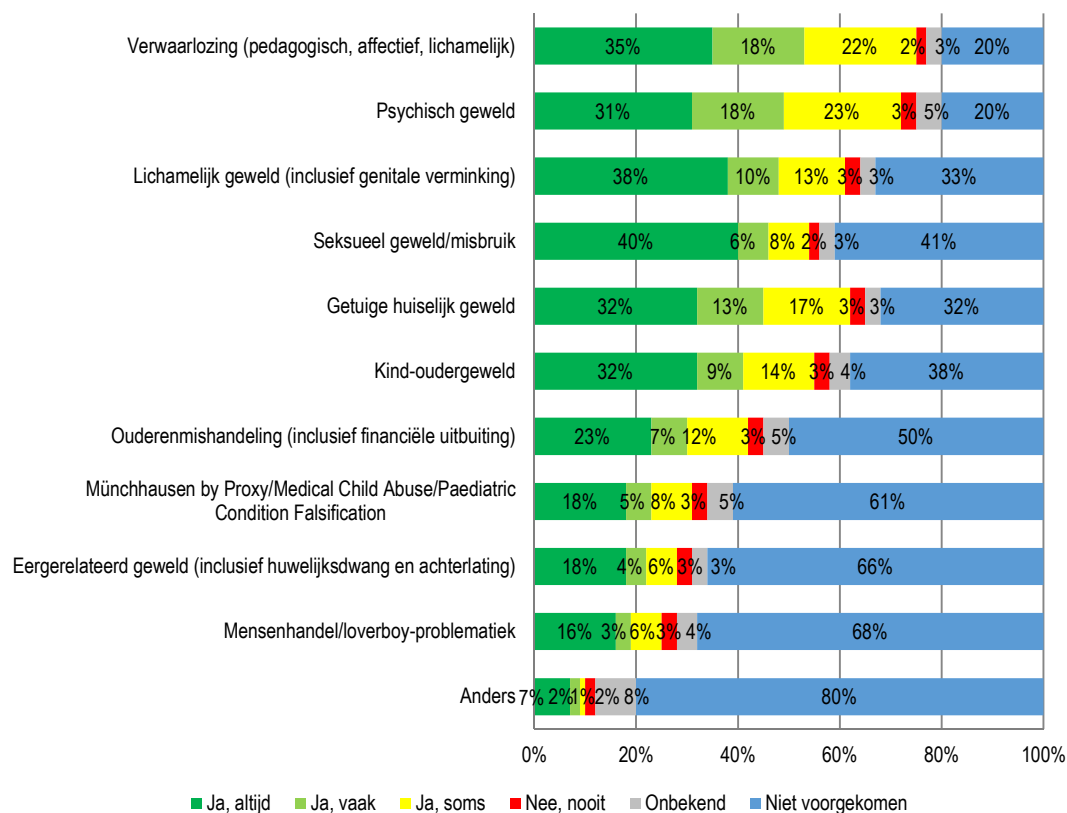
Aan de respondenten is gevraagd bij welke signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling zij de meldcode toepassen. De meest voorkomende signalen waarbij de meldcode *vaak* tot *altijd* wordt toegepast zijn:

- Verwaarlozing (53%)
- Psychisch geweld (49%)
- Lichamelijk geweld (48%)
- Seksueel geweld/misbruik (46%)
- Getuige huiselijk geweld (45%)
- Kind-oudergeweld (41%)

Andere signalen die worden genoemd, zijn:

- Alcohol en drugsmisbruik (ook bij ouders/verzorgers en zwangere vrouwen)
- Ontspoorde mantelzorg
- Geweld van hulpverleners
- Vechtscheidingen
- Geweld specifiek bij kinderen en volwassenen met een verstandelijke beperking

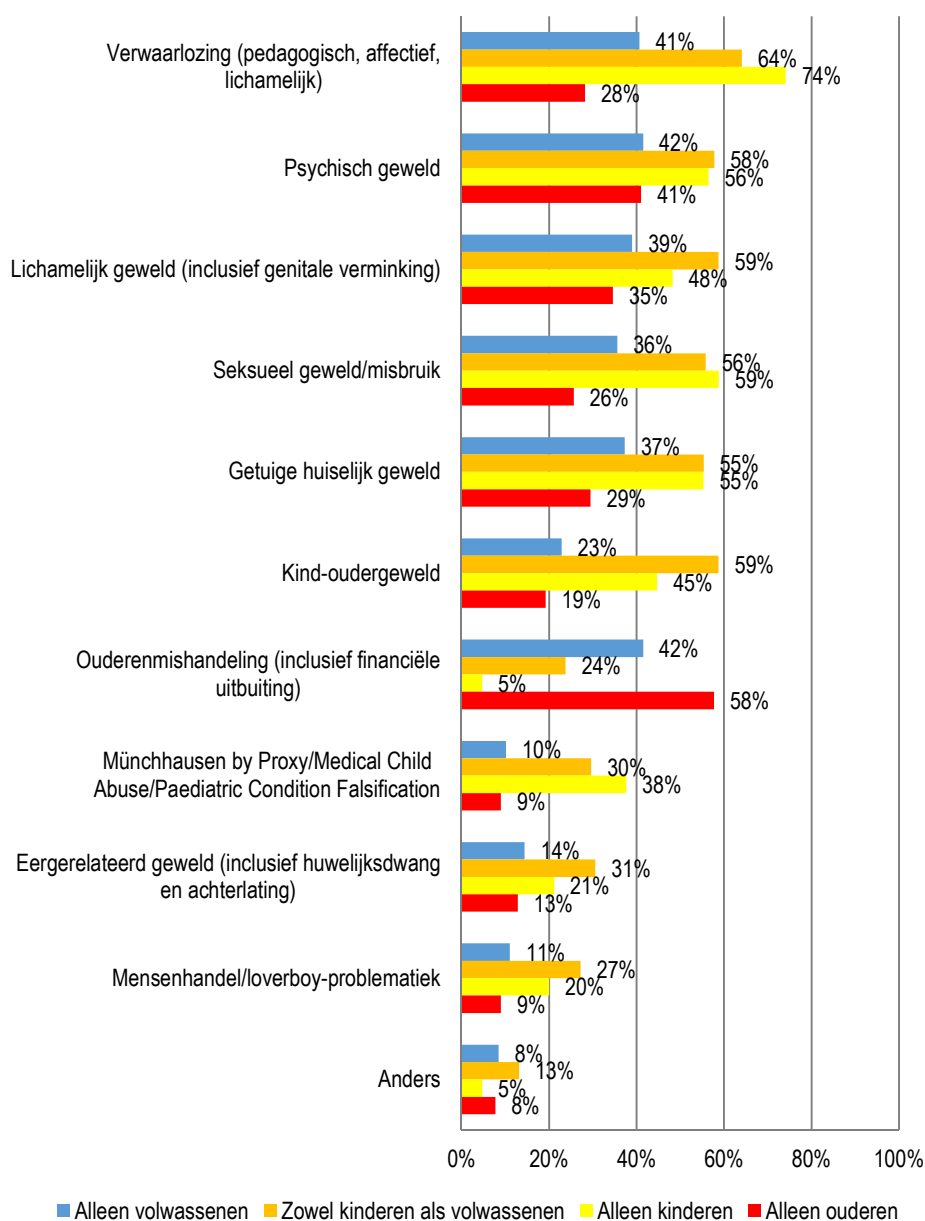
Grafiek 45 Signalen waarbij de meldcode wordt toegepast (N=560)

Uit de uitsplitsing naar professionals die met verschillende groepen werken blijkt dat de meldcode vaker wordt toegepast bij eergerelateerd geweld door professionals die met zowel kinderen als volwassenen werken; 31% ten opzichte van 22% heeft aangegeven altijd of vaak de meldcode toe te passen bij dit signaal. Ook blijkt dat de meldcode vaker wordt toegepast bij signalen van ouderenmishandeling door

professionals die alleen met ouderen werken; 58% van deze professionals past de meldcode altijd of vaak toe, terwijl gemiddeld genomen 30% van de respondenten de meldcode toepast bij dergelijke signalen. Ook wordt de meldcode vaker toegepast bij signalen van kind-oudergeweld door professionals die met zowel kinderen als volwassenen werken; 59% van deze professionals handelt vaak of op deze manier ten opzichte van 41% van alle respondenten. Tot slot wordt de meldcode bij signalen van Münchhausen by proxy vaker toegepast door de groep professionals die alleen met kinderen werken, namelijk 38%. Bij alle respondenten is dit 23%. In de onderstaande figuren worden de percentages voor vaak tot altijd weergegeven.

Grafiek 46 Signalen waarbij de meldcode wordt toegepast – uitgesplitst naar professionals die met verschillende groepen werken (N=118, N=206, N=85, N=78)

Uit de groepsinterviews blijkt dat men vaak meer moeite heeft het met herkennen van niet-uiterlijke signalen. Voorbeelden hiervan zijn: afwijkend gedrag, psychische klachten en angst voor onderzoek en behandeling. Voor professionals is dit vaak nog grijs gebied. Ook blijkt dat professionals die met verschillende groepen werken zeer verschillende signalen tegenkomen in hun dagelijkse praktijk. Professionals die hoofdzakelijk met kinderen werken, geven aan dat kinderen op jongere leeftijd vaak niet in staat zijn om uiterlijke kenmerken van mishandeling te verhullen of verborgen te houden. Professionals die met kinderen werken zijn vaak ook alert op kenmerken die wijzen op verwaarlozing. Dit betreffen fysieke kenmerken, zoals een onverzorgd uiterlijk, slechte hygiëne, een onverzorgd gebit, alsook niet-fysieke kenmerken zoals slechte eetgewoonten, achterstand in (motoriek, spraak, taal, emotioneel, cognitief) ontwikkeling, kinderen die zeer aanhankelijk zijn of abnormaal afstand houden.

Ook hebben geïnterviewden aangegeven dat het van belang is om bij vermoedens en signalen de gehele gezinssituatie in kaart te brengen. Met name wanneer er vermoedens zijn, is het belangrijk om op de hoogte te zijn van broers en zussen in het gezin en alert te blijven op vermoedens of signalen wanneer professionals ook met hen in aanraking komen.

Professionals die alleen met ouderen werken zien ook signalen zoals financiële uitbuiting, verwaarlozing en het inperken van privacy en zelfbeschikking. Daarnaast blijkt dat in intramurale zorginstellingen ook sprake is van ouderenmishandeling en grensoverschrijdend gedrag tussen cliënten. Voorbeelden hiervan zijn lichamelijk geweld, diefstal en pesten, maar bijvoorbeeld ook eenzijdige verliefdheid van een medebewoner.

Ook blijkt dat organisaties voor de invoering van de wet Meldcode al met protocollen werkten voor specifieke vormen van huiselijk geweld of kindermishandeling, waarvan men weet dat deze problematiek veel voorkomt onder de doelgroep. Voor professionals is het gemakkelijk om specifieke signalen te herkennen, omdat zij hier al langere tijd alert op zijn. Voor professionals is het ingewikkeld om hieraan voldoende aandacht te kunnen besteden en voldoende kennis te hebben van verschillende vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Een van de suggesties van de professionals is dat verschillende aandachtsfunctionarissen zich hierin specialiseren om te waarborgen dat de benodigde expertise aanwezig is in de organisatie.

5.3.1 Toepassing van de meldcode per stap

Aan respondenten is per stap gevraagd of en in hoeverre zij de stap in hun werkpraktijk toepassen. Uit de volgende grafiek blijkt dat 85% van de respondenten stap 1 vaak tot altijd toepast, 78% stap 2, 65% stap 3, 78% stap 4. Een aantal organisaties werkt met een meldcode die stap 5 (beslissen hulp inschakelen of melden) hebben uitgesplitst in een stap 5a en 5b, waarbij stap 5a het monitoren van het effect van hulpverlening is en stap 5b het melden. Stap 5 wordt door 78% van de respondenten vaak tot altijd toegepast. Van de respondenten monitort 60% vaak tot altijd het effect van de hulpverlening en 31% meldt vaak tot altijd. Bij acuut gevaar raadpleegt 55% vaak tot altijd de Raad voor de Kinderbescherming of de politie.

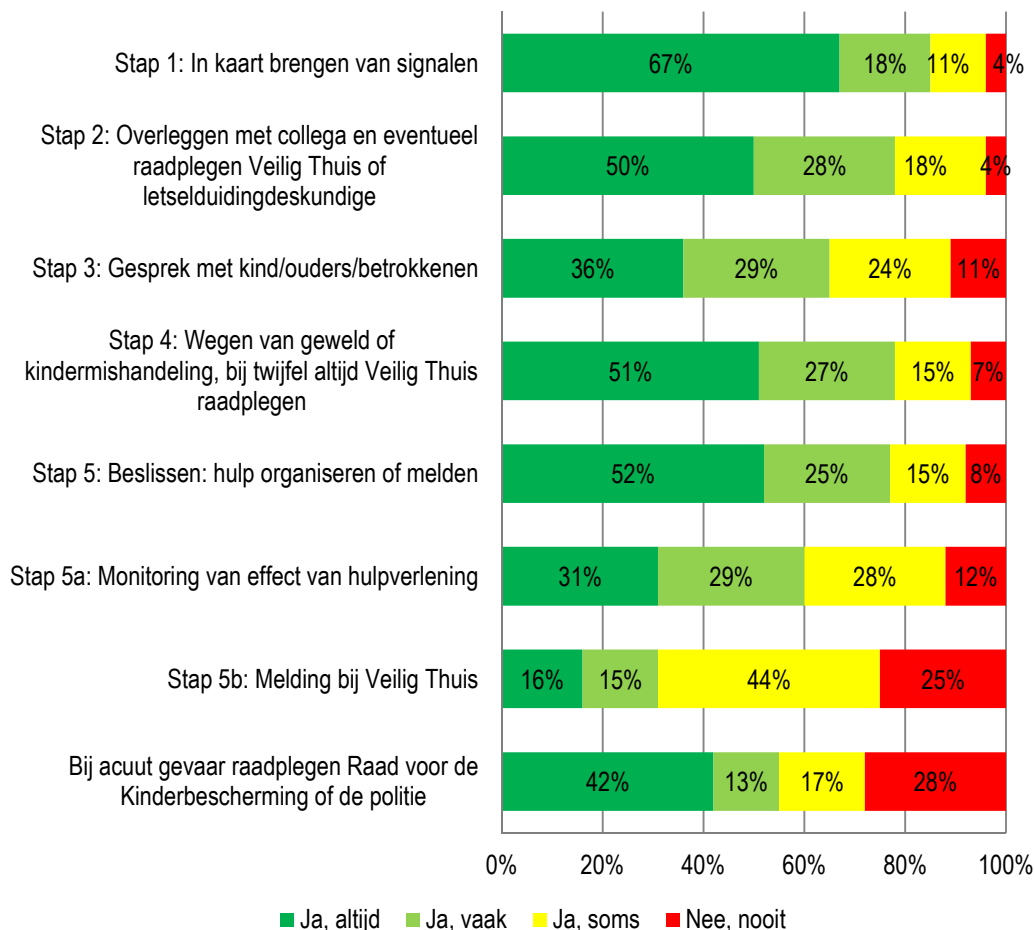
Redenen om niet alle stappen toe te passen

Uit de grafiek blijkt dat niet alle stappen van de meldcode worden doorlopen. Indien respondenten hebben aangegeven een bepaalde stap van de meldcode niet toe te passen is gevraagd naar de reden hiervoor. De meest genoemde redenen zijn:

- Het is nog niet nodig geweest en met name acuut gevaar is volgens veel professionals nog niet voorgekomen.
- In mijn organisatie wordt dit, na overleg, overgedragen aan een collega.
- Er wordt direct hulp georganiseerd waardoor verdere stappen niet nodig zijn.
- De vermoedens worden direct bespreekbaar gemaakt, waardoor vervolgstappen niet nodig zijn.
- Er zijn meerdere professionals betrokken bij patiënten/cliënten.
- Het hoort niet bij mijn functie of werkzaamheden.
- Specifiek voor ambulance medewerkers geldt dat zij vaak maar kort contact hebben met patiënten/cliënten, waardoor zij niet alle stappen kunnen toepassen.

Uit de groepsinterviews blijkt dat wanneer meerdere zorgprofessionals betrokken zijn bij dezelfde casus, zij allen vaak geen verantwoordelijkheid nemen om te handelen volgens de meldcode. In sommige gevallen loopt het er dan op uit dat er enige tijd of helemaal geen actie meer wordt ondernomen. Het belang van een casusregisseur wordt door verschillende geïnterviewden onderschreven.

Grafiek 47 Toepassing van de stappen van de meldcode (N=560 (5a en 5b N=146))

In de volgende tabel zijn de percentages beschreven voor de verschillende groepen professionals.

Hieruit blijkt dat stap 3 en 5a in wisselende mate *vaak tot altijd* worden toegepast:

- Stap 3 en 5a worden door respectievelijk 54% en 56% van de professionals die alleen met ouderen werken *vaak tot altijd* toegepast.
- Van de professionals die alleen met volwassenen werken past 54% stap 3 toe en 68% stap 5a.
- Van de professionals die alleen met kinderen werken past 79% stap 3 toe. Voor stap 5a geldt dat 78% van de professionals deze stap toepast.
- Voor de groep professionals die met alle groepen werken geldt dat 66% stap 3 en 50% stap 5a *vaak tot altijd* toepast.

Tabel 1 Mate waarin de stappen vaak tot altijd worden toegepast per type professional

	Alleen volwassenen	Alleen kinderen	Zowel kinderen als volwassenen	Ouderen
Stap 1: In kaart brengen van signalen	85%	93%	83%	81%
Stap 2: Overleggen met collega en eventueel raadplegen Veilig Thuis of letselduidingdeskundige	81%	82%	78%	74%
Stap 3: Gesprek met kind/ouders/betrokkenen	54%	79%	66%	54%
Stap 4: Wegen van geweld of kindermishandeling, bij twijfel altijd Veilig Thuis raadplegen	81%	85%	77%	75%
Stap 5: Beslissen: hulp organiseren of melden	75%	82%	75%	82%
Stap 5a: Monitoring van effect van hulpverlening	68%	78%	50%	56%
Stap 5b: Melding bij Veilig Thuis	40%	22%	34%	22%
Bij acuut gevaar raadplegen Raad voor de Kinderbescherming of de politie	52%	53%	57%	53%

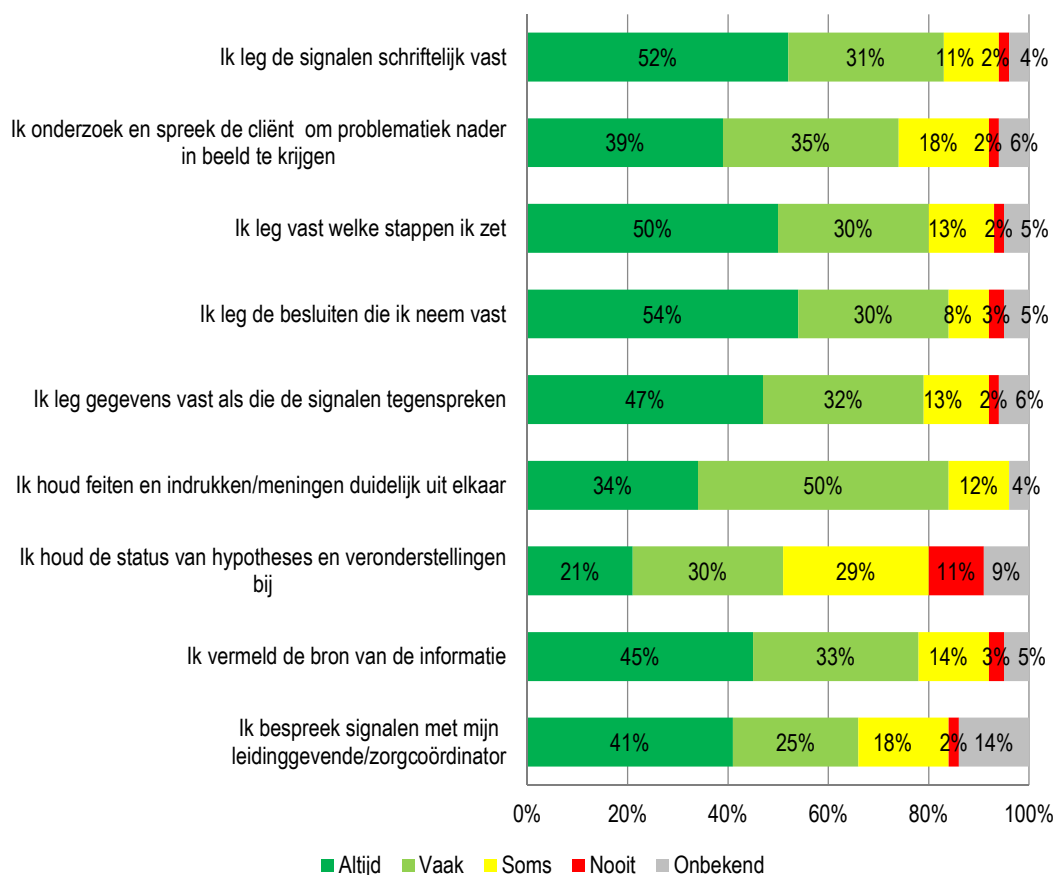
Stap 1: Onderzoek en kindcheck bij oudersignalen.

Zoals hiervoor aangegeven past 85% deze stap toe. Van de respondenten die deze stap toepassen brengt 83% opgevangen signalen *vaak tot altijd* in kaart door signalen schriftelijk vast te leggen en 84% legt besluiten vast. 84% van de respondenten houdt feiten en meningen duidelijk uit elkaar. Tussen de 74% en 80% van de respondenten geeft aan opgevangen signalen in kaart te brengen door:

- onderzoek en door met de cliënt te spreken om de problematiek nader in beeld te brengen;
- het vastleggen van de stappen die worden gezet;
- het vermelden van de bron van informatie.

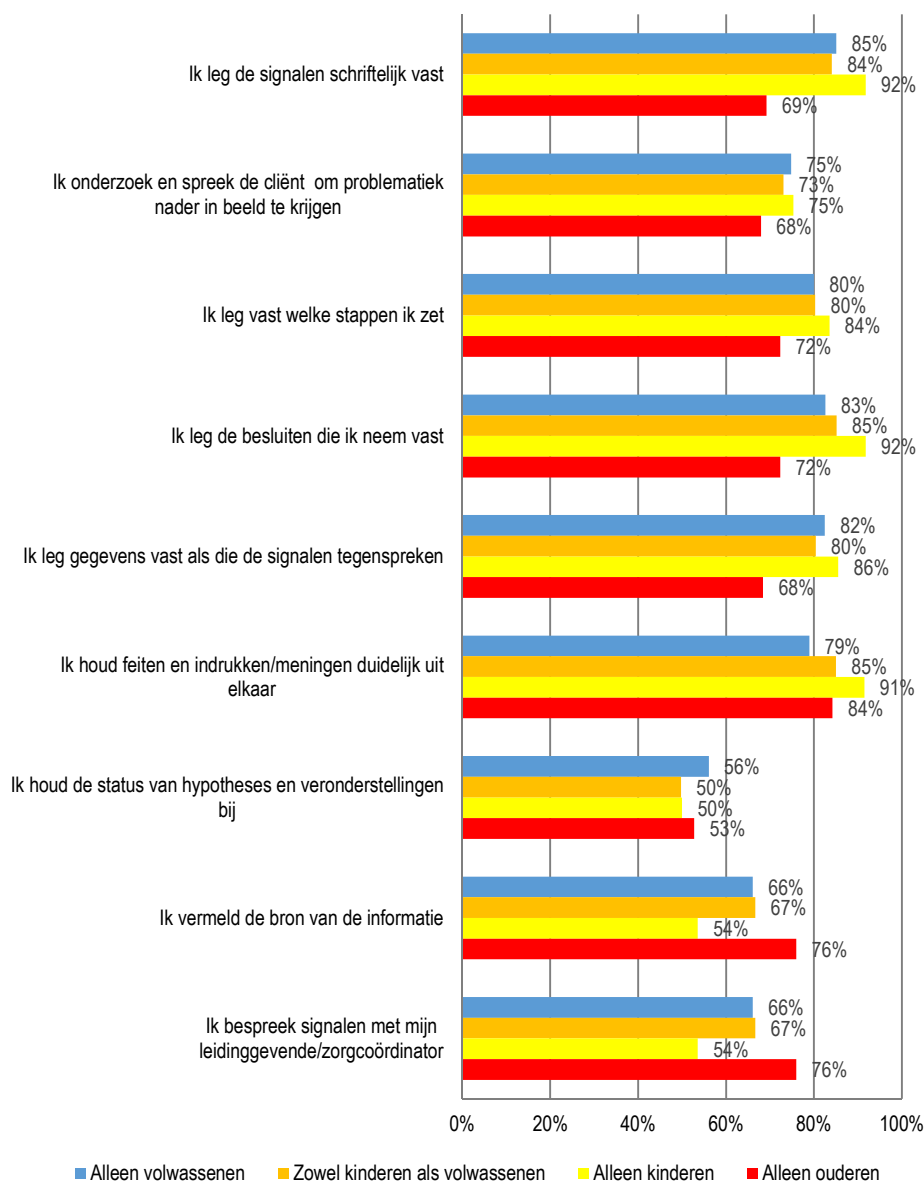
Tot slot bespreekt 66% signalen met een leidinggevende of zorgcoördinator en geeft 51% aan de status van hypothese en veronderstellingen *vaak tot altijd* bij te houden.

Grafiek 48 Wijze waarop signalen in kaart worden gebracht (N=515, N=519, N=515, N=514, N=506, N=504, N=472, N=507, N=509)

Deze wijze van het in kaart brengen van signalen wordt bovengemiddeld toegepast door professionals die alleen met ouders werken (76% past deze stap *vaak tot altijd* toe), terwijl professionals die alleen met kinderen werken deze stap minder vaak toepassen (54% past deze stap *vaak tot altijd* toe).

Grafiek 49 Wijze waarop signalen in kaart worden gebracht – uitgesplitst naar professionals die met verschillende groepen werken (N=107-115, N=187-204, N=78-85, N=72-78)

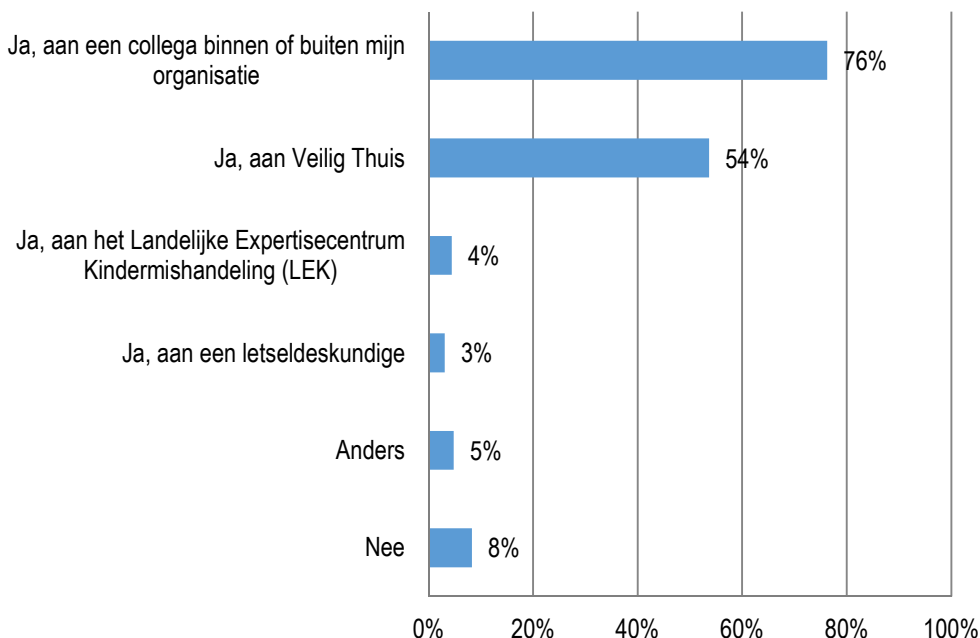
Uit de interviews blijkt dat dossiervorming ook zeer belangrijk is bij vermoedens en signalen waar men over twijfelt. Met name wanneer verschillende professionals met een cliënt werken, is het van belang om zicht te krijgen op herhaaldelijke voorvallen of incidenten. Daarnaast blijkt het voor professionals ingewikkeld om signalen of situaties objectief te beschrijven in dossiers. Om deze reden worden professionals door aandachtsfunctionarissen, leidinggevendenden of Veilig Thuis ook regelmatig geadviseerd om terug te gaan naar stap 1.

Stap 2: Advies vragen aan Veilig Thuis en bij voorkeur ook aan een collega

Van de respondenten past 78% deze stap toe. Van hen geeft 76% aan wel eens advies te hebben gevraagd aan een collega binnen of buiten de organisatie en 54%

geeft aan wel eens advies te hebben gevraagd aan Veilig Thuis. 8% geeft aan nooit advies te hebben gevraagd.

Grafiek 50 Het vragen van advies (N=518)

Het is bij 92% van de respondenten bekend dat het mogelijk is om op anonieme basis een advies te vragen aan Veilig Thuis. Daarnaast kent 92% van de respondenten het onderscheid tussen een adviesvraag en een melding.

Uit de groepsinterviews komt naar voren dat de anonimiteit voor professionals belemmeringen wegneemt om contact op te nemen met Veilig Thuis. Wanneer dit niet meer mogelijk zou zijn, geldt voor een deel van de professionals dat zij minder geneigd zouden zijn om advies te vragen. Andere voordelen die worden genoemd zijn:

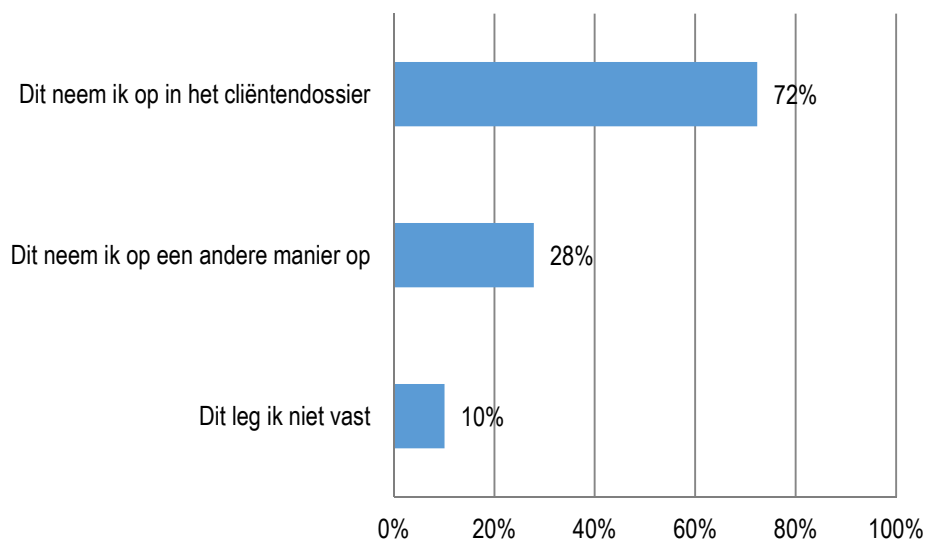
- De medewerker van Veilig Thuis heeft geen voorinformatie en kan dus objectief advies geven.
- Het anoniem inwinnen van advies verlaagt de drempel om zorgen te delen.

Diverse geïnterviewden benadrukken dat dit niet betekent dat professionals deze zorgen ook bespreekbaar moeten maken met cliënten en betrokkenen.

Van de respondenten die advies hebben gevraagd, legt 72% de adviesvraag vast in het cliëntendossier en 28% legt dit op een andere manier vast, bijvoorbeeld door een intern meldsysteem, eigen (werk)aantekeningen, melding bij een leidinggevende/aandachtsfunctionaris of in een schaduw dossier. Door één op de tien respondenten wordt de adviesvraag niet vastgelegd. De redenen die respondenten hiervoor geven zijn onder meer: om privacy en anonimiteit te waarborgen, omdat ouders/cliënten dit terug kunnen lezen in het dossier. Een deel

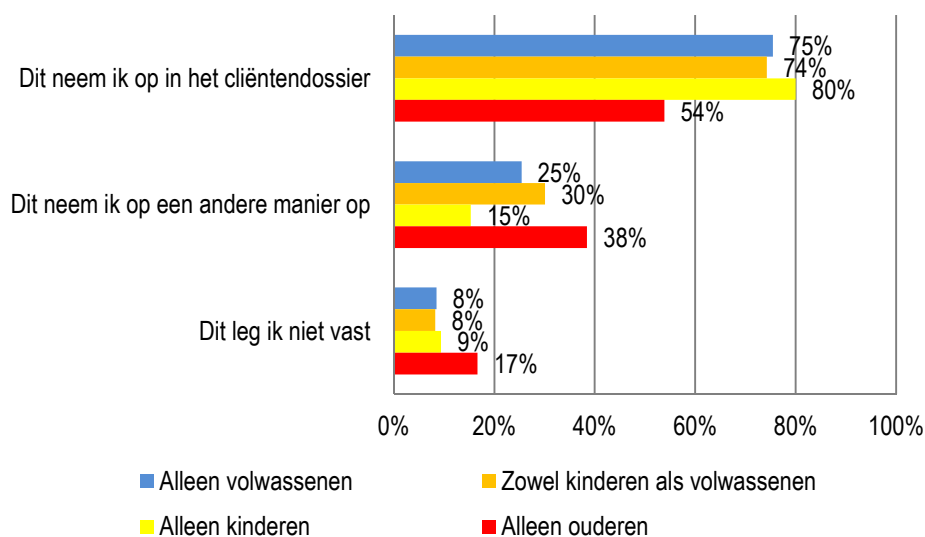
van de respondenten geeft aan dat zij dit wel vastleggen in een schaduw dossier. Tot slot blijkt dat voor enkele respondenten dit nog niet aan de orde is geweest.

Grafiek 51 De manier waarop de adviesvraag wordt vastgelegd (N=517)

Voor professionals die alleen met ouderen werken geldt dat 54% dit vastlegt in het cliëntendossiers, dit is minder dan gemiddeld. Van de professionals die alleen met kinderen werken legt een bovengemiddeld aandeel (80%) in het cliëntendossier vast dat zij om advies hebben gevraagd.

Grafiek 52 De manier waarop de adviesvraag wordt vastgelegd – uitgesplitst naar professionals die met verschillende groepen werken (N=118, N=206, N=85, N=78)

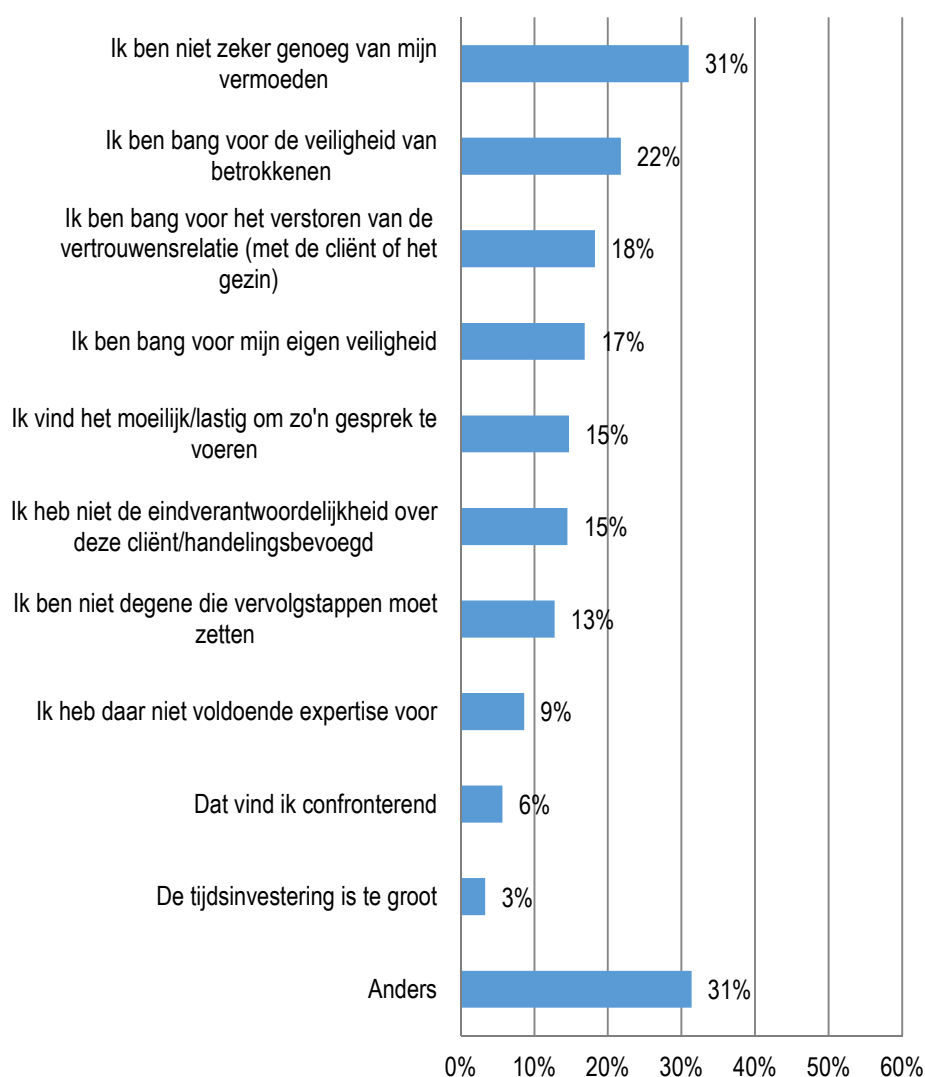
Stap 3: Gesprekken met betrokkenen en/of de ouders

Van de respondenten geeft 65% aan deze stap toe te passen. Van de respondenten die hebben aangegeven geen gesprek te voeren, noemt 31% het niet zeker zijn van

de eigen gevoelens hiervoor als reden en 22% noemt de angst voor de veiligheid van betrokkenen. In de antwoordcategorie 'Anders' worden genoemd:

- Gebrek aan ervaring hiermee.
- Andere professionals voeren het gesprek of het gesprek wordt samen met andere professionals gevoerd.
- Het contact is soms te kort, of de patiënt/cliënt valt onder de verantwoordelijkheid van een collega/andere professional.
- De eigen veiligheid of die van de patiënt/cliënt.
- Hier wordt geen toestemming voor gegeven of het kind is te jong om dit gesprek te voeren.

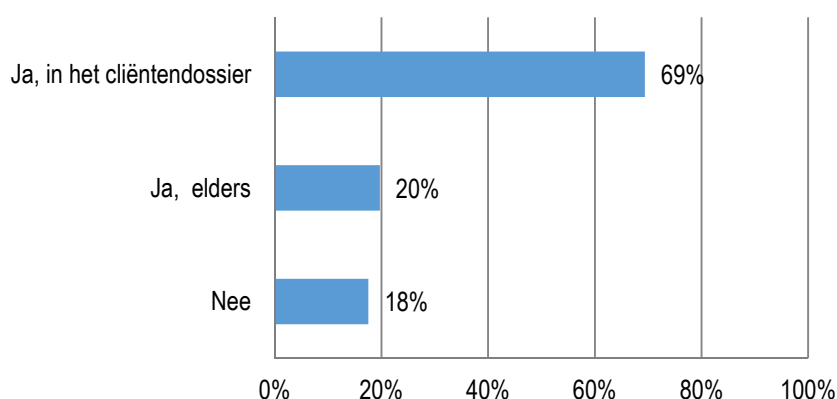
Grafiek 53 Reden om geen gesprek te voeren (N=510)

Van de respondenten legt 69% in het cliëntendossier vast dat er gesprekken zijn gevoerd met de cliënt of de ouders van een cliënt, 18% legt dit niet vast en 20% legt dit elders vast, zoals in (werk)aantekeningen, een schaduw dossier of door een overdracht aan andere hulpverleners.

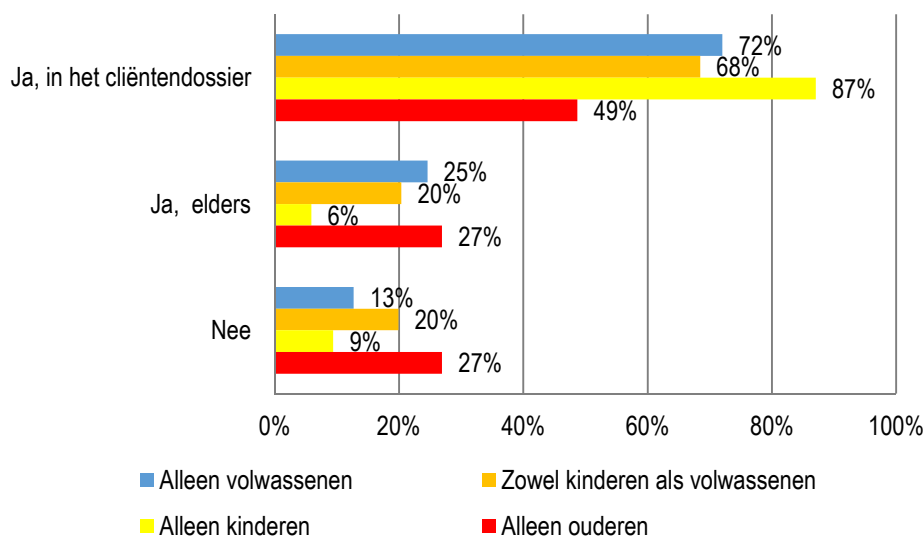
Uit de interviews blijkt dat veel professionals gemakkelijker het gesprek voeren wanneer zij meer ervaring hebben met het voeren van lastige gesprekken of slecht-nieuws gesprekken. Trainingen op het gebied van gespreksvaardigheden spelen ook een belangrijke rol hierbij. Ook geven geïnterviewden aan dat de focus moet liggen op het bespreekbaar maken van zorgwekkende signalen. Professionals zien dit in sommige gevallen als een beschuldiging, terwijl men ook ervaringen heeft met dergelijke gesprekken waarbij betrokkenen positief reageren en bereid zijn om zelf hulp te zoeken of hulp te aanvaarden. Geïnterviewden geven aan dat wanneer zij zich zorgen maken om de eigen veiligheid, het behulpzaam kan zijn om gesprekken gezamenlijk met een collega of leidinggevende te voeren.

Grafiek 54 De manier waarop gesprekken met cliënt of ouders worden vastgelegd (N=513)

Voor professionals die alleen met ouderen werken geldt dat 49% dit vastlegt in het cliëntendossiers, dit is minder dan gemiddeld. Van de professionals die alleen met kinderen werken legt een bovengemiddeld aandeel (80%) in het cliëntendossier vast dat zij een gesprek met de cliënt of ouders van een cliënt hebben gevoerd.

Grafiek 55 De manier waarop gesprekken met cliënt of ouders worden vastgelegd – uitgesplitst naar professionals die met verschillende groepen werken (N=118, N=206, N=85, N=78)

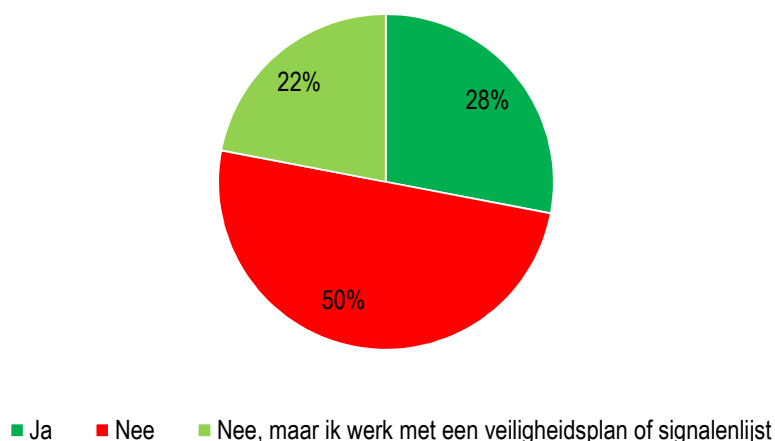
Stap 4: Overleg met betrokken professionals en risicotaxatie

Van de respondenten past 78% deze stap toe. Bij de weging maakt 50% geen gebruik van een risicotaxatie-instrument. Door 22% wordt niet gewerkt met een risicotaxatie-instrument, maar werkt men wel met een veiligheidsplan of signalenlijst.

Veelgenoemde risicotaxatie-instrumenten zijn:

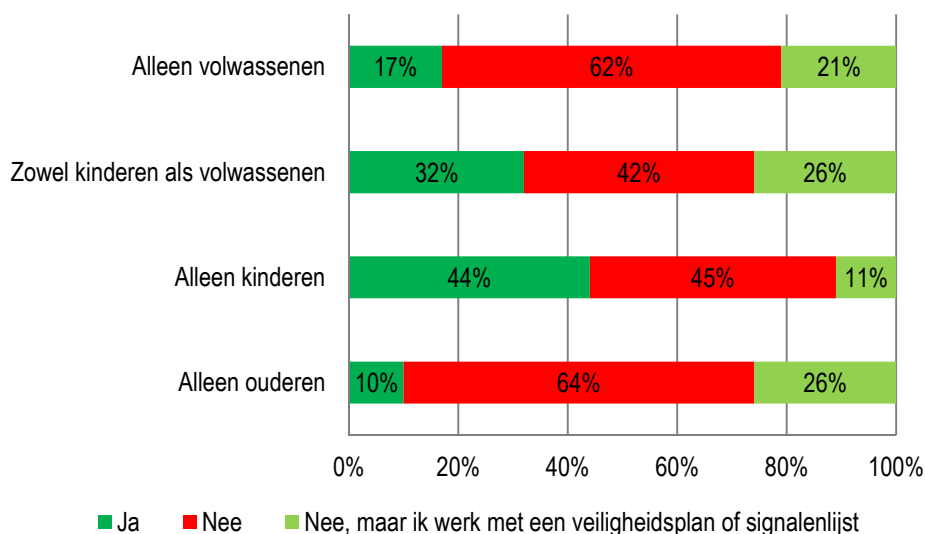
- LIRIK
- Care-NL
- RVL
- Sputovamo
- Balansmodel van Bakker
- Een (eigen) risicotaxatie formulier
- Verwijsindex
- SOS.

Figuur 49 Gebruik van een risicotaxatie-instrument (N=441)

Professionals die alleen met ouderen en alleen met volwassenen werken gebruiken gemiddeld minder vaak een risicotaxatie-instrument, respectievelijk 10% en 17% geeft aan met een dergelijk instrument te werken. Toch blijkt dat professionals die alleen met ouderen werken meer dan gemiddeld (27% ten opzichte van 22%) met een veiligheidsplan of signalenlijst werken.

Grafiek 56 Gebruik van een risicotaxatie-instrument – uitgesplitst naar professionals die met verschillende groepen werken (N=102, N=173, N=80, N=68)

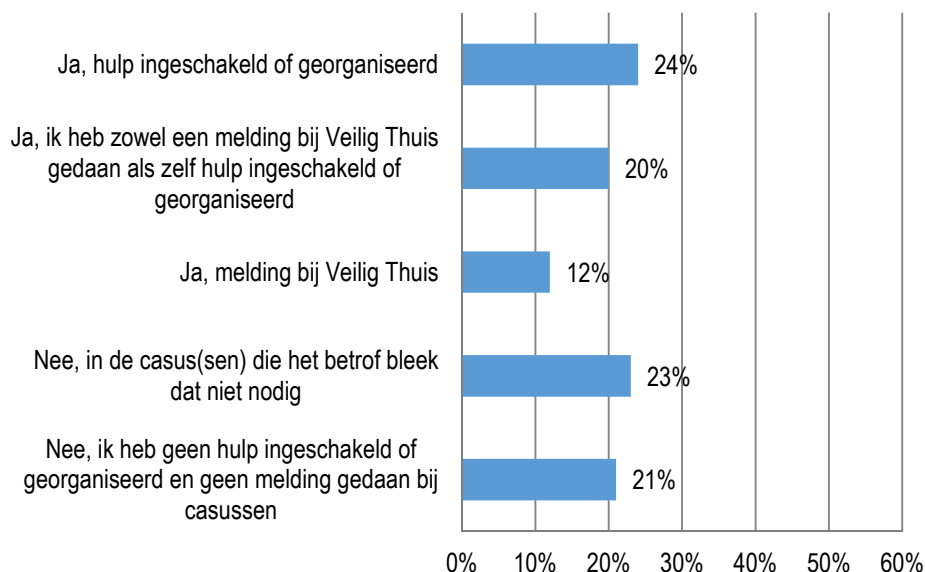

Stap 5: Melden

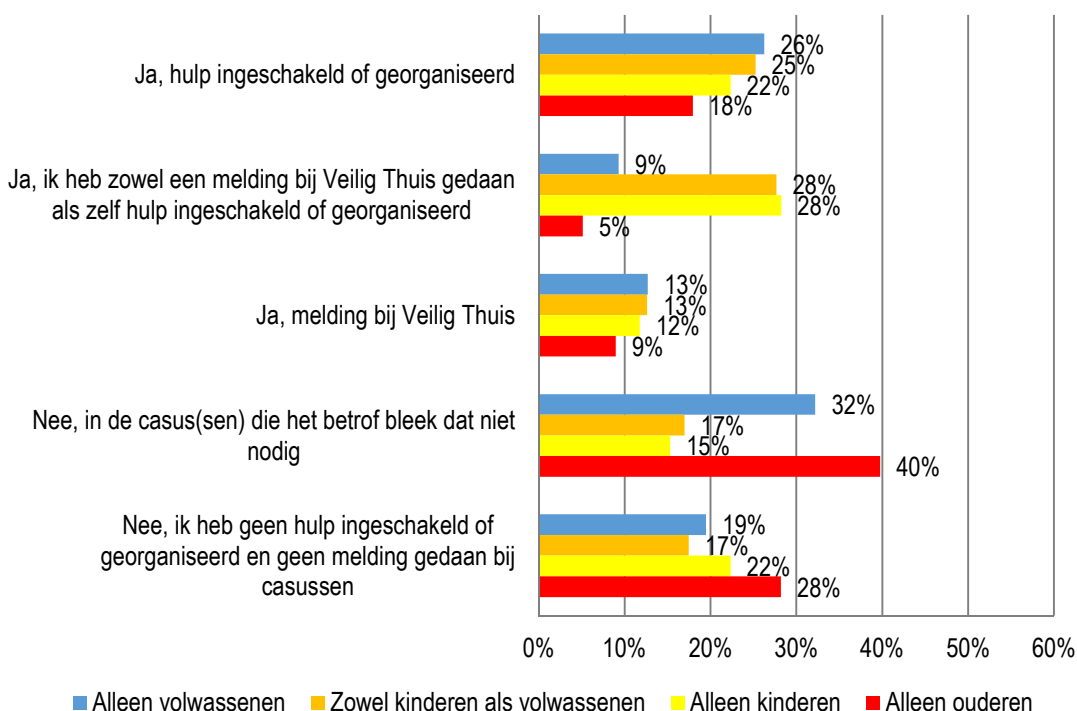
Stap 5 wordt door 78% van de respondenten *vaak* tot *altijd* toegepast. Monitoring van het effect van hulpverlening wordt door 60% van de respondenten *vaak* tot *altijd* toegepast.

Van de respondenten heeft 12% in het afgelopen jaar casussen gehad waarbij een melding bij Veilig Thuis is gedaan. Bijna een kwart heeft zelf hulp ingeschakeld of georganiseerd en twee van de tien respondenten heeft zowel een melding gedaan als hulp ingeschakeld of georganiseerd. 44% van de respondenten geeft aan dit niet te hebben gedaan en voor 23% geldt dat de reden hier was omdat dit niet meer nodig bleek te zijn. Vormen van hulp die wordt ingeschakeld door respondenten zijn:

- (School-)Maatschappelijk werk
- Huisarts
- MEE
- Jeugdgezondheidszorg en jeugdhulp (zoals opvoedondersteuning/opvoedpoli/CJG)
- Verslavingszorg
- (Jeugd-)GGZ
- Eigen netwerk
- Wijkteams

Grafiek 57 Casussen waarbij melding is gedaan of hulp is ingeschakeld (N=501)

Van de professionals die alleen met kinderen werken en van de professionals die met alle groepen werken heeft 28% casussen gehad waarbij ze een melding hebben gedaan en hulp hebben georganiseerd. Gemiddeld doet 20% van de professionals dit. Voor professionals die alleen met ouderen werken en de professionals die alleen met volwassenen werken, geldt dat zij bovengemiddeld (respectievelijk 40% en 32%) vaak casussen hebben gehad waarbij bleek dat het niet nodig was om te melden of hulp in te schakelen.

Grafiek 58 Casussen waarbij melding is gedaan of hulp is ingeschakeld – uitgesplitst naar professionals die met verschillende groepen werken (N=118, N=206, N=85, N=78)

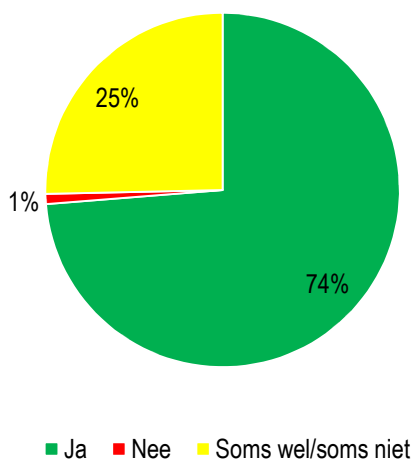
In 74% van de gevallen was de hulp ook daadwerkelijk toegankelijk of beschikbaar. Wanneer hulp *niet* of *soms wel/soms niet* toegankelijk was, had dit te maken met:

- wachtlijsten;
- gebrek aan financiële middelen van ouders om hulp te financieren;
- drempels met betrekking tot de toegang tot GGZ;
- hulp is niet ingekocht door gemeenten.

Dit beeld wordt onderschreven door geïnterviewden, zij maken zich onder andere zorgen over budgetten die opraken en toekomstige bezuinigingen. Daarnaast zien geïnterviewden dat het speelveld in de afgelopen tijd aanzienlijk is veranderd, mede door de decentralisaties, waardoor gemeenten een andere rol hebben gekregen. Ook bestaat er veel variatie wat betreft de werkwijze van wijkteams en de invulling van zorg en welzijn voor inwoners. Voor zorgprofessionals die in een groter gebied werken en met meerdere gemeenten te maken hebben, zorgt dit vaak voor onduidelijkheid. Daarnaast is ook de samenwerking met zorgaanbieders en uitvoeringsinstanties veranderd. Geïnterviewden hebben om deze reden ook zorgen als het gaat om casussen waarbij op korte termijn hulp dient te worden ingeschakeld.

Figuur 50

Beschikbaarheid van de hulp (N=517)

Van de respondenten heeft 71% na hulpverlening ook de effecten van deze hulp gemonitord. Van de professionals die alleen met kinderen werken heeft 88% de effecten van hulp gemonitord.

Daarnaast blijft 87% na hulpverlening alert op nieuwe signalen. Van de professionals die alleen met ouderen werken blijft 100% alert op nieuwe signalen en van de professionals die alleen met volwassenen werken doet 93% dit.

Bij acuut gevaar raadpleegt 55% van de respondenten *vaak* tot *altijd* de politie of de Raad voor de Kinderbescherming. Respondenten geven aan dat dergelijke situaties of casussen waarbij dit noodzakelijk is ook minder vaak voorkomen.

5.3.2 Belemmeringen bij de toepassing van de meldcode

Over het algemeen ervaren respondenten belemmeringen bij de toepassing van de meldcode; een minderheid van 18% ervaart geen belemmeringen. De meest voorkomende belemmeringen die worden genoemd zijn:

- de vertrouwensrelatie met de cliënt (40%);
- de veiligheid van cliënten (en het gezin) (29%);
- het bespreekbaar maken van signalen met cliënten (27%);
- het beroepsgeheim (27%).

Grafiek 59 Ervaren belemmeringen (N=554)

Andere door respondenten genoemde belemmeringen, onder andere naar aanleiding van eerdere ervaringen met de meldcode, zijn:

- De adviesvraag is opgepakt als melding.
- Het gebrek aan of te laat inzetten van een (vervolg)actie na een melding.
- Wachtlijsten of de inzet van adequate hulp is niet beschikbaar.
- Het gebrek aan kennis over of ervaring met de meldcode.
- Het bespreekbaar maken van signalen met ouders.
- Angst voor juridische consequenties.
- Handelingsverlegenheid.

Uit de groepsinterviews blijkt dat sommige professionals nog onvoldoende ervaring hebben met het toepassen van de meldcode. Zij zien de meldcode nog als een relatief nieuw instrument en zien de periode sinds de invoering van de meldcode nog als een overgangsfase. Het opdoen van meer kennis van en ervaring met de meldcode speelt een belangrijke rol voor deze professionals.

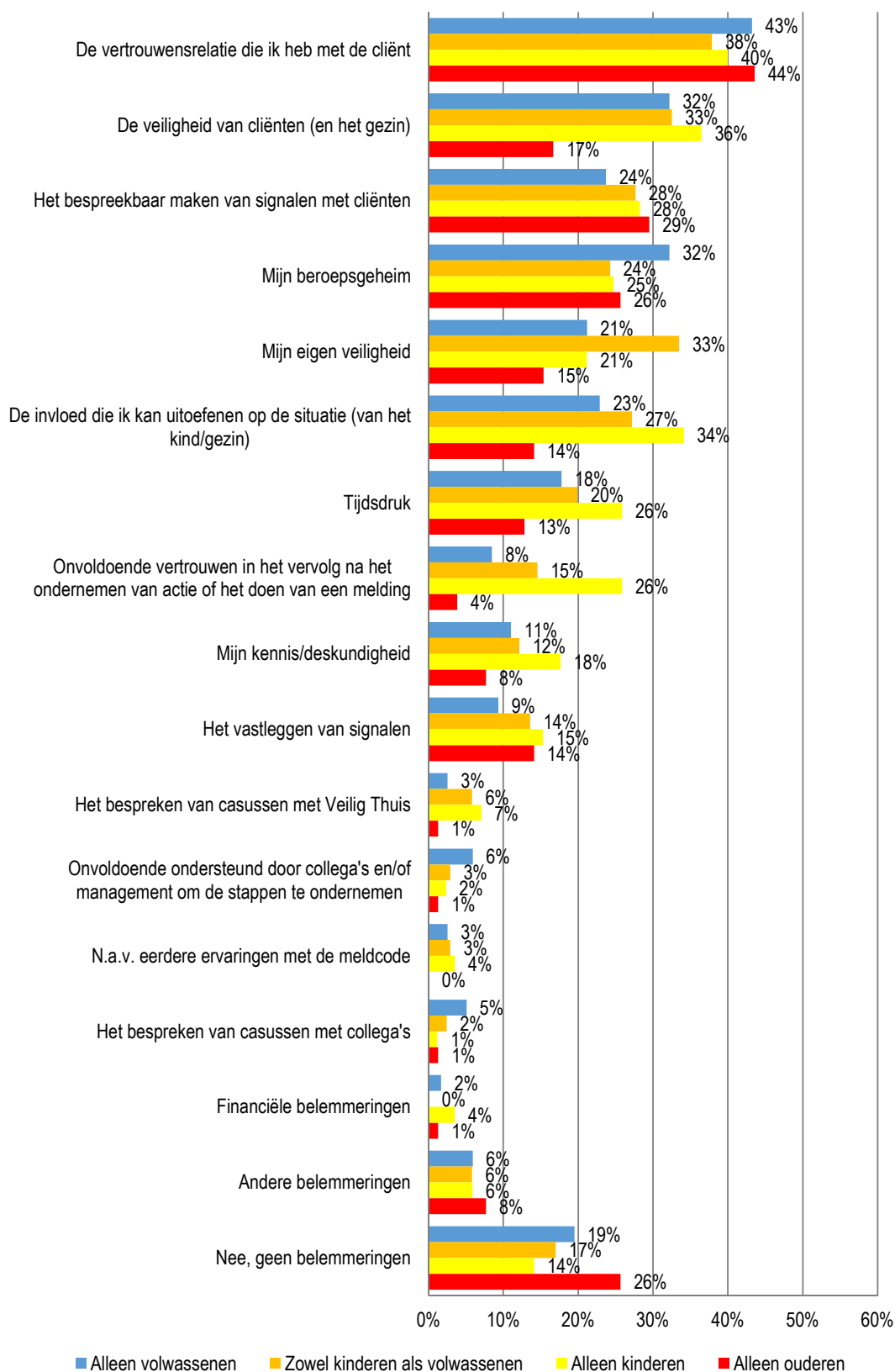
Oplossingen die worden aangedragen voor belemmeringen zijn:

- Deskundigheidsbevordering, trainingen en cursussen.
- Oefenen met gesprekstechnieken en ondersteuning bij het voeren van gesprekken.
- Ondersteuning van aandachtsfunctionarissen.
- Intercollegiaal overleg of intervisie.
- Openheid en transparantie richting cliënten en het bespreekbaar maken van signalen en vermoedens.
- In algemene zin meer aandacht voor kindermishandeling, huiselijk geweld, ouderenmishandeling en vroegsignalering hiervan.
- Betere samenwerking en meer overleg met Veilig Thuis.

Daarnaast geven diverse respondenten aan dat iedere situatie weer andere belemmeringen met zich meebrengt en ook andere oplossingen vraagt.

Uit de uitsplitsing naar professionals die met verschillende groepen werken blijkt dat dezelfde belemmeringen vaak worden genoemd voor professionals. Echter, voor een groter aandeel professionals die alleen met ouderen werken geldt dat zij het bespreekbaar maken van signalen als belemmering beschouwen. De veiligheid van cliënten komt voor hen op een derde plaats.

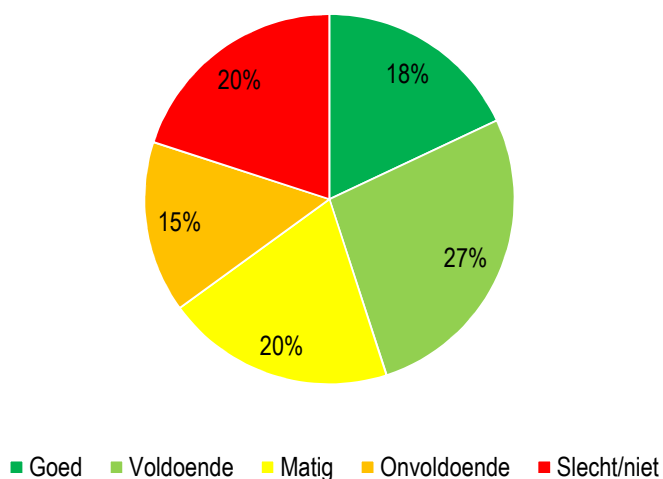
Grafiek 60 Ervaren belemmeringen – uitgesplitst naar professionals die met verschillende groepen werken (N=118, N=206, N=85, N=78)

5.4 De toepassing van de kindcheck

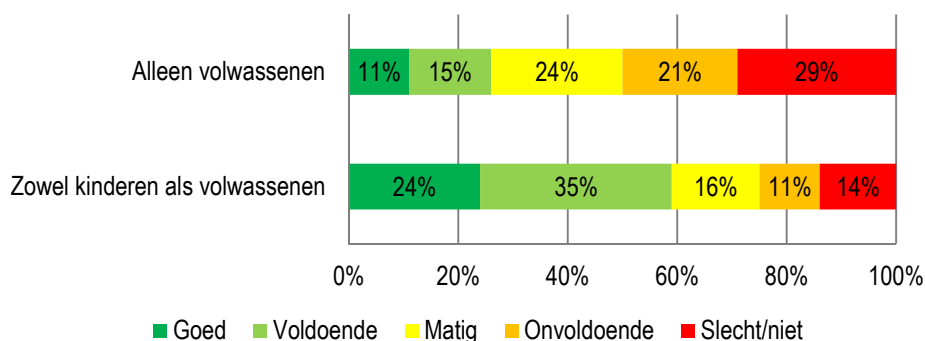
De vragen over de kindcheck zijn alleen ingevuld door respondenten die volwassenen als cliënt hebben. Voor een deel van deze respondenten geldt overigens dat zij zowel volwassenen als kinderen behandelen. Van deze respondenten geeft 55% aan *matig*, *onvoldoende* of *slecht/niet* bekend te zijn met de kindcheck, die bestaat sinds de invoering van de wet meldcode per 1 juli 2013.

Figuur 51 Bekendheid met de kindcheck (N=441)

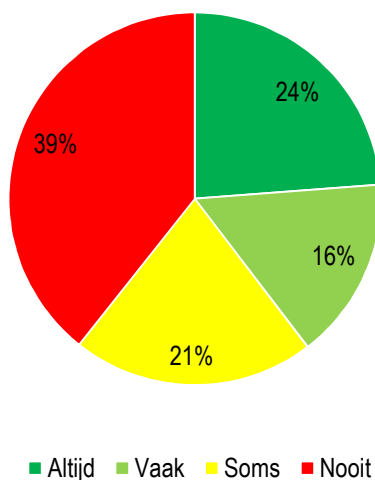

De vragen over de kindcheck zijn uitgesplitst voor professionals die alleen met volwassenen werken en professionals die met alle groepen werken. Gemiddeld is 45% *voldoende* tot *goed* bekend met de kindcheck. Professionals die alleen met volwassenen werken zijn hier minder bekend mee, van deze professionals is 26% *voldoende* tot *goed* bekend met de kindcheck. Van de professionals die met alle groepen werken, is 59% *voldoende* tot *goed* bekend met de kindcheck.

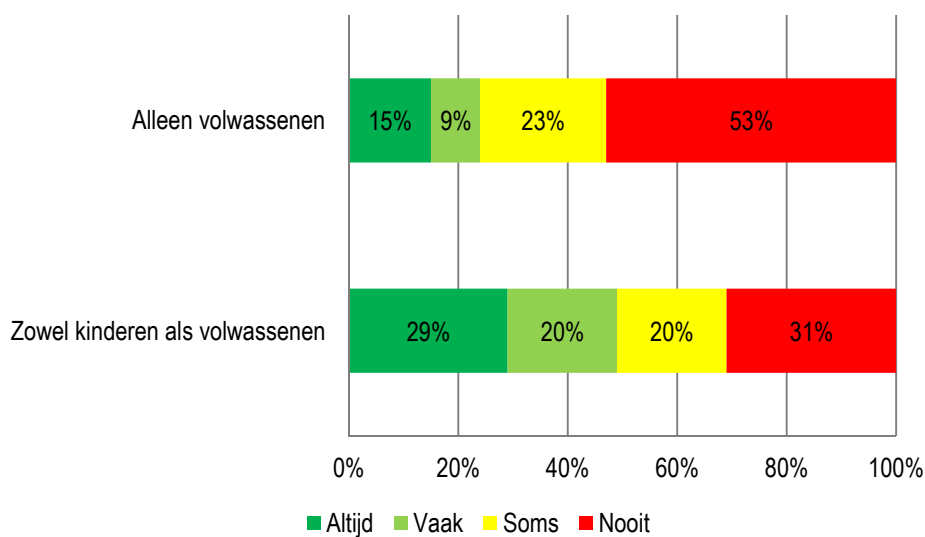
Grafiek 61 Bekendheid met de kindcheck – uitgesplitst naar professionals die met verschillende groepen werken (N=182, N=259)

Het vorenstaande leidt er toe dat 39% van de respondenten de kindcheck nooit toepast en dat 21% dit slechts soms doet.

Figuur 52 Toepassing van de kindcheck (N=328)

Van de professionals die alleen met volwassenen werken en professionals die met alle groepen werken past respectievelijk 24% en 49% de kindcheck *vaak tot altijd* toe.

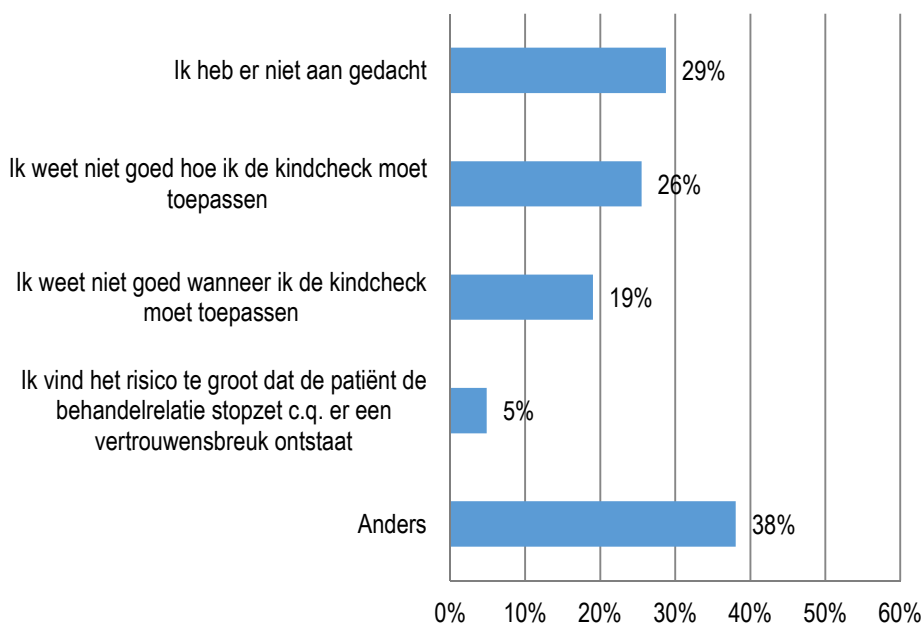
Grafiek 62 Toepassing van de kindcheck – uitgesplitst naar professionals die met verschillende groepen werken (N=120; N=208)

Van de respondenten past 39% de kindcheck niet toe, omdat ze er niet aan gedacht hebben (29%) of omdat ze niet goed weten *hoe* ze de kindcheck moeten toepassen (26%). Daarnaast weet 19% niet *wanneer* de kindcheck toegepast moet worden en vindt 5% het risico voor de patiënt te groot. 38% geeft aan hiervoor andere redenen te hebben. Onbekendheid met de meldcode en het gebrek aan kennis worden veruit het meest genoemd. Diverse respondenten hebben aangegeven dat dit nu wordt opgepakt binnen de organisatie en dat zij verwachten dat er op korte termijn meer

bekendheid met de kindcheck zal zijn. Ook hebben respondenten aangegeven dat er meer scholing nodig is.

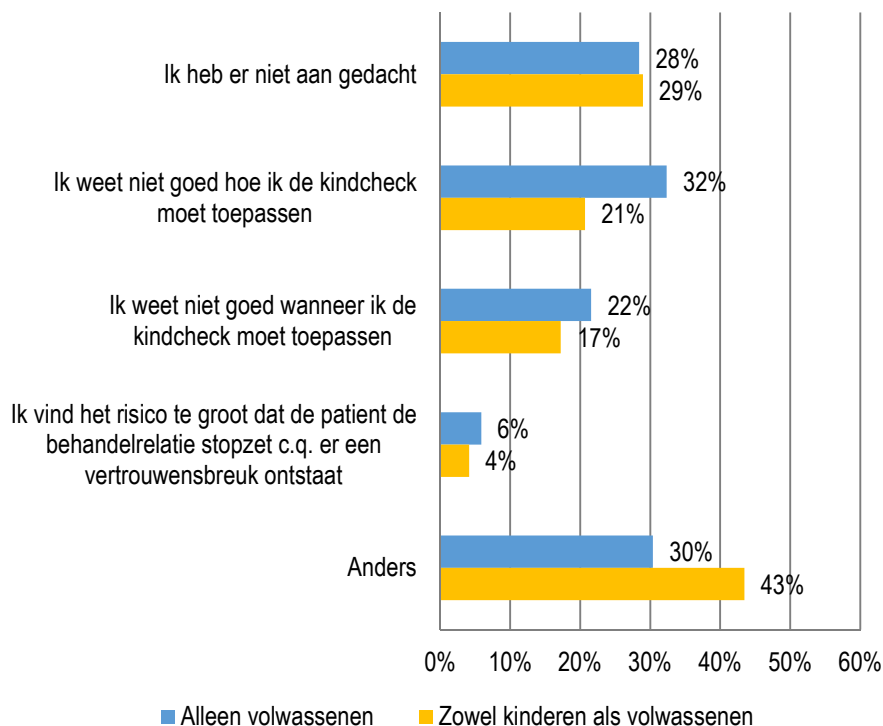
Uit de groepsinterviews blijkt dat het voor professionals behulpzaam kan zijn wanneer zij dit een standaard onderdeel maken van de intake met nieuwe cliënten en evaluaties met bestaande klanten. Ook is er gesproken over de behoefte om de kindcheck te kunnen legitimeren door aan te geven dat de aanvullende vragen die bij de kindcheck horen standaard onderdeel zijn van intake- en evaluatiegesprekken.

Grafiek 63 Redenen om de kindcheck niet toe te passen (N=247)

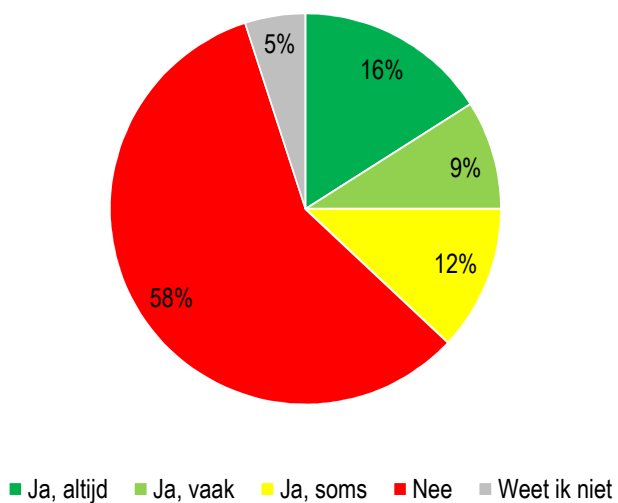
Professionals die alleen met volwassenen werken, hebben vaker dan gemiddeld als reden gegeven dat zij niet weten hoe de kindcheck moet worden toegepast (32% vergeleken met 26%). Voor deze professionals is dit ook de meest genoemde reden.

Grafiek 64 Redenen om de kindcheck niet toe te passen – uitgesplitst naar professionals die met verschillende groepen werken (N=102, N=145)

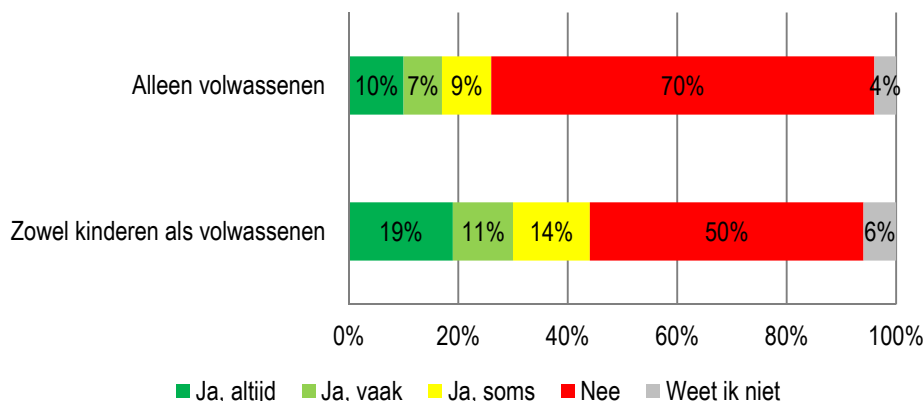
In de afgelopen 12 maanden heeft 58% van de respondenten de kindcheck *niet* toegepast, 12% heeft de kindcheck *soms* toegepast en 25% heeft de check *vaak* tot *altijd* toegepast.

Figuur 53 Toepassing van de kindcheck in de afgelopen 12 maanden (N=338)

Van de professionals die alleen met volwassenen werken en professionals die met alle groepen werken hebben respectievelijk 17% en 30% *vaak tot altijd* de kindcheck toegepast in de afgelopen 12 maanden.

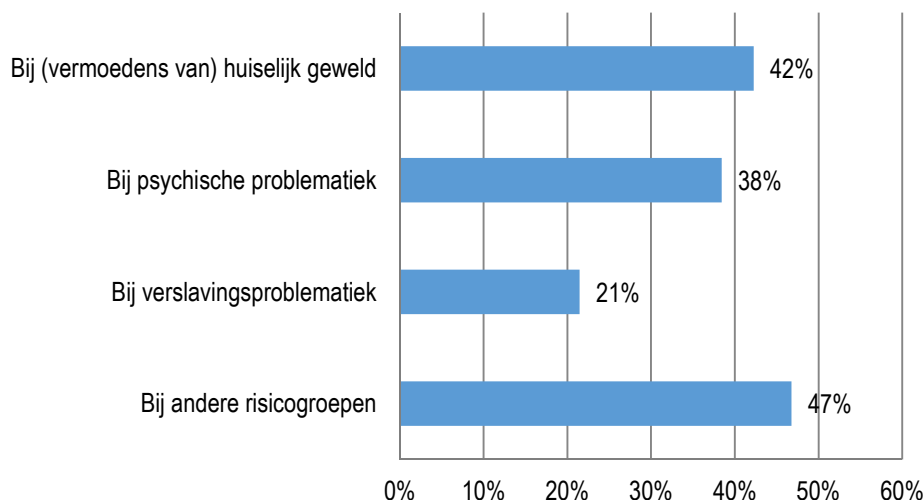
Grafiek 65 Toepassing van de kindcheck in de afgelopen 12 maanden – uitgesplitst naar professionals die met verschillende groepen werken (N=124, N=214)

Respondenten passen de kindcheck voornamelijk toe bij (vermoedens van) huiselijk geweld (42%). Daarnaast past 38% de check toe bij psychische problematiek en 21% bij verslavingsproblematiek. Door 47% van de respondenten worden ook andere risicogroepen/risicofactoren genoemd namelijk:

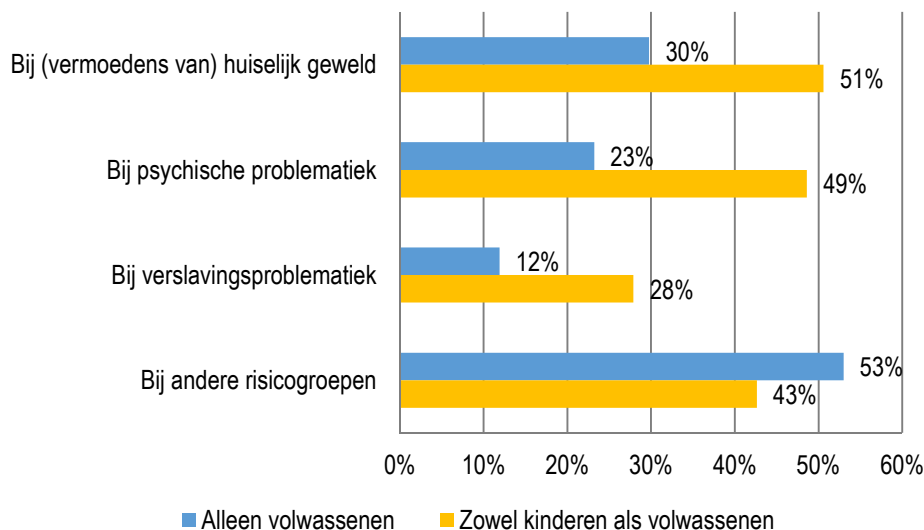
- Zorgelijke zwangerschap of suïcidale ouders
- Intoxicatie
- Agressie
- (Licht) verstandelijke beperking of laag IQ van ouders
- Uithuisplaatsing
- Dementie
- Ouders met relatieproblemen of die in scheiding liggen
- Vluchtelingen

Uit de groepsinterviews blijkt dat professionals de kindcheck ook toepassen op bovengenoemde signalen, zoals intoxicatie of overmatig gebruik van alcohol en drugs, suïcidepogingen en relatieproblemen. Enkele professionals hebben aangegeven dat zij ook aanvullende vragen stellen over de gezinssituatie, zoals het slaapritme van kinderen, de gezondheid en het welbevinden.

Grafiek 66 Problematiek waarbij de kindcheck wordt toegepast (N=419)

Professionals die alleen met volwassenen werken hebben vaker aangegeven de kindcheck toe te passen bij andere risicogroepen, vergeleken met de professionals die met alle groepen werken (53% ten opzichte van 43%). De andere problematieken zijn vaker genoemd door professionals die alleen met volwassenen werken:

- (Vermoedens van) huiselijk geweld (51% ten opzichte van 30%).
- Psychische problematiek (49% ten opzichte van 23%).
- Verslavingsproblematiek (28% ten opzichte van 12%).

Grafiek 67 Problematiek waarbij de kindcheck wordt toegepast – uitgesplitst naar professionals die met verschillende groepen werken (N=168, N=251)

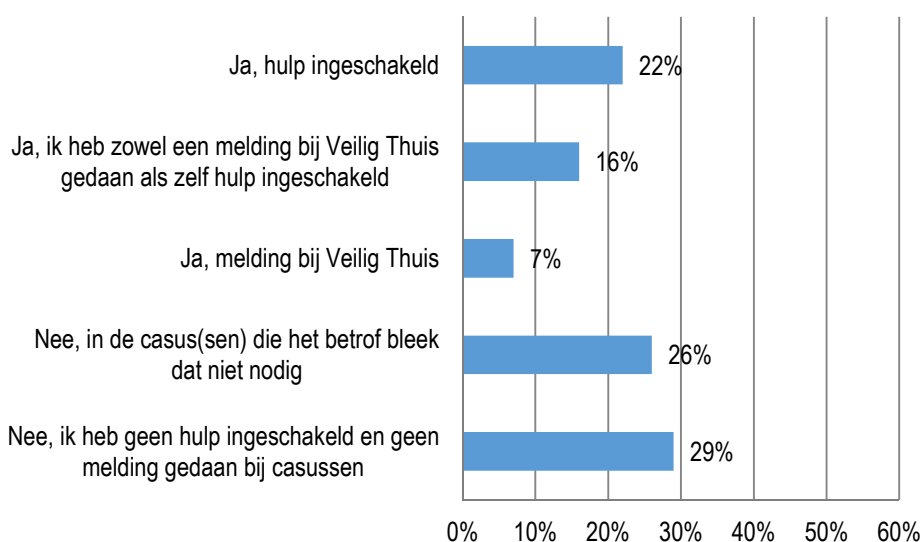
Voor 45% van de respondenten geldt dat zij vervolg hebben gegeven aan signalen naar aanleiding van de kindcheck. De toepassing van de kindcheck leidde voor 7%

van de respondenten tot een melding bij Veilig Thuis en 16% heeft zowel een melding gedaan bij Veilig Thuis als hulp ingeschakeld. Voor 22% van de respondenten volstond het inschakelen van hulp en voor 26% bleek het inschakelen van hulp of het doen van een melding achteraf niet nodig. 29% van de respondenten heeft geen casussen gehad waarbij volgens de respondenten hulp moest worden ingeschakeld of een melding moest worden gedaan.

Professionals die alleen met volwassenen werken hebben minder vaak gevolg gegeven aan signalen naar aanleiding van de kindcheck. 42% heeft geen gevolg gegeven aan signalen en 30% heeft dit niet gedaan omdat het niet nodig bleek.

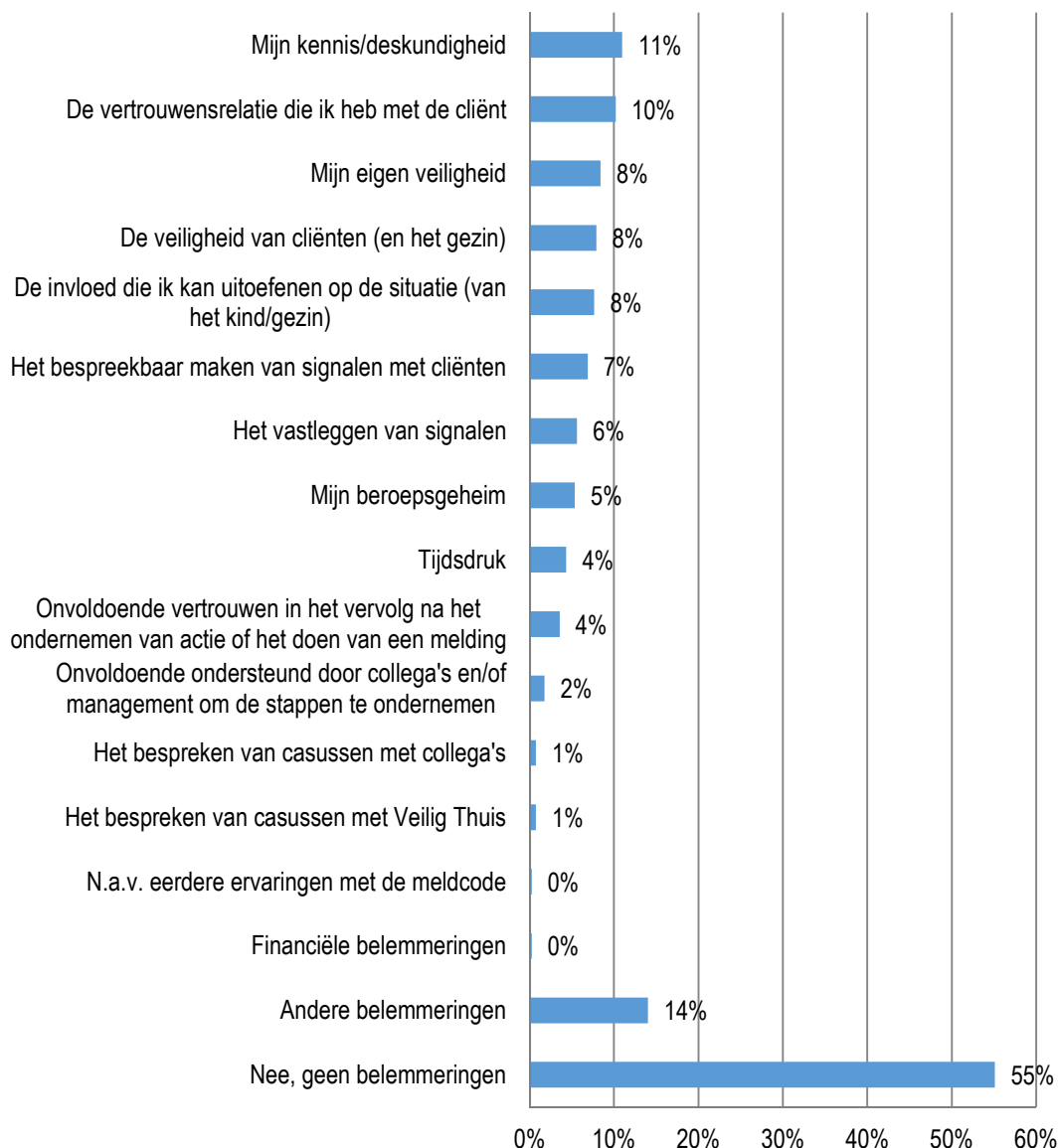
Uit de groepsinterviews blijkt dat professionals die alleen met volwassenen werken vaak alert zijn op het bewaken en beschermen van de privacy van cliënten. Dit wordt ook aangedragen als reden om geen gevolg te geven aan signalen.

Grafiek 68 Manieren van gevolg geven aan signalen (N=407)

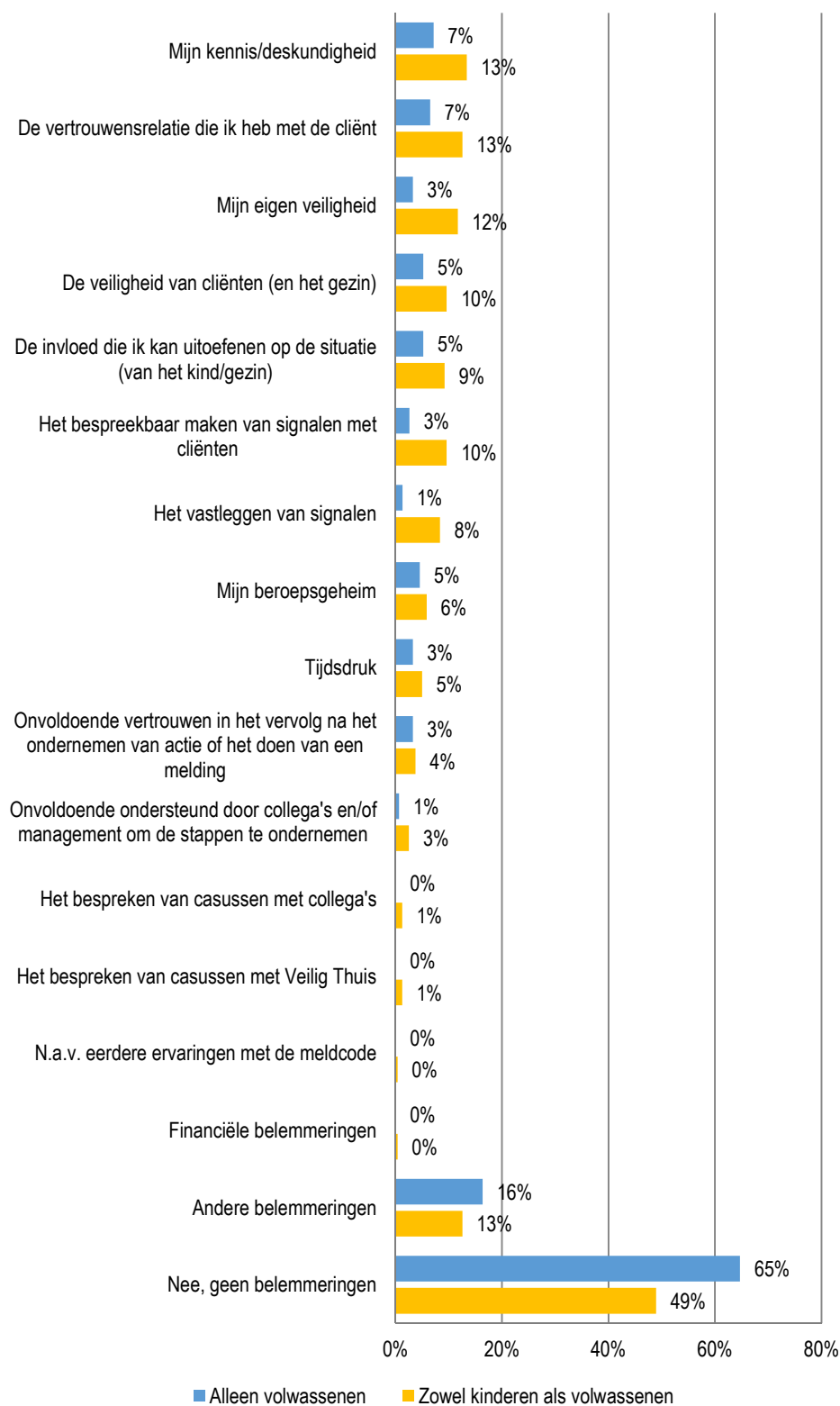
5.4.1 Belemmeringen bij de toepassing van de kindcheck

De meest genoemde belemmeringen bij de toepassing van de kindcheck zijn met 11% belemmeringen met betrekking tot de eigen kennis/deskundigheid en de vertrouwensrelatie met de cliënt (10%). Ook de veiligheid van de professional zelf (8%), de veiligheid van die cliënt (8%) en de invloed die de professional kan uitoefenen op de situatie worden gezien als een van de vijf belangrijkste belemmeringen. Van de respondenten ervaart 14% andere belemmeringen, zoals onbekend met de kindcheck, het gebrek aan kennis en scholing over het onderwerp en omdat het nog geen vanzelfsprekend onderdeel is van handelen. Daarnaast wordt het opnemen van de kindcheck in het patiëntendossier ook als belemmering genoemd. Tot slot ervaart 55% geen belemmeringen bij het uitvoeren van de kindcheck.

Grafiek 69 Belemmeringen bij het uitvoeren van de kindcheck (N=392)

Uit de uitsplitsing naar professionals die alleen met volwassenen werken en de professionals die met alle groepen werken, blijkt dat beide groepen kennis en/of deskundigheid, de vertrouwensrelatie, de eigen veiligheid en de veiligheid van cliënten ervaren als de belangrijkste belemmeringen. Voor professionals die alleen met volwassenen werken komt de invloed die zij kunnen uitoefenen op een vijfde plaats. Voor professionals die met alle groepen werken is de op vier na belangrijkste belemmering het bespreekbaar maken van signalen.

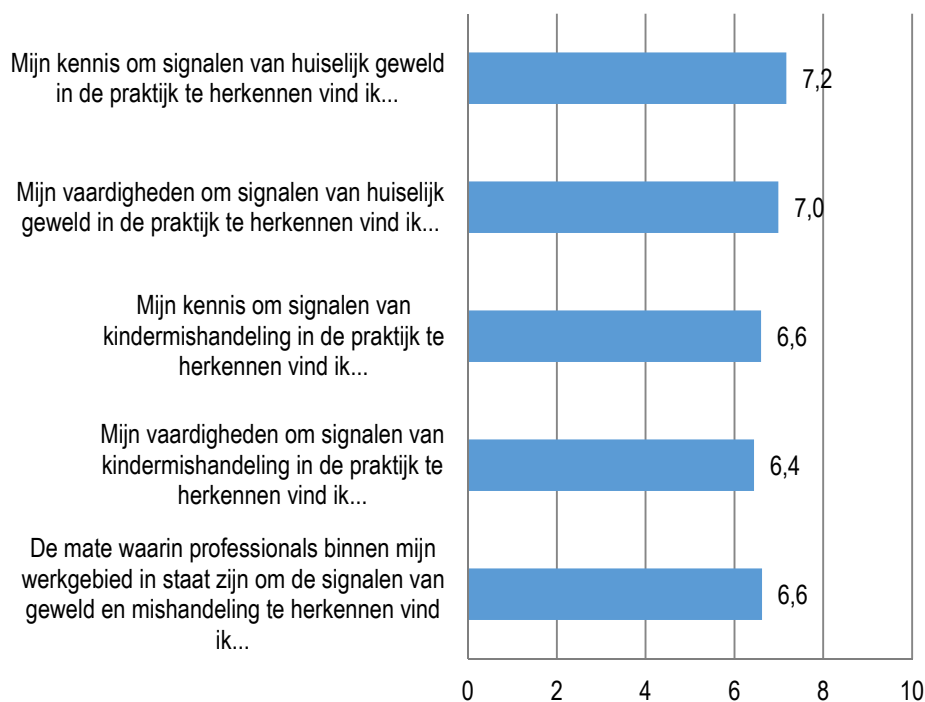
Grafiek 70 Belemmeringen bij het uitvoeren van de kindcheck – uitgesplitst naar professionals die met verschillende groepen werken (N=153, N=239)

5.5 Inschatting van kennis en kunde

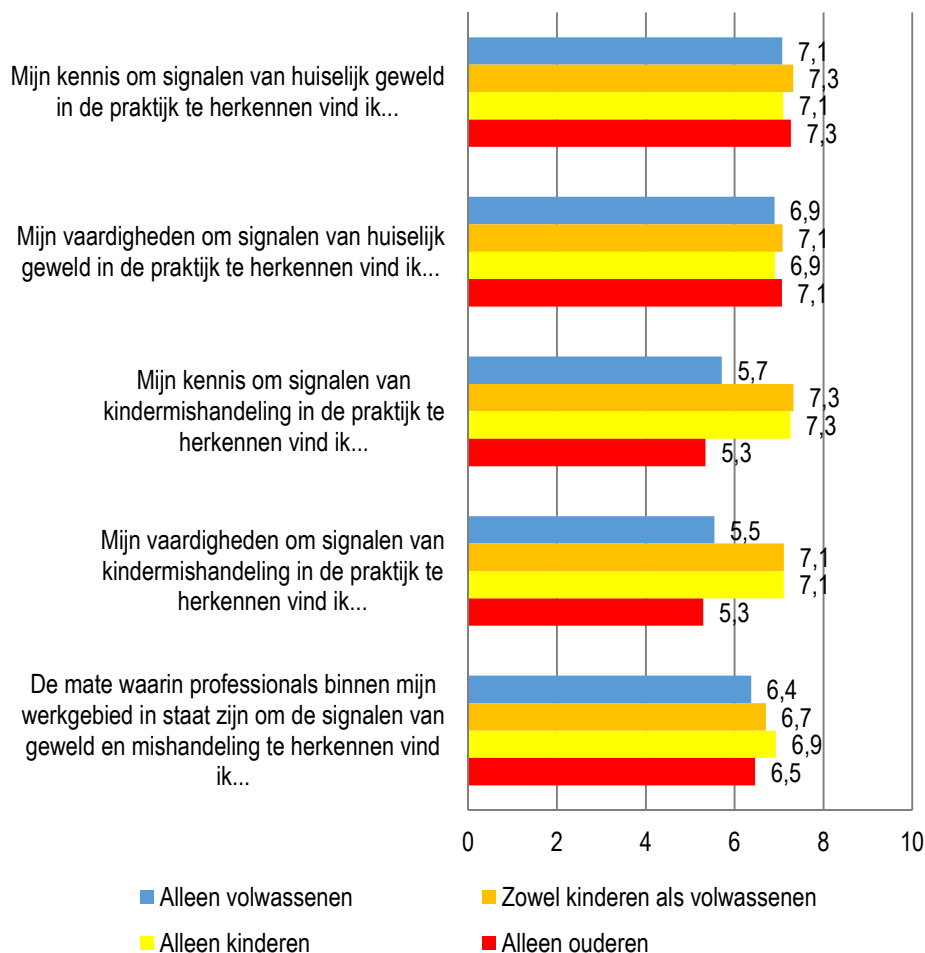
Respondenten waarderen hun kennis en vaardigheden om signalen van **huiselijk geweld** in de praktijk te herkennen gemiddeld met respectievelijk een 7,2 (kennis) en een 7,0 (vaardigheden). Wat betreft het herkennen van signalen van **kindermishandeling** waarderen respondenten hun kennis en vaardigheden gemiddeld met respectievelijk een 6,6 (kennis) en een 6,4 (vaardigheden). De mate waarin professionals binnen het werkgebied in staat zijn om de signalen van geweld en mishandeling te herkennen wordt gemiddeld gewaardeerd met een 6,6.

Grafiek 71 Waardering van kennis en vaardigheden om signalen te herkennen (N=764)

Uit de uitsplitsing naar professionals die met verschillende groepen werken blijkt dat de kennis en vaardigheden om signalen van kindermishandeling te herkennen lager dan gemiddeld wordt gewaardeerd door professionals die alleen met ouderen en alleen met volwassenen werken. Daarnaast blijkt dat de kennis en vaardigheden van andere professionals gemiddeld genomen met een hoger rapportcijfer worden gewaardeerd door professionals die alleen met kinderen werken en professionals die met alle groepen werken.

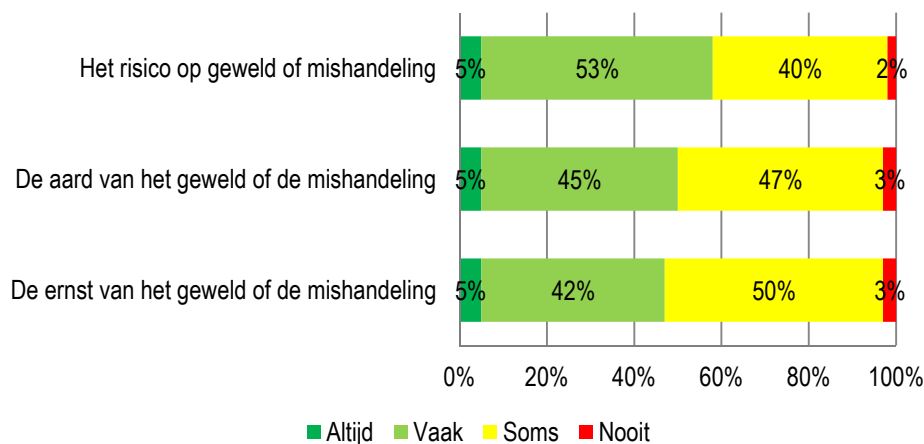
Grafiek 72 Waardering van kennis en vaardigheden om signalen te herkennen – uitgesplitst naar professionals die met verschillende groepen werken (N=118, N=206, N=85, N=78)

Gemiddeld geven de respondenten een rapportcijfer van een 7,1 voor hun **kennis over de stappen** die volgens de richtlijnen van de meldcode gezet moeten worden bij vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Uit de uitsplitsing naar professionals die met de verschillende groepen werken blijkt dat professionals die alleen met kinderen werken de kennis over de stappen van de meldcode waarderen met een 7,5. Professionals die alleen met volwassenen werken waarderen hun kennis hierover met een 6,9 en professionals die alleen met ouders werken waarderen deze kennis met een 6,6.

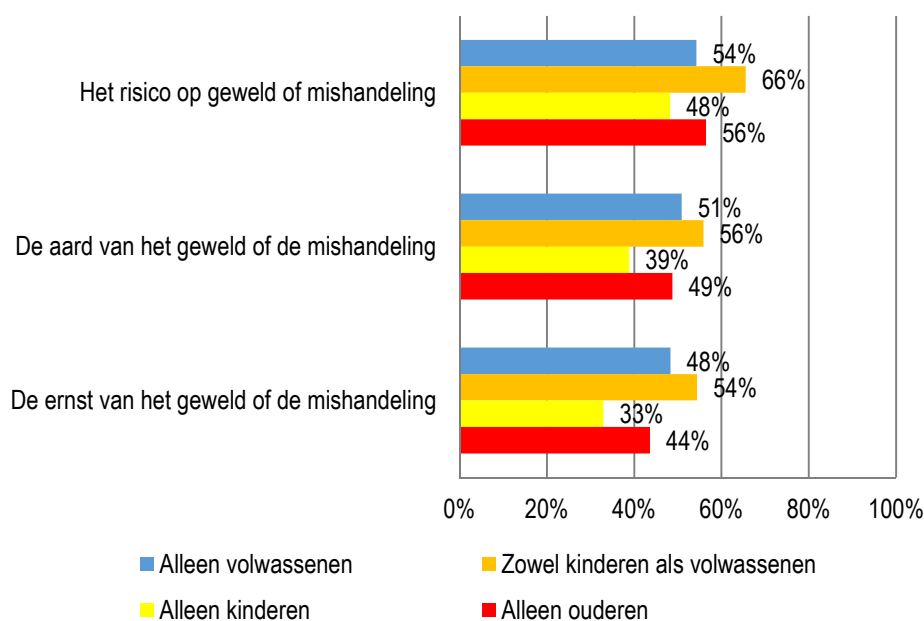
58% van de respondenten geeft aan *vaak tot altijd* in staat te zijn om een inschatting te maken van het risico van huiselijk geweld of kindermishandeling. Respectievelijk 50% en 47% geeft aan *vaak tot altijd* een inschatting te kunnen maken van de aard en de ernst ervan. 40% tot 50% van de respondenten is van mening dat ze *soms* in staat zijn om een inschatting van het risico, de aard en de ernst te maken. 2% tot 3% is van mening dat ze hiertoe *nooit* in staat zijn.

Grafiek 73 Het in staat zijn om een inschatting te maken van... (N=504)

Vergeleken met het gemiddelde van 58%, geven minder professionals (48%) die alleen met kinderen werken aan dat zij *vaak tot altijd* in staat zijn om het *risico* van huiselijk geweld of mishandeling in te schatten.

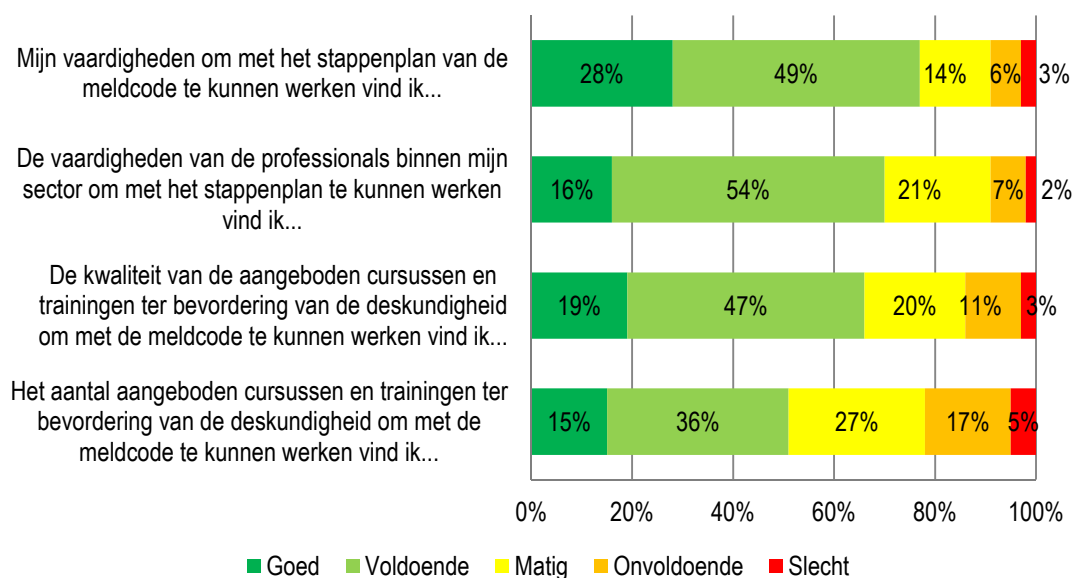
Dit komt overeen met de antwoorden wat betreft de *aard* en de *ernst* van het geweld of mishandeling. Professionals die alleen met kinderen werken zijn naar eigen zeggen minder vaak in staat om een inschatting te maken van de *aard* (39% vergeleken met 50%) en de *ernst* (33% vergeleken met 47%).

De professionals die met alle groepen werken zijn naar eigen zeggen vaker in staat om een inschatting te maken van het *risico*, de *aard* en *ernst* van het geweld of mishandeling. Van deze professionals geeft 66% aan *vaak tot altijd* in staat te zijn om een inschatting te maken van het *risico*. Voor de *aard* en *ernst* is dit respectievelijk 56% en 54%).

Grafiek 74 Het in staat zijn om een inschatting te maken van...– uitgesplitst naar professionals die met verschillende groepen werken (N=118, N=206, N=85, N=78)

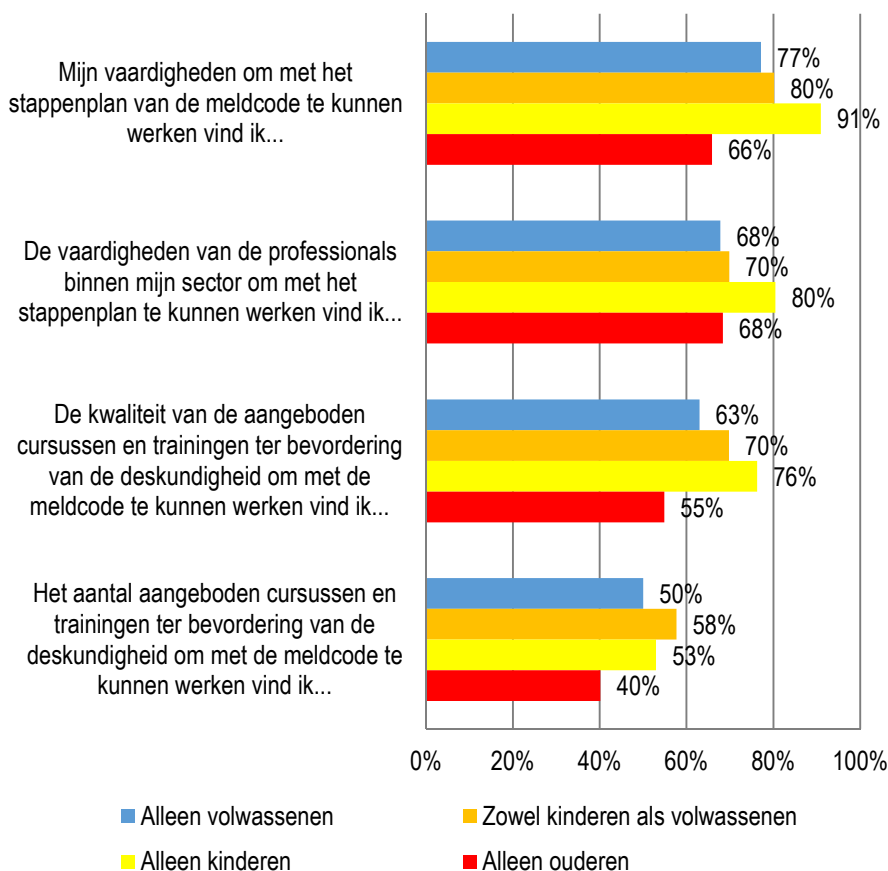
Van de respondenten waardeert 77% de eigen vaardigheden om met het stappenplan van de meldcode te werken als *voldoende tot goed*. 14% waardeert deze als *matig*. De waardering voor dezelfde vaardigheden van professionals binnen de eigen sector geeft een iets minder positief beeld, 70% van de respondenten vindt deze ook *voldoende tot goed*. De kwaliteit van de aangeboden cursussen en trainingen wordt door 66% van de respondenten als *voldoende tot goed* gewaardeerd. Het aantal aangeboden cursussen vindt 51% van de respondenten *voldoende tot goed*.

Grafiek 75 Waardering voor vaardigheden om met het stappenplan te kunnen werken en cursussen/trainingen (N=566, N=549, N=478, N=500)

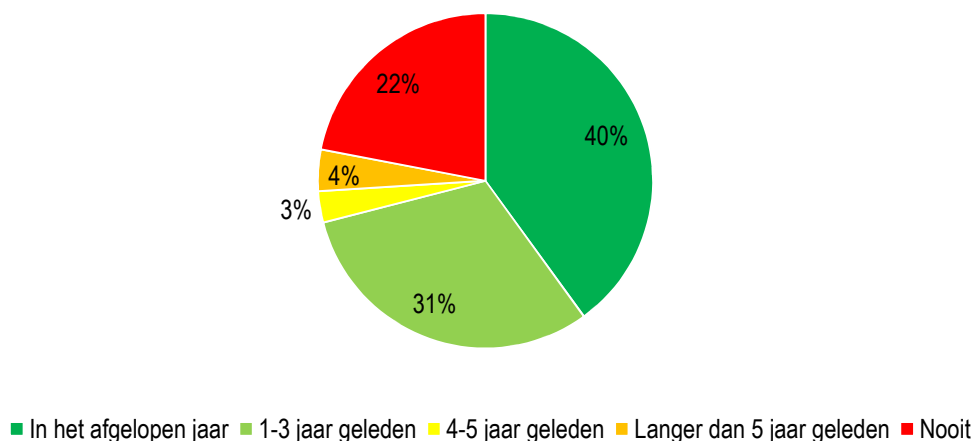
Van de professionals die alleen met ouderen werken waardeert 66% (vergeleken met 77% gemiddeld) hun vaardigheden om met het stappenplan te kunnen werken *voldoende tot goed*. De vaardigheden van andere professionals binnen dezelfde sectoren, worden door professionals die alleen met kinderen werken vaker als *voldoende tot goed* gewaardeerd (81% ten opzichte van 70%). De kwaliteit van trainingen wordt beter gewaardeerd door professionals die alleen met kinderen werken en juist slechter door professionals die alleen met ouderen werken (respectievelijk 76% en 55% ten opzichte van 66% gemiddeld). Het aantal aangeboden trainingen wordt beter gewaardeerd door professionals die met alle groepen werken en ook hiervoor geldt dat professionals die alleen met ouderen werken dit slechter waarderen (respectievelijk 58% en 40% ten opzichte van 51% gemiddeld).

Grafiek 76 Waardering voor vaardigheden om met het stappenplan te kunnen werken en cursussen/trainingen – uitgesplitst naar professionals die met verschillende groepen werken (N=100-127, N=192-222, N=80-88, N=102-123)

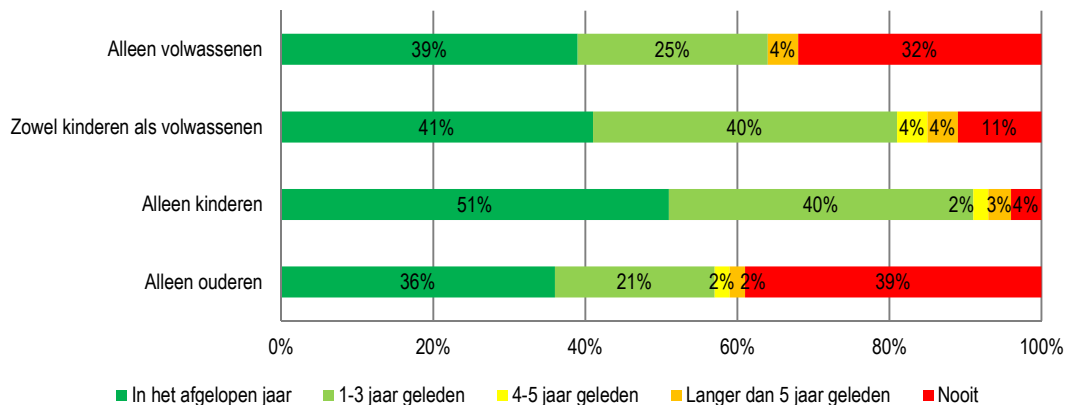
Van de respondenten heeft 22% *nooit* een training of cursus gevolgd op het terrein van kindermishandeling of huiselijk geweld. In het afgelopen jaar heeft 40% een dergelijke training gevolgd. 34% heeft zo'n training 1 tot 5 jaar geleden gevolgd en 4% heeft dit langer dan vijf jaar geleden gedaan.

Figuur 54 Periode waarin een cursus/training over huiselijk geweld of kindermishandeling is gevolgd (N=592)

Van de professionals die alleen met kinderen werken heeft 51% in het afgelopen jaar en 42%1 tot 5 jaar geleden nog een training gevolgd. Van de professionals die alleen met volwassenen werken en professionals die alleen met ouderen werken hebben respectievelijk 32% en 39% nooit een training gevolgd.

Grafiek 77 Periode waarin een cursus/training over huiselijk geweld of kindermishandeling is gevolgd – uitgesplitst naar professionals die met verschillende groepen werken (N=137, N=228, N=89, N=132)

Uit de groepsinterviews blijkt dat professionals verschillende opvattingen hebben over cursussen en trainingen. Enkele respondenten beschouwen training voornamelijk als voorlichting over de meldcode, terwijl andere respondenten trainingen hebben gevolgd waarin de ontwikkeling en verbetering van kennis en vaardigheden centraal staat. Voorbeelden die worden genoemd zijn:

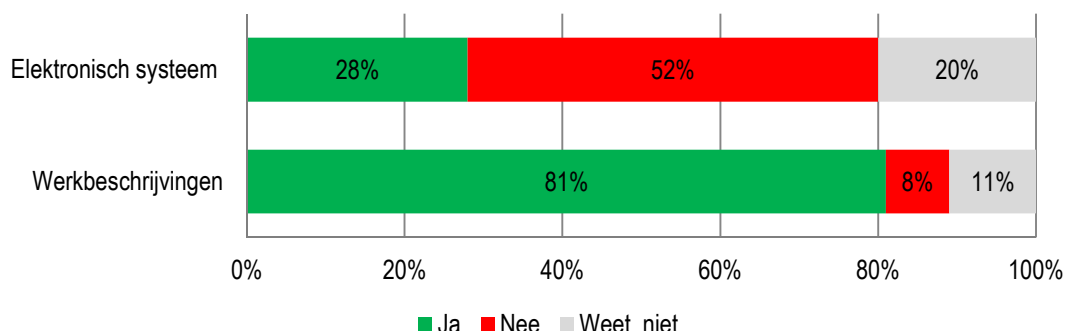
- Trainingen die gericht zijn op gespreksvaardigheden, waarin gesprekken worden geoefend aan de hand van rollenspellen.
- Trainingen waarin het (vroeg)signaleren en omgaan met vermoedens centraal staat.
- Trainingen voor aandachtsfunctionarissen, waarin aandacht wordt besteed aan vaardigheden zoals coaching en begeleiding alsook communicatie en samenwerking.

Tevens is aangegeven dat organisaties een eigen aanbod van cursussen en trainingen hebben. Voorbeelden die genoemd zijn:

- Een digitale leeromgeving inclusief modules gericht op het gebied van huiselijk geweld die iedere twee jaar herhaald moeten worden.
- Beknopte e-learning modules waarin het toetsen van de kennis centraal staat.
- Workshops die in samenwerking met Veilig Thuis zijn georganiseerd.

5.6 De implementatie van de meldcode

Van de respondenten geeft 52% aan dat er in hun werkomgeving *geen* elektronisch systeem beschikbaar is waarin de stappen van de meldcode zijn verwerkt en 20% zegt niet te weten of zo'n systeem beschikbaar is. Van de respondenten beschikt 81% over werkbeschrijvingen, waarin de stappen van de meldcode zijn beschreven.

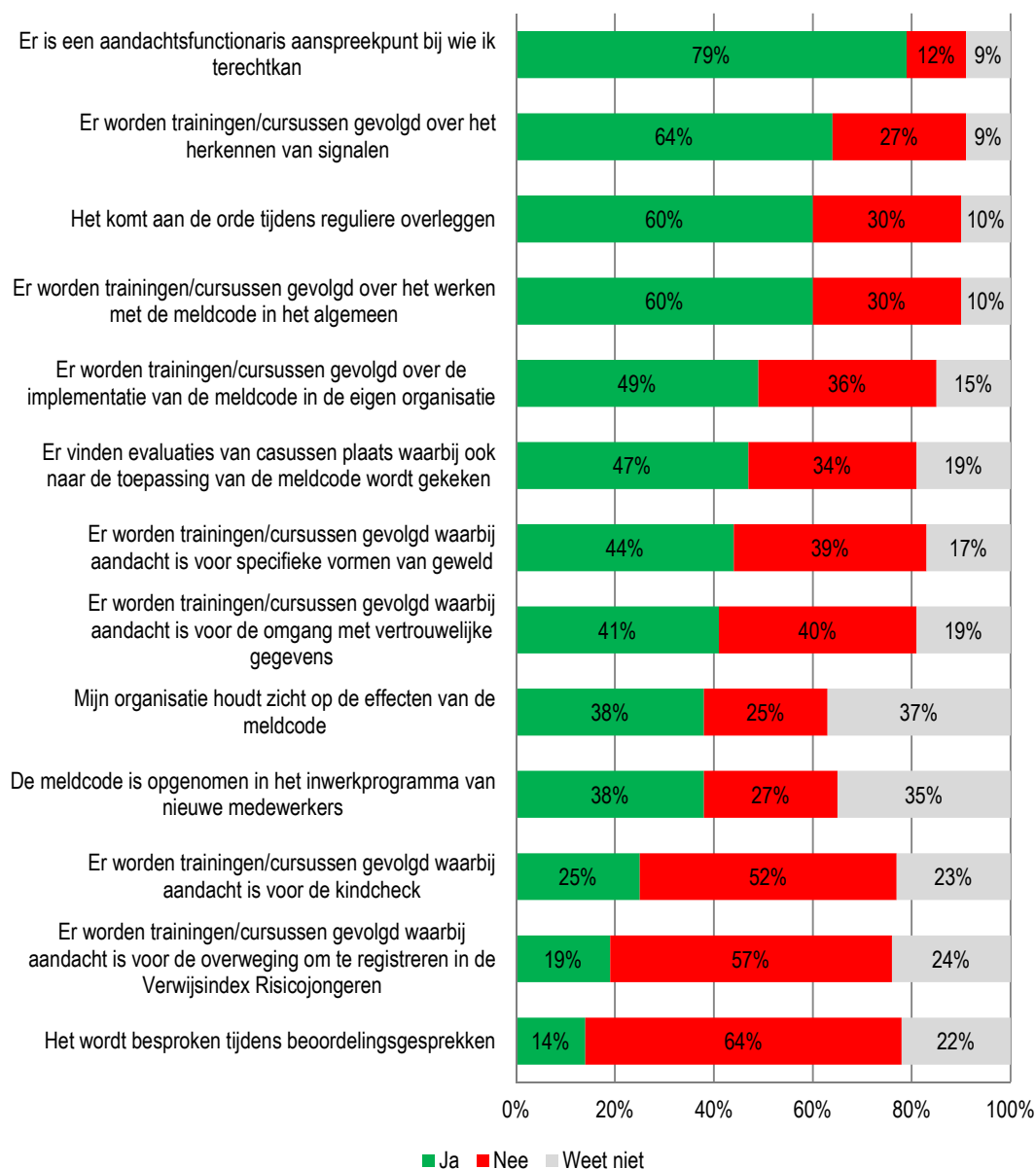
Grafiek 78 Beschikbaarheid van een elektronisch systeem en werkbeschrijvingen (N=636-638)

Volgens 79% van de respondenten is er in de eigen organisatie een aanspreekpunt/aandachtsfunctionaris, die het gebruik van de meldcode binnen de organisatie of praktijk moet bevorderen. Daarnaast komt het bij 60% van de respondenten aan de orde in reguliere overleggen. Volgens 38% is de meldcode opgenomen in het inwerkprogramma van nieuwe medewerkers. Daarnaast wordt het volgen van trainingen genoemd als een manier om het gebruik van de meldcode te bevorderen. Wat betreft het volgen van trainingen gericht op diverse aandachtsgebieden geeft 19% tot 64% van de respondenten dit aan. Opvallend is dat er weinig trainingen worden gevolgd waarbij er aandacht is voor de kindcheck of voor de overweging om te registreren. Van de respondenten geeft 47% aan dat er evaluaties van casussen plaatsvinden, waarin ook wordt gekeken naar de toepassing van de meldcode. Van de respondenten geeft 38% aan dat de organisatie zicht houdt op de effecten van de meldcode. De meldcode wordt bij 14% van de respondenten besproken tijdens beoordelingsgesprekken.

Tussen de 9% en 37% van de respondenten geeft aan niet te weten of er binnen de organisatie aandacht is voor bovengenoemde manieren om het gebruik van de meldcode te bevorderen.

Uit de groepsinterviews blijkt ook dat het van belang is dat het onderwerp huiselijk geweld en kindermishandeling continu onder de aandacht wordt gebracht binnen de organisatie. Dit wordt door diverse professionals gezien als een taak van de aandachtsfunctionaris of leidinggevende. Daarnaast zijn er ook voorbeelden genoemd van zelfsturende teams en collegiale ondersteuning met betrekking tot het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en het handelen volgens de meldcode. Hoewel informeler van aard, blijkt dat professionals goede ervaringen hebben met het onderling bespreken van casussen. Voor professionals is het een stok achter de deur wanneer collega's ook geïnformeerd zijn. Zij zijn eerder geneigd om op korte termijn navraag te doen en casussen vanaf de zijlijn te volgen. Daarnaast bestaat alsnog de mogelijkheid om te overleggen met een aandachtsfunctionaris binnen de organisatie.

Grafiek 79 Manieren ter bevordering van het gebruik van de meldcode binnen de organisatie (N=603, N=604, N=604, N=603, N=601, N=602, N=600, N=602, N=602, N=602, N=601, N=602, N=600)

Voor de professionals die met verschillende groepen werken wordt de volgende manier ter bevordering van het gebruik van de meldcode het meest genoemd: de aanwezigheid van een aandachtsfunctionaris als aanspreekpunt binnen de organisatie, die het gebruik van de meldcode binnen de organisatie of praktijk moet bevorderen. Voor professionals die alleen met kinderen werken en professionals die met alle groepen werken komen trainingen over het werken van de meldcode en trainingen over het herkennen van signalen op een tweede plaats. Voor professionals die alleen met volwassenen werken en professionals die alleen met ouderen werken blijkt dat het aan de orde stellen tijdens reguliere overleggen de op een na meest genoemde manier is.

Uit de interviews blijkt tevens dat in diverse organisaties casuïstiekbespreking en intervisie waarin casussen worden ingebracht plaatsvinden. Ook worden casussen waarbij een melding heeft plaatsgevonden door aandachtsfunctionarissen gevolgd. Hoewel een meerderheid heeft aangegeven terecht te kunnen bij een aandachtsfunctionaris, blijkt in de praktijk dat ze ook tijd tekort te komen om het gebruik van de meldcode voldoende te bevorderen en onder de aandacht te brengen.

Grafiek 80 Manieren ter bevordering van het gebruik van de meldcode binnen de organisatie – uitgesplitst naar professionals die met verschillende groepen werken (N=593; N=597; N= 597; N=597, N=596; N=595; N=595; N=593; N=594; N=595; N=595; N=595; N=595)

Een minderheid van de respondenten is bekend met de ondersteunende hulpmiddelen. De toolkit op www.meldcode.nl is het meest bekend (49%), gevolgd door de online cursussen werken met een meldcode (45%). De Meldcode App is bij 43% van de respondenten bekend.

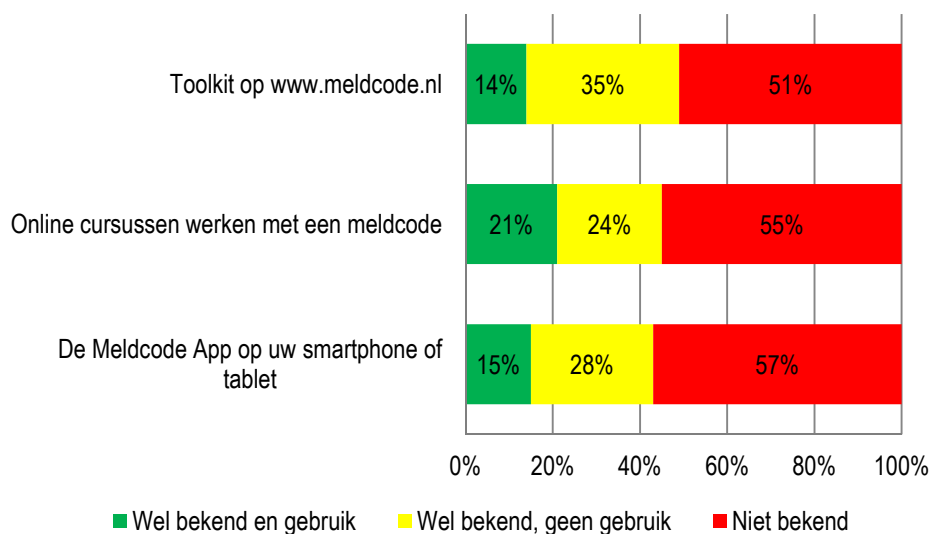
Het bekend zijn met de hulpmiddelen betekent niet dat er ook daadwerkelijk gebruik van wordt gemaakt; 45% van de respondenten is bekend met de online cursussen en 21% van de respondenten maakt hier ook daadwerkelijk gebruik van. Voor de toolkit en de Meldcode App is dit respectievelijk 14% en 15%.

Respondenten noemen de volgende suggesties/verbeterpunten voor de ondersteunende hulpmiddelen:

- Deze moeten meer onder de aandacht worden gebracht.
- De voorkeur gaat uit naar het gebruik van hulpmiddelen in combinatie met voorlichtingsbijeenkomsten hierover.
- De hulpmiddelen zijn veelal gericht op smartphone-/tablet-gebruikers.

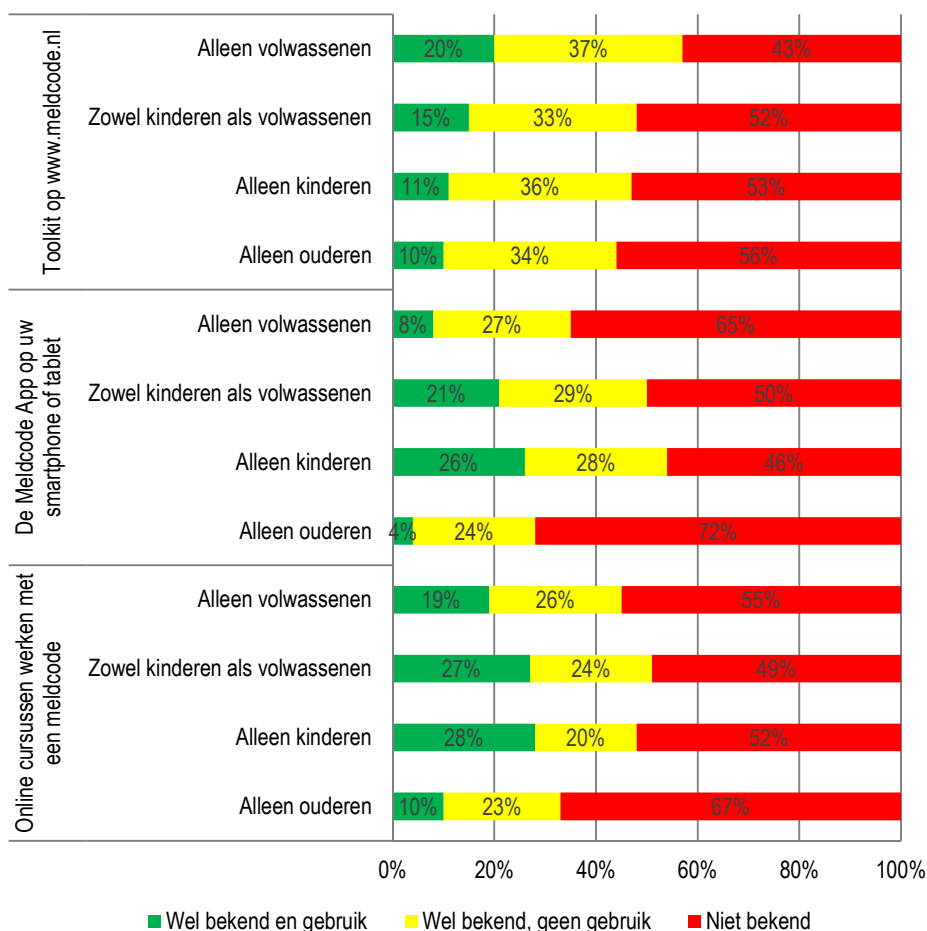
Uit de groepsinterviews blijkt tevens dat professionals die wel bekend zijn met de hulpmiddelen, in sommige gevallen onvoldoende op de hoogte zijn van de ondersteuning die deze hulpmiddelen kunnen bieden. Zo biedt de Meldcode app mogelijkheden om per stap aanvullende vragen en aandachtspunten te bekijken en kunnen professionals zelf notities toevoegen. Een deel van de geïnterviewden was hier voor het groepsinterview niet van op de hoogte, maar gaf gedurende het gesprek aan dat ze voornemens zijn om meer gebruik te maken van de aangeboden ondersteuning. Met betrekking tot de online cursussen blijkt dat deze niet altijd geschikt worden geacht voor bepaalde type professionals omdat de cursussen vaak heel algemeen zijn. Diverse professionals hebben aangegeven behoefte te hebben aan specifieke modules voor subsectoren in de zorg.

Daarnaast hebben geïnterviewden aangegeven behoefte te hebben aan een digitaal hulpmiddel voor dossiervorming dat professionals kunnen gebruiken vanaf het moment dat zij vermoedens hebben. Op deze manier kunnen professionals aantekeningen gemakkelijk bijhouden en terugkerende voorvallen registreren. Ook de stappen van de meldcode kunnen verwerkt worden in een dergelijk systeem, zodat professionals bij vermoedens ook overgaan tot het volgen van het stappenplan.

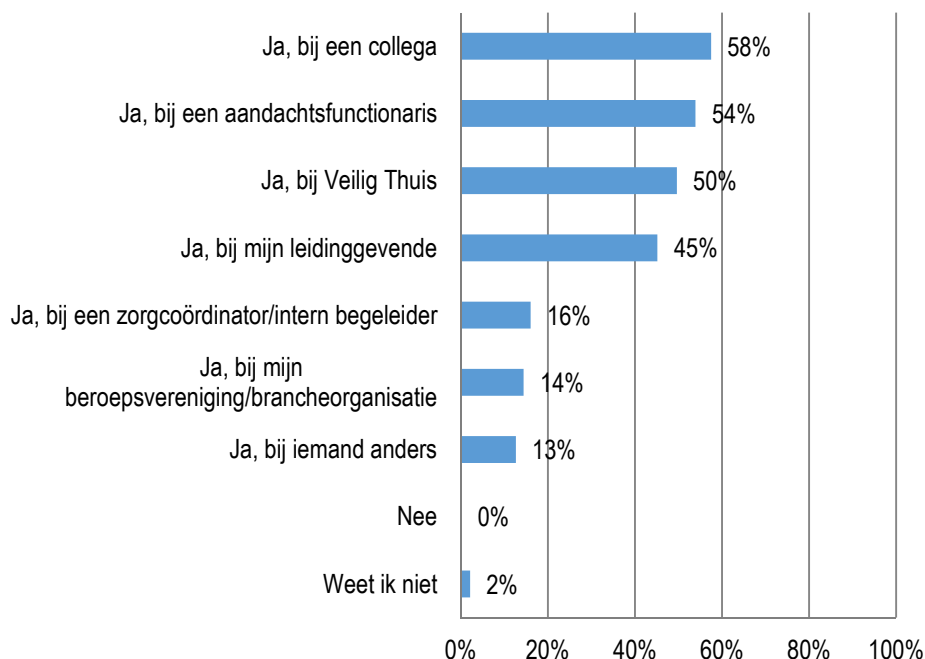
Grafiek 81 Bekendheid met ondersteunende hulpmiddelen (N=589)

De online cursussen en de Meldcode app zijn minder bekend bij professionals die alleen met ouderen werken; 72% (ten opzichte van 55% gemiddeld) is niet bekend met de online cursussen en 67% (ten opzichte van 57% gemiddeld) is niet bekend met de Meldcode app. Ook professionals die alleen met volwassenen werken zijn in mindere mate bekend met de Meldcode app (65% ten opzichte van 57% is hier niet bekend mee). Wat betreft het gebruik, blijkt dat de Meldcode app en online cursussen vaker worden gebruikt door professionals die alleen met kinderen werken en professionals die met alle groepen werken, respectievelijk 25% en 21% werkt met de app en respectievelijk 28% en 27% maakt gebruik van online cursussen.

Grafiek 82 Bekendheid met ondersteunende hulpmiddelen – uitgesplitst naar professionals die met verschillende groepen werken (N=136, N=226, N=89, N=132)

Van de respondenten geeft 58% aan bij een collega terecht te kunnen met vragen over de implementatie van de meldcode, 54% kan terecht bij een aandachtsfunctionaris en 50% geeft aan terecht te kunnen bij Veilig Thuis. 45% van de respondenten geeft aan (ook) bij zijn/haar leidinggevende terecht te kunnen met vragen. Van de respondenten kan 16% bij een zorgcoördinator terecht, 14% van de respondenten kan met vragen over de meldcode en de implementatie de beroepsvereniging raadplegen en 13% kan bij iemand anders terecht. 2% weet niet met wie hij/zij kan overleggen. Geen enkele respondent geeft aan bij niemand terecht te kunnen.

Grafiek 83 Bij iemand terecht kunnen met vragen rond de meldcode (N=560)

In de categorie 'Ja, bij iemand anders' worden de volgende personen en organisaties genoemd:

- Gedragswetenschappers en -deskundigen, psychologen en orthopedagogen
- Vertrouwenspersonen binnen de organisatie
- LVAK
- Externe trainers/deskundigen
- Werkbegeleiders
- Wijkcoaches
- Wijkteams, CJG en voorheen BJZ
- GGD
- Politie
- Ketenpartners
- Maatschappelijk werk.

Respondenten is ook gevraagd aan te geven bij wie zij terecht kunnen met vragen over de toepassing van de meldcode. Hieruit blijkt dat ongeveer de helft terecht kan bij een collega, een aandachtsfunctionaris of bij Veilig Thuis. Ook geeft 45% aan bij een leidinggevende terecht te kunnen.

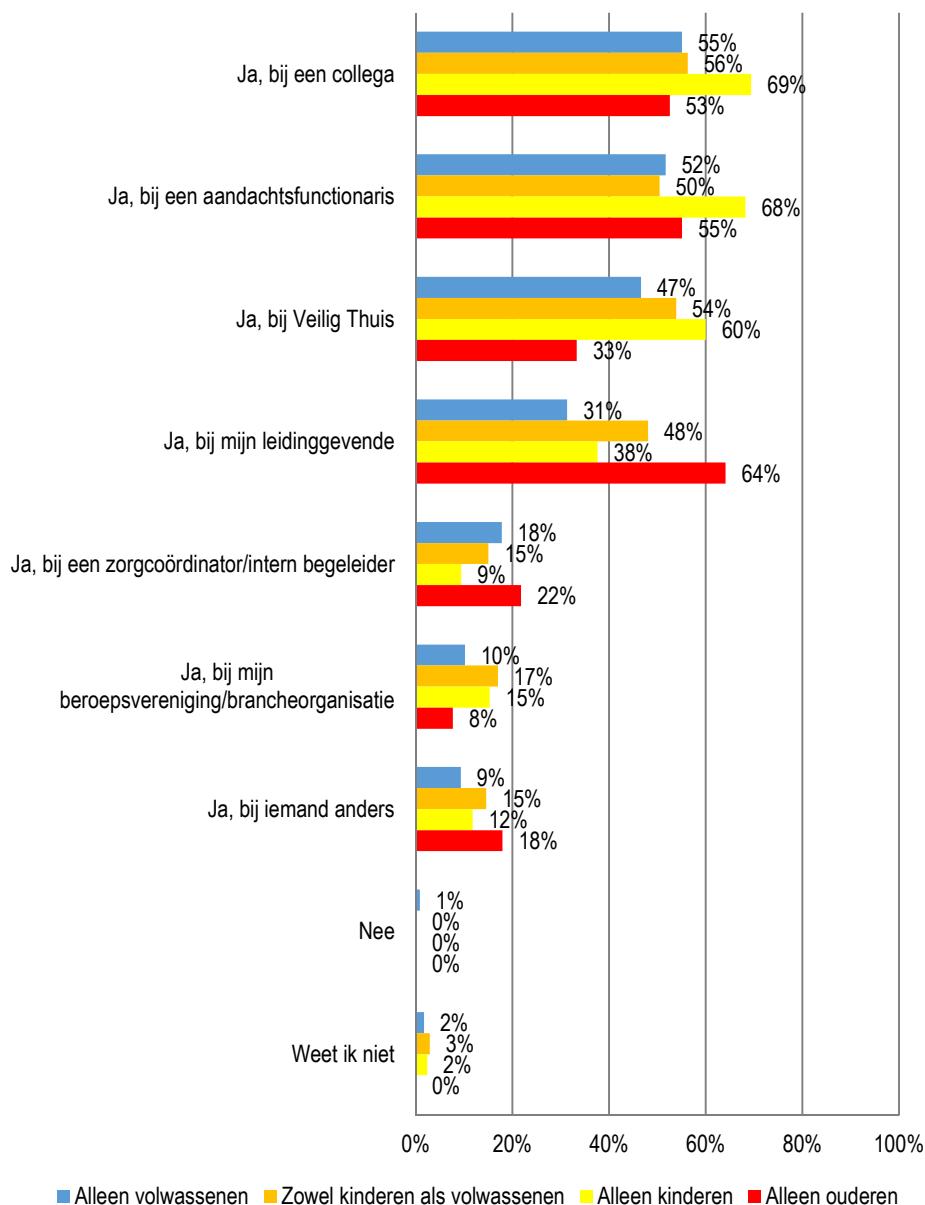
Uit de uitsplitsing naar professionals die met verschillende groepen werken blijkt dat respectievelijk 68% en 60% (ten opzichte van 55% en 50%) van de professionals die alleen met kinderen werken bij een aandachtsfunctionaris of bij Veilig Thuis terecht kan. Voor de professionals die alleen met ouderen werken geldt dat 64% (ten opzichte van 45%) bij een leidinggevende terecht kan met vragen over de toepassing van de meldcode. Daarnaast blijkt dat een derde van de professionals die alleen met ouderen werken naar eigen zeggen bij Veilig thuis terecht kan met vragen over de toepassing van de meldcode. Gemiddeld ligt dit op 50% van alle professionals.

Een minderheid heeft aangeven terecht te kunnen bij een zorgcoördinator/intern begeleider, bij de beroepsvereniging of brancheorganisatie of bij iemand anders, zoals:

- andere personen binnen de organisatie (directie, werkbegeleiders of kwaliteitsmedewerkers);
- bij andere zorgprofessionals (kinderartsen, jeugdartsen, huisartsen, gedragsdeskundigen, vertrouwensartsen);
- of bij andere organisaties, zoals wijkteams, het CJG, sociaal maatschappelijke werk, gemeenten, de KNMG, de LVAK, de politie en een non-profit organisatie.

Grafiek 84

Bij iemand terecht kunnen met vragen rond de meldcode – uitgesplitst naar professionals die met verschillende groepen werken (N=118, N=206, N=85, N=78)

5.7 Veilig Thuis

Van alle respondenten is 87% *bekend* met Veilig Thuis en heeft 50% er in de praktijk ook mee te maken gehad. Van de respondenten is 13% *niet bekend* met Veilig Thuis.

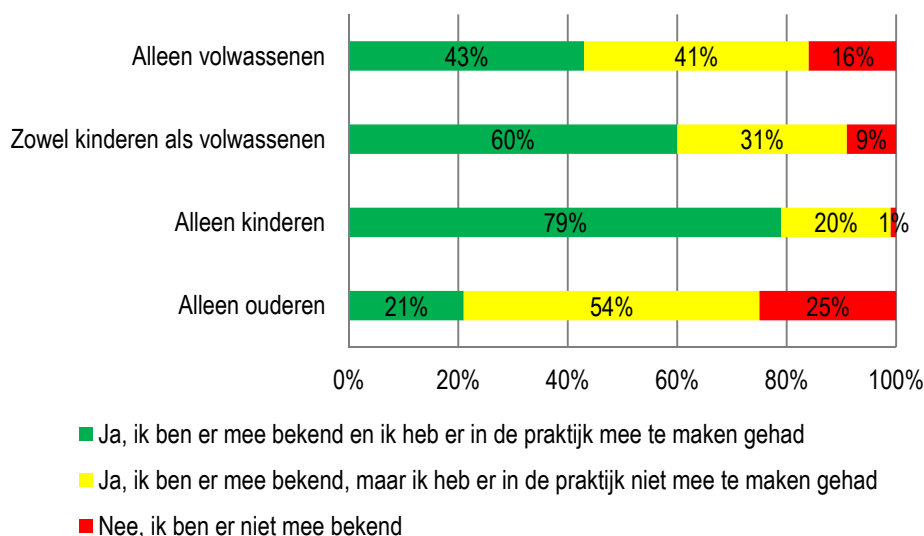
Figuur 55

Bekendheid met Veilig Thuis (N=588)

Uit de uitsplitsing naar professionals die met verschillende groepen werken, blijkt dat 25% van de professionals die alleen met ouders werken en 16% van de professionals die alleen met volwassenen werken niet bekend is met Veilig Thuis. Voor professionals die alleen met kinderen werken geldt dit voor 1% en voor professionals die met alle groepen werken ligt dit percentage op 9%. Gemiddeld genomen hebben professionals die alleen met kinderen werken ook vaker in de praktijk met Veilig Thuis te maken gehad. Dit geldt voor 79% van deze professionals terwijl dit percentage gemiddeld op 55% ligt.

Grafiek 85 Bekendheid met Veilig Thuis – uitgesplitst naar professionals die met verschillende groepen werken (N=136, N=225, N=89, N=132)

Ongeveer de helft van de respondenten vindt de rol van en de samenwerking met Veilig Thuis *voldoende tot zeer goed*. Dit geldt zowel voor meldingen (43%-46%) als voor advies- en consultvragen (58%-51%). Bij deze vraag is door ongeveer een derde van de respondenten geantwoord in de categorie 'weet ik niet'.

De bereikbaarheid van Veilig Thuis en de kwaliteit van adviezen worden door iets meer dan de helft van de respondenten beoordeeld als *voldoende tot zeer goed*. De zichtbaarheid van Veilig Thuis, de terugkoppeling na een melding door een minderheid van de respondenten wordt beoordeeld met *voldoende tot zeer goed*.

In een toelichting hebben enkele respondenten aangegeven dat de rol en samenwerking met Veilig Thuis sterk afhankelijk is van de medewerker waarmee professionals contact hebben. Dit geldt tevens voor de kwaliteit van de adviezen en consulten; de ervaringen hiermee zijn erg wisselend. Daarnaast blijken respondenten met name ontevreden te zijn over de terugkoppeling na een melding, omdat deze vaak uitblijft of alleen plaatsvindt indien de professional hier zelf achteraan gaat. Een deel van de respondenten geeft echter ook aan dat de terugkoppeling is verbeterd in de afgelopen jaren. Tot slot geeft ook een deel van de respondenten aan nog te weinig ervaring te hebben met Veilig Thuis sinds 1 januari 2015 om hier goed over te kunnen oordelen.

Ook uit de groepsinterviews blijkt dat de ervaringen met Veilig Thuis zeer wisselend zijn. Enerzijds heeft dit te maken met de diverse regionale organisaties waarmee professionals te maken hebben. Tegelijkertijd hebben diverse professionals ook aangegeven dat de ervaringen met verschillende medewerkers variëren. Volgens de geïnterviewden heeft dit te maken met:

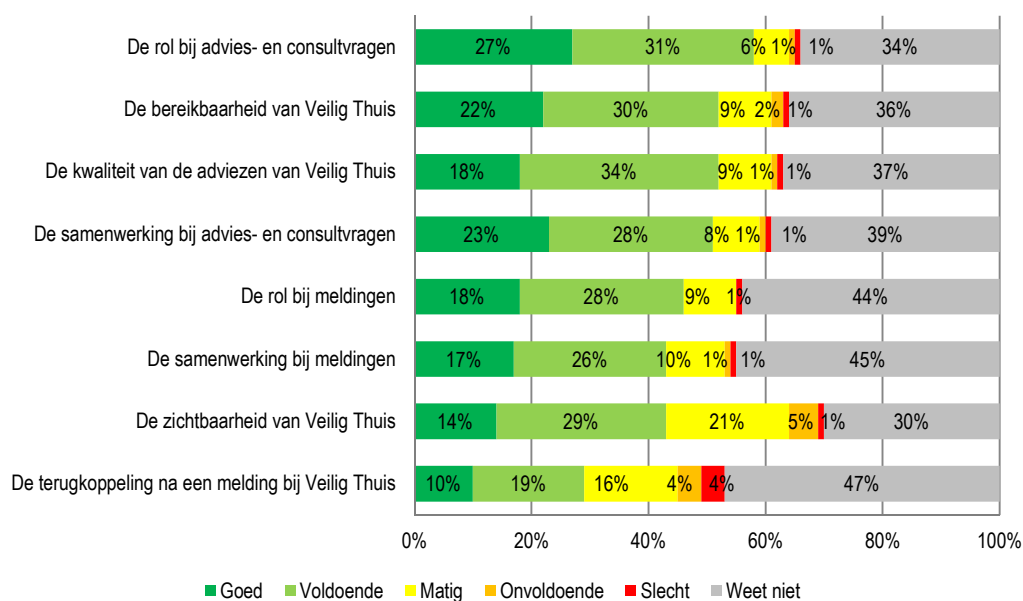
- de wijze waarop zij te woord zijn gestaan;
- bereikbaarheid (in combinatie met beperkte tijd om contact op te nemen met Veilig Thuis tussen alle werkzaamheden door);
- de kwaliteit van de adviezen;

- de kennis en deskundigheid van de Veilig Thuis medewerker.

Een verbetersuggestie van geïnterviewden is:

Het voeren van adviesgesprekken aan de hand van het stappenplan. Op deze manier wordt per stap besproken wat de professional al heeft gedaan.

Grafiek 86 De rol van en samenwerking met Veilig Thuis (N=505-504)

Van de respondenten heeft 50% sinds 1 januari 2015 geen contact gehad met Veilig Thuis. Van de respondenten die wel contact hebben gehad vindt 29% de rol van en de samenwerking met Veilig Thuis ongewijzigd. Van de respondenten geeft 21% aan wel wijzigingen te hebben ervaren, zowel in positieve als negatieve zin.

Uit de uitsplitsing naar professionals die met verschillende groepen werken blijkt dat 79% van de professionals die alleen met ouderen werken sinds 1 januari 2015 geen ervaring heeft gehad met Veilig Thuis. Van de professionals die alleen met kinderen werken en de professionals die met alle groepen werken hebben respectievelijk 28% en 27% veranderingen gemerkt sinds 1 januari 2015.

Door respondenten is aangegeven dat Veilig Thuis beter bereikbaar is dan voorheen en dat de organisatie beter zichtbaar is. Ook de terugkoppeling is volgens verschillende respondenten verbeterd. Het samenvoegen van het AMK en SHG heeft voor een deel van de respondenten meerwaarde omdat er nu via een kanaal contact kan worden gezocht en er sneller onderlinge uitwisseling plaatsvindt. Een deel van de respondenten geeft juist ook aan dat de organisatie sinds 1 januari 2015 minder zichtbaar en herkenbaar is. Volgens diverse respondenten is er onduidelijkheid over waar zij terechtkunnen en blijkt bij contact met Veilig Thuis onduidelijk welke afdeling binnen Veilig Thuis vragen en meldingen oppakt. Ook blijken respondenten de indruk te krijgen dat de werkdruk aanzienlijk is verhoogd sinds 1 januari 2015. Daarnaast hebben respondenten aangegeven dat de rol van Veilig Thuis onduidelijk is.

Verschillende geïnterviewden hebben sinds 1 januari 2015 de ervaring dat er veel meer wordt teruggelegd bij de professional. De meningen hierover zijn verdeeld. Een deel van de geïnterviewden geeft aan dat zij vaak na een gesprek met Veilig Thuis handvatten hebben gekregen om de casus zelf verder op te pakken. Anderen geven aan dat zij vaak pas advies vragen bij Veilig Thuis wanneer ze zelf alles al hebben geprobeerd of wanneer de al ingeschakelde hulp ontoereikend blijft. Ook worden professionals doorverwezen naar andere partijen, zoals wijkteams/wijkcoaches, CJG/jeugd- en gezinscoaches. In deze samenwerking hebben deze partijen de casusregie en zou Veilig Thuis ondersteuning en expertise moeten bieden. In theorie zijn geïnterviewden positief over het beleggen van de regiefunctie bij een persoon. Echter, in de praktijk wordt deze functie niet altijd goed opgepakt en is Veilig Thuis vaak te ver op de achtergrond betrokken bij casussen.

Ook hebben enkele geïnterviewden de indruk dat Veilig Thuis onvoldoende capaciteit heeft om adviesvragen te beantwoorden en meldingen te verwerken. Zij hebben de verwachting dat sinds de invoering van de Wet Meldcode professionals in toenemende mate alert zijn op huiselijk geweld en kindermishandeling en juist vaker een beroep doen op Veilig Thuis. Verder blijkt uit de groepsinterviews dat sommige organisaties ervoor kiezen om het contact met Veilig Thuis (voor een advies dan wel een melding) gecoördineerd via een aandachtsfunctionaris of leidinggevende te laten verlopen. Dit verklaart mogelijk waarom een deel van de professionals geen ervaring heeft gehad met Veilig Thuis.

5.8 Samenvatting

Van de professionals binnen de sector gezondheidszorg zijn ongeveer negen van de tien bekend met de verplichting om te werken met de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Het handelen bij vermoedens en/of signalen wordt door 94% gezien als hun taak en verantwoordelijkheid. Indien professionals niet met de meldcode werken, verklaren zij dit als volgt. Andere professionals, Veilig Thuis of de Raad van de Kinderbescherming zijn al betrokken bij de cliënt. Daarnaast wordt er soms pas gehandeld in overleg met anderen of dat een leidinggevende of aandachtsfunctionaris binnen de organisatie verantwoordelijk is voor het toepassen van de meldcode. In sommige gevallen wordt er direct hulp ingeschakeld. Ook geven professionals aan dat handelen voor hen niet gelijk staat aan het volgen van de afzonderlijke stappen van de meldcode.

Het merendeel van de respondenten (76%) geeft aan dat het werken met de meldcode (heel) veel ondersteuning biedt. De meldcode biedt houvast en richtlijnen, door het stappenplan handelt men nauwkeuriger en het helpt bij het legitimeren van het handelen. Voor 54% van de respondenten zorgt de meldcode er ook voor dat zij (veel) sneller handelen bij signalen en/of vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling en 37% van de respondenten handelt gelijk (niet sneller en niet minder snel).

Van de respondenten heeft 69% wel eens vermoedens gehad van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Voor professionals die alleen met kinderen werken geldt dat 94% wel eens vermoedens heeft gehad. Van de respondenten heeft 29% wel

eens een casus gehad waarin achteraf bleek dat ten onrechte geen **advies** was gevraagd aan Veilig Thuis en 21% geeft aan wel eens een casus te hebben gehad waarin achteraf bleek dat er ten onrechte geen **melding** was gedaan bij Veilig Thuis. Als reden hiervoor wordt genoemd: onvoldoende kennis en bekendheid en handelingsverlegenheid.

De stappen van de meldcode worden door een meerderheid van de respondenten *vaak tot altijd* toegepast, met uitzondering van stap 5b (dit geldt voor de professionals die gebruikmaken van een stappenplan waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen hulp organiseren en melden). De meeste stappen van de meldcode worden door een meerderheid van de respondenten *vaak tot altijd* toegepast. 85% van de respondenten past stap 1 *vaak tot altijd* toe, 78% stap 2, 65% stap 3 en 78% stap 4. Een aantal organisaties werkt met een meldcode die stap 5 (beslissen hulp organiseren of melden) hebben uitgesplitst in een stap 5a en 5b, waarbij stap 5a het monitoren van het effect van hulpverlening is en stap 5b het melden. Stap 5 wordt door 78% van de respondenten *vaak tot altijd* toegepast. Van de respondenten monitort 60% *vaak tot altijd* de effecten van hulpverlening en 31% geeft aan *vaak tot altijd* te melden. Bij acuut gevaar raadpleegt 55% de Raad voor de Kinderbescherming of de politie. Een deel van de professionals gaat minder snel over op melden, vanwege het inschakelen van hulp. Volgens 74% van de respondenten was de benodigde hulp ook daadwerkelijk toegankelijk en beschikbaar. Wanneer hulp *niet* of *soms wel/soms niet* toegankelijk was, had dit te maken met wachtlijsten, gebrek aan financiële middelen van ouders om hulp te financieren, bemoeilijkte toegang tot GGZ of doordat hulp niet is ingekocht door gemeenten.

De meest voorkomende signalen waarbij professionals de meldcode toepassen zijn: verwaarlozing, psychisch geweld, lichamelijk geweld, seksueel geweld/misbruik en getuige van huiselijk geweld. Daarnaast hebben respondenten ook signalen zoals ontspoorde mantelzorg, geweld van hulpverleners en alcohol en drugsmisbruik bij ouders, verzorgers of zwangere vrouwen genoemd. Ook voor stap 5 van de meldcode (beslissen hulp organiseren of melden). Van de respondenten past 77% deze stap toe. Door de professionals die alleen met kinderen werken, wordt stap 5a, het organiseren van hulp, bovengemiddeld *vaak* toegepast. Andersom geldt dat professionals die alleen met ouderen werken deze stap minder *vaak* dan gemiddeld toepassen. Tot het doen van een melding (een onderdeel van stap 5) gaat 31% van de respondenten in de praktijk *vaak tot altijd* over. Een verklaring hiervoor is dat signalen eerder bespreekbaar zijn gemaakt waardoor een melding niet meer nodig was of doordat het inschakelen van hulp al heeft plaatsgevonden. Volgens 74% van de respondenten was de benodigde hulp ook daadwerkelijk toegankelijk en beschikbaar. Wanneer dit niet het geval was, had dit te maken met wachtlijsten, gebrek aan financiële middelen, bemoeilijkte toegang tot GGZ of omdat de hulp niet in is ingekocht door de gemeente. Nadat hulp is ingeschakeld heeft 71% de effecten hiervan gemonitord en blijft 87% van de professionals alert op signalen. Van de professionals die alleen met ouderen werken en de professionals die alleen met volwassenen werken blijven respectievelijk 100% en 93% alert op nieuwe signalen.

Respondenten ervaren belemmeringen bij het toepassen van de meldcode. De vertrouwensrelatie met de cliënt is de meest genoemde belemmering. Uit de open antwoorden van respondenten blijkt ook dat professionals belemmeringen bij henzelf ervaren, zoals het gebrek aan kennis, handelingsverlegenheid, angst voor juridische consequenties. Oplossingen die worden aangedragen voor belemmeringen hebben dan ook vaak te maken met het vergroten van de eigen deskundigheid en het organiseren van meer ondersteuning (van aandachtsfunctionarissen of via overleg met collega's).

De kindcheck is nog niet goed bekend bij de professionals binnen de sector gezondheidszorg; 55% van de respondenten is hier *matig* tot *slecht* mee bekend. Voor de professionals die alleen met volwassenen werken geldt zelfs dat 74% hier *matig* tot *slecht* mee bekend is. De kindcheck wordt ook door een minderheid toegepast; 40% van de professionals past deze *vaak* tot *altijd* toe. Van de professionals die alleen met volwassenen werken past 24% de kindcheck *vaak* tot *altijd* toe.

Redenen om de kindcheck niet toe te passen zijn omdat men hier niet aan denkt, omdat ze niet goed weten hoe de kindcheck moet worden toegepast of het gebrek aan kennis en ervaring met de kindcheck. Ook bij de toepassing van de kindcheck ervaren professionals als belemmering. De meest genoemde belemmeringen bij de toepassing van de kindcheck zijn met 11% belemmeringen met betrekking tot de eigen kennis/deskundigheid en de vertrouwensrelatie met de cliënt (10%).

Respondenten die de kindcheck wel toepassen doen dat het meest bij (vermoedens van) huiselijk geweld (42%) en bij andere risicogroepen (47%), zoals bij zorgelijke zwangerschap of suïcidale ouders, intoxicatie, licht verstandelijke beperking, uithuisplaatsing, dementie, relatieproblemen of scheiding en bij vluchtelingen.

Van de respondenten waardeert 77% de eigen vaardigheden om met het stappenplan van de meldcode te werken als *voldoende* tot *goed*. Zij geven gemiddeld een rapportcijfer van 7,1 voor hun kennis over de stappen die volgens de richtlijnen gezet moeten worden bij vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Van de respondenten heeft 78% in de afgelopen vijf jaar een training gevolgd op het terrein van kindermishandeling en huiselijk geweld. Van de respondenten heeft 22% nooit een dergelijke training gevolgd. Van de professionals die alleen met kinderen werken heeft 94% in de afgelopen vijf jaar een training gevolgd. Van de professionals die alleen met volwassenen werken en professionals die alleen met ouderen werken hebben respectievelijk 32% en 39% nooit een training gevolgd.

Veilig Thuis is bij 87% van de respondenten bekend en van deze respondenten heeft 50% ook in de praktijk te maken gehad met Veilig Thuis. Van de professionals die alleen met ouderen werken is 75% bekend met Veilig Thuis en heeft een minderheid van 20% hier in de praktijk mee te maken gehad. De rol van Veilig Thuis bij **advies- en consultvragen** wordt door 58% van de respondenten als *voldoende tot goed* beoordeeld en ook over de samenwerking bij dit soort vragen is 51% van de respondenten positief. Uit de toelichting blijkt echter ook dat de kwaliteit van adviezen afhankelijk is van de medewerkers waarmee men contact heeft. De

ervaringen hiermee zijn wisselend. De rol van Veilig Thuis bij **meldingen** en de samenwerking met Veilig Thuis wordt door respectievelijk 46% en 43% van de respondenten als *voldoende tot goed* beoordeeld. De terugkoppeling door Veilig Thuis na een melding wordt 29% van de respondenten beoordeeld als *voldoende tot goed*. Respondenten geven aan dat Veilig Thuis niet altijd uit zichzelf terugkoppelt; zij moeten hier vaak zelf achteraan gaan. Toch geeft een groot deel ook aan dat zij hier sinds 1 januari 2015 een verbetering in zien.

Van de respondenten heeft 50% sinds 1 januari 2015 nog geen contact gehad met Veilig Thuis. Van de 50% van de respondenten die wel contact hebben gehad met Veilig Thuis vindt 29% de rol van Veilig Thuis ten opzichte van de oude situatie niet gewijzigd en 21% vindt dat de rol wel veranderd is.

Van de respondenten vindt 21% dat de rol van Veilig Thuis sinds 1 januari 2015 veranderd is. De meningen hierover zijn verdeeld. Enerzijds is door respondenten aangegeven dat de bereikbaarheid en zichtbaarheid van Veilig Thuis beter is dan voorheen is. De terugkoppeling lijkt verbeterd en het contact verloopt makkelijker door het samenvoegen van het AMK en SHG. Anderzijds geeft ook een deel van de respondenten aan dat Veilig Thuis minder zichtbaar en herkenbaar is geworden sinds 1 januari 2015. Het is onduidelijk met wie men in contact moet treden binnen de organisatie en men krijgt de indruk dat de werkdruk is verhoogd.

Hoofdstuk 6

Sector justitie

6.1 Respons en achtergrondkenmerken

In de sector justitie is de meldcode van toepassing op de reclasseringsorganisaties (Reclassering Nederland, Het Leger des Heils en Stichting Verslavingsreclassering GGZ), de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), Halt en het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA). De reclasseringsorganisaties bleken niet bereid om mee te werken aan het onderzoek vanwege een overlap met het onderzoek dat de Inspectie Veiligheid en Justitie in het voorjaar van 2015 heeft uitgevoerd. De vragenlijst is dan ook niet uitgezet bij de medewerkers van de reclasseringsorganisaties en deze organisaties maken geen onderdeel uit van deze rapportage.

Vanwege de overlap met het onderzoek van de Inspectie van Veiligheid waren DJI en Halt ook enigszins terughoudend met het verlenen van medewerking aan het onderzoek. Zij hebben de vragenlijst uitgezet onder een deel van hun medewerkers. DJI heeft een steekproef getrokken uit het totale personeelsbestand en heeft 300 e-mailadressen aangeleverd. Vervolgens is door ons een uitnodiging voor deelname aan het onderzoek naar deze e-mailadressen verzonden. Halt heeft de vragenlijst uitgezet onder twintig medewerkers. Het COA heeft de vragenlijst breed uitgezet onder haar medewerkers.

Het vorenstaande heeft invloed gehad op de respons binnen de sector justitie. In onderstaande tabel is de respons per organisatie weergegeven.

Tabel 3 Respons per organisatie

Organisatie	Respons
Halt	13
DJI	47
COA	80

Gelet op deze respons is het niet mogelijk om voor de sector justitie op eenzelfde manier te rapporteren als bij de andere sectoren, waar we eerst een totaalbeeld gaven en vervolgens waar mogelijk uitsplitsingen per type organisatie. Een totaaloverzicht zou in dit geval een vertekend beeld geven vanwege de lage respons bij Halt en DJI en vanwege aanmerkelijke verschillen tussen de uitkomsten van deze organisaties en die van het COA. Om deze reden beschrijven we in de volgende paragraaf beknopt de opvallendste bevindingen voor Halt en DJI, waarbij we opmerken dat het hier slechts om een indicatief beeld gaat. Daarna beschrijven we de bevindingen voor het COA op een vergelijkbare manier als bij de overige sectoren.

6.2 Globale en indicatieve beschrijving Halt en DJI

Bij Halt is 92% van de respondenten bekend met de verplichting om te werken met de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Van de respondenten van DJI geeft 21% aan hiervan op de hoogte te zijn.

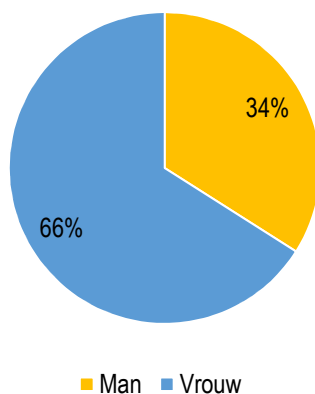
Van de respondenten van Halt geeft 92% aan te weten hoe te handelen bij signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Zij geven een rapportcijfer van gemiddeld een 7 voor hun kennis over de stappen die volgens de richtlijnen van de meldcode gezet moeten worden bij vermoedens of signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Ook geeft 77% van de respondenten aan in hun werkpraktijk wel eens vermoedens te hebben gehad van huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Bij DJI zegt 40% van de respondenten te weten hoe ze moeten handelen bij signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Zij waarderen hun kennis over de stappen die volgens de richtlijnen van de meldcode gezet moeten worden bij vermoedens of signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling met een 4. Van deze respondenten heeft 34% wel eens vermoedens gehad van huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

6.3 COA: achtergrondkenmerken

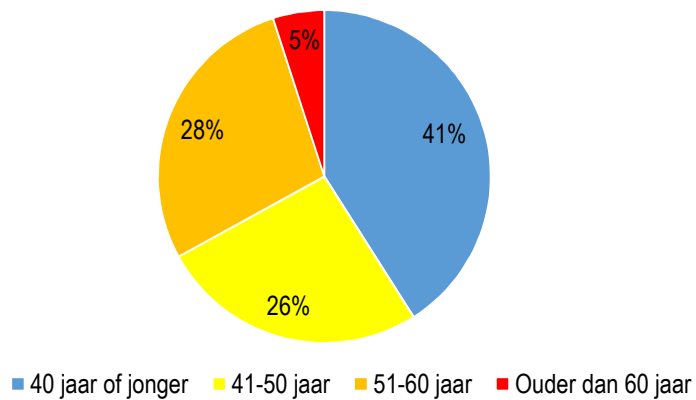
In deze paragraaf beschrijven we de achtergrondkenmerken van de respondenten. Aan de respondenten zijn vragen gesteld over de volgende kenmerken: geslacht, leeftijd en aantal jaren werkzaam in de huidige functie. Van de respondenten is 66% vrouw.

Figuur 56 Geslacht van de respondenten (N=80)

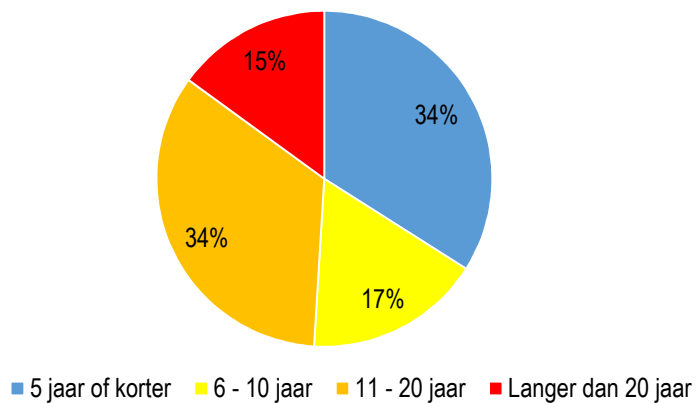
Van de respondenten is 59% ouder dan 40 jaar.

Figuur 57 Leeftijd respondenten (N=80)

Een meerderheid van 66% van de respondenten werkt 6 jaar of langer in de huidige functie.

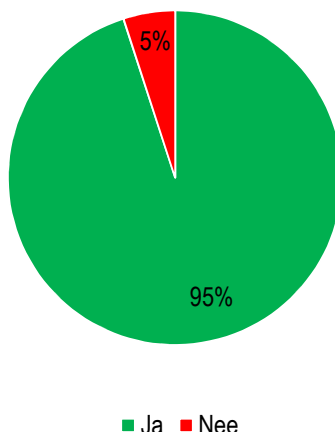
Figuur 58 Aantal jaren werkzaam in huidige functie (N=80)

6.4 COA: bekendheid met en ondersteuning door de meldcode

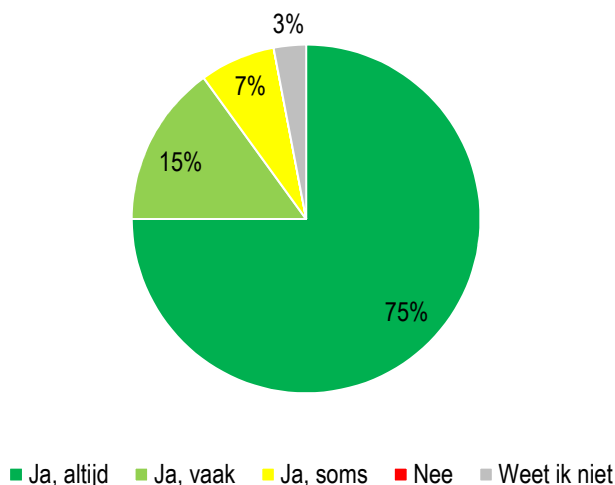
Van de respondenten geeft 95% aan op de hoogte te zijn van de verplichting om te werken met de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

Figuur 59 Bekendheid met de verplichting om te werken met een meldcode (N=80)

Van de respondenten geeft 90% aan dat het handelen bij vermoedens of signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling *vaak* tot *altijd* bij hun taak of verantwoordelijkheid hoort, 6% geeft aan dat dit *soms* het geval is en 3% geeft aan dit *niet te weten*. In de toelichting bij deze vraag geven respondenten aan dat het soms of niet tot hun verantwoordelijkheid behoort, omdat het handelen volgens de meldcode bij een aandachtsfunctionaris is neergelegd. Ook zeggen zij de afweging niet alleen te maken, maar met andere partijen, zoals het consultatiebureau en het Gezondheidscentrum Asielzoekers (GCA).

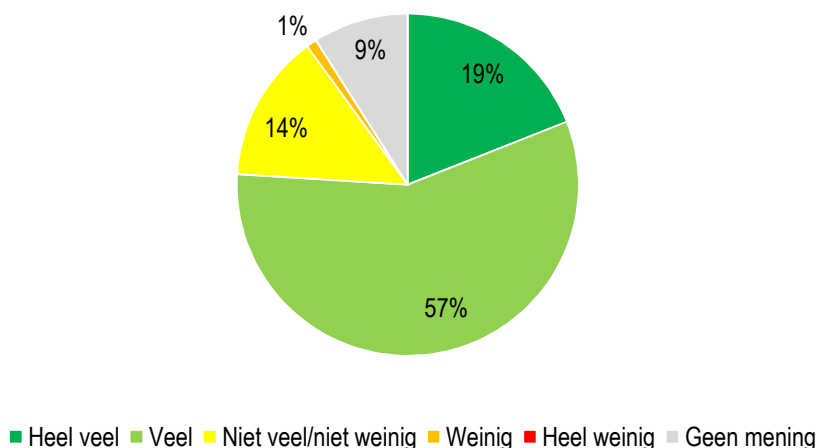
Figuur 60 Verantwoordelijkheid om te handelen volgens de meldcode (N=74)

Van de respondenten geeft 76% aan dat de meldcode *veel* tot *heel veel* ondersteuning biedt en 14% geeft aan dat de meldcode *niet veel/niet weinig* ondersteunt (neutraal). Volgens de respondenten biedt de meldcode een duidelijk kader; de code wordt gehanteerd als een soort checklist. Wel wordt de kanttekening

gemaakt dat de meldcode niet ondersteunt bij het opstellen van een plan van aanpak in een casus.

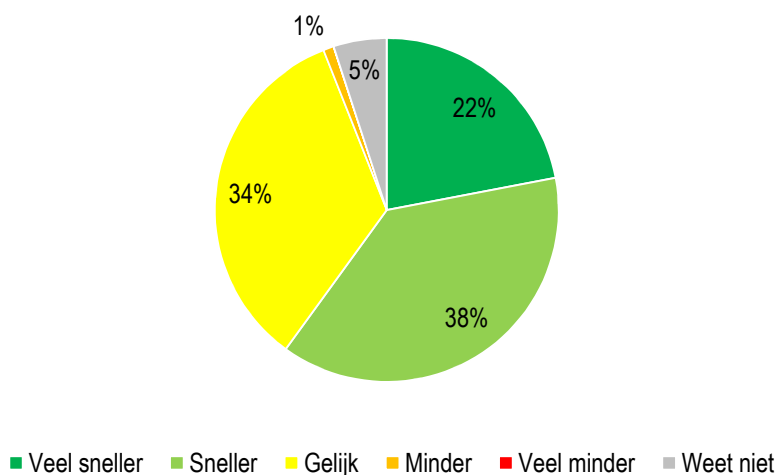
Figuur 61 Ervaren ondersteuning door de meldcode (N=74)

Uit de volgende figuur blijkt dat 60% van de respondenten door de meldcode (*veel*) *sneller* handelt bij signalen of vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling en 34% handelt gelijk (*niet sneller en niet minder snel*). Ook geeft 5% aan niet te weten of de meldcode van invloed is op de snelheid van handelen en zegt 1% *minder snel* te handelen.

Respondenten die aangeven sneller te handelen door de meldcode zeggen dat dat komt omdat het nu duidelijk is welke wegen bewandeld moeten worden. Zij voelen zich door de meldcode ook gesterkt om actie te ondernemen.

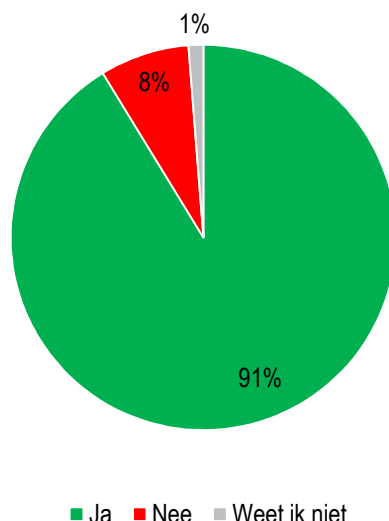
Figuur 62 Sneller handelen door de meldcode (N=74)

6.5 COA: Toepassing van de meldcode

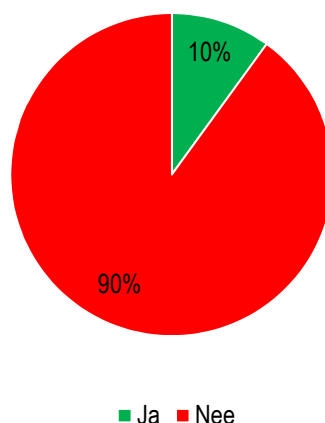
Van de respondenten geeft 91% aan wel eens vermoedens te hebben gehad van huiselijk geweld en/of kindermishandeling in hun werkpraktijk.

Figuur 63 Vermoedens of signalen van kindermishandeling en/of huiselijk geweld (N=80)

Aan respondenten is gevraagd of zij achteraf gezien te maken hebben gehad met casussen waarbij ten onrechte geen actie is ondernomen. Hierbij hebben we een onderscheid gemaakt tussen **adviesvragen** aan en **meldingen** bij Veilig Thuis. Van de respondenten geeft 10% aan dat er achteraf gezien in één of meerdere casussen ten onrechte geen **advies** is gevraagd aan Veilig Thuis.

Figuur 64 Casussen waarin achteraf bleek dat er advies had moeten worden gevraagd aan Veilig Thuis (N=70)

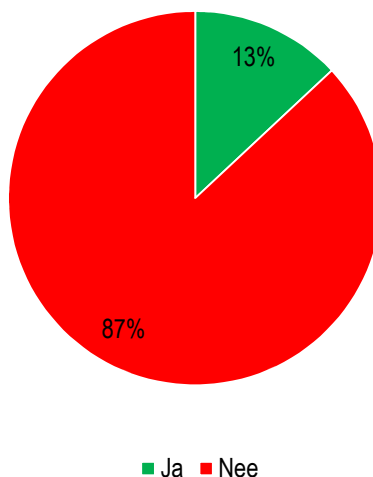

Op de vraag waarom er geen advies is gevraagd terwijl dat achteraf gezien wel nodig was, antwoorden respondenten dat ze toen minder kennis hadden om adequaat te kunnen handelen. Nu wordt er eerder advies gevraagd.

Van de respondenten geeft 13% aan wel eens een casus te hebben gehad, waarbij achteraf bleek dat er wel een **melding** had moeten worden gedaan bij Veilig Thuis.

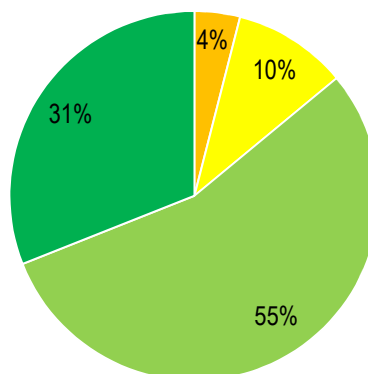
Op de vraag waarom er geen melding is gedaan, terwijl dat achteraf gezien wel nodig was, antwoorden respondenten dat indertijd onvoldoende kennis en een onderschatting van de signalen een rol speelden.

Figuur 65 Casussen waarin later bleek dat er een melding had moeten plaatsvinden (N=69)

Van de respondenten geeft 86% aan te weten hoe te handelen bij vermoedens of signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling (*eens* tot *helemaal eens* met de stelling 'Ik weet hoe te handelen bij signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling'), 4% geeft aan *niet* te weten hoe te handelen en 10% heeft hier geen mening over (*niet mee oneens/niet mee eens*).

Figuur 66 Weten hoe te handelen bij vermoedens of signalen van kindermishandeling en/of huiselijk geweld (N=80)

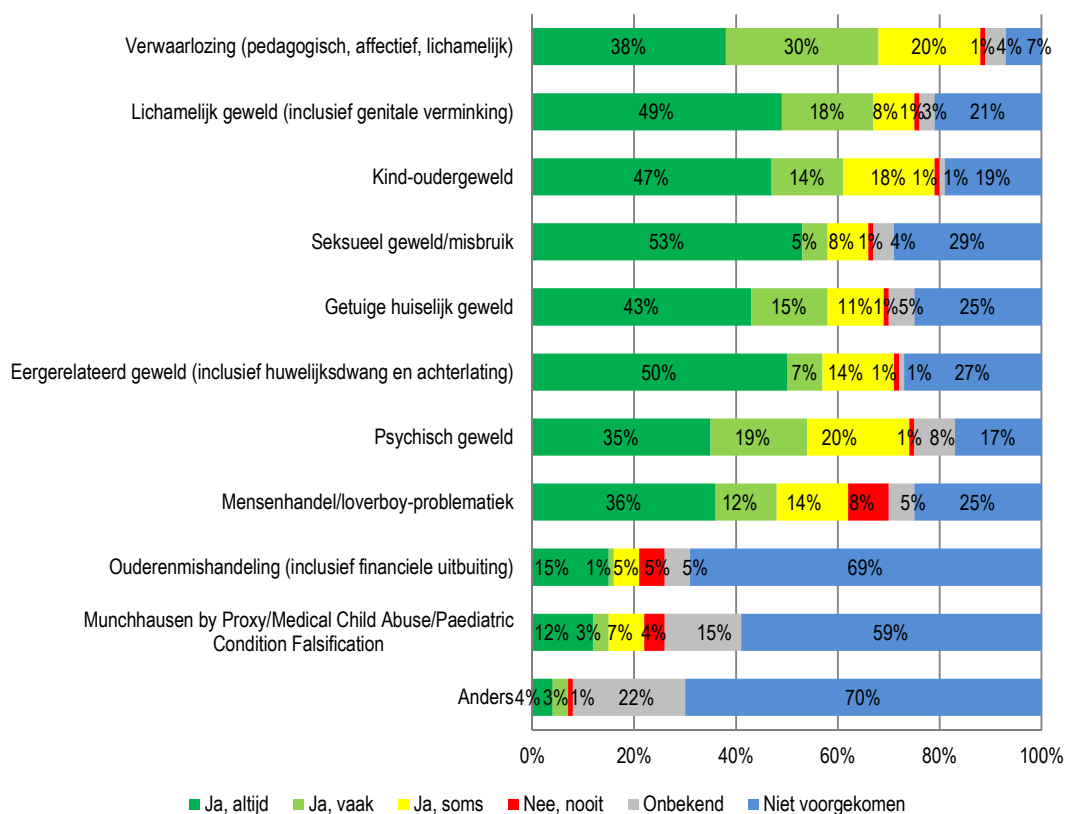

■ Helemaal mee oneens ■ Mee oneens ■ Niet mee oneens/ niet mee eens ■ Mee eens ■ Helemaal mee eens

Aan de respondenten is gevraagd bij welke signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling zij de meldcode toepassen. De stappen van de meldcode worden door een meerderheid van de respondenten *vaak* tot *altijd* toegepast bij:

- Verwaarlozing (68%)
- Lichamelijk geweld (67%)
- Kind-oudergeweld (61%)
- Seksueel geweld/misbruik (58%)
- Getuige huiselijk geweld (58%)
- Eergerelateerd geweld (57%)
- Psychische geweld (54%)

Grafiek 87 Signalen waarbij de meldcode wordt toegepast (N=74)

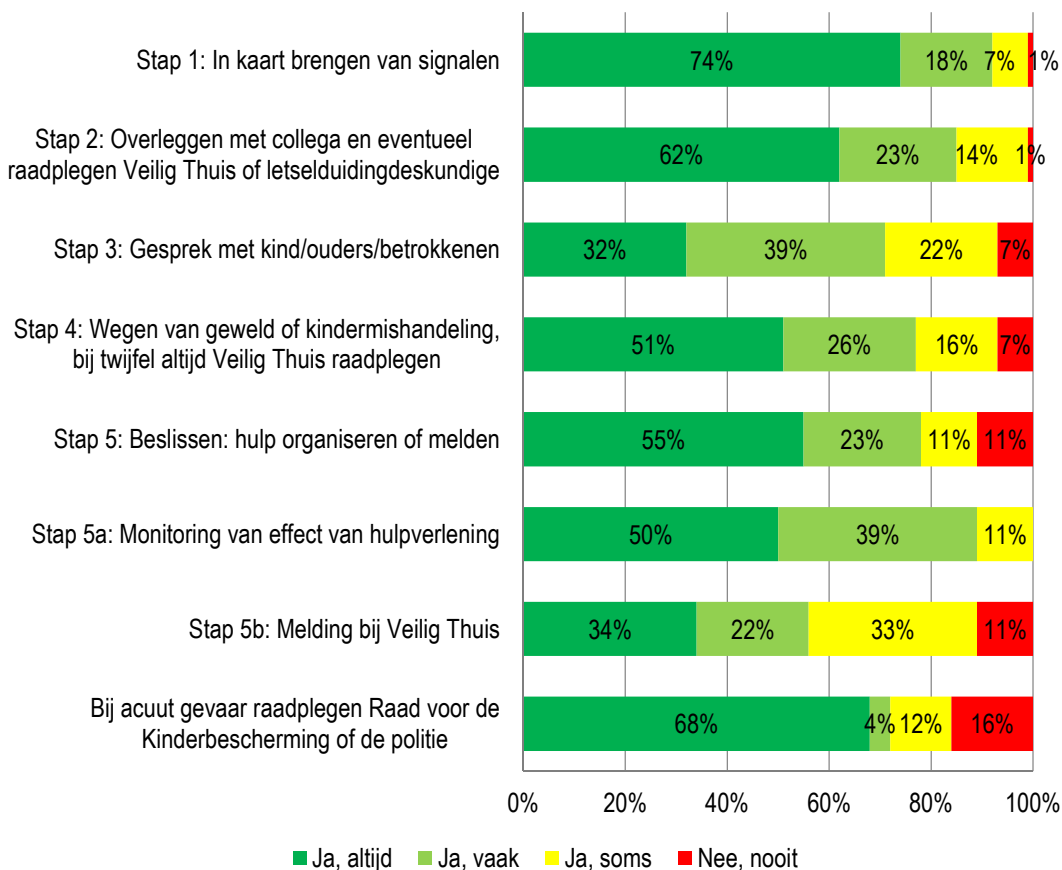

6.5.1 Toepassing van de meldcode per stap

Aan respondenten is gevraagd **of** en **in hoeverre** zij de stappen van de meldcode in hun werkpraktijk **toepassen**. Uit de volgende grafiek blijkt dat 92% van de respondenten stap 1 *vaak* tot *altijd* toepast, 85% stap 2, 71% stap 3 en 77% stap 4. Het COA werkt met een meldcode waarin stap 5 (beslissen hulp organiseren of melden) is uitgesplitst in een stap 5a en 5b, waarbij stap 5a het monitoren van het effect van hulpverlening is en stap 5b het melden. Stap 5 wordt door 78% van de respondenten *vaak* tot *altijd* toegepast. Van de respondenten monitort 89% *vaak* tot *altijd* de effecten van hulpverlening en 56% geeft aan *vaak* tot *altijd* te melden. Bij acuut gevaar raadpleegt 72% de Raad voor de Kinderbescherming of de politie. Als

respondenten niet zelf alle stappen doorlopen, komt dat doordat er binnen het COA aandachtsfunctionarissen zijn aangesteld bij wie het handelen volgens de meldcode is neergelegd.

Grafiek 88 Toepassing van de stappen van de meldcode (N=18-74)

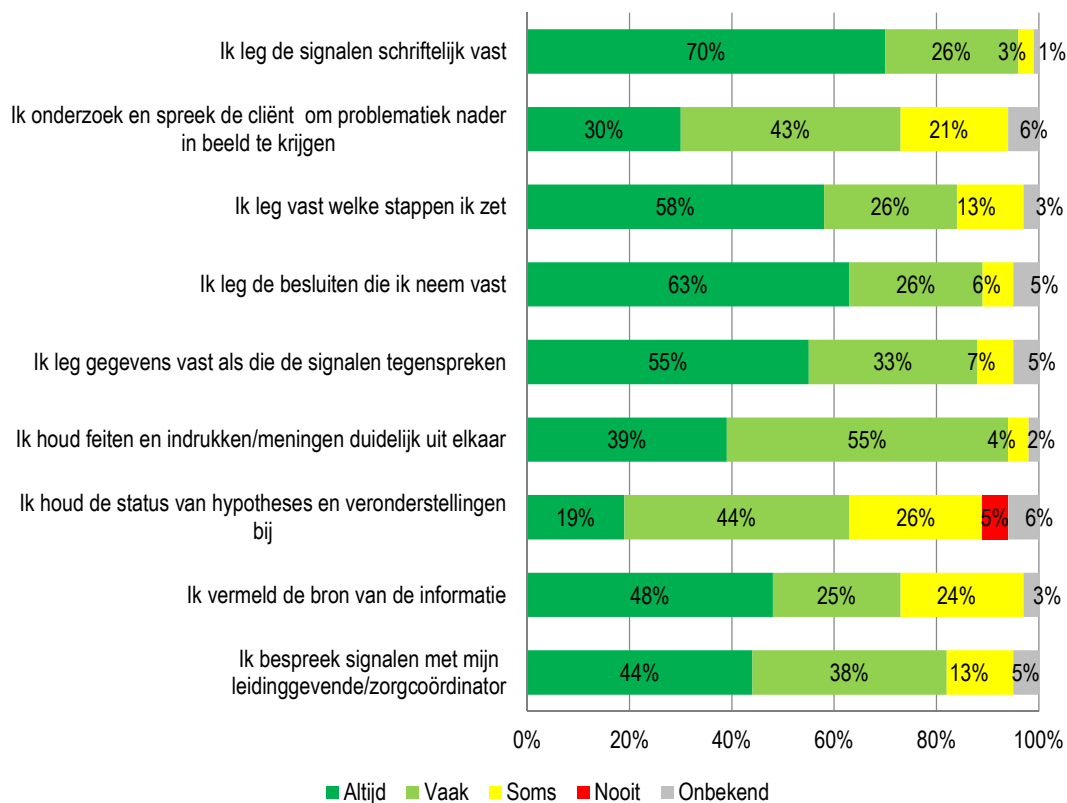

Stap 1: In kaart brengen van signalen

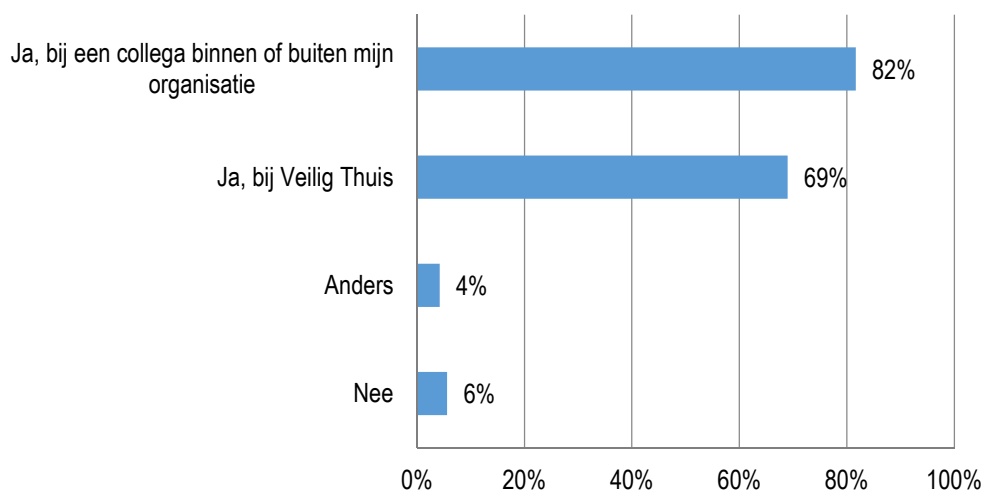
Zoals hiervoor aangegeven past 92% van de respondenten deze stap *vaak* tot *altijd* toe. Van de respondenten die deze stap toepassen, legt 96% de signalen schriftelijk vast, 89% legt de genomen besluiten schriftelijk vast en 84% legt de gezette stappen vast. 94% houdt feiten en meningen uit elkaar en 88% legt gegevens vast die signalen tegenspreken.

Rond de 70% tot 85% van de respondenten brengt signalen in kaart door:

- het bespreken van signalen met de leidinggevende of zorgcoördinator (82%);
- het onderzoeken en spreken van de cliënt (73%);
- het vermelden van de bron van informatie (73%).

Grafiek 89 Wijze waarop signalen in kaart worden gebracht (N=62-70)**Stap 2: Advies vragen aan Veilig Thuis en bij voorkeur ook aan een collega**

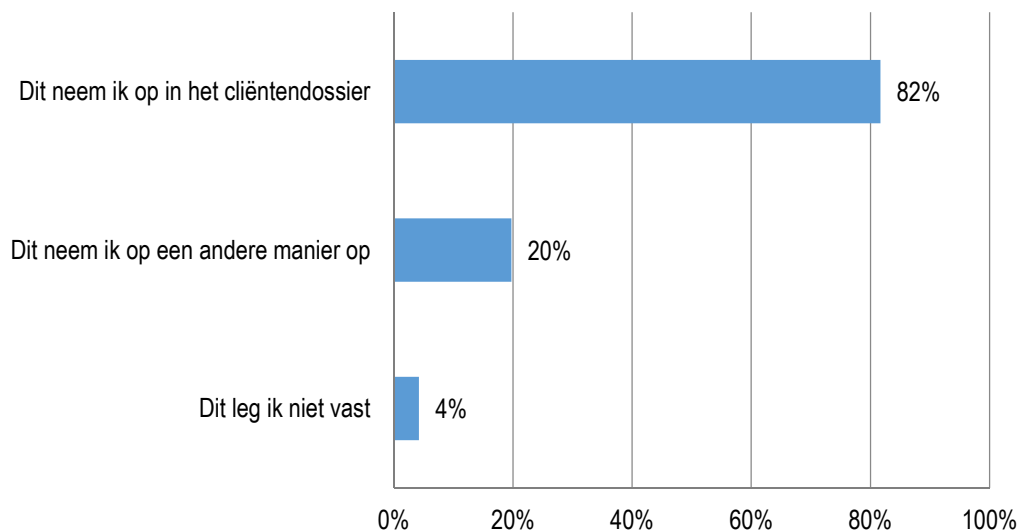
Van de respondenten past 85% deze stap *vaak* tot *altijd* toe. Het vragen van advies aan een collega (82%) en aan Veilig Thuis (69%) worden het meest genoemd. Van de respondenten heeft 6% nooit advies gevraagd.

Grafiek 90 Het vragen van advies (N=71)

Het is bij 93% van de respondenten bekend dat het mogelijk is om op anonieme basis een advies te vragen aan Veilig Thuis en 94% kent het onderscheid tussen een adviesvraag en een melding.

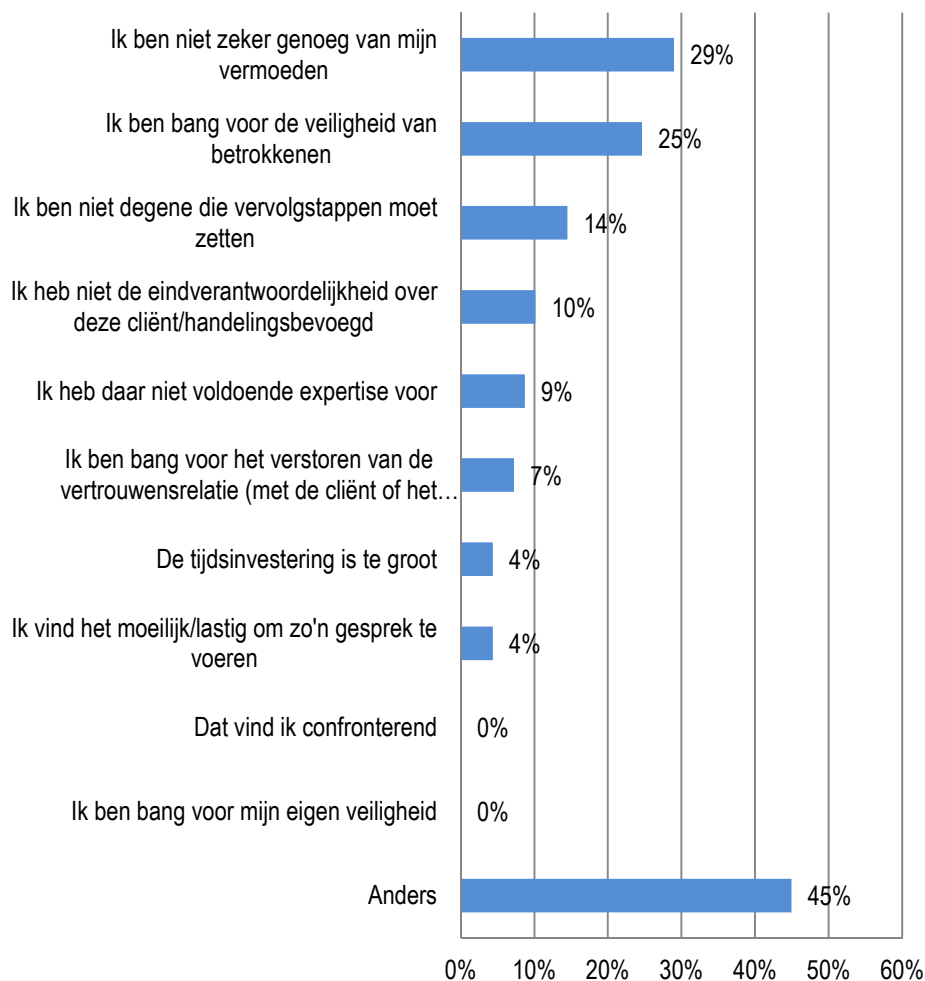
Van de respondenten die advies hebben gevraagd, legt 82% de adviesvraag vast in het cliëntendossier en 20% legt dit op een andere manier vast. Respondenten noemen met name het interne registratiesysteem van het COA. Door 4% van de respondenten wordt de adviesvraag niet schriftelijk vastgelegd.

Grafiek 91 Het vragen van advies (N=71)

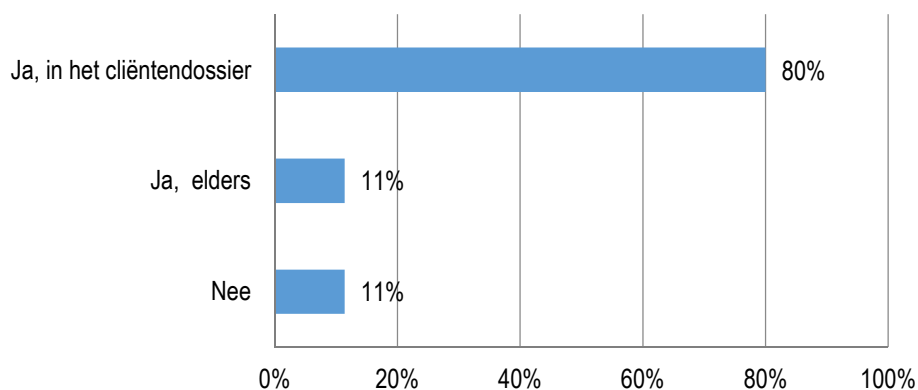

Stap 3: Gesprekken met betrokkenen en/of de ouders

Van de respondenten geeft 71% aan stap 3 *vaak* tot *altijd* toe te passen. Van de respondenten die hebben aangegeven geen gesprek te voeren, noemt 29% onzekerheid over de eigen vermoedens en 25% angst voor de veiligheid van betrokkenen als reden. Van de respondenten geeft 14% aan dat hij/zij binnen de organisatie niet degene is die de vervolgstappen moet zetten. Daarnaast geeft 45% aan hiervoor andere redenen te hebben. In deze antwoordcategorie wordt aangegeven dat andere personen binnen het COA het gesprek voeren, bijvoorbeeld de aandachtsfunctionaris.

Grafiek 92 Reden om geen gesprek te voeren (N=69)

Van de respondenten legt 80% in het cliëntendossier vast dat er gesprekken zijn gevoerd met de cliënt of de ouders, 11% legt dit elders vast en 11% legt dit niet vast.

Grafiek 93 De manier waarop gesprekken met cliënt of ouders worden vastgelegd (N=70)

Stap 4: Overleg met betrokken professionals en risicotaxatie

Van de respondenten past 77% deze stap *vaak* tot *altijd* toe. Bij de weging maakt 76% geen gebruik van een risicotaxatie-instrument, 21% werkt niet met een dergelijk instrument maar maakt gebruik van een veiligheidsplan of een signalenlijst en 3% maakt wel gebruik van een risicotaxatie-instrument, zoals LIRIK.

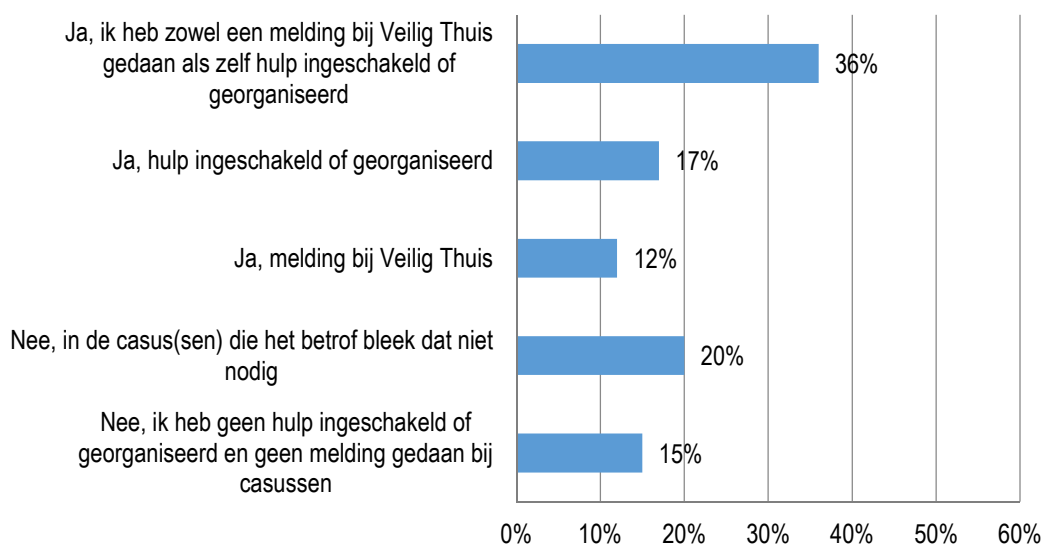
Figuur 67 Gebruik van een risicotaxatie-instrument (N=58)

Stap 5: Beslissen hulp organiseren of melden

Van de respondenten past 78% deze stap *vaak* tot *altijd* toe. Monitoring van het effect van hulpverlening wordt door 89% van de respondenten *vaak* tot *altijd* toegepast. Van de respondenten geeft 56% aan *vaak* tot *altijd* te melden.

In de 12 maanden voorafgaand aan het onderzoek heeft 36% gekozen voor een combinatie van hulpverlening en een melding, 17% heeft hulp georganiseerd en 12% heeft een melding gedaan bij Veilig Thuis. Van de respondenten geeft 20% aan dat het inschakelen van hulp of het doen van een melding niet nodig bleek en 15% heeft geen casussen waarbij hulp moest worden ingeschakeld of een melding moest worden gedaan.

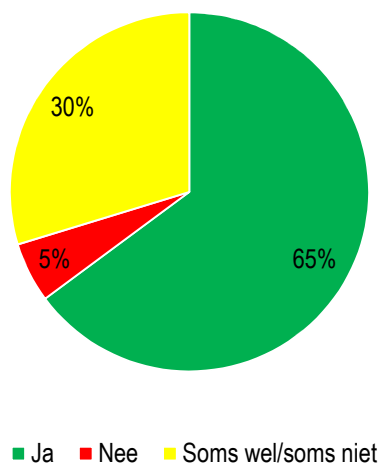
Grafiek 94 Casussen waarbij hulp is georganiseerd of een melding is gedaan in de voorgaande 12 maanden (N=69)

De hulp die wordt georganiseerd bestaat onder meer uit opvoedondersteuning, GGZ en het inschakelen van maatschappelijk werk.

In 65% van de gevallen was de hulp ook daadwerkelijk toegankelijk of beschikbaar. Wanneer hulp *niet* of *soms wel/soms niet* toegankelijk was, had dit te maken met bureaucratie rond de Regeling Zorg Asielzoekers en de lange tijd die met indicatiestelling gepaard gaat. Ook willen hulpverleners soms niet met een gezin aan de slag, omdat het niet duidelijk is hoe de zorg gefinancierd wordt en omdat het gezin mogelijk uitgezet wordt. Onbekendheid van hulpverleners met de doelgroep van asielzoekers maakt het soms lastig om adequate hulp te organiseren.

Figuur 68 Beschikbaarheid van de hulp (N=37)

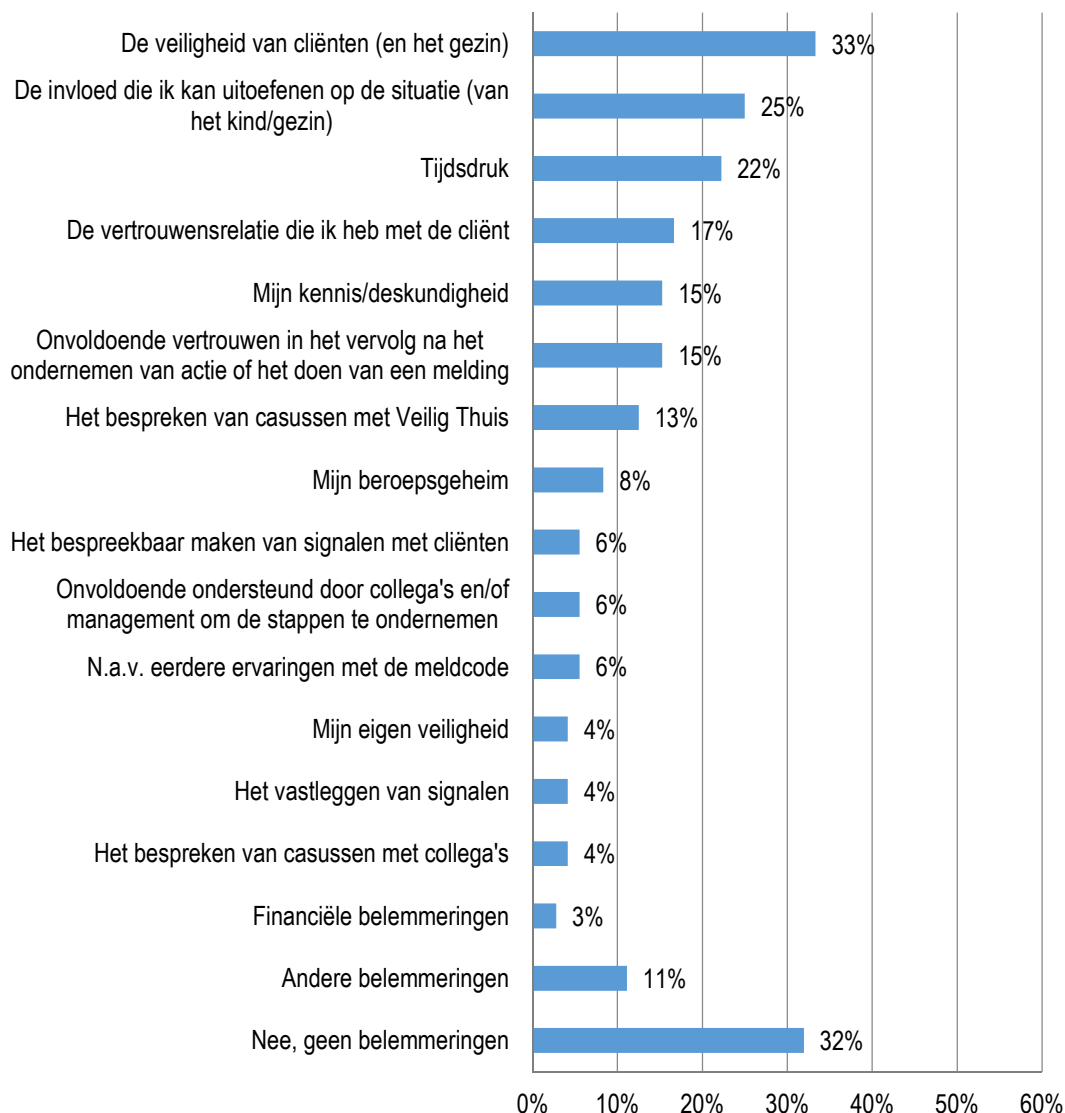
Na hulpverlening blijven alle respondenten alert op nieuwe signalen. Bij acuut gevaar raadpleegt 72% van de respondenten *vaak* tot *altijd* de politie of de Raad voor de Kinderbescherming. Respondenten geven aan dat dergelijke acute situaties naar verhouding ook veel minder voorkomen.

6.5.2 Belemmeringen bij de toepassing van de meldcode

Over het algemeen ervaren respondenten belemmeringen bij de toepassing van de meldcode. Een minderheid van 32% ervaart geen belemmeringen. De meest genoemde belemmeringen zijn:

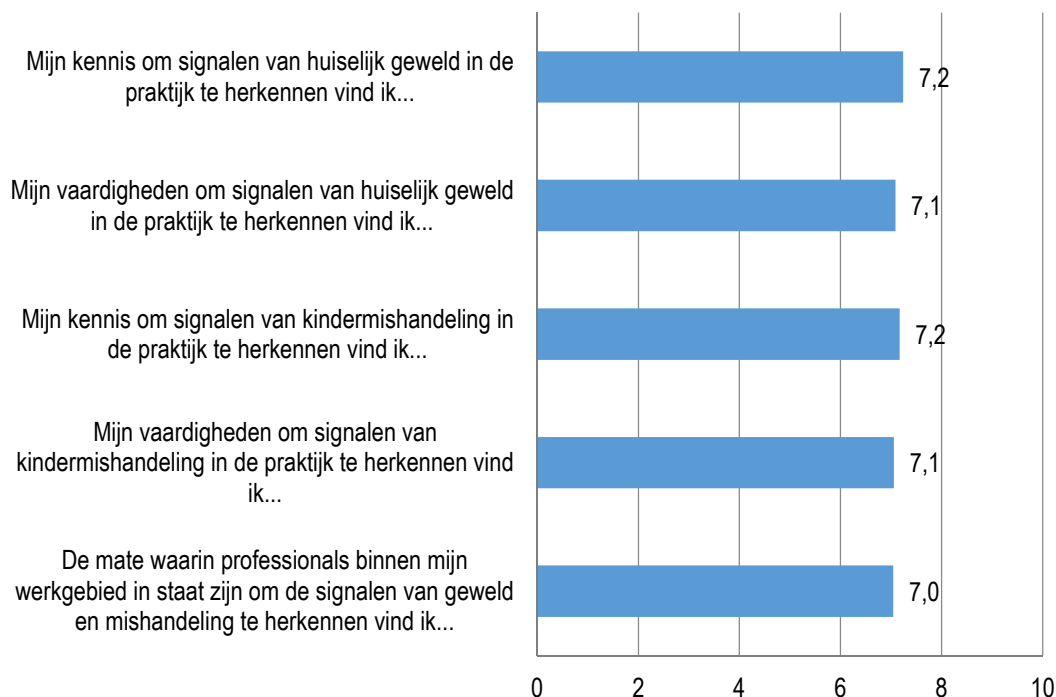
- de veiligheid van cliënten (en het gezin) (33%);
- de beperkte invloed die men kan uitoefenen op de situatie van de cliënt/het gezin (25%);
- tijdsdruk (22%);
- de vertrouwensrelatie met de cliënt (17%).

In de categorie 'Andere belemmeringen' (11%) noemen respondenten cultuurverschillen, die het lastig maken om een inschatting te maken van signalen. Daarnaast worden de taalbarrière en de korte tijd die mensen in de opvang verblijven genoemd.

Grafiek 95 Ervaren belemmeringen (N=72)

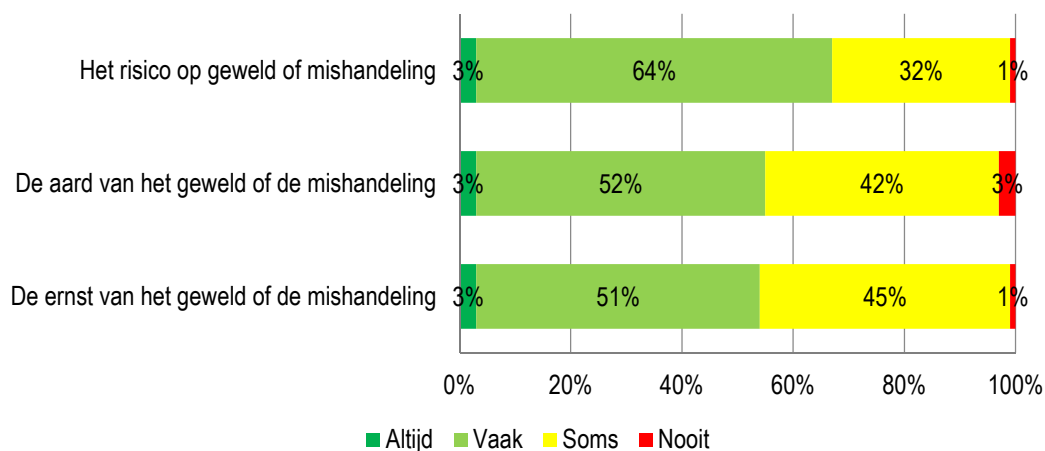
6.6 COA: kennis en vaardigheden

Respondenten waarderen hun kennis en vaardigheden om signalen van **huiselijk geweld** in de praktijk te herkennen gemiddeld met respectievelijk een 7,2 (kennis) en een 7,1 (vaardigheden). Wat betreft het herkennen van signalen van **kindermishandeling** waarderen respondenten hun kennis gemiddeld met respectievelijk een 7,2 (kennis) en een 7,1 (vaardigheden). De mate waarin professionals binnen het werkgebied in staat zijn om signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling te herkennen wordt gemiddeld gewaardeerd met een 7,0.

Grafiek 96 Waardering voor kennis en vaardigheden om signalen te herkennen (N=80)

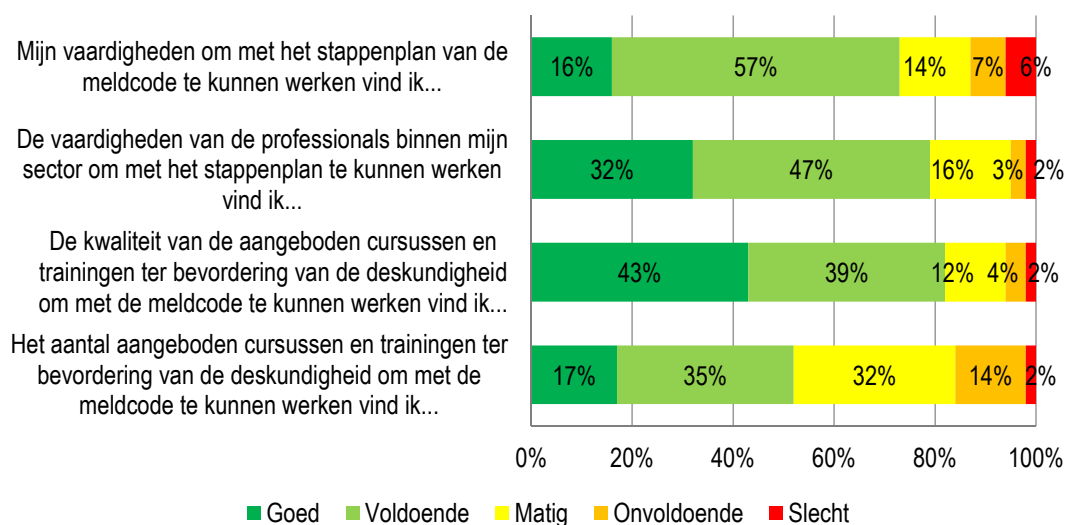
Gemiddeld geven respondenten een rapportcijfer van 7,1 voor hun **kennis over de stappen** die volgens de richtlijnen van de meldcode gezet moeten worden bij vermoedens of signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Van de respondenten is 67% *vaak* tot *altijd* in staat om een inschatting te maken van het *risico* op huiselijk geweld en/of kindermishandeling, 55% is *vaak* tot *altijd* in staat om een inschatting te maken van de *aard* en 54% is *vaak* tot *altijd* in staat om een inschatting te maken van de *ernst* ervan.

Grafiek 97 Het in staat zijn om een inschatting te maken van (N=69)

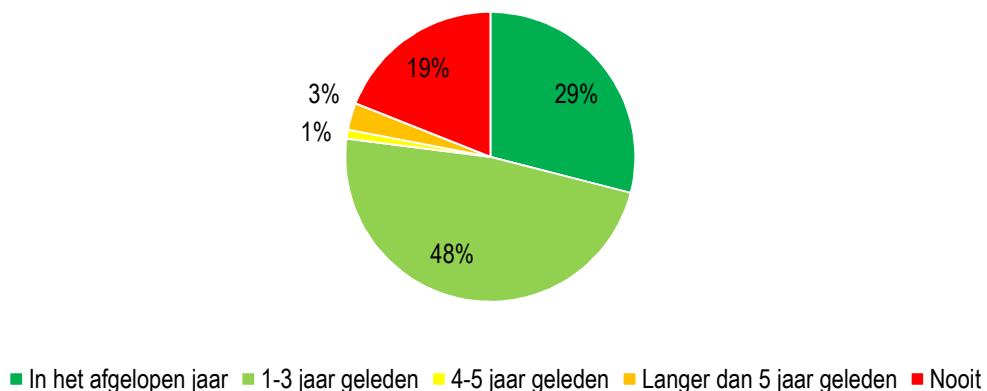
Van de respondenten waardeert 73% de eigen vaardigheden om met de stappen van de meldcode te werken als *voldoende* tot *goed*, 14% waardeert deze als *matig* en 13% als *onvoldoende* tot *slecht*. De waardering voor dezelfde vaardigheden van professionals binnen de sector geeft een redelijk vergelijkbaar beeld. De kwaliteit van de aangeboden cursussen wordt door 82% van de respondenten als *voldoende* tot *goed* gewaardeerd. Het aantal aangeboden cursussen vindt 52% van de respondenten *voldoende* tot *goed*.

Grafiek 98 Waardering voor vaardigheden om met het stappenplan te kunnen werken en cursussen/trainingen (N=56-69)

Van de respondenten heeft 19% *nooit* een training gevolgd over huiselijk geweld en/of kindermishandeling. In het afgelopen jaar heeft 29% een training gevolgd en 49% heeft zo'n training 1 tot 5 jaar geleden gevolgd en 3% heeft dit langer dan 5 jaar geleden gedaan.

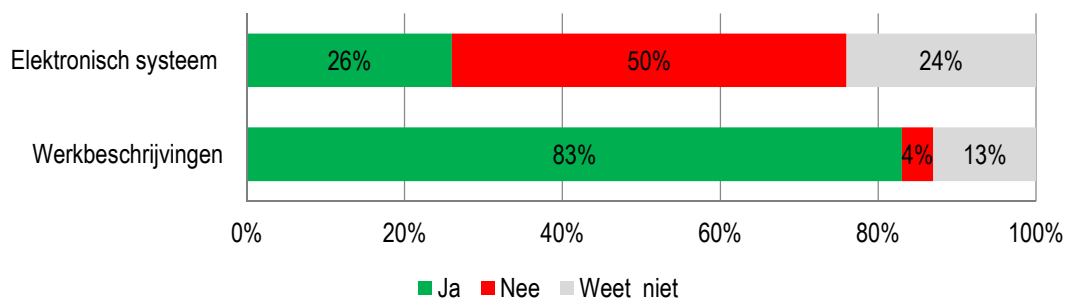
Figuur 69 Periode waarin een cursus/training is gevolgd over huiselijk geweld en/of kindermishandeling (N=69)

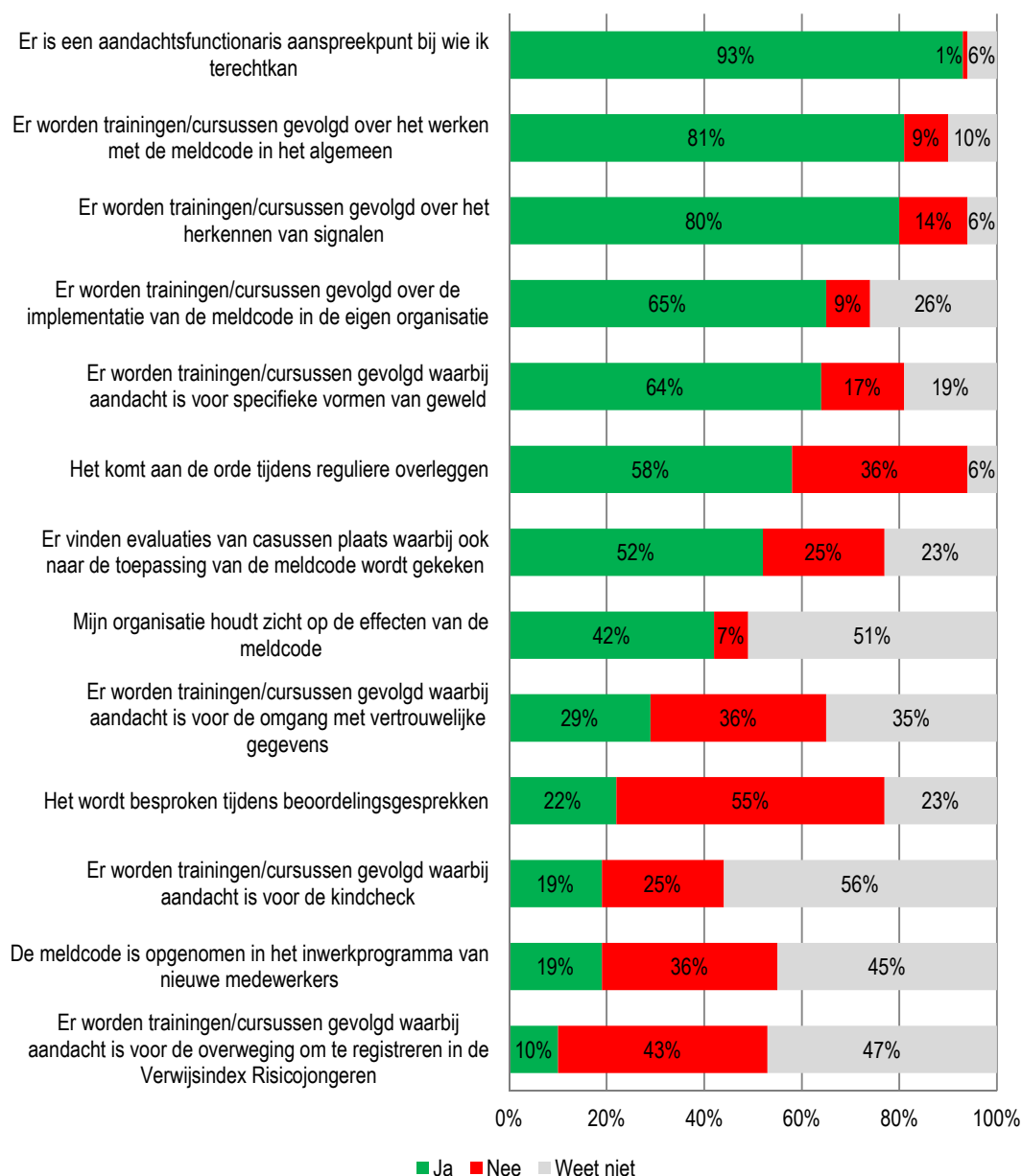
6.7 COA: de implementatie van de meldcode

Van de respondenten geeft 50% aan dat er in hun werkomgeving *geen* elektronisch systeem beschikbaar is, waarin de stappen van de meldcode zijn verwerkt en 24% weet niet of zo'n systeem beschikbaar is. Van de respondenten beschikt 83% over werkbeschrijvingen, waarin de stappen van de meldcode zijn beschreven.

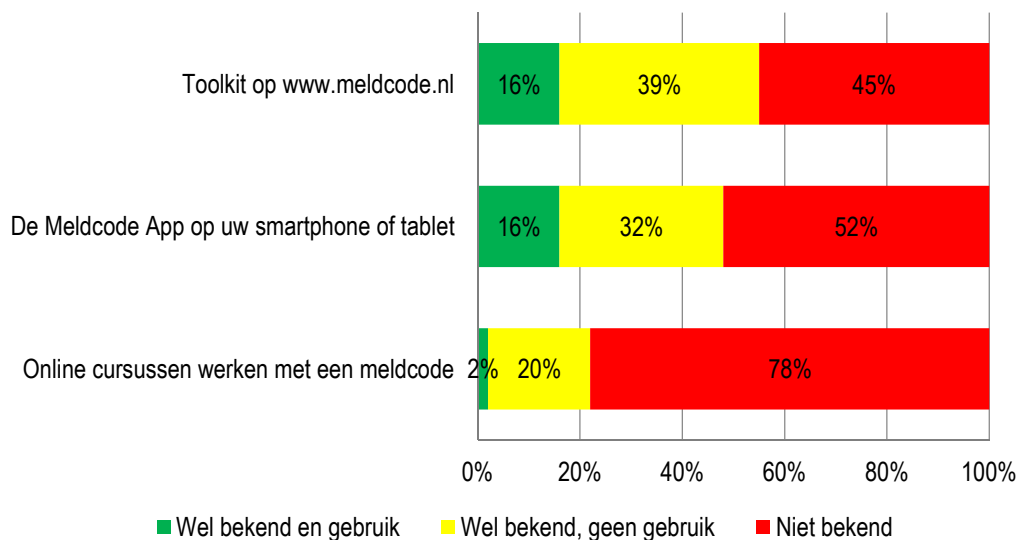
Grafiek 99 Beschikbaarheid van een elektronisch systeem en werkbeschrijvingen (N= 72)

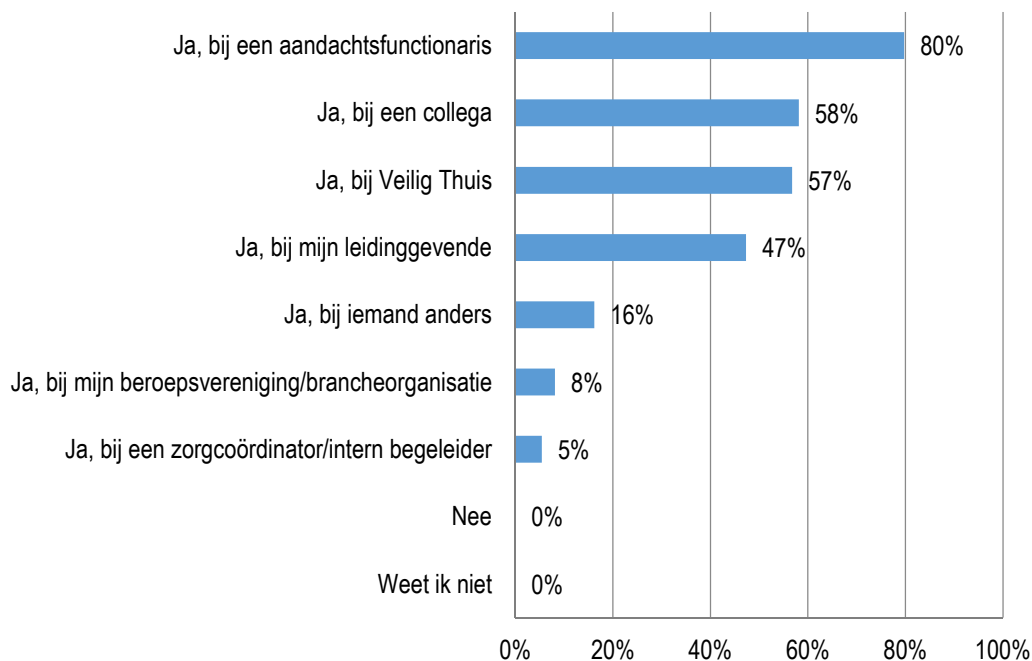
Volgens 93% van de respondenten is er in de eigen organisatie een aanspreekpunt/functionaris die het gebruik van de meldcode binnen de organisatie moet bevorderen. Daarnaast wordt het volgen van trainingen genoemd als een manier om het werken met de meldcode te bevorderen. Met name trainingen over het werken met de meldcode in het algemeen (81%) en trainingen over herkennen van signalen (80%) worden genoemd. Daarnaast geeft 58% van de respondenten aan dat het in reguliere overleggen aan de orde komt. Volgens 19% van de respondenten is de meldcode opgenomen in het inwerkprogramma van nieuwe medewerkers.

Grafiek 101 Manieren ter bevordering van het gebruik van de meldcode binnen de organisatie (N= 69)

Van de ondersteunende hulpmiddelen is de toolkit op www.meldcode.nl bij 55% van de respondenten bekend. Hiervan maakt 16% ook daadwerkelijk gebruik van de toolkit. De Meldcode App is bekend bij 48% van de respondenten. Hiervan maakt 16% ook daadwerkelijk gebruik van de app. De online cursussen zijn in mindere mate bekend; 22% geeft aan deze te kennen en 2% maakt hier ook gebruik van.

Grafiek 102 Bekendheid met ondersteunende hulpmiddelen (N= 69)

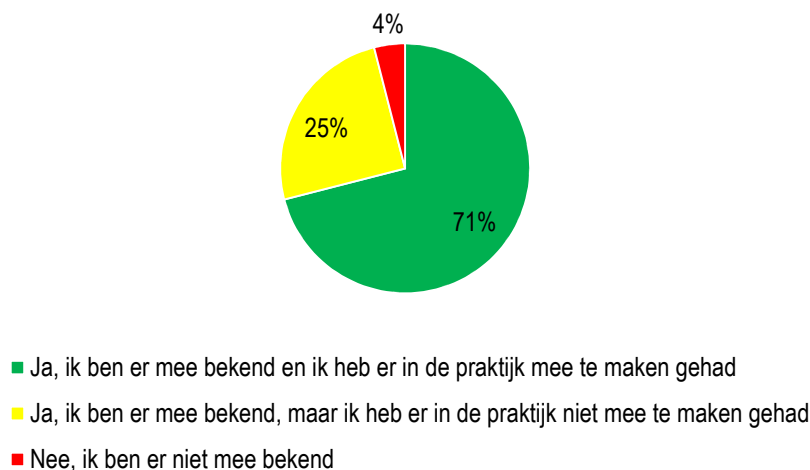
Van de respondenten geeft 80% aan met vragen over de meldcode en de implementatie ervan terecht te kunnen bij een aandachtsfunctionaris, 58% bij een collega en 57% noemt Veilig Thuis. Van de respondenten geeft 16% aan ergens anders terecht te kunnen.

Grafiek 103 Bij iemand terechtkunnen met vragen over de meldcode (N= 74)

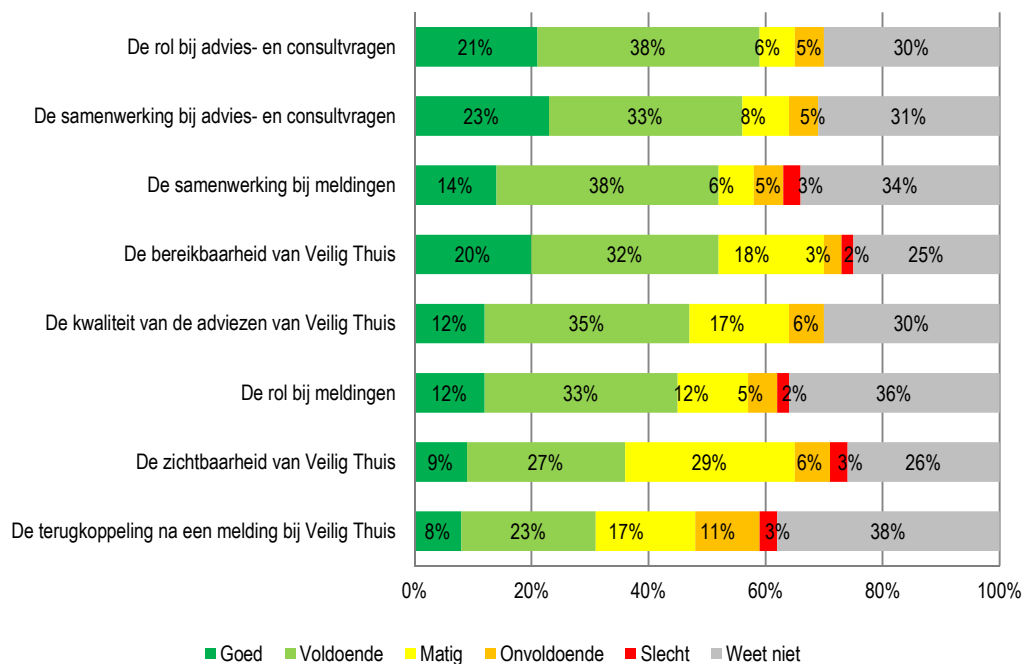
6.8 Het COA over Veilig Thuis

Van de respondenten is 96% bekend met Veilig Thuis. Hiervan heeft 71% er in de praktijk ook mee te maken gehad. Van de respondenten is 4% niet bekend met Veilig Thuis.

Figuur 70 Bekendheid met Veilig Thuis (N= 69)

De rol van Veilig Thuis bij **advies- en consultvragen** wordt door 59% van de respondenten als *voldoende* tot *goed* beoordeeld en ook over de samenwerking bij dit soort vragen is men positief; 56% beoordeelt deze als *voldoende* tot *goed*. De rol en samenwerking bij **meldingen** wordt door 45% (rol) en door 52% (samenwerking) van de respondenten als *voldoende* tot *goed* beoordeeld. Over de terugkoppeling na een melding zijn respondenten het minst tevreden; 31% beoordeelt deze als *voldoende* tot *goed*, 31% vindt de terugkoppeling *matig* tot *slecht* en 38% heeft hier geen mening over. Bij de toelichting bij deze vraag geven respondenten aan dat Veilig Thuis naar hun mening soms te weinig ondersteuning biedt en dat afspraken over de inzet van Veilig Thuis voor het COA niet altijd duidelijk zijn. Verder zijn vaste aanspreekpunten bij Veilig Thuis wel bekend met de doelgroep van asielzoekers, maar bij telefonisch contact blijkt dat er bij andere medewerkers van Veilig Thuis vaak sprake is van onbekendheid met deze doelgroep.

Grafiek 104 De rol van en samenwerking met Veilig Thuis (N= 66)

Van de respondenten heeft 21% sinds 1 januari 2015 nog geen contact gehad met Veilig Thuis. Van de 79% aan respondenten die wel contact hebben gehad sinds 1 januari vindt 35% de rol van Veilig Thuis ten opzichte van de oude situatie niet gewijzigd en 44% vindt dat de rol wel veranderd is. Uit de antwoorden bij de toelichting bij deze vraag blijkt dat de situatie sinds 1 januari 2015 als onduidelijker wordt ervaren. Ook is er soms sprake van discussie over de inzet van Veilig Thuis voor het COA, omdat Veilig Thuis vanuit de gemeenten gefinancierd wordt.

6.9 Samenvatting

In de sector justitie is de meldcode van toepassing op de reclasseringsorganisaties (Reclassering Nederland, Het Leger des Heils en Stichting Verslavingsreclassering GGZ), de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), Halt en het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA). De reclasseringsorganisaties bleken niet bereid om mee te werken aan het onderzoek vanwege een overlap met het onderzoek dat de Inspectie Veiligheid en Justitie in het voorjaar van 2015 heeft uitgevoerd. De vragenlijst is dan ook niet uitgezet bij de medewerkers van de reclasseringsorganisaties en deze organisaties maken geen onderdeel uit van deze rapportage. Vanwege de overlap met het onderzoek van de Inspectie van Veiligheid waren DJI en Halt ook enigszins terughoudend met het verlenen van medewerking aan het onderzoek. Zij hebben de vragenlijst uitgezet onder een deel van hun medewerkers. Het COA heeft de vragenlijst breed uitgezet onder haar medewerkers. Het vorenstaande heeft invloed gehad op de respons binnen de sector justitie. Gelet op deze respons is het niet mogelijk om voor de sector justitie op eenzelfde manier te rapporteren als bij de andere sectoren, waar we eerst een totaalbeeld gaven en vervolgens waar mogelijk uitsplitsingen per type organisatie. Om deze reden beschrijven we voor Halt en DJI slechts beknopt de opvallendste bevindingen, waarbij we opmerken dat het hier om

een indicatief beeld gaat. De bevindingen voor het COA beschrijven we op een vergelijkbare manier als bij de overige sectoren.

Bij Halt is 92% van de respondenten bekend met de verplichting om te werken met de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Van de respondenten van DJI geeft 21% aan hiervan op de hoogte te zijn. Van de respondenten van Halt geeft 92% aan te weten hoe te handelen bij signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Bij DJI ligt dit percentage op 40%. De respondenten van Halt geven een rapportcijfer van gemiddeld een 7 voor hun kennis over de stappen die volgens de richtlijnen van de meldcode gezet moeten worden bij vermoedens of signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. De respondenten van DJI waarderen hun kennis met gemiddeld een 4. Bij Halt heeft 77% van de respondenten in hun werkpraktijk wel eens vermoedens gehad van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Bij DJI ligt dit percentage op 34%.

De medewerkers van het COA zijn zeer goed bekend met de verplichting om te werken met de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling; 95% van de respondenten is hiervan op de hoogte. Ook vinden vrijwel alle professionals (90%) dat het handelen bij vermoedens of signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling *vaak* tot *altijd* bij hun taak of verantwoordelijkheid hoort. Respondenten geven aan dat het handelen soms niet tot hun verantwoordelijkheid behoort, omdat het handelen volgens de meldcode bij het COA bij een aandachtsfunctionaris is neergelegd. Ook zeggen zij de afweging niet alleen te maken, maar met andere partijen, zoals het consultatiebureau en het Gezondheidscentrum Asielzoekers (GCA).

Een meerderheid van 76% vindt dat de meldcode (heel) veel ondersteuning biedt. De meldcode biedt een duidelijk kader; de code wordt gehanteerd als een soort checklist. Wel wordt de kanttekening gemaakt dat de meldcode niet ondersteunt bij het opstellen van een plan van aanpak in een casus. Van de respondenten handelt 60% (veel) sneller bij signalen of vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling en 34% handelt gelijk (niet sneller en niet minder snel). Respondenten die aangeven sneller te handelen door de meldcode zeggen dat dat komt, omdat het nu duidelijk is welke wegen bewandeld moeten worden. Zij voelen zich door de meldcode ook gesterkt om actie te ondernemen.

Van de respondenten geeft 91% aan wel eens vermoedens te hebben gehad van huiselijk geweld en/of kindermishandeling in hun werkpraktijk. Van de respondenten heeft 10% wel eens een casus gehad, waarbij er achteraf gezien ten onrechte geen **advies** is gevraagd aan Veilig Thuis en 13% heeft wel eens een casus gehad, waarbij achteraf bleek dat er ten onrechte geen **melding** is gedaan bij Veilig Thuis. Op de vraag waarom er geen advies is gevraagd of een melding is gedaan, terwijl dat achteraf gezien wel nodig was, antwoorden respondenten dat ze toen minder kennis hadden om adequaat te kunnen handelen. Ook een onderschatting van de signalen door gebrek aan kennis speelde een rol. Nu wordt er eerder advies gevraagd en gemeld.

De meeste stappen van de meldcode worden door een meerderheid van de respondenten *vaak* tot *altijd* toegepast: 92% van de respondenten past stap 1 *vaak* tot *altijd* toe, 85% stap 2, 71% stap 3 en 77% stap 4. Een aantal scholen werkt met een meldcode die stap 5 (beslissen hulp organiseren of melden) hebben uitgesplitst in een stap 5a en 5b, waarbij stap 5a het monitoren van het effect van hulpverlening is en stap 5b het melden. Stap 5 wordt door 78% van de respondenten *vaak* tot *altijd* toegepast. Van de respondenten monitort 89% *vaak* tot *altijd* de effecten van hulpverlening en 56% geeft aan *vaak* tot *altijd* te melden. Bij acuut gevaar raadpleegt 72% de Raad voor de Kinderbescherming of de politie. Als respondenten niet zelf alle stappen doorlopen, komt dat doordat er binnen het COA aandachtsfunctionarissen zijn aangesteld bij wie het handelen volgens de meldcode is neergelegd. Volgens 65% van de respondenten was de benodigde hulp ook daadwerkelijk toegankelijk en beschikbaar. Wanneer hulp *niet* of *soms wel/soms niet* toegankelijk was, had dit te maken met bureaucratie rond de Regeling Zorg Asielzoekers, de lange tijd die met indicatiestelling gepaard gaat of doordat hulpverleners geen hulp verlenen in verband met onduidelijkheid over de financiering voor de zorg.

Respondenten ervaren belemmeringen bij het toepassen van de meldcode. Over het algemeen ervaren respondenten belemmeringen bij de toepassing van de meldcode. De meest genoemde belemmeringen zijn de veiligheid van cliënten (en het gezin), de beperkte invloed die men kan uitoefenen op de situatie van de cliënt/het gezin, tijdsdruk en de vertrouwensrelatie met de cliënt. Ook noemen respondenten cultuurverschillen die het lastig maken om een inschatting te maken van signalen. Daarnaast worden de taalbarrière en de korte tijd die mensen in de opvang verblijven genoemd.

Van de respondenten waardeert 73% de eigen vaardigheden om met de stappen van de meldcode te werken als *voldoende* tot *goed*. Zij geven gemiddeld een rapportcijfer van 7,1 voor hun **kennis over de stappen** die volgens de richtlijnen van de meldcode gezet moeten worden bij vermoedens of signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Van de respondenten heeft 78% in de afgelopen vijf jaar een training gevolgd op het terrein van kindermishandeling en huiselijk geweld. Van de respondenten heeft 19% nooit een dergelijke training gevolgd.

Veilig Thuis is bij het merendeel van de respondenten bekend. De rol van Veilig Thuis bij **advies- en consultvragen** wordt door 59% van de respondenten als *voldoende* tot *goed* beoordeeld en ook over de samenwerking bij dit soort vragen is men positief; 56% beoordeelt deze als *voldoende* tot *goed*. De rol en samenwerking bij **meldingen** wordt door 45% (rol) en door 52% (samenwerking) van de respondenten als *voldoende* tot *goed* beoordeeld. Over de terugkoppeling na een melding zijn respondenten het minst tevreden; 31% beoordeelt deze als *voldoende* tot *goed*. Bij de toelichting bij de vragen over Veilig Thuis geven respondenten aan dat Veilig Thuis naar hun mening soms te weinig ondersteuning biedt en dat afspraken over de inzet van Veilig Thuis voor het COA niet altijd duidelijk zijn. Verder zijn vaste aanspreekpunten bij Veilig Thuis wel bekend met de doelgroep van asielzoekers, maar bij telefonisch contact blijkt dat er bij andere medewerkers van Veilig Thuis vaak sprake is van onbekendheid met deze doelgroep.

Van de respondenten heeft 21% sinds 1 januari 2015 nog geen contact gehad met Veilig Thuis. Van de 79% van de respondenten die wel contact hebben gehad met Veilig Thuis vindt 35% de rol van Veilig Thuis ten opzichte van de oude situatie niet gewijzigd en 44% vindt dat de rol wel veranderd is. Uit de antwoorden bij de toelichting bij deze vraag blijkt dat de situatie sinds 1 januari 2015 als onduidelijker wordt ervaren. Ook is er soms sprake van discussie over de inzet van Veilig Thuis voor het COA, omdat Veilig Thuis vanuit de gemeenten gefinancierd wordt.

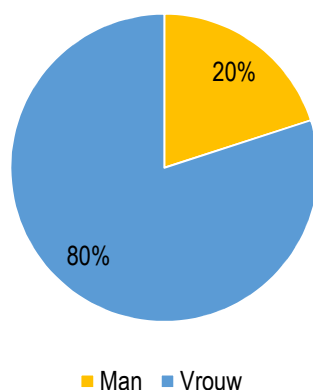
Hoofdstuk 7

Sector onderwijs

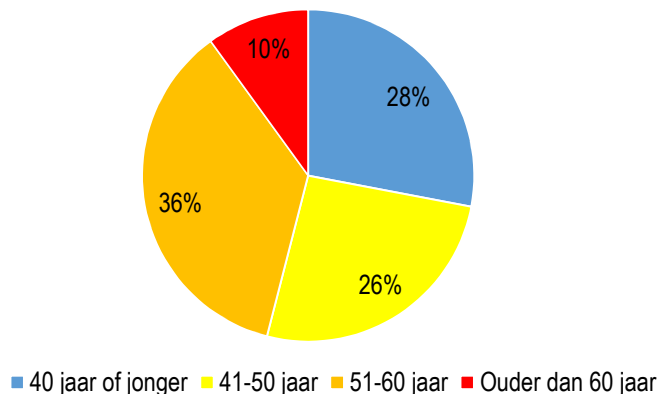
7.1 Respons en achtergrondkenmerken

In de sector onderwijs is de vragenlijst besproken met de PO-Raad (sectororganisatie voor het primair onderwijs), de VO-Raad (sectororganisatie voor het voortgezet onderwijs) en met LECSO (het landelijk expertise centrum voor speciaal onderwijs). De vragenlijst kon niet via deze organisaties worden uitgezet. De PO-Raad heeft op de website aandacht gevraagd voor het onderzoek. De professionals uit de sector onderwijs zijn benaderd via het netwerk van BMC. In totaal hebben 623 respondenten de vragenlijst ingevuld. De volgende figuren geven inzicht in de achtergrondkenmerken van de respondenten. Aan de respondenten zijn vragen gesteld over de volgende kenmerken: geslacht, leeftijd, aantal jaren werkzaam in de huidige functie en de aard van het dienstverband. Van de respondenten is 80% vrouw.

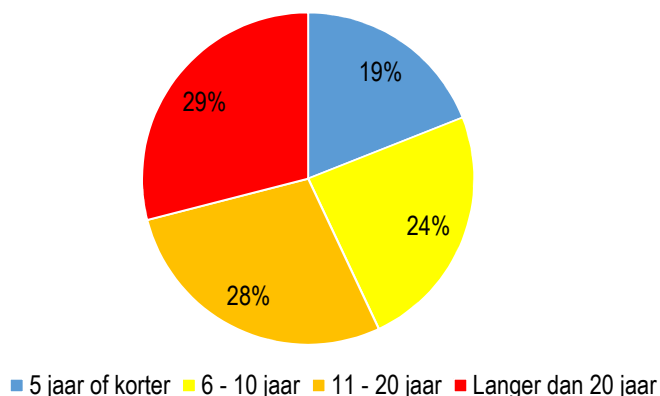
Figuur 71 Geslacht van de respondenten (N=623)

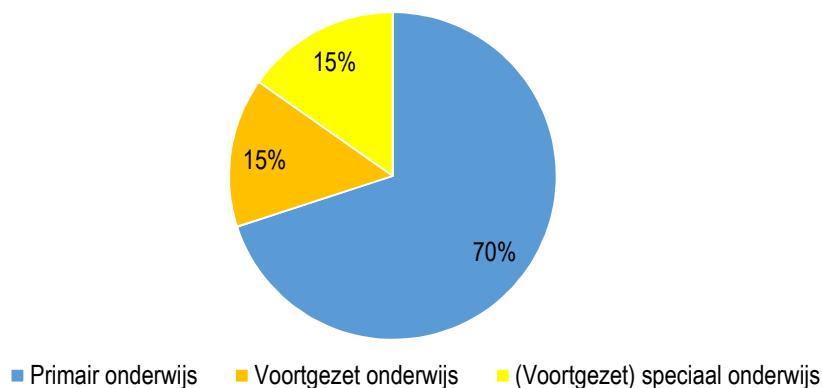
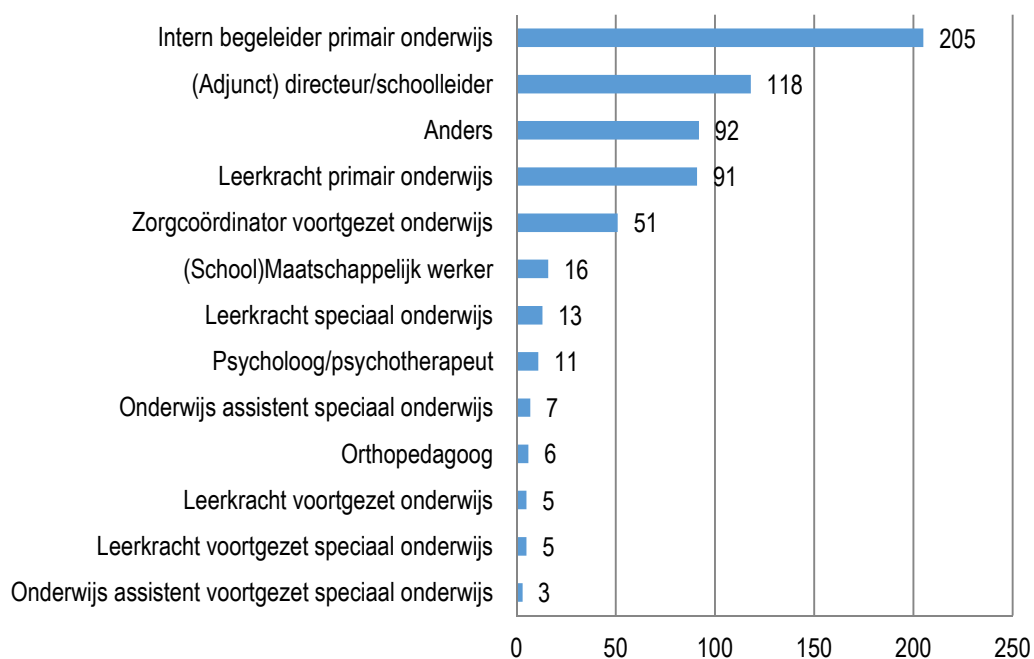
Van de respondenten is 72% ouder dan 40 jaar.

Figuur 72 Leeftijd respondenten (N=623)

Een meerderheid van 81% van de respondenten werkt 6 jaar of langer in de huidige functie.

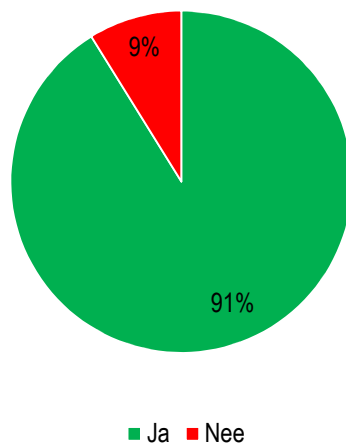
Figuur 73 Aantal jaren werkzaam in huidige functie (N=623)

Tot slot blijkt uit de volgende figuur dat het primair onderwijs met 70% oververtegenwoordigd is. Van de respondenten is daarnaast 15% werkzaam in het voortgezet onderwijs en 15% in het (voortgezet) speciaal onderwijs. Dit betekent dat enige terughoudendheid met betrekking tot het maken van uitsplitsingen naar type onderwijs geboden is. In deze rapportage geven we dan ook alleen verschillen aan als er sprake is van een significant verschil.

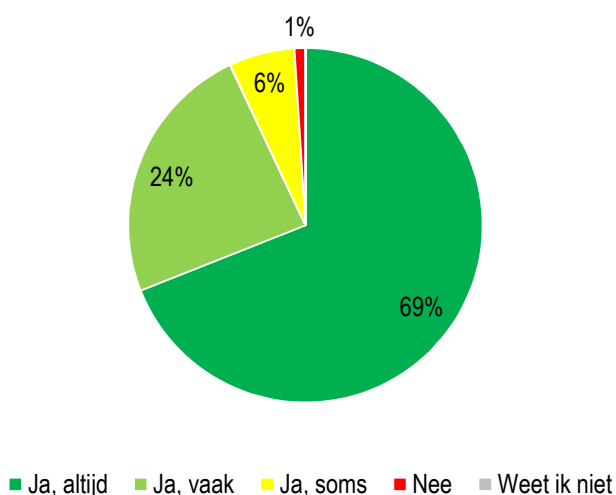
Figuur 74 Type onderwijs (N=623)**Grafiek 105** Functie (in aantal) (N=623)

7.2 Bekendheid met en ondersteuning door de meldcode

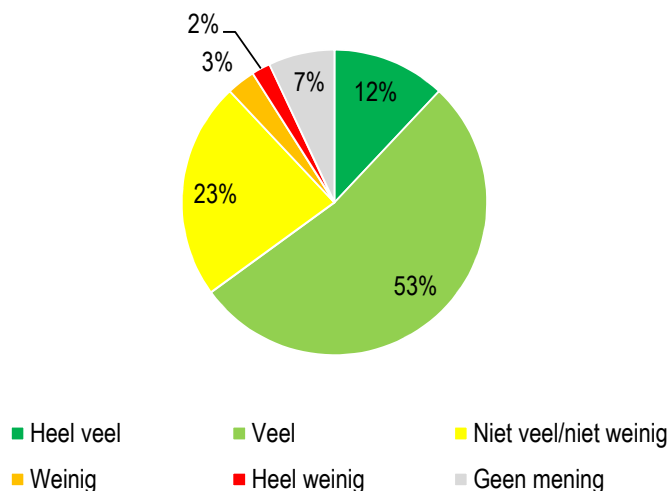
Van de respondenten geeft 91% aan op de hoogte te zijn van de verplichting om te werken met de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Voor het primair en voortgezet onderwijs zijn deze percentages vergelijkbaar. In het (voortgezet) speciaal onderwijs is men minder bekend met deze verplichting; 85% van de respondenten geeft aan hiervan op de hoogte te zijn.

Figuur 75 Bekendheid met de verplichting om te werken met een meldcode (N=623)

Van de respondenten geeft 93% aan dat het handelen bij vermoedens of signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling *vaak* tot *altijd* bij hun taak of verantwoordelijkheid hoort, 6% geeft aan dat dit niet het geval is en 1% geeft aan dit niet te weten. In de toelichting bij deze vraag geven respondenten aan dat het handelen niet tot hun verantwoordelijkheid behoort als er binnen de school een andere persoon is die hiermee is belast. Ook geven enkele respondenten aan dat zij vinden dat het signaleren wel bij hun taak en verantwoordelijkheid behoort, maar dat de andere stappen naar hun mening door andere instanties of personen, zoals bijvoorbeeld hulpverleners, zouden moeten worden doorlopen.

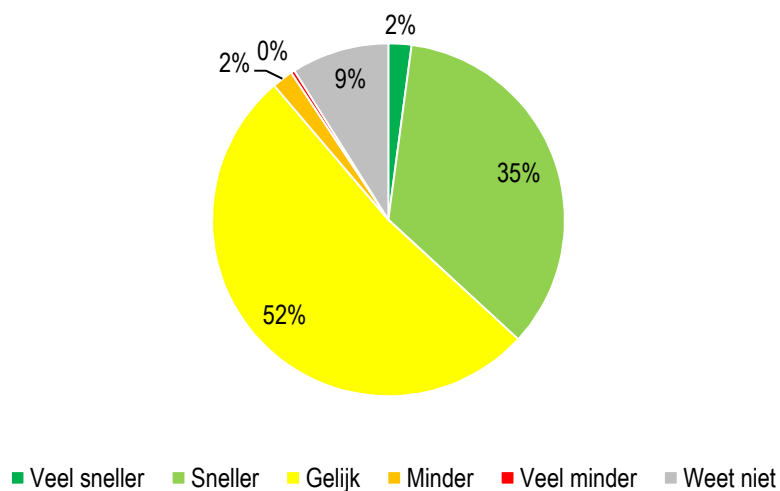
Figuur 76 Verantwoordelijkheid om te handelen volgens de meldcode (N=570)

Van de respondenten geeft 65% aan dat de meldcode *veel* tot *heel veel* ondersteuning biedt en 23% geeft aan dat de meldcode *niet veel/niet weinig* ondersteunt (neutraal).

Figuur 77 Ervaren ondersteuning door de meldcode (N=570)

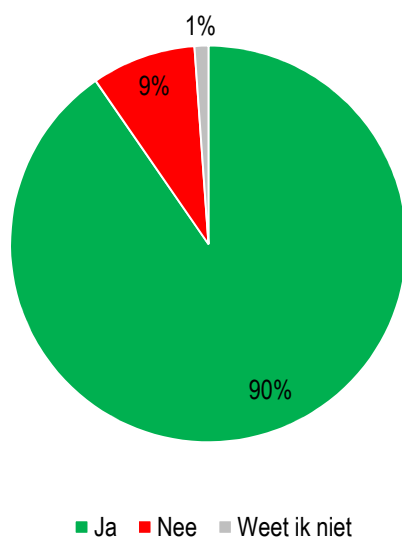
Volgens de respondenten biedt de meldcode houvast en structuur. Respondenten geven aan dat het voeren van een gesprek met de ouders soms een probleem is, omdat ouders het gesprek uit de weg kunnen blijven gaan. Ook zijn respondenten soms bang dat ouders hun kind na een gesprek van school halen en geen toestemming geven voor een overdracht van het dossier van het kind. Het gezin verdwijnt dan uit het zicht.

Uit de volgende figuur blijkt dat 37% van de respondenten door de meldcode (*veel*) *sneller* handelt bij signalen of vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling en 52% handelt gelijk (*niet sneller en niet minder snel*). Ook geeft 9% aan niet te weten of de meldcode van invloed is op de snelheid van handelen en zegt 2% *minder snel* te handelen. Respondenten die aangeven sneller te handelen door de meldcode zeggen dat dat komt, omdat leerkrachten alerter zijn geworden op het signaleren en omdat in de gesprekken met de ouders verwezen kan worden naar de wettelijke verplichting die scholen en leerkrachten hebben. Respondenten die aangeven dat de meldcode niet van invloed is op de snelheid van hun handelingen geven hiervoor als verklaring dat de meldcode alleen een instrument is; ook voor de invoering ervan handelden zij al bij signalen. Enkele respondenten geven aan mindersnel te handelen, omdat zij nu een heel protocol (de stappen van de meldcode) moeten doorlopen en een logboek moeten bijhouden. Enkele respondenten geven aan dat een kind door stap 3 (het gesprek met de ouders) in gevaar kan komen. Als zij onvoldoende zicht hebben op de thuissituatie van een kind zijn zij geneigd om minder snel te handelen volgens de meldcode. Wel is er dan sprake van contact met andere organisaties, zoals het Centrum voor Jeugd en Gezin.

Figuur 78 Sneller handelen door de meldcode (N=570)

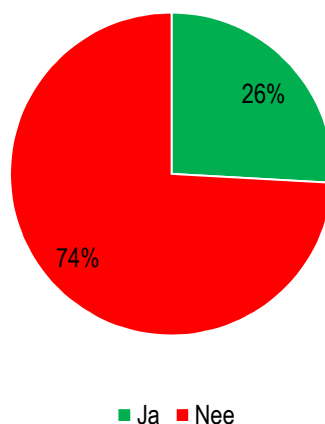
7.3 Toepassing van de meldcode

Van de respondenten geeft 90% aan wel eens vermoedens te hebben gehad van huiselijk geweld en/of kindermishandeling in hun werkpraktijk.

Figuur 79 Vermoedens of signalen van kindermishandeling en/ of huiselijk geweld (N=623)

Aan respondenten is gevraagd of zij achteraf gezien te maken hebben gehad met casussen waarbij ten onrechte geen actie is ondernomen. Hierbij hebben we een onderscheid gemaakt tussen **adviesvragen** aan en **meldingen** bij Veilig Thuis. Van de respondenten geeft 26% aan dat er achteraf gezien in een of meerdere casussen ten onrechte geen **advies** is gevraagd aan Veilig Thuis.

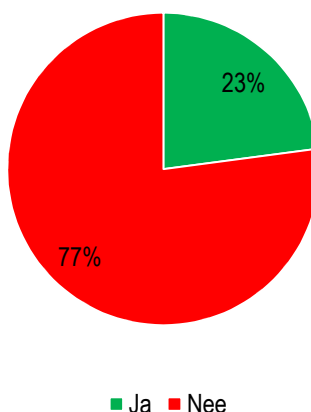
Figuur 80 Casussen waarin achteraf bleek dat er advies had moeten worden gevraagd aan Veilig Thuis (N=526)

Op de vraag waarom er geen advies is gevraagd terwijl dat achteraf gezien wel nodig was, antwoorden respondenten dat op basis van eerdere negatieve ervaringen met een adviesvraag werd besloten om geen advies te vragen. Verder wordt er soms liever advies gevraagd aan een collega of aan de schoolarts. En als er al andere hulpverleners bij een gezin betrokken zijn, wordt er geen advies gevraagd.

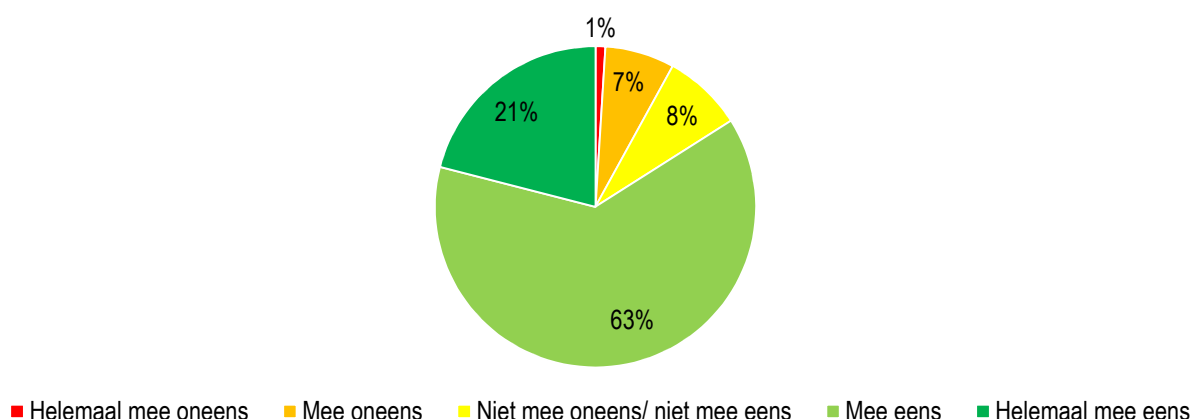
Van de respondenten geeft 23% aan wel eens een casus te hebben gehad, waarbij achteraf bleek dat er wel een **melding** had moeten worden gedaan bij Veilig Thuis. Op de vraag waarom er geen melding is gedaan, terwijl dat achteraf gezien wel nodig was, antwoorden respondenten als volgt. Er werd geen melding gedaan, omdat er al hulpverleners binnen het gezin actief waren en men eerst de hulpverlening een kans wilde geven. Achteraf gezien was melden wel nodig geweest, omdat de hulpverlening niet het gewenste resultaat opleverde. Daarnaast wordt de angst dat het kind van school wordt gehaald en daarmee uit beeld verdwijnt genoemd als reden om indertijd niet te melden en een nog niet volledig beeld van de ernst van de situatie.

Figuur 81 Casussen waarin later bleek dat er een melding had moeten plaatsvinden (N=515)

Van de respondenten geeft 84% aan te weten hoe te handelen bij vermoedens of signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling (*eens* tot *helemaal eens* met de stelling 'Ik weet hoe te handelen bij signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling') en 8% geeft aan *niet* te weten hoe te handelen (*oneens* tot *helemaal oneens* met de stelling).

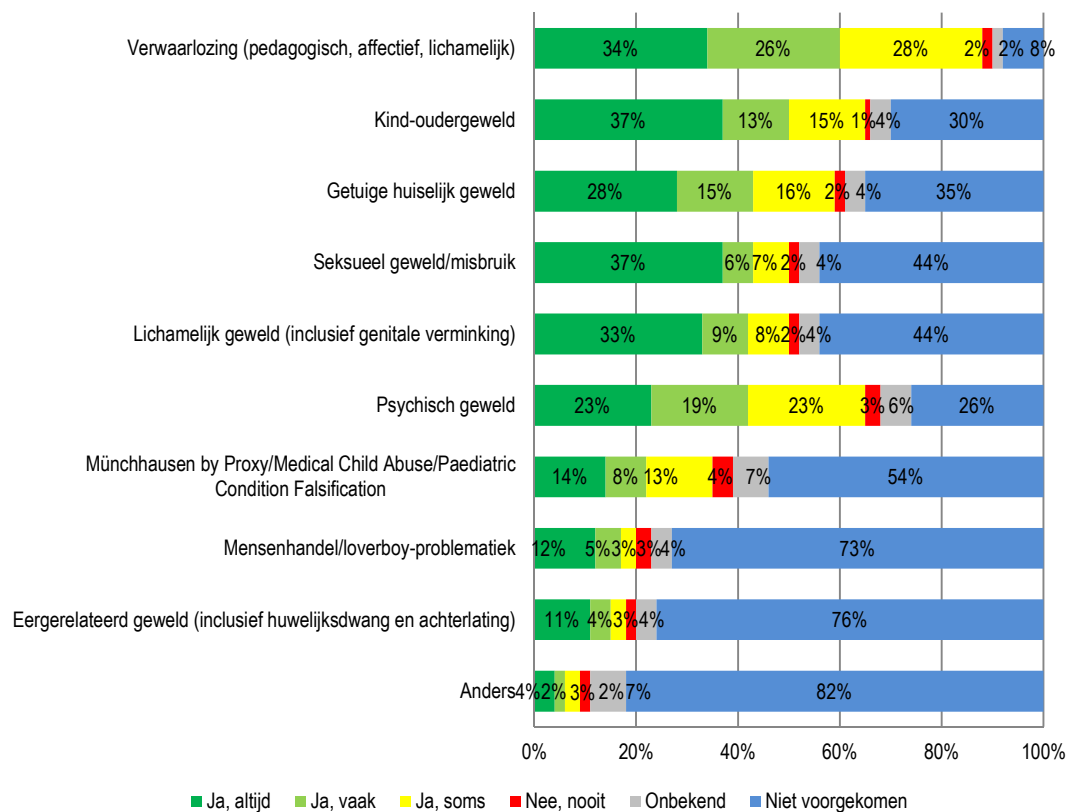
Figuur 82 Weten hoe te handelen bij vermoedens of signalen van kindermishandeling en/of huiselijk geweld (N=623)

Aan de respondenten is gevraagd bij welke signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling zij de meldcode toepassen. De stappen van de meldcode worden door een meerderheid van de respondenten *vaak* tot *altijd* toegepast bij verwaarlozing (60%). Daarnaast worden vaak genoemd:

- Kind-oudergeweld (50%)
- Getuige huiselijk geweld (43%)
- Seksueel geweld/misbruik (43%)
- Lichamelijk geweld (42%)
- Psychisch geweld (42%)

In de antwoordcategorie 'Anders' worden nog vechtscheiding, sexting en grensoverschrijdend seksueel gedrag van kinderen genoemd.

Grafiek 106 Signalen waarbij de meldcode wordt toegepast (N=570)

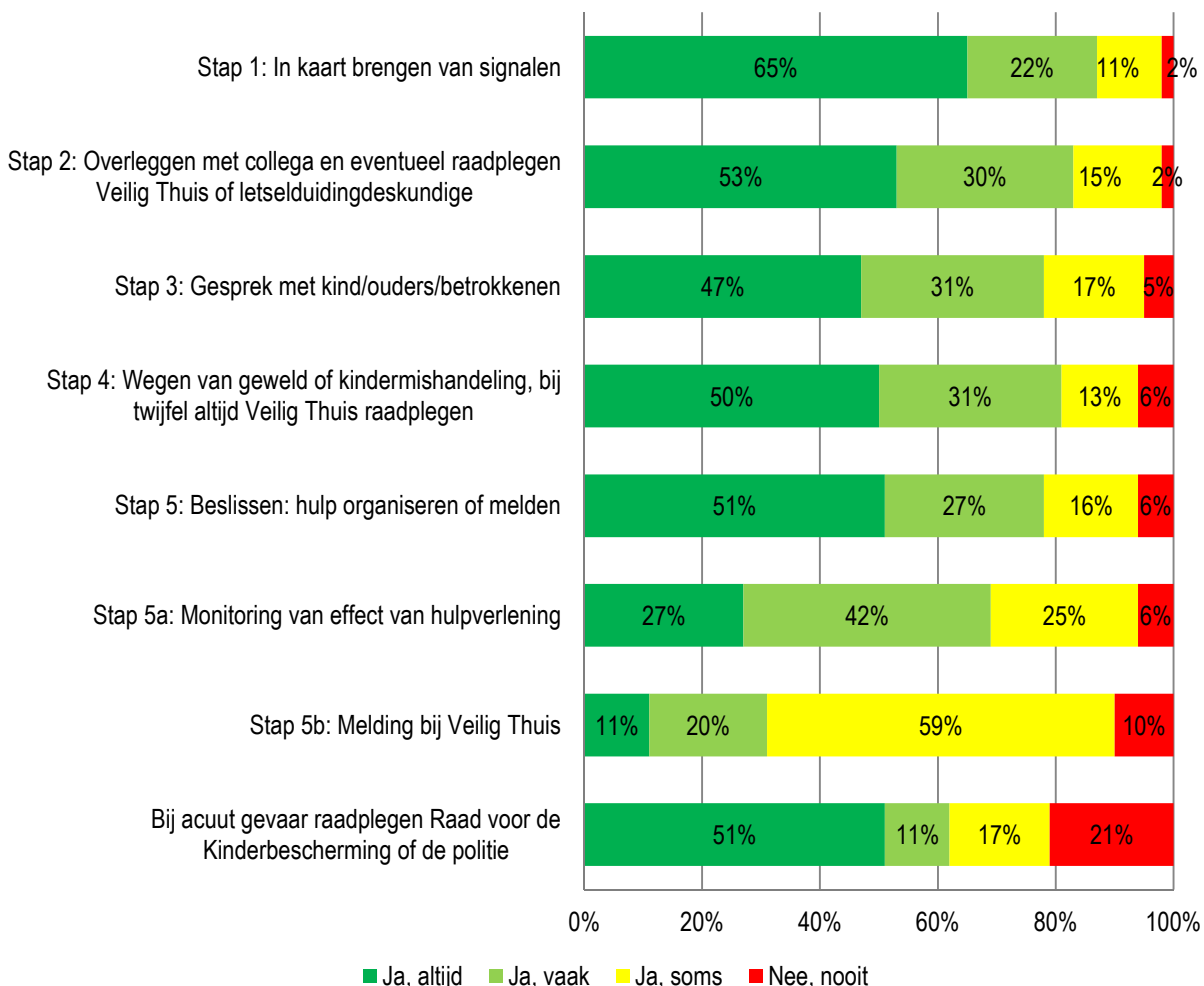
7.3.1 Toepassing van de meldcode per stap

Aan respondenten is gevraagd **of** en **in hoeverre** zij de stappen van de meldcode in hun werkpraktijk **toepassen**. Uit de volgende grafiek blijkt dat 87% van de respondenten stap 1 *vaak* tot *altijd* toepast, 83% stap 2, 78% stap 3 en 81% stap 4. Een aantal scholen werkt met een meldcode die stap 5 (beslissen hulp organiseren of melden) hebben uitgesplitst in een stap 5a en 5b, waarbij stap 5a het monitoren van het effect van hulpverlening is en stap 5b het melden. Stap 5 wordt door 78% van de respondenten *vaak* tot *altijd* toegepast. Van de respondenten monitort 69% *vaak* tot *altijd* de effecten van hulpverlening en 31% geeft aan *vaak* tot *altijd* te melden. Bij acuut gevaar raadpleegt 62% de Raad voor de Kinderbescherming of de politie.

Respondenten geven als reden aan om niet alle stappen uit te voeren dat sommige stappen door iemand anders binnen de school worden gezet. Dit geldt met name voor het melden. Dit gebeurt volgens de respondenten uit het primair onderwijs meestal door de directie. Enkele respondenten uit het primair onderwijs plaatsen een kanttekening bij het melden door de directie, omdat zij van mening zijn dat het risico bestaat dat de directie het doen van een melding (te) lang uitstelt. Daarnaast geven respondenten aan dat melden vaak niet meer nodig is, omdat de hulpverlening effectief is. Respondenten vinden het een punt van zorg dat vervolgstappen moeilijk te zetten zijn, doordat ouders het gesprek proberen te

ontlopen. Hier ligt volgens de respondenten ook een punt van zorg, omdat het zetten van de vervolgstappen zonder dit gesprek lastig is en omdat directies soms niet tot melden over willen gaan als er geen gesprek met de ouders of opvoeders heeft plaatsgevonden.

Grafiek 107 Toepassing van de stappen van de meldcode (N=570)

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Zoals hiervoor aangegeven past 87% van de respondenten deze stap *vaak* tot *altijd* toe. Van de respondenten die deze stap toepassen, bespreekt 90% opgevangen signalen met de leidinggevende of de zorgcoördinator.

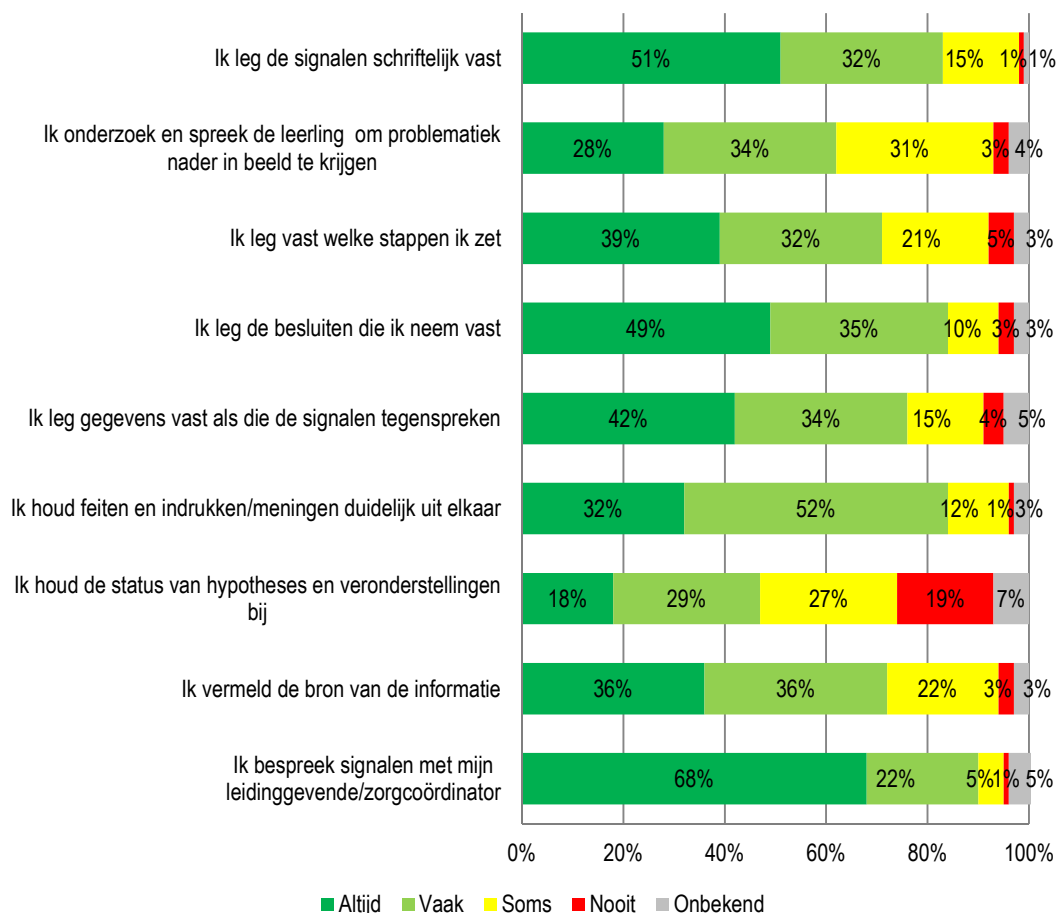
Rond de 70% tot 85% van de respondenten brengt signalen in kaart door:

- het duidelijk uit elkaar houden van feiten en meningen (84%);
- het vastleggen van de genomen besluiten (84%);
- het schriftelijk vastleggen van de signalen (83%);
- het vastleggen van gegevens die de signalen tegenspreken (76%);
- het vermelden van de bron van informatie (72%);
- het vastleggen van de gezette stappen (71%).

Verder onderzoekt en spreekt 62% *vaak* tot *altijd* de leerling om de problematiek in beeld te krijgen en legt 47% de status van hypothesen en veronderstellingen vast.

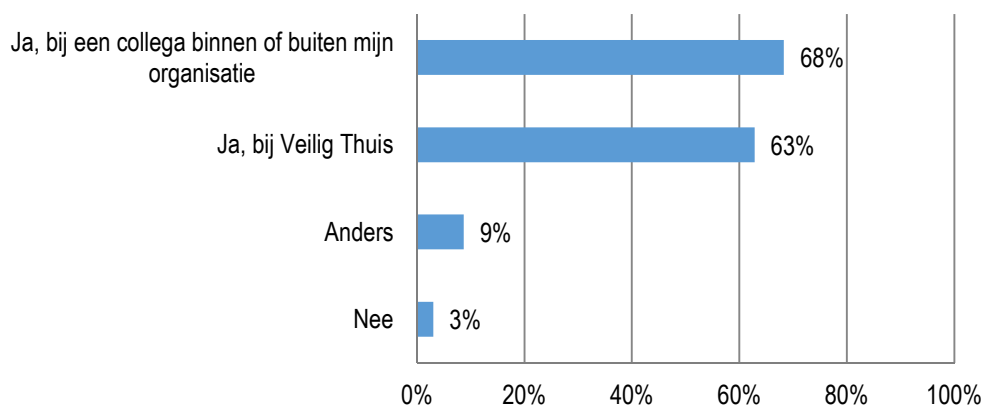
Uit een uitsplitsing naar type onderwijs blijkt dat respondenten uit het voortgezet onderwijs vaker de leerling spreken om de problematiek nader in beeld te krijgen; 78% van de respondenten doet dit. In het primair en het (voortgezet) speciaal onderwijs(voortgezet) speciaal onderwijs ligt dit percentage op respectievelijk 60% en 57%.

Grafiek 108 Wijze waarop signalen in kaart worden gebracht (N=483-535)

Stap 2: Advies vragen aan Veilig Thuis en bij voorkeur ook aan een collega

Van de respondenten past 83% deze stap *vaak* tot *altijd* toe. Het vragen van advies aan een collega (68%) en aan Veilig Thuis (63%) worden het meest genoemd. Van de respondenten heeft 3% nooit advies gevraagd. Respondenten uit het voortgezet onderwijs vragen vaker advies bij Veilig Thuis; 76% van de respondenten uit dit type onderwijs raadpleegt Veilig Thuis.

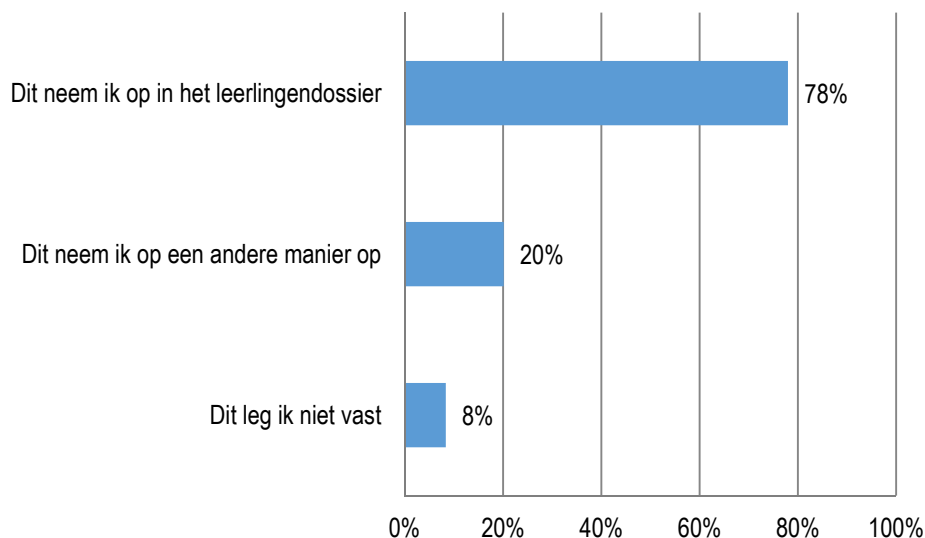
Grafiek 109 Het vragen van advies (N=530)

Het is bij 87% van de respondenten bekend dat het mogelijk is om op anonieme basis een advies te vragen aan Veilig Thuis. Uit een uitsplitsing naar type onderwijs blijkt dat dit beter bekend is bij respondenten uit het voortgezet onderwijs; van hen is 95% op de hoogte van de mogelijkheid om op anonieme basis advies te vragen. Bij respondenten uit het primair onderwijs is 87% hiervan op de hoogte en bij respondenten uit het ligt dit percentage op 84%.

90% kent het onderscheid tussen een adviesvraag en een melding. Respondenten uit het (voortgezet) speciaal onderwijs zijn hier in mindere mate van op de hoogte; 84% kent het onderscheid. In het primair onderwijs ligt dit percentage op 90% en in het voortgezet onderwijs op 97%.

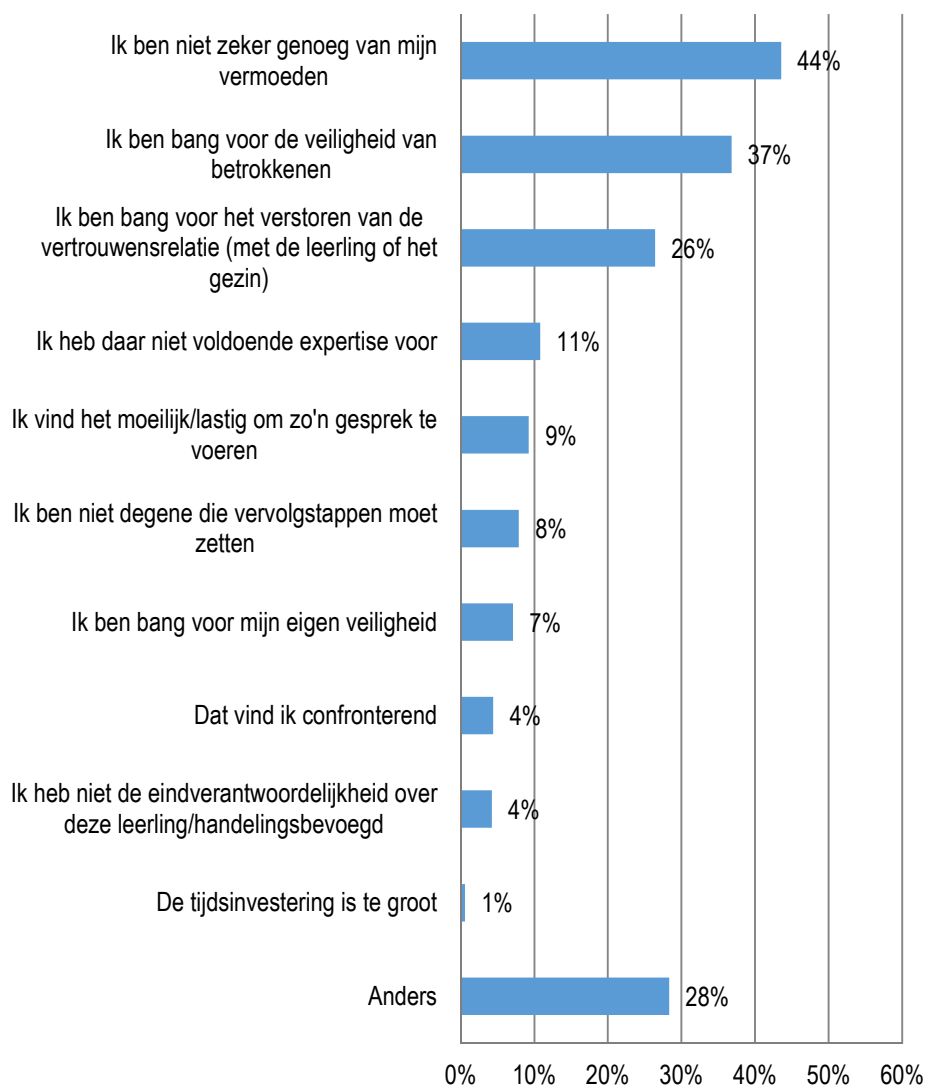
Van de respondenten die advies hebben gevraagd, legt 78% de adviesvraag vast in het leerlingendossier en 20% legt dit op een andere manier vast, bijvoorbeeld in de eigen aantekeningen, een schaduw dossier of een intern schooldossier en in de notulen van het zorgoverleg binnen de school. De privacy van leerling en ouders en de veiligheid van de leerling speelt hierbij een rol. Uit een uitsplitsing naar type onderwijs blijkt dat respondenten uit het primair onderwijs de adviesvraag vaker opnemen in het leerlingendossier: 80% doet dit ten opzichte van 75% van de respondenten uit het voortgezet onderwijs en 70% van de respondenten uit het (voortgezet) speciaal onderwijs.

Door 8% van de respondenten wordt de adviesvraag niet schriftelijk vastgelegd. Als redenen hiervoor worden genoemd: privacy van ouders/opvoeders en leerling, de veiligheid van de leerling en de vertrouwensrelatie met de ouders/opvoeders. Ook wordt een adviesvraag gezien als iets informeel waarin vermoedens worden besproken. Het wordt niet noodzakelijk geacht om deze vermoedens ook schriftelijk vast te leggen.

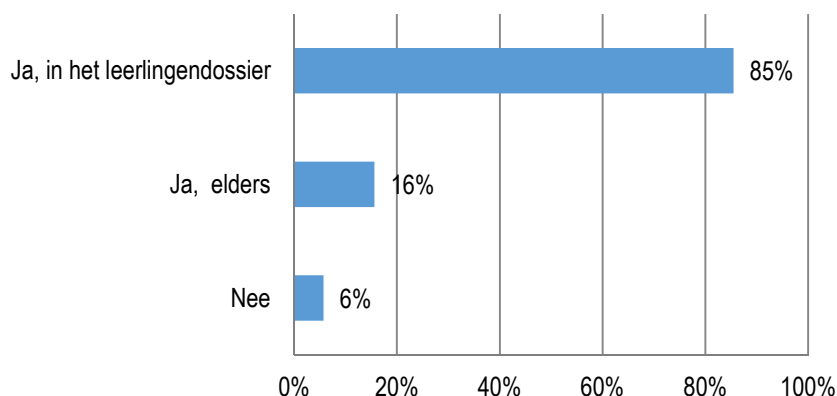
Grafiek 110 Het vragen van advies (N=527)**Stap 3: Gesprekken met leerlingen en/of de ouders en verzorgers**

Van de respondenten geeft 78% aan stap 3 *vaak* tot *altijd* toe te passen. Van de respondenten die hebben aangegeven geen gesprek te voeren, noemt 44% onzekerheid over de eigen vermoedens en 37% angst voor de veiligheid van betrokkenen als reden. Angst voor het verstoren van de vertrouwensrelatie met de leerling of het gezin wordt door 25% van de respondenten als reden genoemd. In de antwoordcategorie 'Anders' (28%) wordt voornamelijk aangegeven dat andere personen binnen de school dit soort gesprekken voeren. Daarnaast geven enkele respondenten aan soms wel een gesprek met de ouders te voeren, maar niet met het kind. Het gaat dan om jonge kinderen en om kinderen die ook kampen met andere problematiek. Respondenten geven aan het kind dan niet te willen belasten met een gesprek. Ook de angst om een kind in een loyaliteitsconflict richting ouders te brengen, kan een reden zijn om geen gesprek te voeren.

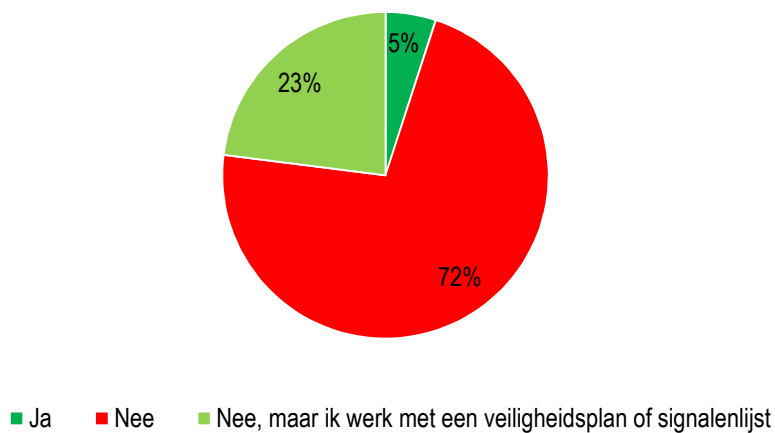
Uit een uitsplitsing naar type onderwijs blijkt dat respondenten uit het voortgezet onderwijs vaker een gesprek voeren; 86% van de respondenten zegt dat *vaak* tot *altijd* te doen. Respondenten uit het (voortgezet) speciaal onderwijs voeren minder vaak een gesprek; 71% van de respondenten geeft aan dit *vaak* tot *altijd* te doen.

Grafiek 111 Reden om geen gesprek te voeren (N=519)

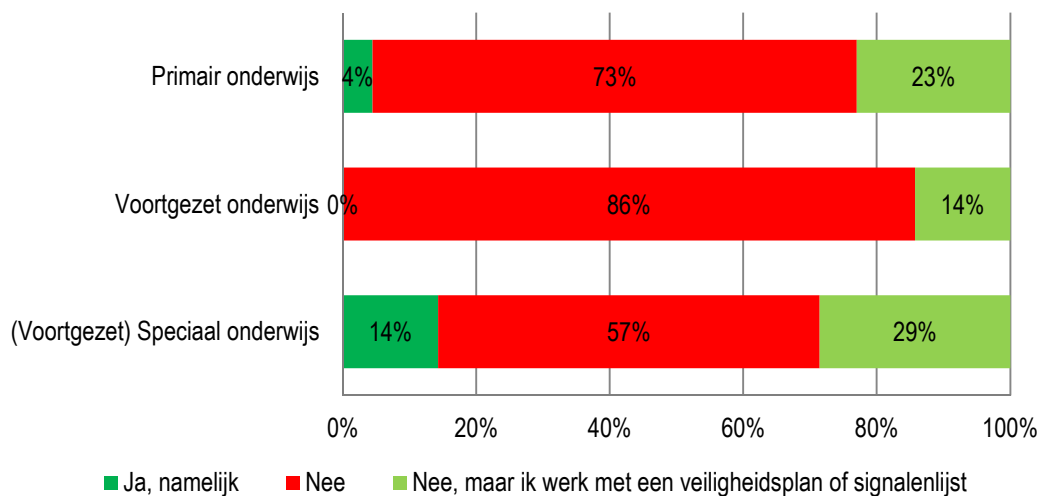
Van de respondenten legt 85% in het leerlingendossier vast dat er gesprekken zijn gevoerd met de leerling of de ouders, 16% legt dit elders vast en 6% legt dit niet vast.

Grafiek 112 De manier waarop gesprekken met leerling of ouders worden vastgelegd (N=524)**Stap 4: Overleg met betrokken professionals en risicotaxatie**

Van de respondenten past 81% deze stap *vaak* tot *altijd* toe. Bij de weging maakt 72% geen gebruik van een risicotaxatie-instrument, 23% werkt niet met een dergelijk instrument maar maakt gebruik van een veiligheidsplan of een signalenlijst en 5% maakt wel gebruik van een risicotaxatie-instrument, zoals LIRIK (Licht Instrument Risicotaxatie Kindveiligheid).

Figuur 83 Gebruik van een risicotaxatie-instrument (N=461)

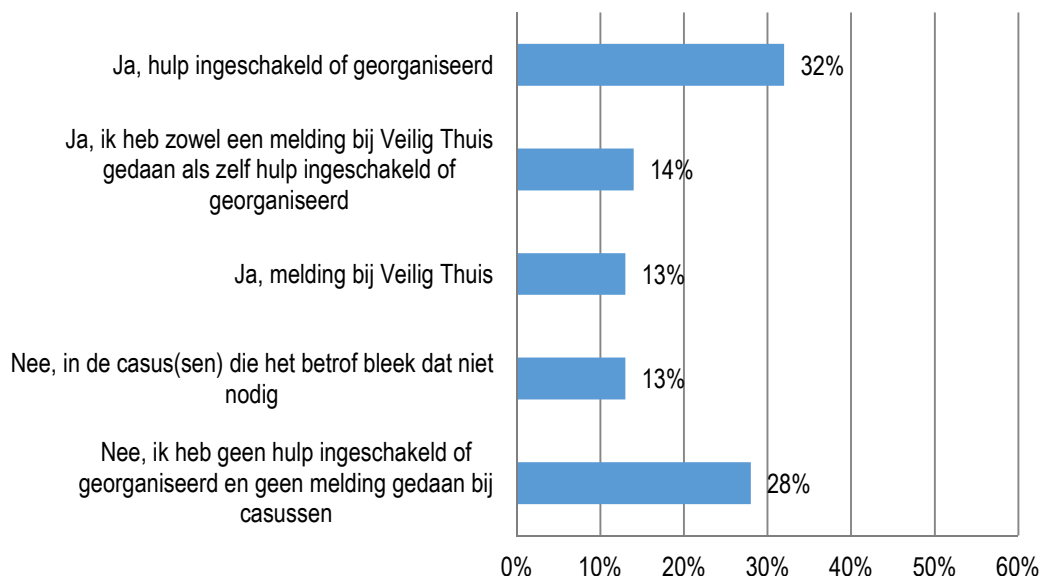
Uit een uitsplitsing naar type onderwijs blijkt dat respondenten uit het (voortgezet) speciaal onderwijs vaker gebruikmaken van een risicotaxatie-instrument (14%). In het voortgezet onderwijs wordt hier niet mee gewerkt en in dit type onderwijs maakt men ook minder gebruik van een veiligheidsplan of een signalenlijst (14% ten opzichte van 23% in het PO en 29% in het (voortgezet) speciaal onderwijs).

Grafiek 113 Gebruik van een risicotaxatie-instrument uitgesplitst naar type onderwijs (N=461)**Stap 5: Beslissen hulp organiseren of melden**

Van de respondenten past 78% deze stap *vaak* tot *altijd* toe. Monitoring van het effect van hulpverlening wordt door 69% van de respondenten *vaak* tot *altijd* toegepast. Van de respondenten geeft 31% aan *vaak* tot *altijd* te melden.

In de 12 maanden voorafgaand aan het onderzoek heeft 13% van de respondenten een melding gedaan bij Veilig Thuis, 32% heeft hulp georganiseerd en 14% heeft gekozen voor een combinatie van hulpverlening en een melding. Van de respondenten geeft 13% aan dat het inschakelen van hulp of het doen van een melding niet nodig bleek en 28% heeft geen casussen waarbij hulp moest worden ingeschakeld of een melding moest worden gedaan.

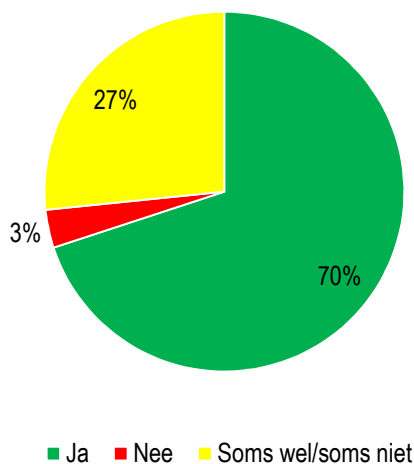
Grafiek 114 Casussen waarbij hulp is georganiseerd of een melding is gedaan in de voorgaande 12 maanden (N=517)

De hulp die wordt georganiseerd bestaat onder meer uit het inschakelen van schoolmaatschappelijk werk, de schoolarts, de leerplichtambtenaar, opvoedondersteuning, het sociaal wijkteam en bureau Jeugdzorg.

In 70% van de gevallen was de hulp ook daadwerkelijk toegankelijk of beschikbaar. Wanneer hulp *niet* of *soms wel/soms niet* toegankelijk was, had dit te maken met achterstanden en wachtlijsten bij het sociaal wijkteam, achterstanden bij Veilig Thuis, onduidelijkheid ten gevolge van de transitie van de Jeugdzorg, versoering van de mogelijkheden om hulp in te schakelen en het vermijden van hulpverlening door de ouders.

Figuur 84 Beschikbaarheid van de hulp (N=233)

Na hulpverlening blijft 98% van de respondenten alert op nieuwe signalen. Bij acuut gevaar raadpleegt 62% van de respondenten *vaak* tot *altijd* de politie of de Raad voor de Kinderbescherming. Respondenten geven aan dat dergelijke acute situaties naar verhouding ook veel minder voorkomen. Uit een uitsplitsing naar type onderwijs blijkt dat in het primair onderwijs 61% van de respondenten bij acuut gevaar *vaak* tot *altijd* de politie of de Raad voor de Kinderbescherming raadpleegt. In het voortgezet onderwijs is dit 72% en in het (voortgezet) speciaal onderwijs is dit 55%.

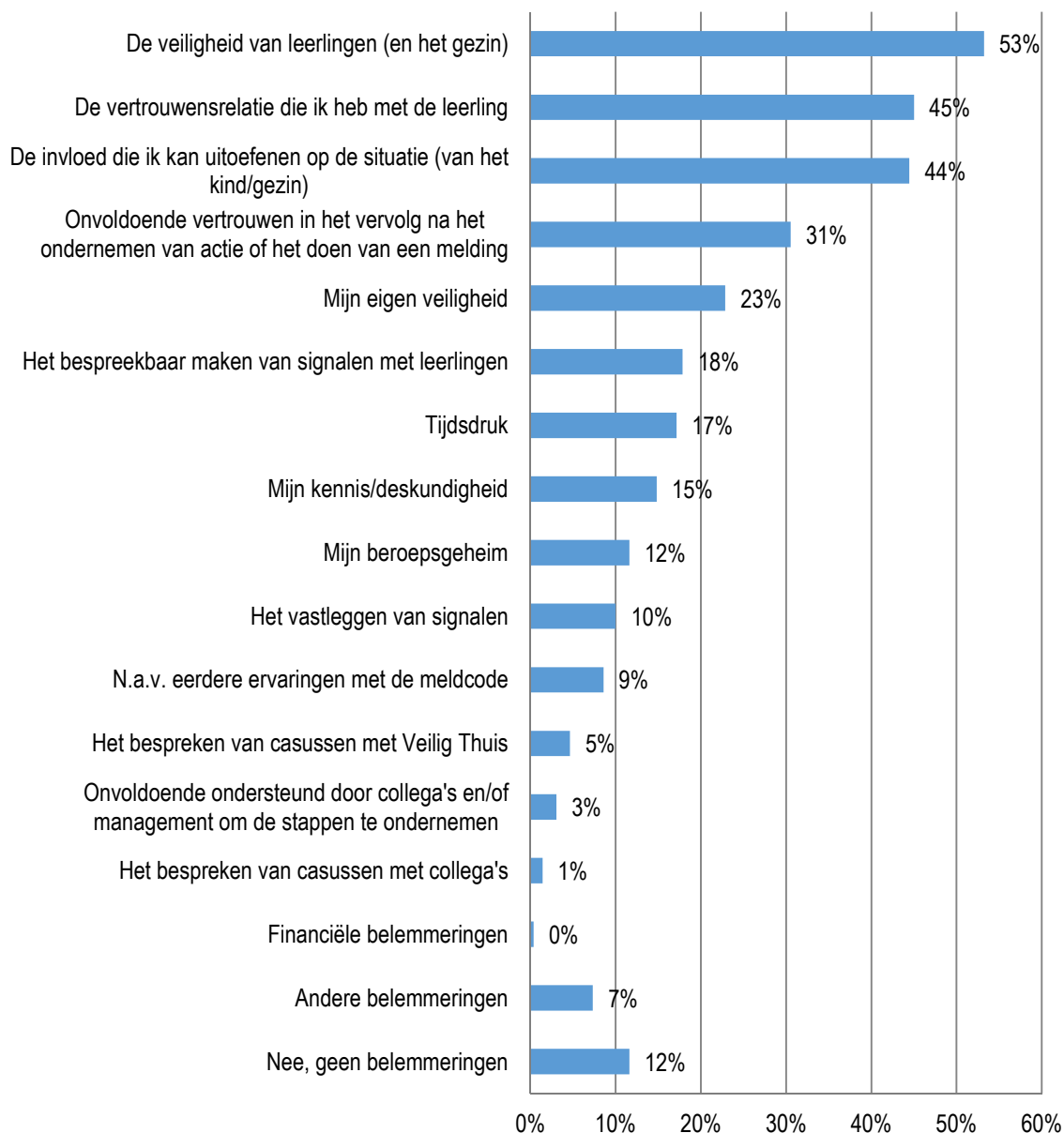
7.3.2 Belemmeringen bij de toepassing van de meldcode

Over het algemeen ervaren respondenten belemmeringen bij de toepassing van de meldcode. Een minderheid van 12% ervaart geen belemmeringen. De meest genoemde belemmeringen zijn:

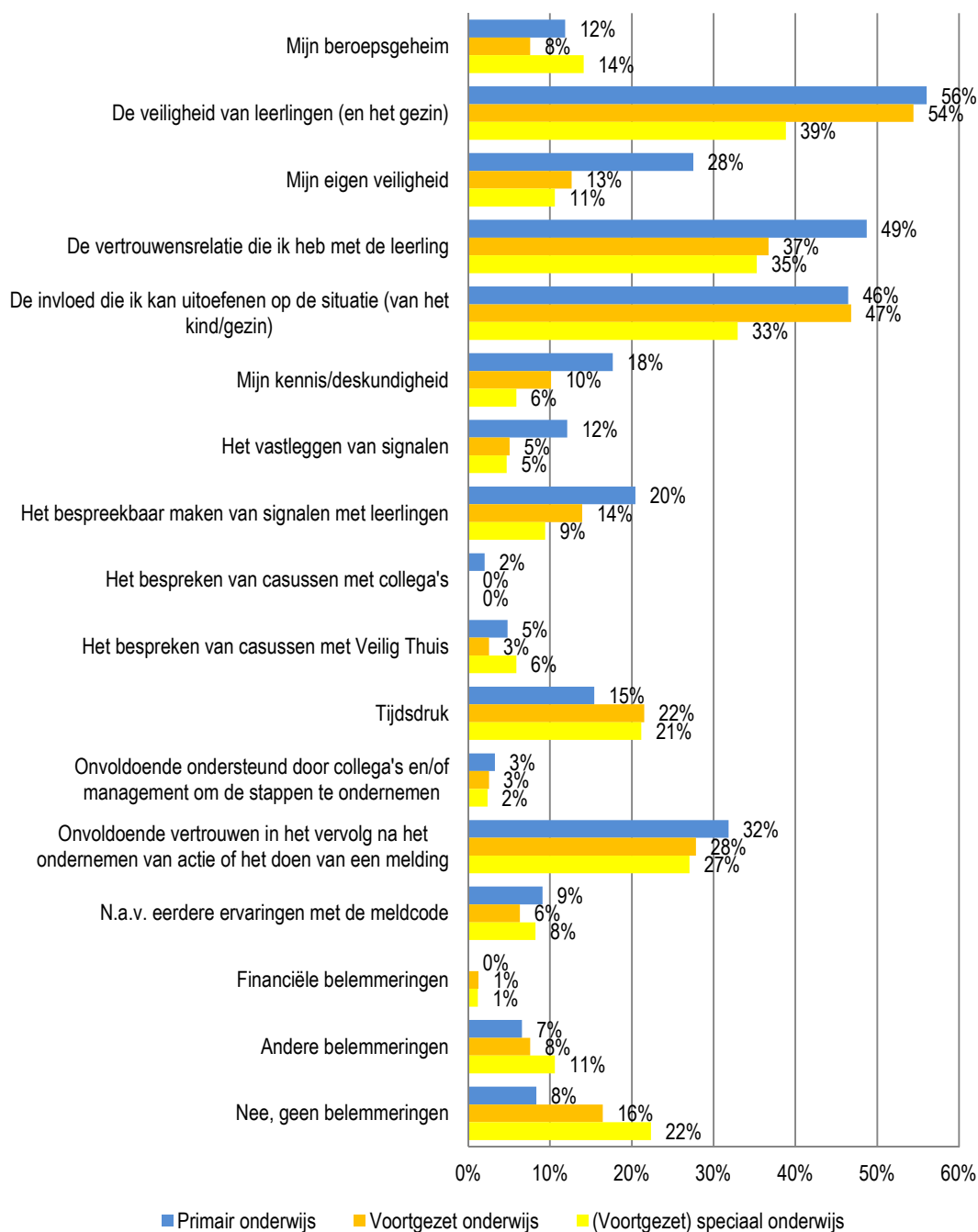
- de veiligheid van leerlingen (en het gezin) (53%);
- de vertrouwensrelatie met de leerling (45%);
- de beperkte invloed die men kan uitoefenen op de situatie van de leerling/het gezin (44%);
- onvoldoende vertrouwen in het vervolg na het ondernemen van actie of het doen van een melding (31%).

In de categorie 'Andere belemmeringen' (7%) geven enkele respondenten aan dat Veilig Thuis in eerdere casussen geen actie of te laat actie ondernam en dat ouders na een melding vaak hun kind van school halen.

Als oplossingen worden genoemd: een betere terugkoppeling door Veilig Thuis, kortere lijnen tussen scholen, Veilig Thuis en hulpverleners, een betere ondersteuning van scholen bij het toepassen van de stappen van de meldcode en kortere tijd tussen de melding en het ondernemen van actie door Veilig Thuis.

Grafiek 115 Ervaren belemmeringen (N=560)

Uit een uitsplitsing naar type onderwijs blijkt dat er verschillen zijn tussen de mate waarin bepaalde belemmeringen worden ervaren. Respondenten uit het (voortgezet) speciaal onderwijs geven minder vaak aan belemmeringen te ervaren bij de toepassing van de meldcode. Respondenten uit het primair onderwijs ervaren naar verhouding meer belemmeringen met betrekking tot de vertrouwensrelatie met de leerling (49% ten opzichte van 35% (voortgezet) speciaal onderwijs en 37% VO), het vastleggen van signalen (12% ten opzichte van 5% (voortgezet) speciaal onderwijs en VO) en het bespreekbaar maken van signalen (20% ten opzichte van 9% (voortgezet) speciaal onderwijs en 14% VO).

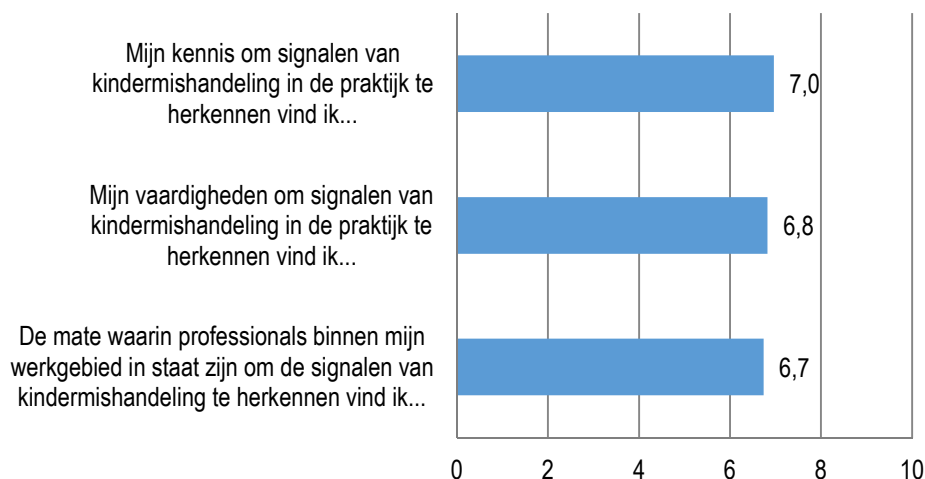
Grafiek 116 Uitsplitsing ervaren belemmeringen naar type onderwijs (N=560)

7.4 Kennis en vaardigheden

Respondenten waarderen hun kennis en vaardigheden om signalen van kindermishandeling in de praktijk te herkennen gemiddeld met respectievelijk een 7,0 (kennis) en een 6,8 (vaardigheden). Respondenten uit het (voortgezet) speciaal onderwijs waarderen hun kennis en vaardigheden hoger met respectievelijk een 7,2 en een 7,1. De mate waarin professionals binnen het werkgebied in staat zijn om signalen van kindermishandeling te herkennen wordt gewaardeerd met een 6,7.

Respondenten uit het (voortgezet) speciaal onderwijs waarden de mate waarin professionals binnen het werkgebied in staat zijn om signalen van kindermishandeling te herkennen hoger; zij geven een 6,9.

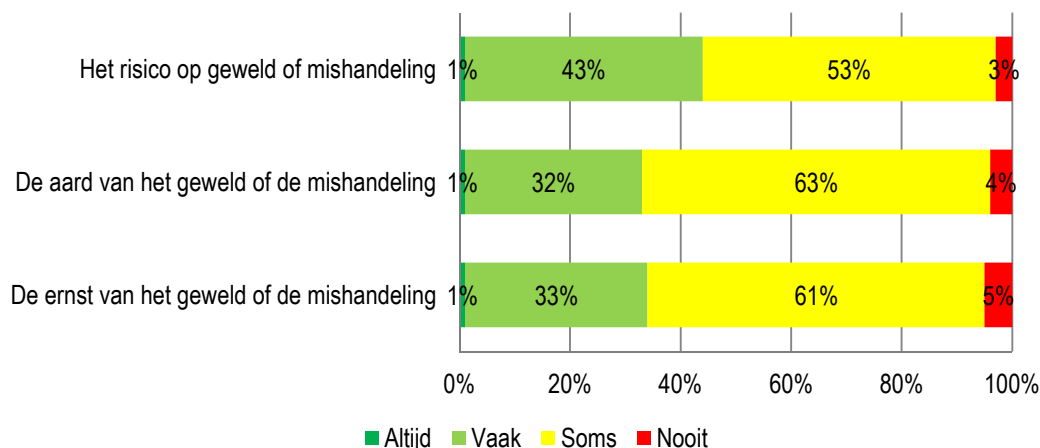
Grafiek 117 Waardering voor kennis en vaardigheden om signalen te herkennen (N=552)

Gemiddeld geven respondenten een rapportcijfer van 6,9 voor hun **kennis over de stappen** die volgens de richtlijnen van de meldcode gezet moeten worden bij vermoedens of signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Respondenten uit het primair en voortgezet onderwijs waarden deze kennis vergelijkbaar. Respondenten uit het (voortgezet) speciaal onderwijs waarden deze kennis met een hoger cijfer, namelijk met een 7,3.

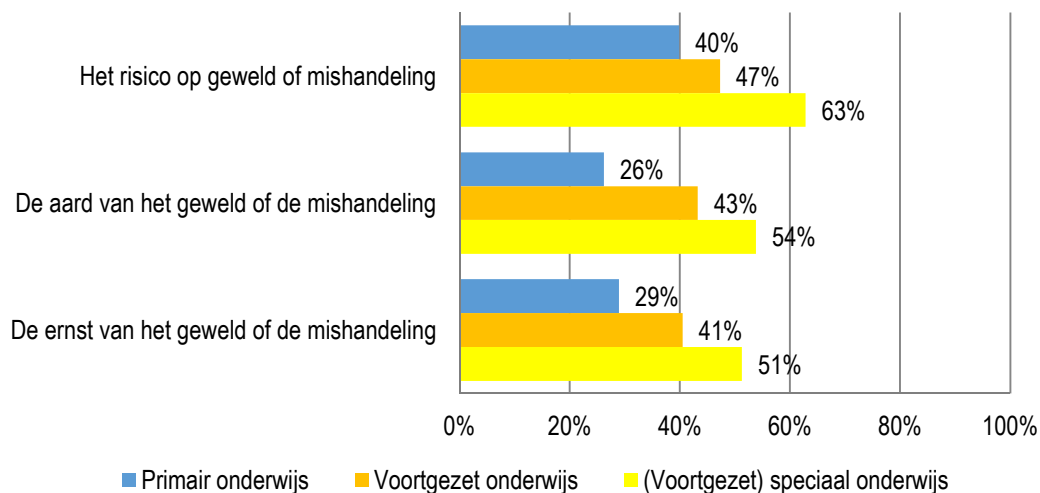
Van de respondenten is 44% *vaak* tot *altijd* in staat om een inschatting te maken van het *risico* op huiselijk geweld en/of kindermishandeling, 33% is *vaak* tot *altijd* in staat om een inschatting te maken van de *aard* en 34% is *vaak* tot *altijd* in staat om een inschatting te maken van de *ernst* ervan.

Grafiek 118 Het in staat zijn om een inschatting te maken van (N=518)

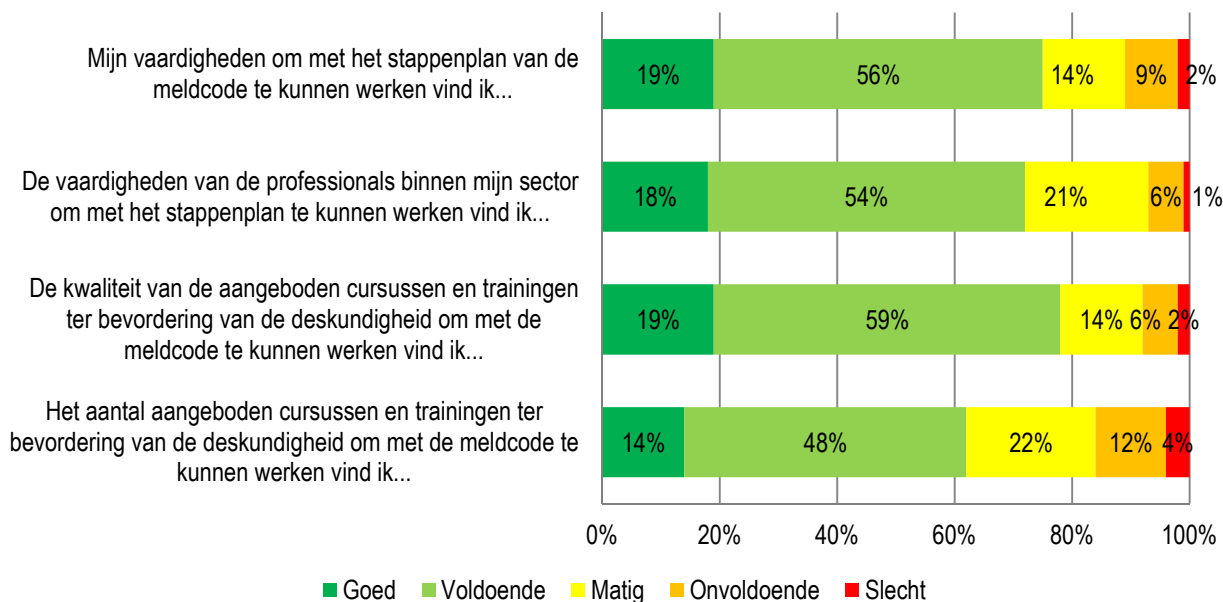
Uit een uitsplitsing naar type onderwijs blijkt dat respondenten uit het (voortgezet) speciaal onderwijs zichzelf vaker in staat achten om het risico op kindermishandeling en de aard en ernst ervan in te schatten.

Grafiek 119 Het in staat zijn om een inschatting te maken van (uitsplitst naar type onderwijs)

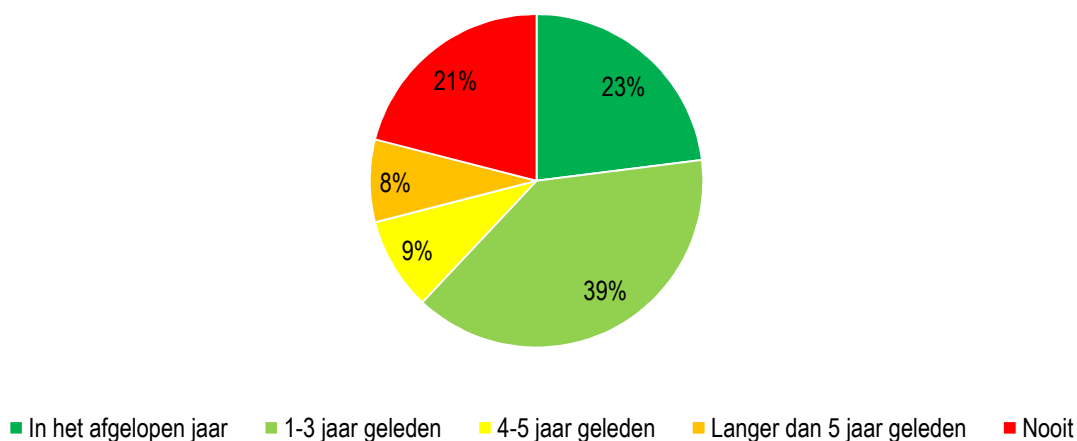
Van de respondenten waardeert 75% de eigen vaardigheden om met de stappen van de meldcode te werken als *voldoende* tot *goed*, 14% waardeert deze als *matig* en 11% als *onvoldoende* tot *slecht*. De waardering voor dezelfde vaardigheden van professionals binnen de sector geeft een redelijk vergelijkbaar beeld. De kwaliteit van de aangeboden cursussen wordt door 75% van de respondenten als *voldoende* tot *goed* gewaardeerd. Het aantal aangeboden cursussen vindt 62% van de respondenten *voldoende* tot *goed*.

Grafiek 120 Waardering voor vaardigheden om met het stappenplan te kunnen werken en cursussen/trainingen (N=353-511)

Van de respondenten heeft 21% *nooit* een training gevolgd over huiselijk geweld en/of kindermishandeling. In het afgelopen jaar heeft 23% een training gevolgd en 48% heeft zo'n training 1 tot 5 jaar geleden gevolgd en 8% heeft dit langer dan 5 jaar geleden gedaan.

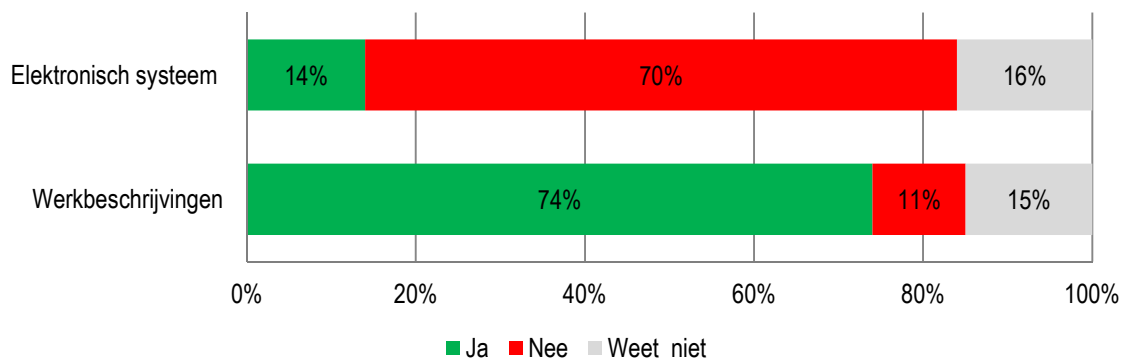
Figuur 85 Periode waarin een cursus/training is gevolgd over huiselijk geweld en/of kindermishandeling (N=528)

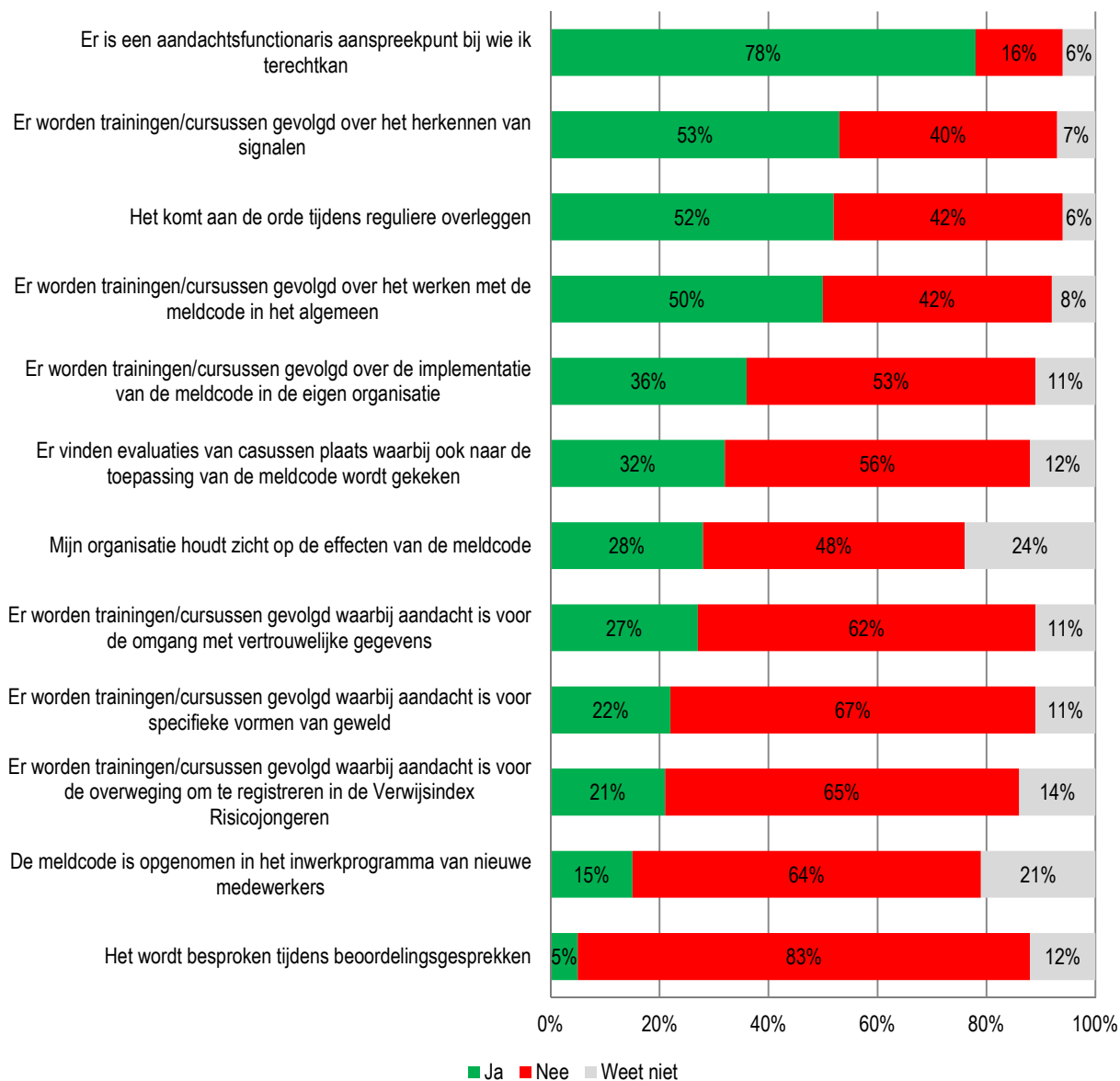
7.5 De implementatie van de meldcode

Van de respondenten geeft 70% aan dat er in hun werkomgeving *geen* elektronisch systeem beschikbaar is, waarin de stappen van de meldcode zijn verwerkt en 16% weet niet of zo'n systeem beschikbaar is. Van de respondenten beschikt 74% over werkbeschrijvingen, waarin de stappen van de meldcode zijn beschreven.

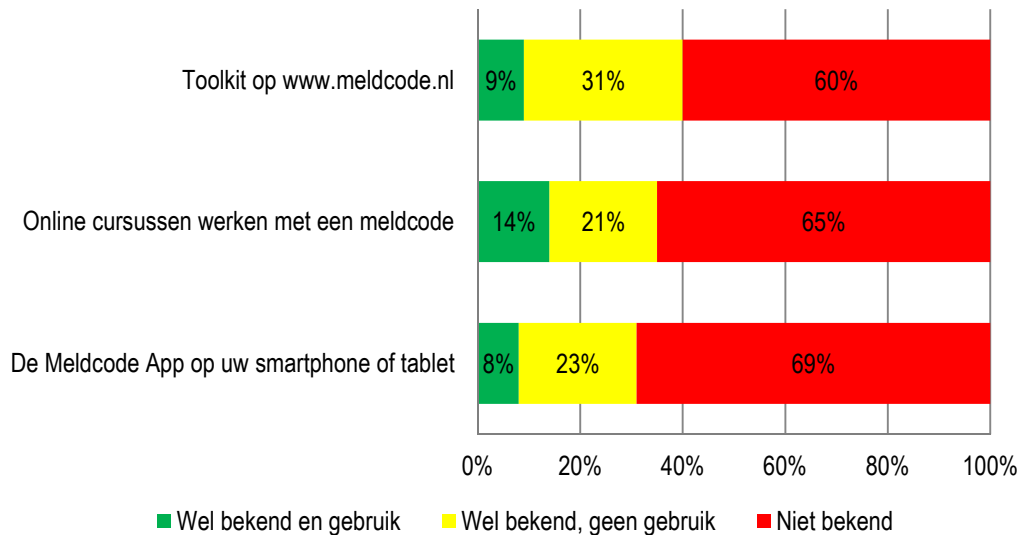
Grafiek 121 Beschikbaarheid van een elektronisch systeem en werkbeschrijvingen (N= 560, N=563)

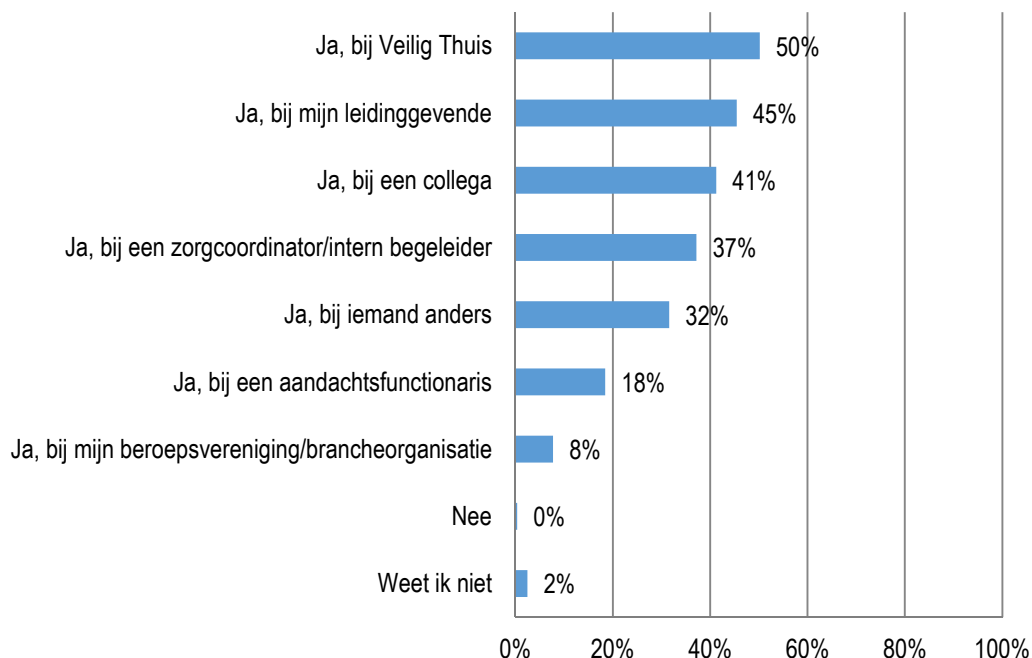
Volgens 78% van de respondenten is er in de eigen organisatie een aanspreekpunt/functionaris die het gebruik van de meldcode binnen de organisatie moet bevorderen. Daarnaast wordt het volgen van trainingen genoemd als een manier om het werken met de meldcode te bevorderen. Met name trainingen over het herkennen van signalen (53%) en trainingen over het werken met de meldcode (50%) worden genoemd. Daarnaast geeft 52% van de respondenten aan dat het in reguliere overleggen aan de orde komt. Volgens 15% van de respondenten is de meldcode opgenomen in het inwerkprogramma van nieuwe medewerkers.

Grafiek 123 Manieren ter bevordering van het gebruik van de meldcode binnen de organisatie (N= 532-537)

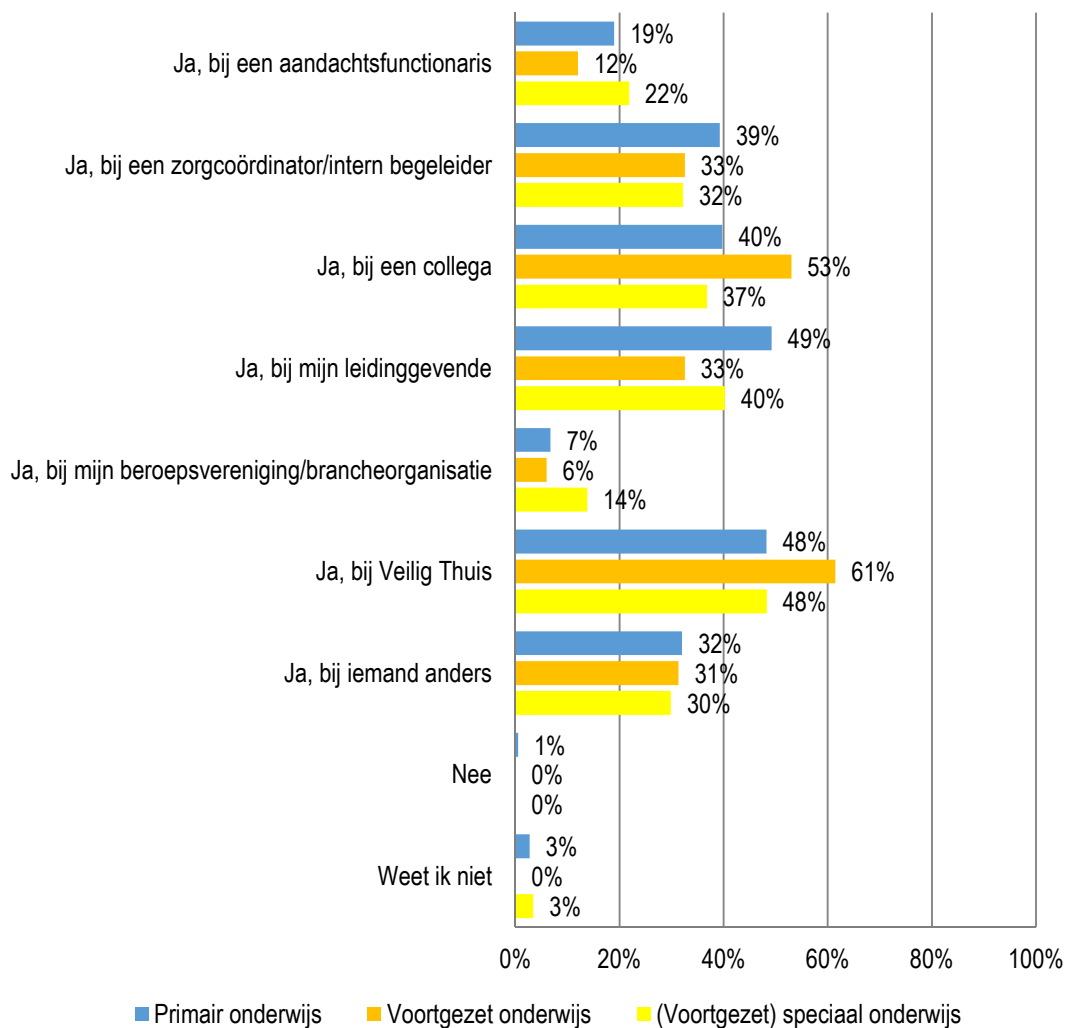
Een meerderheid van de respondenten kent de ondersteunende hulpmiddelen niet. De toolkit op www.meldcode.nl is het meest bekend (40%). De online cursussen zijn bij 35% van de respondenten bekend en de Meldcode App is bekend bij 31% van de respondenten. Het bekend zijn met de hulpmiddelen betekent niet dat er ook daadwerkelijk gebruik van wordt gemaakt. Van de respondenten die bekend zijn met de hulpmiddelen maakt 8% tot 14% er ook daadwerkelijk gebruik van.

Grafiek 124 Bekendheid met ondersteunende hulpmiddelen (N= 525)

Van de respondenten geeft 50% aan met vragen over de meldcode en de implementatie ervan terecht te kunnen bij Veilig Thuis, 45% kan terecht bij de leidinggevende, 41% bij een collega en 37% bij de zorgcoördinator. Van de respondenten geeft 32% aan ergens anders terecht te kunnen. In deze antwoordcategorie noemen respondenten Schoolmaatschappelijk Werk, de vertrouwenspersoon op school, het sociaal wijkteam, het CJG, het zorgteam, de leerplichtambtenaar en de wijkagent.

Grafiek 125 Bij iemand terecht kunnen met vragen over de meldcode (N= 570)

Uit een uitsplitsing naar type onderwijs blijkt dat respondenten uit het (voortgezet) speciaal onderwijs vaker een aandachtsfunctionaris raadplegen (22% ten opzicht van 19% PO en 12% VO). Respondenten uit het primair onderwijs raadplegen vaker een zorgcoördinator (39% ten opzichte van 33% Vo en 32% (voortgezet) speciaal onderwijs) en respondenten uit het voortgezet onderwijs raadplegen eerder een collega (53% ten opzichte van 40% PO en 37% (voortgezet) speciaal onderwijs) en Veilig Thuis (61% ten opzichte van 48% PO en (voortgezet) speciaal onderwijs).

Grafiek 126 Uitsplitsing bij iemand terecht kunnen met vragen over de meldcode (N= 570)

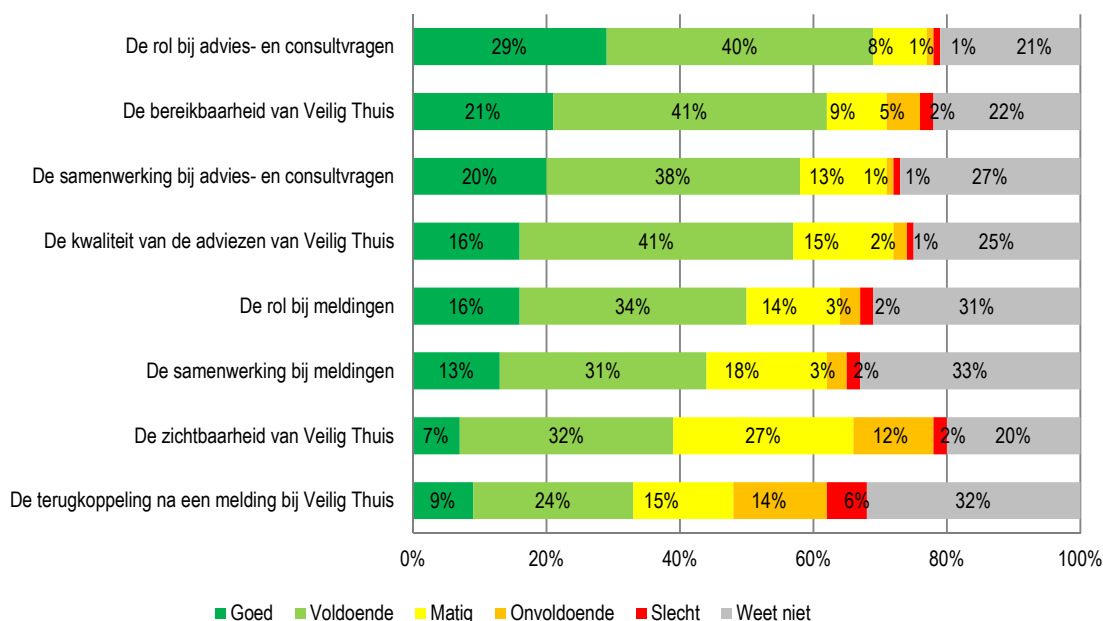
7.6 Veilig Thuis

Van de respondenten is 90% bekend met Veilig Thuis. Hiervan heeft 56% er in de praktijk ook mee te maken gehad. Van de respondenten is 12% niet bekend met Veilig Thuis.

Figuur 86 Bekendheid met Veilig Thuis (N= 525)

De rol van Veilig Thuis bij **advies- en consultvragen** wordt door 69% van de respondenten als *voldoende* tot *goed* beoordeeld en ook over de samenwerking bij dit soort vragen is men positief; 58% beoordeelt deze als *voldoende* tot *goed*. Bij de toelichting bij deze vraag geven respondenten aan grote verschillen te ervaren in de kwaliteit van de medewerkers van Veilig Thuis. Ook vinden zij dat Veilig Thuis veel onderzoek weer teruglegt bij de school.

De rol van en samenwerking met Veilig Thuis bij **meldingen** wordt door 50% (rol) en door 44% (samenwerking) van de respondenten als *voldoende* tot *goed* beoordeeld. Over de terugkoppeling na een melding zijn respondenten het minst tevreden; 33% beoordeelt deze als *voldoende* tot *goed*, 35% vindt de terugkoppeling *matig* tot *slecht* en 32% heeft hier geen mening over. Bij de toelichting bij deze vraag geven respondenten aan dat Veilig Thuis niet of pas heel laat terugkoppelt. Ook vinden respondenten het frustrerend als er niets met een melding wordt gedaan en er niet wordt aangegeven wat hier de reden voor is. Scholen gaan naar de mening van de respondenten niet zomaar over tot het doen van een melding.

Grafiek 127 De rol van en samenwerking met Veilig Thuis (N= 455)

Van de respondenten heeft 46% sinds 1 januari 2015 nog geen contact gehad met Veilig Thuis. Van de respondenten die wel contact hebben gehad met Veilig Thuis vindt 41% de rol van Veilig Thuis ten opzichte van de oude situatie niet gewijzigd en 13% vindt dat de rol wel veranderd is. Uit de antwoorden bij de toelichting bij deze vraag blijkt dat de respondenten vinden dat de bereikbaarheid van Veilig Thuis buiten kantooruren slechter is dan bij het oude AMK en dat Veilig Thuis minder zichtbaar is in de netwerken rond scholen.

7.7 Samenvatting

De professionals binnen de sector onderwijs zijn zeer goed bekend met de verplichting om te werken met de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling: 91% van de respondenten is op de hoogte van deze verplichting. Voor het primair en voortgezet onderwijs zijn deze percentages vergelijkbaar. In het (voortgezet) speciaal onderwijs is men minder bekend met deze verplichting; 85% van de respondenten geeft aan hiervan op de hoogte te zijn. Ook vinden vrijwel alle professionals (93%) dat het handelen bij vermoedens of signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling *vaak* tot *altijd* bij hun taak of verantwoordelijkheid hoort. Respondenten geven aan dat het handelen niet tot hun verantwoordelijkheid behoort als er binnen de school een andere persoon is die hiermee is belast. Ook vinden enkele respondenten dat het signaleren wel tot hun taak en verantwoordelijkheid behoort, maar dat de andere stappen naar hun mening door andere instanties of personen, zoals bijvoorbeeld hulpverleners zouden moeten worden doorlopen.

Een meerderheid van 65% vindt dat de meldcode (heel) veel ondersteuning biedt; de meldcode geeft houvast en structuur. Van de respondenten handelt 37% (veel) sneller bij signalen of vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling en 52% handelt gelijk (niet sneller en niet minder snel).

Van de respondenten geeft 90% aan wel eens vermoedens te hebben gehad van huiselijk geweld en/of kindermishandeling in hun werkpraktijk. Van de respondenten heeft 26% wel eens een casus gehad, waarbij er achteraf gezien ten onrechte geen **advies** is gevraagd aan Veilig Thuis en 23% heeft wel eens een casus gehad, waarbij achteraf bleek dat er ten onrechte geen **melding** is gedaan bij Veilig Thuis. Voor het niet om advies vragen worden de volgende redenen genoemd: eerdere negatieve ervaringen met een adviesvraag en soms wordt er liever advies gevraagd aan een collega of aan de schoolarts. Ook wordt er als er al andere hulpverleners bij een gezin betrokken zijn, geen advies gevraagd. De volgende redenen worden genoemd voor het niet melden: er waren al hulpverleners binnen het gezin actief, men wilde eerst de hulpverlening een kans geven. Maar later bleek deze niet het gewenste resultaat op te leveren. Daarnaast wordt de angst dat het kind van school wordt gehaald en daarmee uit beeld verdwijnt genoemd als reden om indertijd niet te melden en een nog niet volledig beeld van de ernst van de situatie.

Het van school halen van het kind door de ouders of verzorgers komt in het onderzoek vaker naar voren. De angst hiervoor is soms ook een belemmering voor respondenten bij het voeren van het gesprek met de leerling en de ouders. Als ouders het kind om deze reden van school halen, geven zij vaak geen toestemming voor de overdracht van het leerlingendossier en verdwijnt het kind uit zicht. Daarnaast wordt de veiligheid van leerlingen (en het gezin) door een meerderheid van 53% van de respondenten genoemd.

De meeste stappen van de meldcode worden door een meerderheid van de respondenten vaak tot altijd toegepast: 87% van de respondenten past stap 1 vaak tot altijd toe, 83% stap 2, 78% stap 3 en 81% stap 4. Een aantal scholen werkt met een meldcode die stap 5 (beslissen hulp organiseren of melden) hebben uitgesplitst in een stap 5a en 5b, waarbij stap 5a het monitoren van het effect van hulpverlening is en stap 5b het melden. Stap 5 wordt door 78% van de respondenten vaak tot altijd toegepast. Van de respondenten monitort 69% vaak tot altijd de effecten van hulpverlening en 31% geeft aan vaak tot altijd te melden. Bij acuut gevaar raadpleegt 62% de Raad voor de Kinderbescherming of de politie. Respondenten geven als reden aan om niet alle stappen uit te voeren dat sommige stappen door iemand anders binnen de school worden gezet. Dit geldt met name voor het melden. Dit gebeurt volgens de respondenten uit het primair onderwijs meestal door de directie. Daarnaast geven respondenten aan dat melden vaak niet meer nodig is, omdat de hulpverlening effectief is. Volgens 70% van de respondenten was de benodigde hulp ook daadwerkelijk toegankelijk en beschikbaar. Wanneer hulp *niet* of *soms wel/soms niet* toegankelijk was, had dit te maken met achterstanden en wachtlijsten bij het sociaal wijkteam, achterstanden bij Veilig Thuis, onduidelijkheid ten gevolge van de transitie van de Jeugdzorg, versobering van de mogelijkheden om hulp in te schakelen en het vermijden van hulpverlening door de ouders.

Van de respondenten waardeert 75% de eigen vaardigheden om met de stappen van de meldcode te werken als voldoende tot goed. Zij geven gemiddeld een rapportcijfer van 6,9 voor hun **kennis over de stappen** die volgens de richtlijnen van de meldcode gezet moeten worden bij vermoedens of signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Respondenten uit het primair en voortgezet onderwijs waarderen deze kennis vergelijkbaar. Respondenten uit het (voortgezet) speciaal onderwijs waarderen hun kennis met een hoger cijfer, namelijk met een 7,3. Het merendeel van de respondenten (71%) heeft in de afgelopen vijf jaar een training gevolgd op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling en 21% heeft nooit een training gevolgd over huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Veilig Thuis is bij het merendeel van de respondenten bekend. De rol van Veilig Thuis bij **advies- en consultvragen** wordt door 69% van de respondenten als voldoende tot goed beoordeeld en ook over de samenwerking bij dit soort vragen is men positief; 58% beoordeelt deze als voldoende tot goed. Bij de toelichting bij deze vraag geven respondenten aan grote verschillen te ervaren in de kwaliteit van de medewerkers van Veilig Thuis. Ook vinden zij dat Veilig Thuis veel onderzoek weer teruglegt bij de school. De rol en samenwerking bij **meldingen** wordt door 50% (rol) en door 44% (samenwerking) van de respondenten als voldoende tot goed beoordeeld. Over de terugkoppeling na een melding zijn respondenten het minst tevreden; 33% beoordeelt deze als voldoende tot goed. Bij de toelichting bij deze vraag geven respondenten aan dat Veilig Thuis niet of pas heel laat terugkoppelt. Ook vinden respondenten het frustrerend als er niets met een melding wordt gedaan en er niet wordt aangegeven wat hier de reden voor is; scholen gaan naar de mening van de respondenten niet zomaar over tot het doen van een melding.

Van de respondenten heeft 46% sinds 1 januari 2015 nog geen contact gehad met Veilig Thuis. Van de respondenten die wel contact hebben gehad met Veilig Thuis vindt 41% de rol van Veilig Thuis ten opzichte van de oude situatie niet gewijzigd en 13% vindt dat de rol wel veranderd is. Uit de antwoorden bij de toelichting bij deze vraag blijkt dat de respondenten vinden dat de bereikbaarheid van Veilig Thuis buiten kantooruren slechter is dan bij het oude AMK en dat Veilig Thuis minder zichtbaar is in de netwerken rond scholen.

Hoofdstuk 8

Ervaringen Veilig Thuis organisaties

8.1 Inleiding

Gemeenten hebben vanuit de Wmo 2015 de opdracht om op bovenlokaal niveau geïntegreerde Advies- en Meldpunten Huiselijk geweld en Kindermishandeling (AMHK's) te organiseren. De AMHK's zijn per 1 januari 2015 gevormd en worden in de praktijk aangeduid met de term Veilig Thuis.. De Veilig Thuis organisaties zijn sinds de vorming nog in ontwikkeling. Veilig Thuis heeft een belangrijke rol in de toepassing van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, zoals stap 2 voor het vragen van advies aan een collega en Veilig Thuis of stap 5 voor het doen van een melding bij Veilig Thuis. In dit hoofdstuk beschrijven we het perspectief van Veilig Thuis.

Om dit perspectief goed in kaart te brengen hebben we negen Veilig Thuis organisaties benaderd met het verzoek om mee te werken. Uiteindelijk hebben acht Veilig Thuis organisaties meegewerkt aan het onderzoek. Bij vier Veilig Thuis organisaties heeft er een groepsgesprek plaatsgevonden. De organisaties hebben zelf bepaald hoeveel en welke medewerkers van Veilig Thuis bij het gesprek aanwezig waren. In totaal zijn drie managementgesprekken, twee (groeps)gesprekken met professionals, twee groepsgesprekken waarin zowel management als professionals aanwezig waren. Daarnaast hebben er zes telefonische interviews plaatsgevonden met medewerkers van vier verschillende Veilig Thuis organisaties. Gespreksonderwerpen waren het gebruik van de meldcode in het veld en de ervaringen van Veilig Thuis met de meldcode. Hierbij lag de nadruk op eventuele knel- of verbeterpunten. Gezien er acht van de in totaal 26 Veilig Thuis organisaties hebben meegewerkt aan dit onderzoek is enige voorzichtigheid geboden in de interpretatie van de uitkomsten.

8.2 Leeswijzer

In dit hoofdstuk worden de bevindingen uit de gesprekken met de Veilig Thuis organisaties beschreven. De bevindingen zijn geclusterd langs vier thema's:

- de bekendheid met en de implementatie van de meldcode;
- de positie van Veilig Thuis;
- de toepassing van de meldcode door professionals uit de sectoren waarin met de meldcode wordt gewerkt;
- de effecten van het werken met de meldcode.

8.3 De inzet van Veilig Thuis bij het vergroten van de bekendheid met en de implementatie van de meldcode

De onderzochte Veilig Thuis organisaties gaven aan dat er in de periode voor en na de invoering van de meldcode (1 juli 2013) ruchtbaarheid is gegeven aan de meldcode. Dit werd vaak gedaan door de AMK's (Advies- en Meldpunten Kindermishandeling) en SHG's (Steunpunten Huiselijk Geweld) en gemeenten. De communicatie bestond voornamelijk uit voorlichting en campagnes. Ook werden er trainingen aan professionals gegeven. Bij de voorlichtingscampagnes lag de nadruk

op het bereiken van de organisaties en professionals die direct met de meldcode in aanraking komen. In de voorlichting en de trainingen werd aandacht besteed aan zaken als vroegsignalering en de stappen van de meldcode.

Uit de gesprekken blijkt dat de indruk bestaat dat de bekendheid met de meldcode in de afgelopen twee jaar is vergroot. Er is sprake van een toename in de contacten met Veilig Thuis. Er wordt door de professionals van Veilig Thuis een verschil opgemerkt tussen de diverse beroepsgroepen. Veilig Thuis organisaties beoordelen de kennis van de meldcode bij professionals als basaal. De bekendheid lijkt groter bij professionals die met kinderen werken dan bij professionals die voornamelijk met volwassenen werken. Met name medisch specialisten en de GGZ-sector worden als voorbeelden genoemd van professionals die minder bekend zijn met de meldcode, hoewel ook hier in de afgelopen periode een verbetering wordt opgemerkt, met name bij kinderartsen en op de spoedeisende hulp. Maar men komt nog steeds huisartsen tegen die niet op de hoogte zijn van de meldcode. Ook ervaren Veilig Thuis organisaties dat de bekendheid van de kindcheck nog verbetering behoeft, met name bij de hiervoor genoemde doelgroepen.

Bekendheid alleen is niet voldoende

Veilig Thuis organisaties geven aan dat bekendheid met de meldcode niet voldoende is. De implementatie van de meldcode in organisaties ervaren zij als wisselend. Er zijn organisaties waarin de meldcode duidelijk is opgenomen in het werkproces, maar in veel organisaties is dit (nog) niet het geval; daar is de meldcode 'in de kast blijven staan'. De vertaling van de meldcode naar de eigen organisatie en de praktijk van de professional behoeft vaak nog uitwerking. Zo gaven enkele Veilig Thuis organisaties aan nog regelmatig vragen te krijgen van professionals over de toepassing van de meldcode in hun werkpraktijk. Het vrijmaken en aanstellen van een aandachtsfunctionaris binnen deze organisaties die professionals hierin intern kan ondersteunen, is volgens de onderzochte Veilig Thuis organisaties van groot belang voor een duurzame implementatie van de meldcode. Het beeld bij de Veilig Thuis professionals bestaat dat dit nog niet overal voldoende belegd is, met als gevolg dat er geen structurele alertheid op signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling is.

De implementatie van de meldcode in het werkproces is volgens de Veilig Thuis organisaties van belang, omdat zij merken dat bekendheid met de meldcode niet voldoende is voor een professional om daadwerkelijk de stappen van de meldcode te kunnen toepassen. Zij merken dat veel professionals de kennis hierover missen. Zo wordt door meerdere medewerkers van Veilig Thuis het voorbeeld genoemd dat professionals bellen met de mededeling dat ze een melding willen doen, omdat dat volgens de meldcode moet. Zij zijn er niet van op de hoogte dat zij eerst zelf een aantal stappen moeten ondernemen alvorens zij kunnen melden. Ook wanneer professionals een training hebben gevolgd, is het van belang dat de kennis geborgd wordt. Hiervoor is veelal geen aandacht in organisaties. Veilig Thuis organisaties ervaren dat de bekendheid van de meldcode en de kennis over de te nemen stappen terugzakt op het moment dat er niet voldoende aandacht voor is. Anderzijds merken zij dat de alertheid op huiselijk geweld en kindermishandeling en de

toepassing van de meldcode toeneemt wanneer er door voorlichting of campagnes aandacht wordt besteed aan de meldcode. Dit is te merken aan het aantal adviesvragen en meldingen dat Veilig Thuis organisaties krijgen van professionals, maar ook van burgers.

Om de bekendheid met de meldcode verder te bevorderen geven Veilig Thuis organisaties nog steeds voorlichting aan professionals. De frequentie waarin dat gebeurt, verschilt per Veilig Thuis organisatie en hangt af van de capaciteit die daarvoor beschikbaar is. De Veilig Thuis organisaties verschillen in omvang en vorm, afhankelijk van de afspraken die hierover met gemeenten zijn gemaakt. Veilig Thuis organisaties ervaren bezuinigingen op preventie en voorlichting. Zo heeft niet elke Veilig Thuis organisatie (veel) subsidie (meer) beschikbaar voor preventie en voorlichting. Toch geven alle geïnterviewde Veilig Thuis organisaties aan een verzoek tot voorlichting als het even kan te honoreren, omdat ze het belangrijk vinden dat professionals goed op de hoogte zijn van de meldcode. Zij zien dit als een investering in het voorliggend veld. Vertrouwensartsen zien specifiek een belangrijke taak voor zichzelf weggelegd om de meldcode beter bekend te maken onder artsen en psychiaters. Een verzoek tot voorlichting slaan zij dan ook zelden af. De Veilig Thuis organisaties zouden meer ruimte voor voorlichting en trainingen willen hebben om de meldcode beter te kunnen uitdragen in het voorliggend veld. Om de kennis van de meldcode in alle sectoren op peil te houden is er continu aandacht en bijscholing nodig.

8.4 De positie van Veilig Thuis in relatie tot de meldcode

Het AMK en het SHG zijn sinds 1 januari 2015 samengevoegd tot Veilig Thuis. De Veilig Thuis organisaties zijn sinds deze samenvoeging nog in ontwikkeling. Voormalig medewerkers van beide organisaties moeten nu alle adviesvragen oppakken. Het nader tot elkaar komen en het ontwikkelen van een eenduidige werkwijze heeft de volle aandacht, maar vraagt nog om een kwaliteitsslag om adviesvragen goed te kunnen beantwoorden.

Naamswijziging

De bekendheid van Veilig Thuis in relatie tot de meldcode is door de landelijke campagnes inmiddels redelijk op niveau. Afhankelijk van de regio wordt er tevens lokaal ingezet op de verbinding met lokaal opererende professionals. De naamswijziging per 1 januari 2015 (van AM(H)K en SHG naar Veilig Thuis) leidt (nog) tot verwarring. Zo is het onderscheid tussen Veilig Thuis en het Veiligheidshuis nog niet voor iedereen duidelijk, omdat professionals ook bij het Veiligheidshuis een melding kunnen doen. Het gaat dan om gezinnen met een zeer complexe problematiek in combinatie met een risico op crimineel gedrag. De routing van de meldingen is niet bij alle professionals duidelijk.

Ondersteuning en voorlichting

Het toezicht op de implementatie en het gebruik van de meldcode ligt bij de diverse inspecties en gemeenten; Veilig Thuis heeft hier geen rol in. Wel zien de onderzochte Veilig Thuis organisaties het als hun taak om, waar nodig, betrokken professionals aan te spreken op het gebruik van de meldcode en om eventuele

hiaten in de regio aanhangig te maken. In de voorlichting over en ondersteuning bij de implementatie van de meldcode spelen gemeenten een belangrijke rol. Hetzelfde geldt voor de preventie van huiselijk geweld en/of kindermishandeling en vroegsignalering. Gemeenten hebben hierin een regierol. De aanpak hiervan en de prioritering die gemeenten hieraan geven verschilt sterk. Veilig Thuis organisaties geven aan dat een aantal gemeenten deze taken naar hun mening onvoldoende oppakt. Er zijn ook gemeenten die deze taken bij Veilig Thuis beleggen. De middelen die hiervoor beschikbaar worden gesteld aan Veilig Thuis verschillen ook sterk per gemeente en daarmee de mogelijkheden die de Veilig Thuis organisaties hebben om op dit terrein een rol van betekenis te kunnen spelen.

Samenwerking met sociale wijkteams

Veilig Thuis organisaties zijn momenteel nog zoekende naar hun positie in relatie tot en in samenwerking met sociale wijkteams. De geïnterviewden constateren dat er grote verschillen bestaan in de expertise van professionals als het gaat om kindermishandeling en huiselijk geweld in de gemeentelijke sociale wijkteams. Dat bemoeilijkt de samenwerking en heeft consequenties voor de rol die Veilig Thuis neemt of krijgt. Binnen deze teams staat de meldcode nog niet altijd goed op het netvlies. Dat heeft volgens de geïnterviewde medewerkers van Veilig Thuis twee redenen. De eerste is dat er professionals werkzaam zijn in de sociale wijkteams die voorheen voornamelijk met enkelvoudige hulpvragen te maken hadden en ook niet of nauwelijks bekend zijn met de meldcode. De tweede reden die wordt genoemd is dat sociale wijkteams uitgaan van de vrijwillige hulpvraag van de cliënt. Hoewel een hulpvraag breed wordt bekeken, is er nog niet altijd alertheid op signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het signaleren, maar ook het bespreekbaar maken van dit thema vereist een meer confronterende rol van de professional. Deze is volgens de Veilig Thuis organisaties nog niet altijd aanwezig bij de sociale wijkteams. Als uitzondering daarop worden oud-medewerkers van Bureau Jeugdzorg genoemd die in sociale wijkteams werkzaam zijn, zij hebben deze competenties wel in huis. Ook is er in enkele sociale wijkteams voor gekozen om een medewerker van Veilig Thuis op te nemen of op te kunnen roepen voor consultatie. Door het ontbreken van alertheid en een confronterende houding bij sociale wijkteams bestaat het risico dat huiselijk geweld en kindermishandeling niet tijdig worden gesignaleerd of dat er geen passende hulpverlening wordt ingezet, terwijl de integrale benadering vanuit de sociale wijkteams er juist voor zou moeten zorgen dat kindermishandeling en huiselijk geweld eerder worden gesignaleerd. Veilig Thuis organisaties twijfelen of casussen waarin sprake is van huiselijk geweld of kindermishandeling momenteel goed worden opgepakt of dat er tijdig advies wordt gevraagd.

8.5 De toepassing van de meldcode

De toepassing van de meldcode is sinds de invoering ervan in juli 2013 sterk verbeterd. Dit is terug te zien in een toename van het aantal adviesvragen en meldingen. Ook vanuit ziekenhuizen en de spoedeisende hulpposten wordt er een toename in het aantal adviesvragen en meldingen opgemerkt door de Veilig Thuis organisaties. Dit is mede te danken aan de sterke protocollering van de meldcode bij deze instanties. Huisartsen, specialisten en GGZ-professionals nemen minder vaak

contact op, volgens medewerkers van Veilig Thuis, vanwege de vertrouwensrelatie met de patiënt. De indruk bestaat dat in de zorgsector de meldcode vaker wordt toegepast door de 'jongere generatie' dan door de 'oudere generatie' medewerkers. De rol van vertrouwensartsen bij Veilig Thuis lijkt echter een factor die van positieve invloed is op een betere toepassing van de meldcode in de zorgsector. Vertrouwensartsen merken dat artsen het prettig vinden te overleggen met een collega-arts vanwege het gedeelde beroepsgeheim en de vakspecifieke kennis van de vertrouwensartsen. Ook informeren vertrouwensartsen andere artsen over de informatie die zij wel en niet kunnen delen in verband met hun beroepsgeheim.

Professionals die met kinderen werken, zoals jeugdhulpprofessionals en professionals uit het onderwijs nemen relatief vaak contact op met Veilig Thuis. Het vermoeden bestaat dat zij vanuit hun professie altijd denken vanuit het belang en de veiligheid van het kind waardoor zij bij vermoedens van kindermishandeling eerder de stappen van de meldcode gaan volgen. Bij professionals die alleen of voornamelijk met volwassenen werken is de hulpvraag vaak leidend waardoor aandacht voor mishandeling of geweld minder op het netvlies staat. Veilig Thuis organisaties constateren dat er wellicht daardoor minder vaak contact met hen wordt opgenomen als het gaat om bijvoorbeeld ouderenmishandeling. Vanuit de politie worden echter wel veel meldingen gedaan, dan gaat het echter vaak al om ernstige situaties die 'flink uit de hand zijn gelopen'.

Adviesvragen

Adviesvragen die gesteld worden aan Veilig Thuis gaan veelal over vermoedens van verwaarlozing, lichamelijk geweld, zorgwekkende echtscheidingssituaties, seksueel misbruik en partnergeweld. Met name verwaarlozing is lastig aan te tonen en kan worden beïnvloed door de normen en waarden van de professional zelf. Ook kan een professional zijn objectieve blik op de situatie verliezen doordat deze meegezogen wordt in het verhaal van een betrokkene, bijvoorbeeld één van de ouders van een kind. De kennis van diverse vormen van geweld en mishandeling ontbreekt veelal bij professionals om objectief signalen te kunnen beoordelen. Veilig Thuis helpt professionals in zo'n gesprek de feiten en interpretaties op een rij te zetten om te kunnen vaststellen of de vermoedens reëel zijn of (nog) niet voldoende sterk zijn. Ook worden er relatief veel vragen gesteld over hoe men het gesprek met de cliënt of betrokkenen kan aanpakken. Professionals hebben vaak het gevoel dat ze een partij beschuldigen. Veilig Thuis helpt professionals denken in termen van 'zorgen maken om'.

Veilig Thuis organisaties zien een kentering in de houding waarmee professionals contact met hen opnemen. Voorheen belden professionals vaak met de mededeling dat zij een melding wilden doen, nu wordt er vaker gebeld met de vraag of ze een bepaalde situatie kunnen voorleggen. Veilig Thuis ziet de bekendheid van de adviesfunctie toenemen.

Hoewel over bepaalde doelgroepen en vormen van mishandeling en geweld relatief veel vragen worden gesteld, zijn er volgens de Veilig Thuis organisaties ook nog bepaalde doelgroepen die extra aandacht behoeven. Zo hebben de geïnterviewden

de indruk dat adviesvragen en meldingen met betrekking tot ouderenmishandeling ondervertegenwoordigd zijn. Er is hier nog in mindere mate aandacht voor. Deze aandacht is wel vergroot door de extra media-aandacht voor deze doelgroep; er lijkt sprake te zijn van een (lichte) toename van het aantal adviesvragen en meldingen met betrekking tot de ouderendoelgroep. Volgens één van de Veilig Thuis organisaties had het effect van deze campagne groter kunnen zijn als er een sterkere link met de meldcode was gelegd. Verder worden casussen waarin er sprake is van ouderenproblematiek vaak besproken in sociale wijkteams. Zoals eerder in dit hoofdstuk ook al vermeld, zijn deze teams volgens Veilig Thuis organisaties meer gericht op de hulpvraag van de cliënt en staat signalering van huiselijk geweld en de toepassing van de meldcode nog in mindere mate op hun netvlies.

Daarnaast zijn er zorgen om patiënten met GGZ-problematiek. De indruk bestaat dat er vanuit de Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ) minder om advies wordt gevraagd en dat er in mindere mate wordt gemeld. Een mogelijke verklaring hiervoor zou de vertrouwensrelatie met de cliënt kunnen zijn.

Een andere doelgroep waar Veilig Thuis organisaties zorgen om hebben zijn mensen met een licht verstandelijke beperking. Met name sinds 1 januari 2015 merken Veilig Thuis organisaties op dat er minder aandacht is voor deze doelgroep, er komen minder adviesvragen en meldingen binnen. Een Veilig Thuis organisatie noemt als mogelijke verklaring dat de rol van MEE, die zich specifiek voor deze doelgroep inzette, per 1 januari 2015 veranderd is. Dat vindt men zorgelijk omdat bekend is dat deze doelgroep relatief veel te maken heeft met mishandeling en geweld, zowel als slachtoffer als dader.

Tot slot verdient de toepassing van de meldcode door specialistische zorgaanbieders nog aandacht. Een aantal Veilig Thuis medewerkers geven aan dat zorgaanbieders van tweedelijnsvoorzieningen vaak sterk gericht zijn op de behandeling van de patiënten, waardoor de mogelijkheid bestaat dat zij signalen van onveiligheid over het hoofd zien. Ook wordt opgemerkt dat de kindcheck relatief weinig door deze doelgroep wordt toegepast. Hierdoor komt het voor dat Veilig Thuis niet tijdig benaderd wordt voor advies of dat meldingen in een laat stadium binnenkomen.

Toepassing van de stappen van de meldcode

Veilig Thuis organisaties vragen veelal in het contact met een professional of zij de stappen van de meldcode hebben toegepast. De ervaring is dat professionals stappen soms te snel zetten of een stap overslaan. Dit heeft veelal te maken met een gebrek aan kennis en vaardigheden om de stappen goed te kunnen toepassen. In dergelijke gevallen adviseert de medewerker van Veilig Thuis één of meerdere stappen van de meldcode terug te zetten en wordt geadviseerd hoe dit aangepakt kan worden. Zo gaan professionals bij de eerste twee stappen soms te snel omdat ze denken de signalen goed te hebben geïnterpreteerd, terwijl in het adviesgesprek met Veilig Thuis vaak blijkt dat de signalen onvoldoende op feiten zijn gebaseerd. Ook willen professionals soms melden zonder dat zij zelf het gesprek met de cliënt

of betrokkenen zijn aangegaan. Ook het overslaan van stap 3, het gesprek met de cliënt, is veelal het gevolg van een gebrek aan vaardigheden om dit gesprek op een goede manier, zonder een gevoel van angst om bijvoorbeeld de vertrouwensrelatie te schaden, te kunnen voeren. Veilig Thuis geeft advies over de wijze waarop professionals dit gesprek kunnen aangaan en wat het voor de cliënt kan betekenen dat dit gesprek gevoerd wordt. Eventueel wordt het gesprek vooraf met de professional geoefend en in uitzonderlijke situaties wordt aangeboden dat een medewerker van Veilig Thuis aanwezig is bij het gesprek. Dit heeft niet de voorkeur van Veilig Thuis, omdat het voor de cliënt of betrokkenen intimiderend kan overkomen. Er wordt altijd benadrukt dat dit gesprek geen onderdeel uitmaakt van een onderzoek van Veilig Thuis en in het geval van een later onderzoek dat het gesprek niet in het dossier wordt opgenomen.

De Veilig Thuis organisaties proberen professionals zich meer verantwoordelijk te laten voelen voor de stappen die zij volgens de meldcode zelf kunnen zetten. Zij ervaren echter dat professionals dit niet altijd als zodanig opvatten. Professionals hebben nog wel eens het gevoel dat het probleem bij hen teruggelegd wordt. Eén Veilig Thuis organisatie geeft aan dat zij meldingen, met name van medische melders, om die reden juist vaker aannemen om te voorkomen dat professionals ontevreden zijn over het contact en een volgende keer geen contact meer zullen opnemen.

Veilig Thuis organisaties nemen in hun dossier na een adviesvraag alleen de naam van de professional op en niet de naam van de cliënt waarover de professional contact opneemt. Uit het onderzoek onder professionals blijkt dat professionals zich hierover soms verbazen. Veilig Thuis kan zo niet signaleren of meerdere professionals advies hebben gevraagd over een zelfde casus. Daarmee zouden vermoedens van meerdere professionals mogelijk gesterkt kunnen worden en eerder tot een onderzoek kunnen leiden. Veilig Thuis organisaties geven aan dat zij de naam van de cliënt vanwege privacy niet kunnen noteren. Wel wordt er af en toe een rode draad gezien in de verhalen van meerdere professionals die contact opnemen over een zelfde casus. In dat geval doet Veilig Thuis wel eerder onderzoek. Er is in dit onderzoek niet gesignaleerd dat professionals of Veilig Thuis organisaties het bezwaarlijk vinden dat de gegevens van de professional wordt genoteerd in het dossier wanneer er een adviesvraag wordt gesteld.

Terugkoppeling door Veilig Thuis na een melding

Veilig Thuis organisaties koppelen in principe altijd iets terug naar de professional die een melding heeft gedaan. Echter, zij geven aan dat dit in het verleden mogelijk niet altijd gebeurd is, ondanks dat het verzaken hierin niet de bedoeling is. Ook bestaat er verschil van inzicht en handelen over de manier en het moment waarop de terugkoppeling plaatsvindt. Dit verschilt per Veilig Thuis organisatie en soms zelfs per individuele medewerker. Zo zijn er Veilig Thuis organisaties die altijd terugkoppelen naar een professional dat er een onderzoek gaat plaatsvinden. Anderen informeren professionals pas achteraf dat er een onderzoek heeft plaatsgevonden. In dat geval kan er een lange periode overheen zijn gegaan. Afhankelijk van de hulpverleningsrelatie van de professional met de betrokkenen

krijgt een professional soms een inhoudelijke terugkoppeling of worden er afspraken gemaakt om een cliënt of gezin te monitoren, maar dat gebeurt minder vaak vanwege de privacy van een cliënt. Huisartsen ontvangen veelal een brief waarin staat vermeld dat er onderzoek is gedaan naar een patiënt. Dit is conform het handelingsprotocol. Naar burgers toe zijn Veilig Thuis organisaties over het algemeen terughoudender om terug te koppelen dan naar professionals. Het handelingsprotocol benadrukt dan ook dat de feedback aan de sociale omgeving beperkt is.

8.6 De effecten van het werken met de meldcode

Veilig Thuis heeft het laatste jaar veel veranderingen in de organisatiestructuur en registratiesystemen meegemaakt. Daardoor is het lastig om een duidelijk inzicht te geven in de ontwikkeling van het aantal adviesvragen en meldingen. Over het algemeen ervaren de Veilig Thuis organisaties een toename van het aantal contactmomenten met professionals en een toename van het aantal adviesvragen en meldingen. Hierdoor wordt onnodig opschalen voorkomen omdat professionals in een vroeger stadium dan voorheen het geval was advies vragen. De meldcode biedt professionals een kader en handvatten om te handelen. Veilig Thuis organisaties merken dat de meldcode professionals meer handelingsbekwaam maakt. Ook wordt er meer een gezamenlijke verantwoordelijkheid gevoeld sinds de invoering van de meldcode waar professionals voorheen eerder geneigd waren een casus 'over de schutting te gooien bij Bureau Jeugdzorg'.

Het vragen van advies moet leiden tot sneller handelen en waar nodig het inschakelen van hulp, waardoor het idealiter uiteindelijk niet noodzakelijk is om een melding te doen. Als een melding toch noodzakelijk blijkt, is de kwaliteit hiervan en de beschikbare informatie beter als naar aanleiding van de adviesvraag de stappen van de meldcode op de juiste manier gezet zijn. De toename in het aantal adviesvragen en meldingen veroorzaakt bij sommige Veilig Thuis organisaties capaciteitsproblemen. Omdat meldingen altijd voorrang hebben, komen de behandeling van adviesvragen en ondersteuning en preventie soms onder druk te staan. Dit is een punt van zorg, omdat juist de adviesvragen en vroegsignalering van belang zijn.

Van een verplichting om te handelen volgens de meldcode naar een meldplicht

Een andere kanttekening die tijdens de gesprekken naar voren kwam, is dat de meldcode zich niet zou moeten ontwikkelen tot een meldplicht, waar De Taskforce Kindermishandeling recentelijk voor pleitte.³ De Veilig Thuis organisaties vrezen dat professionals bij een verplichting tot melden de neiging zullen hebben om direct te melden en dan de andere stappen van de meldcode, zoals het vragen van advies en het voeren van een gesprek met de cliënt en overige betrokkenen, over zullen slaan. Dit gaat in tegen de verantwoordelijkheid die Veilig Thuis organisaties bij professionals willen neerleggen als het gaat om het volgen van de stappen van de meldcode. Juist nu op het moment dat Veilig Thuis organisaties merken dat professionals deze verantwoordelijkheid meer en meer gaan voelen en deze ook op

³ <http://www.nationaalrapporteur.nl/actueel/nieuws/Archief2015/slachtoffers-kindermishandeling-en-seksueel-misbruik-beter-herkennen-melden-en-helpen.aspx?cp=63&cs=16790>

zich gaan nemen. Enkele Veilig Thuis organisaties stellen dat een meldplicht daardoor juist een verarming in plaats van een verrijking zou zijn. Tevens zou de meldplicht kunnen leiden tot onnodige belasting van gezinnen en onderzoeken door Veilig Thuis. Zo komt de preventieve werking van het advies onder druk te staan en zal naar verwachting de kwaliteit van de meldingen afnemen.

Toezicht

Nu de bekendheid van de meldcode groeiende is, zouden Veilig Thuis organisaties graag zien dat de meldcode ook daadwerkelijk toegepast gaat worden. De toezichthouders hebben hierin volgens hen een belangrijke rol. Veilig Thuis organisaties pleiten ervoor dat toezichthouders niet alleen controleren of de meldcode in de organisatie is ingevoerd, maar ook of de stappen worden opgevolgd. Zij zien graag dat de toetsingsvragen worden uitgebreid om meer inzicht te krijgen in welke mate de meldcode ook daadwerkelijk onderdeel is van het werkproces.

8.7 Conclusies

De meldcode is inmiddels over het algemeen breed bekend en geïmplementeerd. De implementatie is echter nog wel in ontwikkeling; de vertaling van de meldcode naar de eigen organisatie van professionals en werkpraktijk behoeft vaak nog uitwerking. Ook is er nog meer aandacht nodig voor de kennis en vaardigheden van professionals om de stappen van de meldcode goed te kunnen toepassen. Voor een duurzame implementatie is het daarnaast van belang dat er binnen de organisaties een aandachtsfunctionaris is aangesteld, die professionals intern kan ondersteunen bij de toepassing van de meldcode.

De formele samenvoeging van het oude AMK en het SHG tot Veilig Thuis per 1 januari 2015 wordt door de medewerkers van Veilig Thuis met wie gesproken is positief beoordeeld, omdat beide organisaties elkaar kunnen versterken. Wel is het soms nog zoeken naar een eenduidige werkwijze en een duidelijk werkproces.

De rol die Veilig Thuis kan spelen bij zaken als voorlichting, preventie en vroegsignalering verschilt per gemeente. Het gaat hier om taken waarop gemeenten de regierol hebben en sommige gemeenten hebben deze taken niet bij Veilig Thuis belegd. Voor zover gemeenten deze taken wel bij Veilig Thuis hebben belegd, is de rol die Veilig Thuis kan spelen afhankelijk van de prioritering door de gemeenten en de financiering van gemeenten. De mogelijkheden van Veilig Thuis om de banden met het lokale veld aan te halen en actief betrokken te zijn bij preventie en signalering hangt af van lokale beleidskeuzes. Tegelijk merkt Veilig Thuis dat door de ontwikkelingen in het sociaal domein aandacht voor huiselijk geweld en kindermishandeling soms onderbelicht raakt. De rol van sociale wijkteams in het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling zou gezien hun integrale benadering groot moeten zijn. Tevens hebben zij de mogelijkheid om tijdig ondersteuning in te schakelen. Aandacht voor de meldcode binnen de sociale wijkteams is dan ook van groot belang voor tijdige signalering en hulpverlening. In dat kader zijn sommige Veilig Thuis organisaties nog zoekende naar hun positie in relatie tot de sociale wijkteams.

De toepassing van de meldcode door professionals is sterk verbeterd. Veilig Thuis organisaties ervaren een toename van het aantal contactmomenten, adviesvragen en meldingen. Ook de houding van professionals ten aanzien van Veilig Thuis zien zij veranderen; zij zien Veilig Thuis steeds meer als een organisatie die advies kan geven in plaats van een organisatie waar men een melding kan doen.

De gezamenlijke verantwoordelijkheid wordt volgens Veilig Thuis organisaties bij professionals steeds meer gevoeld en er wordt ook naar gehandeld. Het wijzen op de verantwoordelijkheid van de professional leidt echter ook nog wel eens tot onbegrip bij de professional met als gevaar dat deze niet opnieuw contact met Veilig Thuis zal opnemen. De professional goed van advies voorzien blijkt daarmee een preciaire aangelegenheid.

De toepassing van de meldcode door specialistische zorgaanbieders heeft echter nog aandacht. Dit geldt ook voor professionals die voornamelijk met volwassenen werken. Deze groepen nemen relatief minder vaak contact op met Veilig Thuis. Ook merken medewerkers van Veilig Thuis dat de kindcheck nog minder op het netvlies staat bij deze professionals. Bepaalde doelgroepen behoeven ook extra aandacht. Het gaat dan om ouderen, patiënten met GGZ-problematiek en mensen met een verstandelijke beperking.

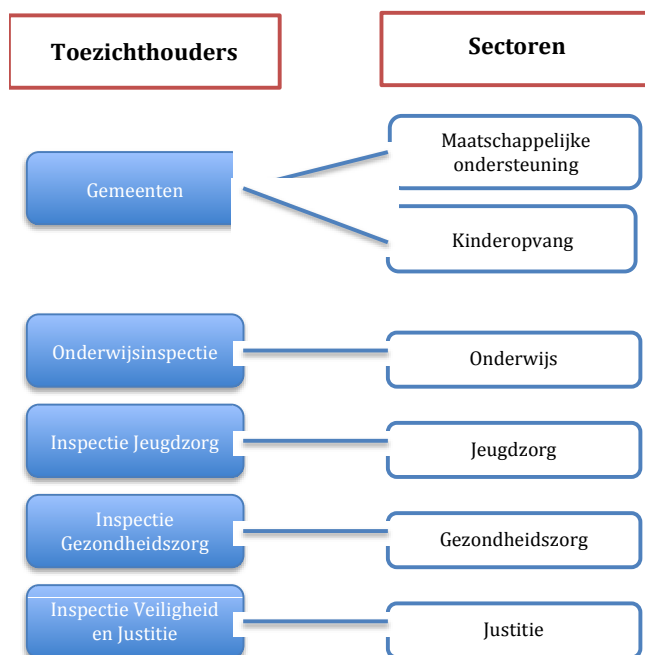
De toename in het aantal adviesvragen en meldingen veroorzaakt bij sommige Veilig Thuis organisaties capaciteitsproblemen. Omdat meldingen altijd voorrang hebben, komen de behandeling van adviesvragen en ondersteuning en preventie soms onder druk te staan. Dit staat tijdig en adequaat handelen, zoals beoogd wordt met de meldcode, in de weg.

Hoofdstuk 9

Onderzoek toezichthouders

9.1 Inleiding

De Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling verplicht de organisaties in de (jeugd)gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, jeugdhulp en justitie om een meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling in de eigen organisatie te implementeren en het gebruik en kennis hiervan te bevorderen. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het toezicht op de implementatie van de meldcode in de sectoren maatschappelijke ondersteuning en kinderopvang. De Inspectie voor de Gezondheidszorg, de Onderwijsinspectie, de Inspectie Jeugdzorg en de Inspectie Veiligheid en Justitie zijn belast met het toezicht op de implementatie van de meldcode in de overige sectoren.

Schema: Overzicht van de toezichthouders en de sectoren die zij controleren op de implementatie van de wet Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

In dit hoofdstuk beschrijven we de ervaringen van de toezichthouders met het toezicht op de implementatie van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Deze ervaringen zijn in beeld gebracht door het uitvoeren van een dossierstudie en door in de vorm van (groeps)interviews in gesprek te gaan met toezichthouders. Er zijn gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van de vier betrokken Inspecties, drie GGD'en en zeven gemeenten.

9.2 Toezicht door de Inspecties

De Inspectie Jeugdzorg

De Inspectie Jeugdzorg heeft eind 2012, vooruitlopend op de wettelijke verplichting om te beschikken over een meldcode, via een digitale vragenlijst een inventariserend onderzoek uitgevoerd bij de organisaties die onder haar toezicht vallen⁴. Doel van het onderzoek was om zicht te krijgen op de mate waarin organisaties een meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling hanteren. Uit het onderzoek bleek dat het merendeel van de organisaties geanticipeerd had op de aankomende wettelijke verplichting; van de organisaties beschikte 72% over een meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling en 13% van de organisaties beschikte alleen over een meldcode kindermishandeling.

Vervolgens heeft de Inspectie in september 2013 de organisaties die eerder nog niet beschikten over een meldcode schriftelijk gevraagd naar de stand van zaken met betrekking tot de invoering. Hieruit bleek dat nagenoeg alle organisaties een meldcode hadden geïmplementeerd en dat twee organisaties uiterlijk eind december 2013 de meldcode zouden implementeren. Het onderzoek was gericht op implementatie van de meldcode, het organiseren van trainingen en scholing en het aanstellen van een of meerdere aandachtsfunctionarissen.

Uit navraag bij de Inspectie blijkt dat na 2013 geen brede uitvraag meer is gedaan. De meldcode maakt nu onderdeel uit van het regulier toezicht, het algemeen toezicht naar verantwoorde hulp voor jeugd en het toezicht op het voorkomen van seksueel grensoverschrijdend gedrag. De Inspectie geeft aan in de praktijk te constateren dat alle instellingen beschikken over een meldcode. Over de wijze waarop de meldcode wordt toegepast in de sector jeugdzorg is bij de Inspectie geen informatie beschikbaar. Op basis van de Jeugdwet en de gezondheidszorgwet [welke wet is dat?] heeft de Inspectie Jeugdzorg de mogelijkheid om sancties op te leggen als niet aan de wettelijke verplichting wordt voldaan om de meldcode te hanteren.

De Inspectie Onderwijs

De Inspectie Onderwijs heeft in 2013 een plan van aanpak opgesteld voor de handhaving van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. In dit plan van aanpak zijn twee gedragsdoelen benoemd: uiterlijk op 1 juli 2015 moeten alle scholen en instellingen beschikken over een meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling en uiterlijk op 1 juli 2016 moeten de randvoorwaarden op orde zijn, waardoor personeelsleden die binnen de school of instelling werkzaam zijn de meldcode in een veilig werkklimaat kunnen toepassen. Het gaat hierbij om kennis over de toepassing van de meldcode.

Onderdeel van het plan van aanpak is een handhavingsstrategie. In deze strategie geeft de Inspectie aan met betrekking tot de verplichting van scholen om voor een meldcode een invoeringstermijn van twee jaar te hanteren, voordat zij daadwerkelijk

⁴ Inspectie Jeugdzorg (Utrecht, april 2013): *Invoering van de Meldcode in de jeugdzorg*.

scholen/instellingen sancties zal gaan opleggen als zij niet beschikken over een meldcode. In 2013 informeerde de Inspectie scholen en instellingen over de verplichting, maakte de meldcode deel uit van het jaarlijkse bestuursgesprek en werden in de jaarlijkse vragenlijsten, die aan scholen en instellingen worden gestuurd, vragen over de meldcode opgenomen. Deze activiteiten werden in 2014 gecontinueerd. Vanaf 2015 krijgen de onderzoeken op scholen en instellingen een normatief karakter. Bij het oordeel van de Inspectie wordt dan niet alleen het aanwezig zijn van de meldcode betrokken, maar ook de werking ervan. Als er sprake is van niet naleving van de wettelijke voorschriften, vindt handhaving van die voorschriften plaats.

Uit het in april 2015 verschenen Onderwijsverslag over het schooljaar 2013/2014⁵ blijkt dat in het primair onderwijs 96% van de scholen beschikte over een meldcode. In alle meldcodes zijn de vijf stappen uit het basismodel meldcode opgenomen. Van de scholen in het primair onderwijs had 37% scholing georganiseerd over de meldcode voor alle leraren, 31% voor een deel van de leraren en 45% voor (een deel van) het overige personeel, bijvoorbeeld de schoolleider. Bij 8% van de scholen in het primair onderwijs werd geen enkele medewerker hierin geschoold.

Van de scholen in het voortgezet onderwijs beschikte 90% over een meldcode. Van deze meldcode bevat 98% de vijf stappen uit het basismodel. Bij 8% van de scholen in het voortgezet onderwijs werden alle leraren geschoold over de toepassing van de meldcode, 34% deed dit voor een deel van de leerkrachten en 52% organiseerde scholing voor anderen, bijvoorbeeld de schoolleider. Bij 17% van de scholen werd geen enkele medewerker hierin geschoold.

In het middelbaar beroepsonderwijs beschikte 55% over een meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Van deze meldcodes bevat 99% de vijf stappen uit het basismodel. Bij 22% van de scholen in het middelbaar beroepsonderwijs werden alle leerkrachten geschoold over de toepassing van de meldcode en 38% organiseerde scholing voor een deel van de beroepskrachten. Bij 40% van de scholen werd geen enkele medewerker hierin geschoold.

Over het (voortgezet) speciaal onderwijs zijn geen gegevens over de implementatie van de meldcode bekend. Uit navraag bij de Inspectie bleek dat in het (voortgezet) speciaal onderwijs in 2014 geen bevraging over de meldcode heeft plaatsgevonden. Over de daadwerkelijke toepassing van de meldcode in de sector onderwijs is bij de Inspectie geen nadere informatie beschikbaar.

In het groepsinterview gaf de Onderwijsinspectie aan dat zij, als zij constateert dat een onderwijsinstelling niet of onvoldoende heeft geïmplementeerd, per brief herstellvragen stelt. Als dit niet tot verbeteringen leidt, wordt er geëscaleerd. Een mogelijke sanctie is het opschorten van bekostiging. In de praktijk is de meldcode nooit een breekpunt. De Inspectie gaf aan dat zij wat betreft de kwaliteit van de uitvoering alleen een stimulerende rol kan spelen.

⁵ <http://publicaties.onderwijsinspectie.nl/xmlpages/page/onderwijsverslag-2013-2014>

De Inspectie Gezondheidszorg

De Inspectie voor de Gezondheidszorg heeft in augustus 2013 gerapporteerd⁶ over de invoering van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling in vijftien sectoren van de gezondheidszorg⁷. De Inspectie onderzocht of de meldcode is ingevoerd, of de meldcode de vijf stappen uit het basismodel bevat en of instellingen hun zorgmedewerkers scholen om de meldcode te kunnen toepassen. De Inspectie concludeerde dat de invoering van de meldcode over het algemeen onvoldoende was. Daarnaast constateerde de Inspectie dat de invoering van de meldcode per zorgsector varieerde. Uit de rapportage blijkt dat op het moment van rapporteren de meldcode het meest in gebruik was bij GGD'en, het Gezondheidscentrum voor Asielzoekers en bij GGZ-instellingen. De sectoren die het minst de meldcode gebruikten, waren de particuliere klinieken, de logopedisten, de thuiszorginstellingen en de fysiotherapeuten. Ook constateerde de Inspectie dat zorginstellingen hun zorgmedewerkers gemiddeld nog te weinig hadden geschoold in het gebruik van de meldcode.

Vanaf 2014 neemt de Inspectie de implementatie van de meldcode mee in haar regulier toezicht. Bij geen of onvoldoende gebruik van de meldcode gaat de Inspectie over tot handhaving. In het IGZ Jaarbeeld 2014 concludeerde de Inspectie dat JGZ-instellingen de meldcode gebruiken en dat medewerkers voldoende geschoold waren⁸. Ook bij grote GGZ-instellingen was het gebruik voldoende, maar was er nog wel meer aandacht voor scholing nodig. In de overige zorgsectoren was er onvoldoende zicht op de implementatie van de meldcode of bleek dat de meldcode nog onvoldoende geïmplementeerd was. Ook bleek dat er binnen de eerstelijnszorg (specifiek: fysiotherapeuten, huisartsen en verloskundigen) onvoldoende zicht was op de implementatie van de meldcode en op scholing over de meldcode. En binnen de gehandicaptenzorg en de verpleging en verzorging was er volgens de Inspectie nog verbetering nodig van de implementatie.

In het groepsinterview gaf de Inspectie aan dat als er in het reguliere toezicht wordt geconstateerd dat een zorginstelling de meldcode niet of onvoldoende heeft geïmplementeerd, het de instelling meestal wel lukt om binnen enkele maanden de zaken op orde te hebben. Als het herstellen niet lukt, is er volgens de Inspectie vaak sprake van een breder probleem met betrekking tot het functioneren van de instelling.

⁶ Inspectie voor de Gezondheidszorg (Utrecht, augustus 2013): *Invoering van Meldcode(s) huiselijk geweld en kindermishandeling*.

⁷ De vijftien sectoren zijn: abortusklinieken, asielzoekers, fysiotherapeuten, geestelijke gezondheidszorginstellingen, gehandicaptenzorginstellingen, GGD'en, huisartsenposten, logopedisten, oefentherapeuten, particuliere klinieken, revalidatie instellingen, tandartsen, thuiszorginstellingen, verloskundigen en verpleging- en verzorgingshuisinstellingen.

⁸ <http://www.igz.nl/actueel/nieuws/jaarbeeld-2014-mensgerichte-zorg-vraagt-om-me.aspx>

De Inspectie Veiligheid en Justitie

De Inspectie Veiligheid en Justitie heeft in 2015 onderzocht in hoeverre organisaties binnen haar toezichtsdomein voldoen aan de wettelijke verplichting om een meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling te implementeren en wat hiermee de eerste ervaringen zijn. Het gaat hierbij om de volgende organisaties: reclassering, demo-zorginstellingen, DJI en Halt.

Bij het onderzoek stonden vier onderzoeksvragen centraal:

- In hoeverre beschikken de organisaties binnen het toezichtsdomein van Inspectie Veiligheid en Justitie over een meldcode?
- In hoeverre bevorderen organisaties het gebruik en de kennis van de meldcode?
- In hoeverre voldoet de meldcode aan de eisen uit het Besluit meldcode?
- Wat zijn de eerste ervaringen met de meldcode?

De Inspectie Veiligheid en Justitie is daarmee de eerste Inspectie die ook de ervaringen van medewerkers in kaart brengt. De resultaten van het onderzoek worden eind 2015 bekendgemaakt.

9.3 Gemeentelijk toezicht

Het toezicht op het gebruik van de meldcode in de sectoren kinderopvang en maatschappelijke ondersteuning ligt bij de gemeenten. Zij houden toezicht op het gebruik van de meldcode bij organisaties die binnen deze sectoren werkzaam zijn. Vrijwilligersorganisaties vallen niet onder de Wet verplichte meldcode en daarmee niet onder de toezichthoudende rol van gemeenten.

Het toezicht van gemeenten moet gericht zijn op de beschikbaarheid van een meldcode, op het voldoen aan de minimeisen van de Wet verplichte meldcode en de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) en op de activiteiten die organisaties verrichten om de kennis en het gebruik van de meldcode bij medewerkers te bevorderen, zoals het geven van voorlichting, scholing en training⁹.

Gemeenten zijn vrij in de manier waarop het toezicht wordt vormgegeven. Zo kunnen gemeenten bijvoorbeeld een vragenlijst uitzetten onder de organisaties in de kinderopvang en maatschappelijke ondersteuning in hun gemeenten om te achterhalen of zij over een meldcode beschikken en of zij hun medewerkers scholen. Daarnaast kunnen zij meldcodes opvragen en deze toetsen aan de wettelijke vereisten. Op grond van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) zijn gemeenten bevoegd om deze informatie op te vragen en waar nodig op te eisen. Op grond van de Awb kunnen gemeenten een last onder dwangsom opleggen als een organisatie niet voldoet aan de Wet verplichte meldcode. Zo kunnen gemeenten organisaties verplichten om alsnog aan de wet te voldoen. Over organisaties die in meerdere gemeenten actief zijn, kunnen gemeenten afspraken maken over de afstemming van hun toezichtstaken. Ook is het mogelijk om de meldcode op te nemen als voorwaarde in een subsidiebeschikking als de meldcode kan worden

⁹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brochures/2013/07/04/factsheet-meldcode-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling-voor-gemeenten>

gezien als een wijze waarop of een middel waarmee het doel van de subsidie wordt bereikt.

Het toezicht op de naleving van de Wet verplichte meldcode kan voor de sector kinderopvang ook worden neergelegd bij de GGD, die in veel gemeenten ook het toezicht op de kinderopvang uitoefent.

Naast de hiervoor beschreven toezichthoudende rol van gemeenten, zijn gemeenten ook zelf verplicht een meldcode voor bepaalde medewerkers op te stellen die voldoet aan de wettelijke eisen. Het gaat dan bijvoorbeeld om medewerkers die betrokken zijn bij de uitvoering van de Leerplichtwet 1969 en om medewerkers van de gemeenten, die werkzaam zijn binnen een sociaal wijkteam.

Ook zijn gemeenten sinds de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015 belast met het toezicht op de naleving van de bepalingen van de Wmo. Zij moeten zorg dragen voor de kwaliteit en de continuïteit van de maatschappelijke ondersteuning en moeten een of meerdere toezichthoudende ambtenaren aanstellen¹⁰. Gemeenten hebben geen wettelijke taak om toezicht te houden op de kwaliteitseisen vanuit de Jeugdwet. Hier zijn de Inspectie Jeugdzorg, de Inspectie voor Gezondheidszorg en de Inspectie van Veiligheid en Justitie verantwoordelijk voor. Wel kunnen gemeenten zelf aanvullende kwaliteitseisen stellen. Op de naleving van deze eisen moeten gemeenten zelf toezien. Voor een goede informatievoorziening tussen de Inspecties en gemeenten is het Inspectieloket Jeugd ingesteld.¹¹

Gemeentelijk toezicht op de sector kinderopvang

Veel gemeenten hebben het toezicht op de naleving van de Wet verplichte meldcode voor de sector kinderopvang neergelegd bij de GGD. GGD/GHOR Nederland heeft een risicoprofiel ontwikkeld voor het toezicht op de kinderopvang.¹² Het risicoprofiel is een hulpmiddel voor de toezichthouder om de benodigde inzet voor het komende jaar in te schatten. Na een inspectie vult de inspecteur van de GGD het model risicoprofiel in, waarbij voor zeven indicatoren¹³ het risicoprofiel wordt ingevuld. Het model risicoprofiel kan worden gezien als een checklist. In de checklist is een vraag over de meldcode opgenomen namelijk: *'Zijn de beroepskrachten op de hoogte van de inhoud van het protocol/de meldcode Kindermishandeling?'* De checklist bevat geen vragen met betrekking tot implementatie en scholing. Enkele GGD'en toetsen de kennis en het gebruik van de meldcode door interviews te houden met beroepskrachten van de betreffende locatie. Uit deze interviews blijkt vaak dat de meldcode vaak wel is geïmplementeerd, maar dat er in de praktijk weinig gebruik van wordt gemaakt.

¹⁰ http://www.invoeringwmo.nl/sites/default/files/Handreiking-toezicht-Wmo_314010-10_web.pdf

¹¹ <http://www.inspectieloketjeugd.nl/het-inspectieloket-jeugd>

¹² <http://www.ggdghorkennisnet.nl/?file=23015&m=1431529121&action=file.download>

¹³ Naleving van de beroepskracht-kindratio en groepsgrootte, pedagogisch beleid en praktijk, veiligheid en gezondheid in de praktijk, klachten en/of signalen en hun afhandeling, personeelsverloop en personeel, intern kwaliteitsbeleid, handhaving en naleving.

De meldcode is dan wel besproken in een vergadering en zit in een map, maar is niet doorvertaald naar de dagelijkse werkwijze van de medewerkers.

Dit blijkt ook uit een onderzoek van de GGD Amsterdam, die de kennis over de aanpak van kindermishandeling en de toepassing van de meldcode expliciet heeft onderzocht. De resultaten van dit onderzoek zijn in juli 2015 gepubliceerd onder de titel 'De effectiviteit van de meldcode kindermishandeling in de kinderopvang'¹⁴. Onderzocht is of pedagogisch medewerkers signalen die kunnen duiden op kindermishandeling herkennen en of zij vervolgens de verplichte meldcode hanteren. Aan de hand van een vragenlijst hebben toezichthouders onderzocht of medewerkers zich zorgen hebben gemaakt over kinderen en of zij naar aanleiding van deze zorgen de meldcode geraadpleegd hebben. Uit het onderzoek blijkt dat 82% van de pedagogisch medewerkers uit de 56 onderzochte locaties zich zorgen maakt over kinderen, maar dat zij dit niet structureel in verband brengen met de mogelijkheid van kindermishandeling. Ook blijkt dat slechts een derde van de pedagogisch medewerkers die zorgen hebben, de meldcode raadpleegt. Vaak worden er in plaats daarvan 'eigen' observatielijsten geraadpleegd. De GGD Amsterdam doet daarom de aanbeveling om de meldcode te integreren in een breder (pedagogisch) observatie-instrument.

Als GGD'en constateren dat er niet aan de wettelijke verplichting wordt voldaan, geven zij een handhavingsadvies aan de gemeente. De handhavingsactiviteiten liggen vervolgens bij de gemeente en verschillen ook per gemeente. Als er door de gemeente gehandhaafd is, krijgt de GGD vervolgens een verzoek om opnieuw te toetsen of aan de wettelijke verplichting wordt voldaan.

Gemeentelijk toezicht op de sector maatschappelijke ondersteuning

Het gemeentelijk toezicht op de sector maatschappelijke ondersteuning is nog niet volledig vormgegeven en uitgekristalliseerd. De aandacht van gemeenten was in eerste instantie gericht op de uitvoering van de nieuwe taken die met de transitie zijn overgekomen naar de gemeenten. Het is niet duidelijk of iedere gemeente al is overgegaan tot het aanstellen van de toezichthoudend ambtenaar. Veel gemeenten overwogen eind 2014 om dit toezicht neer te leggen bij de GGD vanwege de ervaringen die deze instantie al heeft met een toezichthoudende rol zo bleek uit een passage uit de Handreiking toezicht Wmo van het Verweij-Jonker Instituut.¹⁵

Het staat niet bij iedere gemeente scherp op het netvlies dat zij naast het toezicht op de sector maatschappelijke ondersteuning ook nog een toezichthoudende rol hebben met betrekking tot het gebruik van de meldcode. Het beleggen van dit toezicht bij de toezichthoudend ambtenaar Wmo zou een efficiënte manier kunnen zijn om het toezicht op de meldcode binnen gemeenten te verankeren.

Gemeenten hebben de mogelijkheid om de meldcode in de subsidievoorwaarden op te nemen. Een aantal gemeenten heeft dit ook gedaan. Hierdoor is het toezicht op

¹⁴ <http://www.ggd.amsterdam.nl/algemene-onderdelen/zoeken/?Zoe=meldcode+kindermishandeling&mode=zoek>

¹⁵ http://www.invoeringwmo.nl/sites/default/files/Handreiking-toezicht-Wmo_314010-10_web.pdf

de meldcode meegenomen in het hele proces van subsidieverlening. Tot slot geven gemeenten aan geen goed zicht te hebben op de toepassing van de meldcode. Voor kleinere gemeenten geldt bovendien dat capaciteitsgebrek een factor van invloed is.

9.4 De implementatie van de meldcode door de gemeente in haar werkgeversrol

De implementatie van de meldcode door de gemeente in haar werkgeversrol levert bij sociale wijkteams vaak nog vragen op. Gemeenten hebben de meldcode over het algemeen al wel geïmplementeerd, maar de toepassing ervan in de praktijk roept nog vragen op. Dit komt, doordat er in een wijkteam vaak medewerkers van verschillende organisaties werkzaam zijn: in een wijkteam zitten medewerkers van de gemeente en medewerkers die gedetacheerd zijn vanuit andere organisaties. Voor de implementatie van de meldcode voor gemeentelijk medewerkers is de gemeente als werkgever verantwoordelijk.

Voor de medewerkers van andere organisaties kan er een andere meldcode van toepassing zijn, namelijk de meldcode van hun eigen organisatie. Het werken met verschillende meldcodes die niet op elkaar afgestemd zijn, kan leiden tot verwarring bij medewerkers. Zo kunnen richtlijnen verschillen en is het niet duidelijk tot wie medewerkers zich moeten richten: de aandachtsfunctionaris van het sociaal wijkteam of die van de eigen organisatie. Ook zorgen privacyvraagstukken volgens gemeenten en professionals uit het veld voor onduidelijkheid. Het gaat dan om de vraag welke vertrouwelijke informatie je vanuit je beroepsgeheim mag delen en met wie?

9.5 Door toezichthouders aangedragen aandachtspunten

De toezichthouders vragen aandacht voor het feit dat vrijwilligersorganisaties niet verplicht zijn om te werken met een meldcode, terwijl vrijwilligers een steeds grotere en belangrijker rol spelen binnen de huidige participatiesamenleving, waarin eigen kracht en sociaal netwerk centraal staan. Vrijwilligers kunnen een belangrijke rol spelen bij het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling, omdat zij vaak te maken hebben met zorgbehoevende mensen die vanwege die zorgbehoefte in een afhankelijkheidsrelatie zitten.

Ook vinden de toezichthouders dat ouderenmishandeling en dan met name financiële uitbuiting een aandachtspunt blijft. Ouderen zijn voor hun zorg vaak afhankelijk van anderen en durven uit angst om onverzorgd achter te blijven zelf niet aan de bel te trekken. Daarnaast is aangegeven dat geweld tussen jongeren onderling een onderbelichte geweldsvorm is. Dit geldt met name voor psychische mishandeling via digitale kanalen. Deze wereld is minder zichtbaar voor potentiële melders. Zo hebben leraren vaak nog onvoldoende oog voor wat er zich afspeelt op sociale media. Landelijk gezien is hier volgens de geïnterviewden nog te weinig aandacht voor en er is nog weinig onderzoek gedaan naar de effecten van psychische mishandeling via sociale media. Extra aandacht voor de ontwikkeling van signaleringspraktijken en scholing wordt door de geïnterviewden van belang geacht.

9.6 Samenvatting

De onderzoeken van de Inspecties zijn met name gericht op de vraag of er een meldcode is ingevoerd, of de meldcode de vijf stappen van het basismodel van VWS bevat en of medewerkers geschoold zijn in de toepassing van de meldcode.

De Inspectie van Veiligheid en Justitie heeft als enige ook onderzoek gedaan naar de ervaringen van professionals met de toepassing van de meldcode. De resultaten van dit onderzoek zijn naar verwachting eind 2015 bekend. Over het algemeen kan geconcludeerd worden dat de Inspecties een goed overzicht hebben van de implementatie van de meldcode. Zij hebben geen zicht op het gebruik van de meldcode en op de kwaliteit hiervan.

Ook het gemeentelijk toezicht is gericht op bovengenoemde elementen: beschikbaarheid van de meldcode, het opnemen van de vijf stappen en het organiseren van scholing. Gemeenten zijn zich er niet altijd van bewust dat deze toezichthoudende rol tot hun taak behoort. Het toezicht op de kinderopvang is door gemeenten veelal belegd bij GGD'en.

Voor de sector maatschappelijke ondersteuning geldt dat het gemeentelijk toezicht op de meldcode nog niet uitgekristalliseerd is. Dit heeft onder meer te maken met de transities en met de verschillende rollen die de gemeente in het sociaal wijkteam heeft (regisseur, werkgever en toezichthouder). Voor medewerkers in het sociaal wijkteam die in dienst zijn van de gemeente moet de gemeente zelf als werkgever een meldcode implementeren. Dit betekent dat er in een sociaal wijkteam meerdere meldcodes van toepassing kunnen zijn: die van de gemeente en die van de instellingen die medewerkers gedetacheerd hebben in het sociaal wijkteam. Dit kan tot verwarring leiden, omdat richtlijnen kunnen verschillen en omdat het onduidelijk kan zijn tot wie medewerkers zich moeten wenden bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Het toezicht op het gebruik van de meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld binnen deze sector zou kunnen worden versterkt door dit te beleggen bij de toezichthoudend ambtenaar Wmo en/of door de meldcode als voorwaarde op te nemen bij subsidieverlening aan instellingen.

Het blijkt dat het voor organisaties lastig is om de stap te zetten naar de doorvertaling van de meldcode naar de dagelijkse werkpraktijk. Om de toepassing van de meldcode in de kinderopvang te verbeteren adviseert de GGD Amsterdam om de meldcode te integreren in een breder (pedagogisch) observatie-instrument, zodat pedagogisch medewerkers beter geëquipeerd zijn in het tijdig signaleren van signalen van mogelijke kindermishandeling. Ook werd in de groepsinterviews de suggestie gedaan om de meldcode een onderdeel te maken van de werkprocessen binnen organisaties. Zo kan het werken met de meldcode duurzaam verankerd worden in de werkwijze van organisaties.

Bijlage 1 Vragenlijst meldcode

Vragenlijst meldcode

0 Algemene vragen

0.0 Wat is uw leeftijd?

0.1 Bent u man of vrouw?

- ☐ Man
- ☐ Vrouw

0 Algemene vragen

0.2 Wat is uw functie?

- ☐ Ambulancemedewerker
- ☐ Ambulant Hulpverlener
- ☐ Apotheker
- ☐ Begeleider gehandicaptenzorg
- ☐ Begeleider pleegzorg
- ☐ Begeleider vluchtelingen en asielzoekers
- ☐ Diëtist
- ☐ (Adjunct) directeur/schoolleider
- ☐ Educatiedewerker
- ☐ Ergotherapeut
- ☐ Forensisch arts pediatie
- ☐ Fysiotherapeut

- ☐ Gastouder
- ☐ Gezinshuisouder
- ☐ Helpende
- ☐ Houder kinderopvangorganisatie of gastouderbureau
- ☐ Intern begeleider primair onderwijs
- ☐ Jeugdbeschermer
- ☐ Jeugdreclasserder
- ☐ Jongerenwerker
- ☐ Kraamhulp
- ☐ Leerkracht primair onderwijs
- ☐ Leerkracht speciaal onderwijs
- ☐ Leerkracht voortgezet onderwijs
- ☐ Leerkracht voortgezet speciaal onderwijs
- ☐ Logopedist
- ☐ Maatschappelijk werker
- ☐ Medewerker Bureau Halt
- ☐ Medewerker COA
- ☐ Medewerker Dienst Justitiële inrichtingen
- ☐ Onderwijs assistent primair onderwijs
- ☐ Onderwijs assistent speciaal onderwijs
- ☐ Onderwijs assistent voortgezet onderwijs
- ☐ Onderwijs assistent voortgezet speciaal onderwijs
- ☐ Opbouwwerker
- ☐ Optometrist
- ☐ Ouderenwerker
- ☐ Pedagogisch medewerker
- ☐ Pedagogisch medewerker kinderopvang
- ☐ Peuterspeelzaalwerker
- ☐ Podotherapeut
- ☐ Psycholoog/psychotherapeut
- ☐ Reclasseringsmedewerker
- ☐ Schuldhulpverlener

- ☐ Sociaal raadsliedenwerker
- ☐ Tandarts
- ☐ Tandartsspecialisten
- ☐ Verloskundige
- ☐ Verpleegkundig specialist
- ☐ Verpleegkundige
- ☐ Verzorgende
- ☐ Zorgcoördinator voortgezet onderwijs
- ☐ Anders, namelijk: _____

0 Algemene vragen

0.3 In welke sector bent u werkzaam?

- ☐ (Jeugd)gezondheidszorg (inclusief: gehandicaptenzorg, ouderenzorg, thuiszorg)
- ☐ Onderwijs
- ☐ Kinderopvang
- ☐ Maatschappelijke ondersteuning
- ☐ Jeugdhulp (inclusief jeugdbescherming en jeudreclassering)
- ☐ Justitie
- ☐ Welzijn en maatschappelijke dienstverlening

0 Algemene vragen

0.4 Hoe lang bent u al werkzaam in uw huidige (of een soortgelijke) functie?

- ☐ 0 - 5 jaar
- ☐ 6 - 10 jaar
- ☐ 11 - 20 jaar
- ☐ Meer dan 20 jaar
- ☐ N.v.t., ik ben gepensioneerd

- ☐ (Tijdelijk) werkloos

0 Algemene vragen

0.5 Werkt u binnen een organisatie of zelfstandig?

- ☐ Binnen een organisatie
- ☐ Zelfstandig

1 Meldcode algemeen

1.1 Heeft u wel eens vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling gehad in uw werkpraktijk?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Weet ik niet

1 Meldcode algemeen

1.2 In hoeverre bent u het eens met de volgende stelling?

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Niet mee oneens/ niet mee eens	Mee eens	Helemaal mee eens
Ik weet hoe ik moet handelen bij vermoedens of signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling	☐	☐	☐	☐	☐

1 Meldcode algemeen

1.3 Bent u bekend met de verplichting om te werken met een meldcode huiselijk geweld en/of kindermishandeling?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

1 Meldcode algemeen

1.4 Geef een rapportcijfer voor uw kennis over de stappen die u volgens de richtlijnen van de meldcode moet zetten bij vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling?

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Rapportcijfer kennis over de stappen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

1 Meldcode algemeen

1.5 Wilt u aangeven welk stappenplan u volgt?

- ☐ Basismodel VWS 1: in kaart brengen signalen 2: overleg met collega of Veilig Thuis 3: gesprek met cliënt/kind/ouders/betrokkenen 4: wegen van geweld of kindermishandeling 5: beslissen: hulp en/of melding bij Veilig Thuis
- ☐ Basismodel VWS, maar dan stap 5 uitgesplitst in stap 5a en stap 5b 1: in kaart brengen signalen 2: overleg met collega of Veilig Thuis 3: gesprek met cliënt/kind/ouders/betrokkenen 4: wegen van geweld of kindermishandeling (en overleg met andere professionals) 5a: hulp organiseren/inschakelen 5b: melding bij Veilig Thuis
- ☐ Stappenplan met 6 stappen 1: in kaart brengen signalen 2: overleg met collega of Veilig Thuis 3: gesprek met cliënt/kind/ouders/betrokkenen 4: overleg met andere professionals 5: wegen van geweld of kindermishandeling 6: beslissen: hulp en/of melding bij Veilig Thuis
- ☐ Ik weet niet welk stappenplan ik volg (u vult vraag 1.6 voor het basismodel VWS in)
- ☐ Een ander stappenplan (u vult vraag 1.6 voor het basismodel VWS in)

1 Meldcode algemeen

1.6 Welke stappen past u zelf toe indien u signalen of vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling hebt?

Basismodel VWS. Een andere naam voor Veilig Thuis is Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK). Tot eind 2014 heette dit Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) en Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG).

	Ja, altijd	Ja, vaak	Ja, soms	Nee, nooit
Stap 1: In kaart brengen van signalen	☐	☐	☐	☐
Stap 2: Overleggen met collega en eventueel raadplegen Veilig Thuis of letselduidingdeskundige	☐	☐	☐	☐
Stap 3: Gesprek met kind/ouders/betrokkenen	☐	☐	☐	☐
Stap 4: Wegen van geweld of kindermishandeling, bij twijfel altijd Veilig Thuis raadplegen	☐	☐	☐	☐
Stap 5: Beslissen: hulp organiseren of melden	☐	☐	☐	☐
Bij acuut gevaar raadplegen Raad voor de Kinderbescherming of de politie	☐	☐	☐	☐

Indien u niet alle stappen zelf opvolgt of wel eens stappen overslaat, kunt u dan aangeven waarom?

1 Meldcode algemeen

1.6 Welke stappen past u zelf toe indien u signalen of vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling opvangt?

Basismodel VWS, maar dan stap 5 uitgesplitst in stap 5a en stap 5b Basismodel VWS. Een andere naam voor Veilig Thuis is Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK). Tot eind 2014 heette dit Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) en Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG).

Ja, Ja, Ja, Nee,

	altijd	vaak	soms	nooit
Stap 1: Onderzoek en kindcheck bij oudersignalen	☐	☐	☐	☐
Stap 2: Advies Veilig Thuis en bij voorkeur ook een collega	☐	☐	☐	☐
Stap 3: Gesprekken met betrokkenen en/of de ouders (als het om een kind gaat)	☐	☐	☐	☐
Stap 4: Overleg met betrokken professionals	☐	☐	☐	☐
Stap 5a: Monitoring van effect van hulpverlening	☐	☐	☐	☐
Stap 5b: Melding bij Veilig Thuis	☐	☐	☐	☐
Bij acuut gevaar raadplegen Raad voor de Kinderbescherming of de politie	☐	☐	☐	☐

Indien u niet alle stappen zelf opvolgt of wel eens stappen overslaat, kunt u dan aangeven waarom?

1 Meldcode algemeen

1.6 Welke stappen past u zelf toe indien u signalen of vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling opvangt?

Stappenplan met 6 stappen. Een andere naam voor Veilig Thuis is Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK). Tot eind 2014 heette dit Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) en Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG).

	Ja, altijd	Ja, vaak	Ja, soms	Nee, nooit
Stap 1: Onderzoek/in kaart brengen van signalen	☐	☐	☐	☐
Stap 2: Advies vragen bij Veilig Thuis en eventueel bij een deskundige collega	☐	☐	☐	☐
Stap 3: Zo mogelijk gesprek met ouders	☐	☐	☐	☐
Stap 4: Zo nodig overleg met betrokken professionals	☐	☐	☐	☐
Stap 5: Wegen van geweld	☐	☐	☐	☐
Stap 6: Beslissen melden of hulp organiseren	☐	☐	☐	☐

Bij acuut gevaar raadplegen Raad voor de
Kinderbescherming of de politie

☐ ☐ ☐ ☐

**Indien u niet alle stappen zelf opvolgt of wel eens stappen overslaat,
kunt u dan aangeven waarom?**

1 Meldcode algemeen

1.7 Bij welke vormen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling past u zelf als professional de stappen van de meldcode toe?

	Ja, altijd	Ja, vaak	Ja, soms	Nee, nooit	Onbekend	Niet voorgekomen
Seksueel geweld/misbruik	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Eergerelateerd geweld (inclusief huwelijksdwang en achterlating)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ouderenmishandeling* (inclusief financiële uitbuiting)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kind-oudergeweld	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lichamelijk geweld (inclusief genitale verminking)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Getuige huiselijk geweld	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Verwaarlozing (pedagogisch, affectief, lichamelijk)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Psychisch geweld	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Münchhausen by Proxy/Medical Child Abuse/Paediatric Condition Falsification	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mensenhandel/loverboy-	☐	☐	☐	☐	☐	☐

problematiek

Anders, namelijk ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Anders, namelijk:

* Ouderenmishandeling is: het handelen of het nalaten van handelen van al degenen die in een terugkerende persoonlijke of professionele relatie met de oudere (iemand van 65 jaar of ouder) staan, waardoor de oudere persoon lichamelijke en/of psychische en/of materiële schade lijdt en waarbij van de kant van de oudere sprake is van een vorm van gedeeltelijke of volledige afhankelijkheid.

1 Meldcode algemeen

1.8 Kunt u ergens terecht met uw vragen over (het toepassen van) en implementatie van de meldcode?

Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Ja, bij een aandachtsfunctionaris
- ☐ Ja, bij een zorgcoördinator/intern begeleider
- ☐ Ja, bij een collega
- ☐ Ja, bij mijn leidinggevende
- ☐ Ja, bij mijn beroepsvereniging/brancheorganisatie
- ☐ Ja, bij Veilig Thuis
- ☐ Ja, bij iemand anders, namelijk _____
- ☐ Nee
- ☐ Weet ik niet

1 Meldcode algemeen

1.9 Vindt u het bij uw taak en verantwoordelijkheid horen om bij signalen of vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling te handelen volgens de meldcode?

- ☐ Ja, altijd
- ☐ Ja, vaak
- ☐ Ja, soms
- ☐ Nee
- ☐ Weet ik niet

Indien u het niet bij uw taak en verantwoordelijkheid vindt horen om bij signalen of vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling te handelen volgens de meldcode, wilt u dan hieronder toelichten waarom?

1 Meldcode algemeen

1.10 In hoeverre ondersteunt de meldcode u om te kunnen handelen bij signalen of vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling?

- ☐ Heel veel
- ☐ Veel
- ☐ Niet veel/niet weinig
- ☐ Weinig
- ☐ Heel weinig
- ☐ Geen mening

Kunt u uw antwoord toelichten?

1 Meldcode algemeen

1.11 Handelt u als professional sneller bij signalen of vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling door de meldcode dan dat u zonder de meldcode zou hebben gedaan?

Met sneller handelen wordt bedoeld zowel eerder als gemakkelijker handelen.

- ☐ Veel sneller
- ☐ Sneller
- ☐ Gelijk
- ☐ Minder
- ☐ Veel minder
- ☐ Weet niet

Kunt u uw antwoord toelichten?

1 Meldcode algemeen

1.12 Ervaart u belemmeringen bij de aanpak van huiselijk geweld en/of kindermishandeling?

Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Ja, belemmeringen m.b.t. mijn beroepsgeheim
- ☐ Ja, belemmeringen m.b.t. de veiligheid van cliënten (en het gezin)
- ☐ Ja, belemmeringen m.b.t. mijn eigen veiligheid
- ☐ Ja, belemmeringen vanwege de vertrouwensrelatie die ik heb met de cliënt
- ☐ Ja, belemmeringen m.b.t. de invloed die ik kan uitoefenen op de situatie (van het

kind/gezin)

- ☐ Ja, belemmeringen m.b.t. mijn kennis/deskundigheid
- ☐ Ja, belemmeringen m.b.t. het vastleggen van signalen
- ☐ Ja, belemmeringen m.b.t. het bespreekbaar maken van signalen met cliënten
- ☐ Ja, belemmeringen m.b.t. het bespreken van casussen met collega's
- ☐ Ja, belemmeringen m.b.t. het bespreken van casussen met Veilig Thuis
- ☐ Ja, belemmeringen vanwege tijdsdruk
- ☐ Ja, ik voel mij onvoldoende ondersteund door collega's en/of management om de stappen te ondernemen
- ☐ Ja, belemmeringen vanwege onvoldoende vertrouwen in het vervolg na het ondernemen van actie of het doen van een melding
- ☐ Ja, belemmeringen n.a.v. eerdere ervaringen met de meldcode, namelijk:

- ☐ Ja, financiële belemmeringen
- ☐ Ja, andere belemmeringen, namelijk: _____
- ☐ Nee, geen belemmeringen

Kunt u zelf oplossingen aangeven voor deze belemmeringen?

2 De te zetten stappen van de meldcode

2.1 Stap 1: Herkennen van signalen

2.1.1 Geef een rapportcijfer voor

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Mijn <u>kennis</u> om signalen van huiselijk geweld in de praktijk te herkennen vind ik...	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn <u>vaardigheden</u> om signalen van huiselijk geweld in de praktijk te herkennen vind ik...	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn <u>kennis</u> om signalen van kindermishandeling in de praktijk te	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

herkennen vind ik...

Mijn vaardigheden om signalen van kindermishandeling in de praktijk te herkennen vind ik...

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

De mate waarin professionals binnen mijn werkgebied in staat zijn om de signalen van geweld en mishandeling te herkennen vind ik...

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

2 De te zetten stappen van de meldcode

2.1 Stap 1: Herkennen van signalen

2.1.2 Als u signalen opvangt van huiselijk geweld en/of kindermishandeling, hoe brengt u deze signalen dan in kaart?

	Altijd	Vaak	Soms	Nooit	Niet van toepassing	Onbekend
Ik leg de signalen schriftelijk vast	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik onderzoek en spreek de cliënt om problematiek nader in beeld te krijgen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik leg vast welke stappen ik zet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik leg de besluiten die ik neem vast	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik leg gegevens vast als die de signalen tegenspreken	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik houd feiten en indrukken/meningen duidelijk uit elkaar	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik houd de status van hypothesen en veronderstellingen bij	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vermeld de bron van de informatie	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ik bespreek signalen met mijn leidinggevende/zorgcoördinator ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

2 De te zetten stappen van de meldcode

2.2 Stap 2: Consultatie en overleg

2.2.1 Heeft u wel eens advies gevraagd bij signalen of vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling?

Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Ja, bij Veilig Thuis
- ☐ Ja, bij een collega binnen of buiten mijn organisatie
- ☐ Ja, bij een letseldeskundige
- ☐ Ja, bij het Landelijke Expertisecentrum Kindermishandeling (LEK)
- ☐ Anders
- ☐ Nee, omdat: _____

2 De te zetten stappen van de meldcode

2.2 Stap 2: Consultatie en overleg

2.2.2 Op welke wijze legt u vast dat u om advies gevraagd heeft?

Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Dit neem ik op in het cliëntendossier
- ☐ Dit neem ik op een andere manier op, namelijk: _____
- ☐ Dit leg ik niet vast, omdat: _____

2 De te zetten stappen van de meldcode

2.2 Stap 2: Consultatie en overleg

2.2.3 Bent u ervan op de hoogte dat u anoniem advies kunt vragen bij Veilig Thuis?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

2 De te zetten stappen van de meldcode

2.2 Stap 2: Consultatie en overleg

2.2.4 Bent u op de hoogte van het onderscheid tussen een adviesvraag (stap 2) en een melding (stap 5) bij Veilig Thuis?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

2 De te zetten stappen van de meldcode

2.2.5 Denkt u terug aan gevallen waarbij u signalen of vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling heeft gehad. Zijn er achteraf gezien een of meerdere gevallen waarbij u wel een adviesvraag aan Veilig Thuis had moeten stellen, maar u dit niet gedaan heeft?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Kunt u omschrijven waarom bij deze gevallen geen adviesvraag is gesteld, terwijl dit achteraf gezien wel nodig was?

2 De te zetten stappen van de meldcode

2.3 Stap 3: Gesprekken met betrokkenen en/of de ouders (als het om een kind gaat)

2.3.1 Houdt u bij, bij welke casussen u gesprekken over huiselijk geweld en/of kindermishandeling voert met de cliënt en/of met betrokkenen?

Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Ja, in het cliëntendossier
- ☐ Ja, elders, namelijk: _____
- ☐ Nee

2 De te zetten stappen van de meldcode

2.3 Stap 3: Gesprekken met betrokkenen en/of de ouders (als het om een kind gaat)

2.3.2 Indien u geen gesprek voert met een cliënt of betrokkenen, welke reden(en) heeft u daar dan voor?

Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Dat vind ik confronterend
- ☐ Ik ben niet zeker genoeg van mijn vermoeden
- ☐ Ik ben bang voor mijn eigen veiligheid
- ☐ Ik ben bang voor de veiligheid van betrokkenen
- ☐ De tijdsinvestering is te groot

- ☐ Ik heb daar niet voldoende expertise voor
- ☐ Ik heb niet de eindverantwoordelijkheid over deze cliënt/handelingsbevoegd
- ☐ Ik ben niet degene die vervolgstappen moet zetten
- ☐ Ik ben bang voor het verstoren van de vertrouwensrelatie (met de cliënt of het gezin)
- ☐ Ik vind het moeilijk/lastig om zo'n gesprek te voeren
- ☐ Anders, namelijk: _____

2 De te zetten stappen van de meldcode

2.4 Inschatting maken van de veiligheid

Voor het stappenplan van de NVLF geldt dat dit stap 5 is.

2.4.1 Werkt u met een risicotaxatie-instrument?

- ☐ Ja, namelijk: _____
- ☐ Nee
- ☐ Nee, maar ik werk met een veiligheidsplan of signalenlijst
- ☐ N.v.t., niet gangbaar voor mijn beroepsgroep

2 De te zetten stappen van de meldcode

2.4 Inschatting maken van de veiligheid

2.4.2 Bent u van mening dat u voldoende in staat bent om het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling in te schatten, alsmede de aard en de ernst van dit geweld?

	Altijd	Vaak	Soms	Nooit
Het risico op geweld of mishandeling	☐	☐	☐	☐
De aard van het geweld of de mishandeling	☐	☐	☐	☐
De ernst van het geweld of de mishandeling	☐	☐	☐	☐

2 De te zetten stappen van de meldcode

2.5 Stap 5: Zorgen voor hulp of melding doen bij Veilig Thuis

2.5.1 Heeft u in de afgelopen 12 maanden casussen gehad, waarbij u een melding heeft gedaan bij Veilig Thuis of casussen waarbij u zelf hulp heeft ingeschakeld of georganiseerd?

- ☐ Ja, melding bij Veilig Thuis
- ☐ Ja, hulp ingeschakeld of georganiseerd
- ☐ Ja, ik heb zowel een melding bij Veilig Thuis gedaan als zelf hulp ingeschakeld of georganiseerd
- ☐ Nee, in de casus(sen) die het betrof bleek dat niet nodig
- ☐ Nee, ik heb geen hulp ingeschakeld of georganiseerd en geen melding gedaan bij casussen

2 De te zetten stappen van de meldcode

2.5 Stap 5: Zorgen voor hulp of melding doen bij Veilig Thuis

2.5.2 Als u zelf hulp heeft ingeschakeld of georganiseerd, kunt u dan aangeven welke vormen van hulp u heeft ingeschakeld of georganiseerd?

2 De te zetten stappen van de meldcode

2.5 Stap 5: Zorgen voor hulp of melding doen bij Veilig Thuis

2.5.3 Was de hulp die u zelf wilde inschakelen of organiseren daadwerkelijk toegankelijk/beschikbaar?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Soms wel/soms niet

Indien niet beschikbaar of toegankelijk, waarom was deze hulp niet toegankelijk of beschikbaar?

2 De te zetten stappen van de meldcode

2.5 Stap 5: Zorgen voor hulp of melding doen bij Veilig Thuis

2.5.4 Heeft u het effect van de hulpverlening gemonitord?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

2 De te zetten stappen van de meldcode

2.5 Stap 5: Zorgen voor hulp of melding doen bij Veilig Thuis

2.5.5 Blijft u na hulpverlening alert op signalen?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

2 De te zetten stappen van de meldcode

2.5 Stap 5: Zorgen voor hulp of melding doen bij Veilig Thuis

2.5.6 Waarom heeft u geen hulp ingeschakeld of georganiseerd, en geen melding gedaan bij Veilig Thuis?

2 De te zetten stappen van de meldcode

2.5 Stap 5: Zorgen voor hulp of melding doen bij Veilig Thuis

2.5.7 Denkt u terug aan de casussen waarbij u signalen of vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling heeft gehad. Zijn er achteraf gezien een of meerdere casussen waarbij er wel een melding had moeten plaatsvinden, maar u dit niet gedaan heeft?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Indien u casussen heeft gehad waarbij u geen melding heeft gedaan, terwijl dit achteraf gezien wel had moeten, kunt u omschrijven waarom bij deze casussen geen melding is gedaan, terwijl dit achteraf gezien wel nodig was?

3 Kindcheck

De kindcheck vraagt van professionals om in contacten met volwassen cliënten ook te denken aan mogelijke ernstige schade die bij kinderen kan ontstaan door de situatie waarin de ouder of opvoeder zich bevindt. Professionals moeten navragen of er ook

kinderen zijn, in situaties van bijvoorbeeld huiselijk geweld, ernstige depressies, verslavingen of (dreigende) huisuitzetting.

3.1 Welke cliënten behandelt u?/Met welke cliënten werkt u?

- ☐ Alleen volwassenen
- ☐ Zowel kinderen als volwassenen
- ☐ Alleen kinderen
- ☐ Alleen ouderen

3 Kindcheck

3.2 In hoeverre bent u bekend met de kindcheck?

- ☐ Goed
- ☐ Voldoende
- ☐ Matig
- ☐ Onvoldoende
- ☐ Slecht/niet

3 Kindcheck

3.3 In hoeverre past u de kindcheck toe bij volwassenen die behoren tot een risicogroep?

- ☐ Altijd
- ☐ Vaak
- ☐ Soms
- ☐ Nooit
- ☐ N.v.t.

3 Kindcheck

3.4 Kunt u aangeven waarom u niet altijd de kindcheck hebt toegepast bij volwassenen die behoren tot een risicogroep?

Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Ik weet niet goed wanneer ik de kindcheck moet toepassen
- ☐ Ik weet niet goed hoe ik de kindcheck moet toepassen
- ☐ Ik heb er niet aan gedacht
- ☐ Ik vind het risico te groot dat de patiënt de behandelrelatie stopzet c.q. er een vertrouwensbreuk ontstaat
- ☐ Anders, namelijk: _____

3 Kindcheck

3.5 Heeft u in de afgelopen 12 maanden de kindcheck toegepast bij volwassenen die behoren tot een risicogroep?

- ☐ Ja, altijd
- ☐ Ja, vaak
- ☐ Ja, soms
- ☐ Nee
- ☐ Weet ik niet
- ☐ N.v.t.

3 Kindcheck

3.6 Bij welke problematiek heeft u de kindcheck uitgevoerd?

Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Bij verslavingsproblematiek
- ☐ Bij psychische problematiek
- ☐ Bij (vermoedens van) huiselijk geweld

- ☐ Bij andere risicogroepen, namelijk: _____

3 Kindcheck

3.7 Kunt u aangeven op welke manier er gevolg is gegeven aan de waargenomen signalen of vermoedens van kindermishandeling?

- ☐ Ja, melding bij Veilig Thuis
- ☐ Ja, hulp ingeschakeld
- ☐ Ja, ik heb zowel een melding bij Veilig Thuis gedaan als zelf hulp ingeschakeld
- ☐ Nee, in de casus(sen) die het betrof bleek dat niet nodig
- ☐ Nee, ik heb geen hulp ingeschakeld en geen melding gedaan bij casussen

3 Kindcheck

3.8 Ervaart u belemmeringen bij het uitvoeren van de kindcheck?

Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Ja, belemmeringen m.b.t. mijn beroepsgeheim
- ☐ Ja, belemmeringen m.b.t. de veiligheid van cliënten (en het gezin)
- ☐ Ja, belemmeringen m.b.t. mijn eigen veiligheid
- ☐ Ja, belemmeringen vanwege de vertrouwensrelatie die ik heb met de cliënt
- ☐ Ja, belemmeringen m.b.t. de invloed die ik kan uitoefenen op de situatie (van het kind/gezin)
- ☐ Ja, belemmeringen m.b.t. mijn kennis/deskundigheid
- ☐ Ja, belemmeringen m.b.t. het vastleggen van signalen
- ☐ Ja, belemmeringen m.b.t. het bespreekbaar maken van signalen met cliënten
- ☐ Ja, belemmeringen m.b.t. het bespreken van casussen met collega's
- ☐ Ja, belemmeringen m.b.t. het bespreken van casussen met Veilig Thuis
- ☐ Ja, belemmeringen vanwege tijdsdruk
- ☐ Ja, ik voel mij onvoldoende ondersteund door collega's en/of management om de stappen te ondernemen
- ☐ Ja, belemmeringen vanwege onvoldoende vertrouwen in het vervolg na het

ondernemen van actie of het doen van een melding

- ☐ Ja, belemmeringen n.a.v. eerdere ervaringen met de meldcode, namelijk:

- ☐ Ja, financiële belemmeringen
- ☐ Ja, andere belemmeringen, namelijk: _____
- ☐ Nee, geen belemmeringen

Indien u belemmeringen ervaart, kunt u zelf oplossingen aangeven voor deze knelpunten?

4 Bekendheid en Scholing

4.1 Op welke manier is (de aandacht voor) de meldcode ingebed in uw werkomgeving?

	Ja	Nee	Weet niet
De omgeving waar ik werk heeft een elektronisch systeem waarin de stappen van de meldcode zijn verwerkt	☐	☐	☐
In de omgeving waar ik werk zijn werkbeschrijvingen waarin de stappen van de meldcode zijn beschreven	☐	☐	☐

4 Bekendheid en Scholing

4.2 Op welke manier wordt het gebruik van de meldcode binnen de organisatie/praktijk waar u werkt bevorderd?

	Ja	Nee	Weet niet
Het komt aan de orde tijdens reguliere overleggen	☐	☐	☐
Er worden trainingen/cursussen gevolgd over het herkennen van signalen	☐	☐	☐
Er worden trainingen/cursussen gevolgd over het werken met de	☐	☐	☐

meldcode in het algemeen

Er worden trainingen/cursussen gevolgd over de implementatie van de meldcode in de eigen organisatie	☐	☐	☐
Er worden trainingen/cursussen gevolgd waarbij aandacht is voor de kindcheck	☐	☐	☐
Er worden trainingen/cursussen gevolgd waarbij aandacht is voor specifieke vormen van geweld	☐	☐	☐
Er worden trainingen/cursussen gevolgd waarbij aandacht is voor de omgang met vertrouwelijke gegevens	☐	☐	☐
Er worden trainingen/cursussen gevolgd waarbij aandacht is voor de overweging om te registreren in de Verwijsindex Risicjongeren	☐	☐	☐
Er vinden evaluaties van casussen plaats waarbij ook naar de toepassing van de meldcode wordt gekeken	☐	☐	☐
Het wordt besproken tijdens beoordelingsgesprekken	☐	☐	☐
Mijn organisatie houdt zicht op de effecten van de meldcode	☐	☐	☐
De meldcode is opgenomen in het inwerkprogramma van nieuwe medewerkers	☐	☐	☐
Er is een aandachtsfunctionaris/aanspreekpunt bij wie ik terecht kan	☐	☐	☐

4 Bekendheid en Scholing

4.3 Geef waardering

	Goed	Voldoende	Matig	Onvoldoende	Slecht	N.v.t.
Mijn vaardigheden om met het stappenplan van de meldcode te kunnen werken vind ik...	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De vaardigheden van de professionals binnen mijn sector om met het stappenplan te kunnen werken vind ik...	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De kwaliteit van de aangeboden cursussen en trainingen ter bevordering	☐	☐	☐	☐	☐	☐

van de deskundigheid om
met de meldcode te kunnen
werken vind ik...

Het aantal aangeboden cursussen en trainingen ter bevordering van de deskundigheid om met de meldcode te kunnen werken vind ik...

○ ○ ○ ○ ○ ○

4 Bekendheid en Scholing

4.4 Wanneer heeft u voor het laatst een training of cursus gevolgd op het terrein van huiselijk geweld en/of kindermishandeling ?

- ☐ In het afgelopen jaar
- ☐ 1-3 jaar geleden
- ☐ 4-5 jaar geleden
- ☐ Langer dan 5 jaar geleden
- ☐ Nooit

4 Bekendheid en Scholing

4.5 Bent u bekend met de volgende ondersteunende hulpmiddelen? En maakt u hier gebruik van?

	Niet bekend	Wel bekend, geen gebruik	Wel bekend en gebruik
Toolkit op www.meldcode.nl	☐	☐	☐
De Meldcode App op uw smartphone of tablet	☐	☐	☐
Online cursussen werken met een meldcode	☐	☐	☐

4.6 Kunt u verbeterpunten voor de ondersteunende hulpmiddelen aangeven? Bijvoorbeeld zaken die volgens u ontbreken?

5 De rol van Veilig Thuis

Een andere naam voor Veilig Thuis is Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK)

5.1 Bent u bekend met Veilig Thuis?

- ☐ Ja, ik ben er mee bekend en ik heb er in de praktijk mee te maken gehad
- ☐ Ja, ik ben er mee bekend, maar ik heb er in de praktijk niet mee te maken gehad
- ☐ Nee, ik ben er niet mee bekend

5 De rol van Veilig Thuis

5.2 Geef uw waardering voor de onderstaande aspecten van Veilig Thuis:

	Goed	Voldoende	Matig	Onvoldoende	Slecht	Weet niet
De rol bij advies- en consultvragen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De rol bij meldingen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De samenwerking bij advies- en consultvragen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De samenwerking bij meldingen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De zichtbaarheid van Veilig Thuis	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De bereikbaarheid van Veilig Thuis	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De kwaliteit van de adviezen van Veilig Thuis	☐	☐	☐	☐	☐	☐

De terugkoppeling na een melding bij Veilig Thuis ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Kunt u dit toelichten?

5 De rol van Veilig Thuis

5.3 Is in uw ervaring de rol van en/of de samenwerking met Veilig Thuis veranderd sinds 1 januari 2015?

Veilig Thuis is op 1 januari 2015 ontstaan uit de samenvoeging van het Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG) en het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK).

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Ik heb er sinds 1 januari 2015 nog geen ervaring mee gehad
- ☐ Weet ik niet

Kunt u aangeven wat er veranderd is?

6 Aanvullende opmerkingen

6.1 Heeft u verder nog opmerkingen die u naar aanleiding van het onderzoek kwijt wilt?

7 Deelname aan groepsgesprekken

7.1 Naar aanleiding van de uitkomsten van dit onderzoek worden er enkele groepsgesprekken georganiseerd waarin we met een aantal professionals dieper willen ingaan op de resultaten. Deze groepsgesprekken vinden plaats in september 2015. Bent u bereid en in de gelegenheid om hieraan mee te werken?

- ☐ Ja, u kunt mij hiervoor bereiken via het volgende e-mailadres: _____
- ☐ Nee

Hartelijk dank voor het invullen van deze vragenlijst.

Druk op de knop 'bevestigen' om uw antwoorden naar het onderzoeksbureau te versturen.

Bijlage 2

Overzicht van brancheorganisaties en beroepsverenigingen

Brancheorganisaties en beroepsverenigingen

Actiz (Brancheorganisatie voor zorgondernemers)

AZN (Ambulancezorg Nederland)

Brancheorganisatie Kinderopvang

Federatie Opvang

GGDGHOR

GGZ Nederland (brancheorganisatie voor instellingen in de geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg)

Jeugdzorg Nederland

KNGF (Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie)

KNOV (Koninklijke Nederlandse Organisatie van Verloskundigen)

LBBO (Landelijke beroeps Begeleiders in het Onderwijs)

Lecso (Landelijk Expertisecentrum Speciaal Onderwijs)

MEE (ondersteuning van mensen met een beperking en hun netwerk)

MOgroep (brancheorganisatie voor sociaal werk)

Nederlandse Maatschappij Bevordering tandheelkunde

Nederlandse Vereniging Maatschappelijk Werkers

Nederlandse Vereniging Medisch Managers Ambulancezorg (NVMAA)

Nederlandse Vereniging van Vrijgevestigde Psychologen en Psychotherapeuten

Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen (NVZ)

NIP (Nederlands Instituut van Psychologen)

NVLF (Nederlandse Vereniging van Logopedie en Foniatrie)

NVO (Nederlandse Vereniging van Pedagogogen en Onderwijskundigen)

NVS-NVL (Nederlandse Vereniging van Schooldecanen en Leerlingbegeleiders)

PO raad

V&VN (Verpleegkundigen en Verzorgenden Nederland)

Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN)

Verenso

VO raad

VOBC (Vereniging Orthopedagogische BehandelCentra)

Brancheorganisaties en beroepsverenigingen

Actiz (Brancheorganisatie voor zorgondernemers)

Artsen Jeugdgezondheidszorg Nederland (AJN)

AZN (Ambulancezorg Nederland)

Brancheorganisatie Kinderopvang

Federatie Opvang

GGDGHOR

GGZ Nederland (brancheorganisatie voor instellingen in de geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg)

Jeugdzorg Nederland

KNGF (Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie)

KNOV (Koninklijke Nederlandse Organisatie van Verloskundigen)

Koninklijke Nederlandsche Maatschappij ter Bevordering van de Geneeskunst (KNMG)

Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV)

LBBO (Landelijke beroeps Begeleiders in het Onderwijs)

Lecso (Landelijk Expertisecentrum Speciaal Onderwijs)

MEE (ondersteuning van mensen met een beperking en hun netwerk)

MOgroep (brancheorganisatie voor sociaal werk)

Nederlandse Maatschappij Bevordering tandheelkunde

Nederlandse Vereniging Maatschappelijk Werkers

Nederlandse Vereniging Medisch Managers Ambulancezorg (NVMAA)

Nederlandse Vereniging van Vrijgevestigde Psychologen en Psychotherapeuten

Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen (NVZ)

Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde (NVK) en de Nederlandse Vereniging van Spoedeisende Hulp Artsen (NVSHA)

NIP (Nederlands Instituut van Psychologen)

NVLF (Nederlandse Vereniging van Logopedie en Foniatrie)

NVO (Nederlandse Vereniging van Pedagogogen en Onderwijskundigen)

NVS-NVL (Nederlandse Vereniging van Schooldecanen en Leerlingbegeleiders)

PO raad

V&VN (Verpleegkundigen en Verzorgenden Nederland)

Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN)

Vereniging Vertrouwensartsen Kindermishandeling (VVAK)

Verenso

VO raad

VOBC (Vereniging Orthopedagogische BehandelCentra)

BMC | onderzoek

TELEFOON

070 - 310 3800

E-MAIL

info@bmconderzoek.nl

WEBSITE

www.bmconderzoek.nl

